

पञ्चा
नरानं रतनं

विशुद्धि ज्ञान दर्शन

Dhamma.Digital

अनुवादक
सिद्धु प्रह्लानन्ध

पञ्चा
नरानं रतनं

(पालि व बर्मा भाषाया अनुवाद)

विशुद्धि ज्ञान दर्शन

अनुवादक

भिक्षु प्रज्ञानन्द

प्रकाशिकाणि

श्री रत्नमाया व चन्द्रप्रभा उपासिका

Dhamma.Digital

था:गु थाय्

सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस

नकबहिन, यल ।

बु० सं० २५१० । शु० सं० १०८७ । वि० सं० २०२३ ।

द्वितीय संस्करण १०००]

थुके चन्दा मोहतका ४ ।

समर्पण

शुभ सम्बत् १०१०, अंलागा ६ न्हु स जन्म जुया

१०६६, दिल्लागा ७ न्हु स थ्व अनित्यगु

देह यात त्याग याना स्वर्गा रोह न

जुया दीह्य, जित मचांनिसें आपा

आपालं गुणोपकार याना

दीह्य हने बहह्य दाजु

आयुर्वेदीय चिकित्सक

कीर्ति बीर सिंह

बैद्यजुया पुण्य

स्मृति

स

|

अभिनन्दन

धर्म याये गुलि थाकु, धर्मया विषये च्वये व सिबे थाकु । कलाय् दुहाँ मवसे कलाकारयात, साहित्य मवसे साहित्यकारयात म्हसीके फइ मखु । बथे धर्माचरणया अनुभव मकासे धर्मया खँ थुइ मखु । धर्माचरण यायेगु, धर्म थुइकेगु याना नं हानं व शब्दे प्वंकेगु अःपु मजू । उकिसं धर्म यायेगुली उत्तरदायीत्वया भार थः पाखे जक, धर्म विषये च्वयेगुली उत्तरदायीत्वया भार आपालं मनू प्रति आपालं, ईया अवधि प्रति लाना च्वनी । थुजागु तःधंगु ज्या श्रद्धेय उपाध्याय भन्तेनं याना बिज्यात, अझ 'विशुद्धि ज्ञान दर्शन' दुने संगायनाया इतिहासयात दुध्याका !

अले थ्व धार्मिक सफूया विषये छुं च्वये व धाये धयागु नं म्ह थाकुगु ज्या मखु । थुखे हानं पूज्य भन्तेया ई व जिगु ई हे पाः । गबले वसपोलयागु सफू (परित्राण बु. सं. २४८४ स) पिहाँ बल, अबले जि ग्वः आखः हे मसःनि । गबले वसपोलयागु म्ये अथवा धार्मिक कवितां नेपाःया श्रद्धालुपिनि नुगले बांलाक थाय् काये धुंकल, अबले जि व हे म्ये थःताले हाला मांयात न्यंका च्वनातिनी—

'न्ये व हे राजा विम्बिसार, सर्वज्ञ भगवानया आज्ञा,
अज्ञानी लोक पछुतावे ज्वीगु उपमा जि छगू कने...'

उकि युग पाःगु क्रम लिसे म्वाना वःगु थ्व सफू विषये जि गय् छु च्वये ! उकिसं "विशुद्धि ज्ञान दर्शन" थें जाःगु विषयमा सफू । खः, थ्व सफू जि निको च्वनिसें क्वथंयंक ब्वने धुन—हानं गनं गनं उखें थुखें क्रम व तादात्म्य कथं तःकोमछि स्वये धुन । गनं बांला ताल,

(ख)

गनं ताउत विचाः याकल, गनं अन्वेषणया ले ग्वाहालि बिल, गुगुं खे घाःसा शब्द व अर्थ थुया नं दर्शन जुया कववाले गाः ताये मफु ।

“विशुद्धि ज्ञान दर्शन” अध्याय व खण्ड दुगु छगु सफु मखु । बुद्ध निसै बौद्ध संघया परम्परा न्ह्यथना स्वंगुगु संगायना तक हना विशुद्धि ज्ञानया दर्शन अंतरगत याना तःगु थ्व सफु खः । छगु हे सफुति बाखं, ऐतिहासिक खं, दर्शनया परिचय बीगु अमूल्य ग्रन्थ रत्न !

सफुती दकसिबे च्वे त्रिरत्नया वन्दना दु । अनं पंचशीलया खँ व थ्वया फलाफल क्यनीगु भिनिपु संक्षिप्त बाखं । त्रिशरण वने धुनेवं बौद्ध—समाजे चरित्रे ध्यान बी । उकि ध्व संगायना क्रमे मस्वाःसां बौद्ध परम्पराय लाः, सार्थक जू । शीलया खँ लिपा बुद्ध—जीवनी व सारिपुत्र मौद्गल्यायनया जीवनी वइ । थुकि संगायना वये न्ह्योया वातावरण हया प्रथम श्रावक सन्निपात जूगु खँ न्ह्यथनी ।

धर्म संगायना जुइ न्ह्यो अनुत्तर धर्मचक्र प्रवर्तन जूगु क्रमे सहम्पत्ति ब्रम्हाया प्रार्थना कपिलवस्तु आगमन, नन्द व राहुलया प्रव्रज्या राहुल—माता भद्रकञ्चना थेरी जुया निर्वाण लाःगु, सोण व लाजादेवीया बाखं थुकी हे दुथ्याः ।

थनं क्वे संगायनाया खँ वइ । धार्थ्ये सफुया बाखंया सम्बन्ध स्वात्तु स्वां वनीगु, ऐतिहासिक तथ्य थ्यथ्यं वनीगु, महान आदर्शया चरित्रनायकपि छम्हं ल्यु छम्ह इवःइवः वइगु ज्या अले तृतीय संगायनया अन्त तक वनी ।

प्रथम संगायन न्ह्यो ऐतिहासिक क्रम थुइकेत शक सम्बत् प्रयोग जुया च्वंगु दु । सिद्धार्थया जन्म, बोधिज्ञान लाभ व तथागतया महापरिनिर्वाण स्वांया—पुन्ही खुनु धका शी सकसिनं स्यू । तर थ्व सफुती शक सम्बत् ६८, १०३, १४८ साल क्यनेगु अभ् शुक्रवार,

(ग)

बुद्धवार व मंगलवार खुनु थुपि दिला धयागु उल्लेख याना तःगु नेपाल भाषाया सफुती शायद थ्व हे न्हापां लाः । थनं क्वे शरीरया दाह-क्रिया, अस्तिधातु सुरक्षित जुइक तःगु खँ दु । थन नं शुद्धोदन, महामाया व सिद्धार्थया स्वर्ण मूर्ति दयेकूगु उल्लेख ब्वना भसंग वंकी । बुद्धया इलेया लुँकमित् लुँज्याया निपुणता क्यनीगु बौद्ध-साहित्ये यक्व यक्व बाखं दु, विवरण दु । हानं बुद्धया महापरिनिर्वाणं लिपा नं शुद्धोदन व महामायाया स्वर्ण मूर्ति दयेका नं बुद्धया स्वर्ण मूर्ति मदयेकूसे सिद्धार्थया दयेकूगु उल्लेख महत्वपूर्णां जू । छायाःसा बुद्धया मूर्ति अबले दयेकेगु साहस मयाःनि । निपुण स्वर्णकारतयेसं दयेकूगु थुपि स्वर्ण मूर्ति निसन्देह आपालं दुरुस्त जुइ । पुरातत्वं भविष्ये थ्व लुइकीबले शुद्धोदन, महामाया व सिद्धार्थया धात्थेगु खाः स्वयेखं थें हे जुइ ।

जुजु अजातशत्रु बुद्धया महापरिनिर्वाणं लिपा संगायना यात । थ्व न्हेला जुया फागुपुन्हीबले पूर्णं जुल । हानं महाकस्सप व अजातशत्रु सल्लाह याना तथागत (बुद्ध) सम्बत् दयेकल । थुलि विवरणया दुने हे आनन्द आदि स्थविरपिनिगु यक्व बाखं दुथ्याः वना च्वंगु दु । तर फुक्कं यक्व दया नं क्रमे हं ।

बुद्धया परिनिर्वाणं ८ दँ न्ह्यो अजातशत्रु अबुयात स्याना जुजु जूगु । बुद्धया परिनिर्वाणं २४ दँ लिपा तक वं राज्य यात । हानं वं बुद्धया जीवित अवस्थाय हे वैशाली गणतन्त्र थःगु साम्राज्ये दुतिका व्छःगु खः । थ्व वंशे अबु हत्याया परम्परा अजातशत्रु निसें उदय भद्र, अनुरुद्र, मुण्ड, नागदास तक वना ८० दँ काल । हानं थ्व हे इले वैशाली गणतन्त्रया मनू मां वज्जी व अबु लिच्छवी जुजु वंशजः सुसुनागया ल्हाती मगध साम्राज्य लात । सुसुनागं १८ दँ राज्य यात । हानं थःगु थ्व साम्राज्यया ज्या मगध साम्राज्यं घुतिना व्छःगु

(घ)

गणतन्त्र वंशाली हया यात । थ्वया हे काय् कालाशोक खः । थ्व ई तर्कं अर्थात् बुद्धया महापरिनिर्वाणं सच्छिद्धं मद्रुवं बुद्धया उद्देशे बौद्धपिनि दथुइ गुगु विवाद वल, हानं व विवाद शान्त यायेत सु सु महाचार्यपि बिज्यात, वसपोलपि बुद्धया जीवितकालया भिक्षु संघया सु गय् सम्बन्धित थुपि व्याक्क खँ दुतीय संगायनाय् वर्णन जुया च्वंगु दु ।

जुजु कालाशोक हानं १८ दँ, वया काय्पि भिम्हसिनं याना २२ दँ शासन यात । थुबले हे 'इनन्दा' डाकां राज्य लाका बुद्ध सम्बत् १४० स नन्द वंशया स्थापना यात । थ्व वंशे दाजु किजा जुजु जुडगु परम्परा च्वन । गुम्ह दाजु किजां नं याना २२ दँ इमिसं राज्य यात । अन्तिम जुजु धननन्द खः । जानक्क (चाणक्य) ब्राम्हणं थ्व हे जुजुयात चीका चन्दगुप्त (चन्द्रगुप्त) यात बुद्ध सम्बत् १६२ स सिंहासने फेतुकल । थ्वं २४ दँ शासन यात । बु. सं. १८६ स. काय्हा बिन्दुसार जुजु जुल । बिन्दुसारं मोरिय नगरया हे शाक्य वंशीय 'धर्मा' व्याहा यात । थ्वया हे सन्तान अशोक खः । बिन्दुसार सी धुंका अशोकं राज्यभार काल । हानं प्यदँ लिपा बु. सं. २१८ स वया राज्याभिषेक जुल । थःगु राज्याभिषेकं च्यादँ लिपा थः काय् म्हाय् उपसम्पदा व श्रामणेरी यात । नीदँ दुबले नेपाले लुम्बिनी नं वल !

थुलि उल्लेखया दुने हे आपालं इतिहासे कुलीगु खँ दु । धननन्द खना जानक्कया त, चन्दगुप्तया खँ, बिन्दुसार नांया खँ साव बांला जू । दले सकले ला चन्द्रगुप्त कपिलवस्तुया शाक्य, मोरिय नगरे बसोबास याना च्वंगु अन जुजु जू वंगु खँ शाक्यवंशीय इतिहासे अन्वेषण यायेत ग्वाहालि ब्यू । चन्द्रगुप्त शाक्यवंशीय जुल, वया जहानया उल्लेख मदु । उर्कि बिन्दुसारया मां थुगु वंशीय धयागु सी मंत । तर बिन्दुसारं शाक्यवंशीय धर्मा हे व्याहा यात, सम्भव दु उर्कि वया मां नं शाक्यवंशीय हे जुइ । यःगु थ जु अशोक अबु व मांया

पाखें शाक्य जातीय खः । अले लंकाया प्रथम धर्मदत्त महास्थविर महेन्द्र व संघमित्रा नं शाक्य रक्तजः हे जुल ।

अशोकया क्रमे हे अशोकं कुलगुरु चरणजीवक नाप लाःगु, निग्रोध श्रामणोर पाखें बुद्धया अमृत उपदेश न्यंगु, किजा तिस्सयात अशोकं बोध याःगु व महारक्षितया थाय् तिस्सं प्रव्रज्या काःगु, संघ-मित्राया न्हापाया जहान अग्गि ब्रम्हा भिक्षु जूगु, अस्तिधातु प्रति-स्थापित याना धर्म पूजा यथेगु, उपगुप्त भिक्षुया आगमन, यन्त्र-शिल्पि नाश याना अस्तिधातु लिकाःगु, महेन्द्र व संघमित्रा प्रव्रजित जूगु, लंकाय् वंगु आदि थुजागु फुक्क खँ व खँया दुने च्वंगु बाखं थुकी दुथ्याना च्वंगु दु ।

सफूया भन्ते लुमंका न्वेवेका तये बहःगु गाथात बिया तःगु दु । अले सुप्पवासाया बाखं व प्यंगू महाभूत निरोधगु थाय् माला जूम्ह भिक्षुया बाखं क्वे अभिधर्मयागु चित्त, चेतसिक व विधि आदिया ब्याख्या उपसंहार रूपे दु ।

‘विशुद्धि ज्ञान दर्शन’ थुकथं श्रद्धेय भन्तेया छगू हे सफुती यक्व यक्व बाखं, यक्व यक्व चरित्र, यक्व यक्व ऐतिहासिक खँ, अले सारासार छुटे जुइकेगु अभिधर्म दुथ्यागु छगू सफू खः । सफूती गनं बुलुं बाखं प्वला च्वंगु व गनं अतिसंक्षिप्त बाखं पवः चाया च्वंगु च्वये मास्ते यक्व वइगु तर सफू तपं जुइ धका ग्याये मालीगुलि हे जुइ । उकि भाषा नं तहाःगु बाखने अत्यन्त यइपुसे व न्हाइपुसे च्वंसा चीहाःगु बाखने लुधनापुसे मच्चं । तर थ्वया कारणा च्वसाया मच्चु सफू तःपैया धन्दाया खः । छायाधाःसा सफू च्वयेगु पहः वा शैली बसपोलया थःगु हे ल्हाते दु । सुयातं बच्चि च्वका सुयागु बच्चि कया बसपोलया सफू पिहाँ मवः । थःगु हे श्रमं, थःगु हे कथं, थःगु हे भाषाय् थःगु हे शैली, थःगु हे खोजं, थगु विश्वासया आधारे

(च)

वसपोलं सफू च्वग्ग बिज्याइ । वास्तवे छम्ह धार्त्थेम्ह लेखक वा
इमान्दार सफू निर्माण कर्ताया धार्थेगु गुण नं थुपि हे खः ।

जि आशा याना, वसपोलयागु ध्व सफूया सकल श्रद्धालु
उपासक उपासिकापिसं लसतां स्वागत याइ, नेपाल भाषाया माध्यमं
बौद्ध बाखं व साहित्य ब्वनीपित् ध्व यः ताड, दकले सकले ऐतिहासिक
व अन्वेषकपित् थुकिं यक्वं ग्वाहालि याइ । थुजागु अमूल्य ग्रन्थरत्न
च्वया बिज्यागुली जिगु श्रद्धेय भन्ते प्रति अभिनन्दन दु, हानं थुजागु
ग्रन्थरत्न पिकायेगुली श्रद्धा तःपि श्रद्धालु श्री साहुनी रत्नमाया व
श्री चन्द्रप्रभा उपासिकापित् हादिक मंगल कामना दु ।

गण महाविहार,
कान्तिपुर । २३।१२।२०२३

—भिक्षु सुदर्शन

Dhamma.Digital

अनुवादक
भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर

विनम् निवेदन

यो च वस्स सतांजीवे, दुस्सीलो असमाहितो ।
एकाहं जीवितं सेय्यो, सीलवन्तस्स भायिने ॥

तदर्थ—शील मदेका दुशील जुया असमाहितगु चित्तज्वीका सच्चिदं जीवित जुया च्वनेयासिनं (क्लेश मलयात परिशुद्ध याइगु) शील दुम्हजुयाः (अनित्य, दुक्ख, अनात्मादि ज्ञानया पाखे ध्यानतया) न्हु छन्हु हे जक जीवित जूम्ह जुल धाःसानं व उम्ह हे जक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्वन ।

थुगु खँ या बारे जिके छगू विचार लुयावःगु गथेधाःसा—उक्त श्लोके शीलयागु वर्णन यानातःगु मेता कारणं मखु । त्रिशरण सहित पञ्च, अष्ट शीलादि धारण पालन माय्धैगु सदाकाल सुलभ जुया च्वनिगु मखु, अतिकं दुर्लभ खः । छायाःसा—थ्व लोके बुद्ध तथागत उत्पत्ति मज्जीकं त्रिरत्न धयापि गनं काःवनेगु ! नां तकनं काय् सइ मखु । (बुद्धो बुद्धोति घोसो अत्ति दुल्लभ-त्तरो का कथा बुद्ध भावो) दोलं दो लख लख कल्प वितेजुयानं सर्वज्ञ बुद्ध धयाम्ह उत्पत्ति ज्वीगु महान् दुर्लभ खः । मे मेपि देव ब्रह्मापि थें छगू, निगू ध्यान ज्ञान पुण्य प्राप्तयाना जक बुद्ध ज्वीफैगु खँ मखु । कम्मिगु नं ४ प्यंगू असंख्य व १ छगू लाख कल्प पारमीता पूर्ण यानालि तिनी बुद्ध ज्वीफैगु खः । वन न्होने लाःगु समये उत्पत्ति ज्वीगु मखुनि, गंगु कल्पे बुद्ध उत्पत्ति ज्वीमाल धासाः नं पञ्च महा अवलोकन याना व मनुष्यपिनि आयु लक्खछि दँया च्वेन

(ज)

उत्पत्ति ज्वीमखु । हानं सच्छि दैया वनेनं उत्पत्ति ज्वीमखु । छुयानिति उत्पत्ति ज्वीमखु धाःसा-लक्खत्ति दै यान अति रिक्त आयु दुगु जुयानिति मनुष्यपिसं (जरा, ब्याधि, मरण) दुक्ख सत्य अथवा चतुरार्य्यं सत्य धर्मयात यथार्थं खंकेगु असंभव खः ।

सच्छि दैया ववेयागु आयु अवस्थाय नं "लोभ, दोस, मोह," अत्यन्त महान् प्रवल जुया ज्ञानांधकार जुयाः चतुरार्य्यं सत्य धर्मयात यथार्थं खंकेनं फ़इमखु, विश्वास नं याइमखु ।

ध्व खे संशय मदु । धात्थे बुद्ध तथागत थौ कन्हेयागु अवस्थाय जक उत्पत्ति जूगु जूसा वस्पोलयागु सदुपदेश, दुबुद्धि मनुष्य पिनि सुयां हे न्हायपने द्वाहांवनी मखुगु खं । ध्व खं विज्ञ विचारबान् पिसं विदित जुयाच्चंगु दहे दई ।

थौ कन्हे गुलि गुलि मनुष्यपिनि विचारे ने त्वने तीगु **भोजनं मेथुनं निहा गोणे पोसेपि विज्जति**..... धयात थें मोज मज्जा यायदत धायव हे गाःथें सुखानन्द थें तायाच्चन । किन्तु झीगु ध्व नेपाल देशवासी पिनिया निति ने, त्वने तीगु जक दयेवं गाःगु बिचार मत्वः । छाय् धाःसा-भगवान गौतम बुद्ध जन्मजुया बिज्यागु पवित्रगु पुण्यभूमि ध्व देश, कर्माकर्मयात विश्वास दुपिनिगु ध्व देश । हानं ध्व देशवासीपि वस्पोल बुद्ध तथागतयागु सदुपदेश न्यना च्वपिं जूयानिति **अउजा हि लाभुपनिसा, अउज निब्बान गाम्बिनी** लौकिक सम्पत्ति प्राप्त ज्वीगु मार्गं मेगु हे निर्वाण प्राप्त ज्वीगु मार्गं मेगु हे धका सीका सम्पूर्णं दुक्ख उत्पत्ति जुयावया च्वंगुया मूल हेतु जुया च्वंगु (अहं मम) अविद्यादि अन्धकार ल्केश फुकं निरोध निर्मूल याना ब्छे मानिपि नं जुया च्वन ।

(३)

तसर्थं धार्थं धायमाल धाःसा भीगु र्व पुण्यभूमि नेपाल देशयात लोमवकुपि, प्रशंसा मयापि प्राय विदेशि सज्जन वर्गपि सुहे मद्दु धा सा नं ज्यू । गुलि विदेशि जनपिसंजा थथे नं प्रार्थना याःगु स्वयं जिहे नं तायागु दु-बुद्ध भगवान जिमिगु देशे जन्मजू बिज्यासा साप हे ज्यू ।

तर संसार धयागु बडो हे विचित्र खः सकसियां चित्त समानता मजू । “बाते लोसा पित्ते मलो” धागु खँ थेंतुं गुलि गुलिसियांजा तथागतयागु शुद्ध बुद्ध धर्म थमं नांकाय्गुजा छखे हे तयाः नां काइपित तक्रनं मयोपि स्वमफुपि द्रुगु जुया च्वन । थुके छुं खँ मखु न्हापानंजा भगवान बुद्धया पाले तिर्यंकरादिपि दया हे च्वंगु खः ।

गुलि गुलि तिर्यंकरतेसं कर्माकर्म तक्कयात नं विश्वासमया तर गुथाय् तक्क थःत संकष्ट यागु अवस्थाय् ध्यनि मखुनि उथाय् तक्क हे नक खः ।

गथे जि मचाबले कान्तिपुर (बांग्थेमोरा) थाय्मद्दुई मांपि प्याखं स्वःवनेत थिक्कयात । जिनं वयेधका पिरेयाना । मांपिसं धाल-छ वयेमते अन भारा पिशाप् याय्थाय् मद्दु । जि धया-झारा पिशाप् याय् धकाला धाय् हे मखु ।

लिपा जिगु जिहियाना व्वना हे यंकेमान । अले बाचाति जाबले थामेयानां याय्मफत पिशाप्याय् तांजुल धका ख्वया । अले जिगु धमण्ड गनवन ।

हानं जित मांपिसं छुयाय् ज्यूनि, अन हे हूले पयतुना च्वना-थाय् सुखू तःले प्वके बिल । अथे हे संसारे भिगु छगूदःसा मभिगु नं छगू दया हे च्वनी-गथे श्रृखण्ड माय् कालसर्पं हिनाच्वनी । मुख्थे खँ थुलि हे खः । हलू धाय् धुं कानं कुतिन्याना वयनाच्वने मागु मखुत ।

(३)

अथेया कारणे दुशीलजुया सच्छि दँ म्वानाच्चंपिया सिनं छन्हु हे जक जूसां शीलवन्त जूमह्यात श्रेष्ठोत्तम धका धयातल । खनं खः शील नियमं हे तिनि लौकिके न लोकोत्तरे नं निखे पाखे यागु सुख शान्ति प्राप्तयाना काय फयु “**सीलेन सुगति यन्ति सीलेन भोगसम्पदा**” शीलं सुगति यंकी, शीलहे भोग सम्पत्ति बी । उकिं भीसं थ्व सीकेमा भीत दुक्ख वीयानिति शीले च्वँ धका धयात्रिज्यागु मखु ।

अले खः निर्बाण प्राप्तयाय्त समाधिन्माः, हानं प्रज्ञानंमाः । थ्व हे खँ थ्व थुगु **विशुद्धि ज्ञान दर्शन** पुस्तके प्याहाँ वया च्वंगु दू । तर थ्व थुगु विशुद्धि ज्ञान दर्शन पुस्तक निगूगु संस्करण खः । न्हापायागु संस्करणे स्वया नं आः थुके प्रथम संगायना, दुतीय संगायना, सुप्पवासा, तिरोकुत्त सूत्र, केवट्ट सूत्र, हानं विशुद्धि न्हेगु मध्ये जाणदर्शन विशुद्धियागु खँ नं तथा तथागु दु । इच्छाजा विशुद्धि न्हेगूयागु सम्पूर्ण छापेयाके दःसा सापहे ज्यू धंगु विचार खः । छुयाय् अर्थ सहायता अभाव जूगुलि आःयात थुलिनि छापे याकागु जुलं । तत्पश्चात् जिगु इच्छा दहे दनि ।

थ्वनं न्हापायागु विशुद्धि ज्ञानदर्शन सफू छापेयाकाबले “दुतीय विश्व महायुद्ध चलेजुयाव कलकत्ता शहरे गञ्जागोलजुयां सकलें कलकत्ता शहर त्वता, त्वता वनाच्चंगु अवस्थाय लाःगुजुया किताप छापेयाका तथागुया प्रूफ तकनं स्वय मपूगु जूयानिति अपालं दू ति जुयाच्चंगु खनेदत ।

थ्व थुगु किताप छापे याकागुली आयुष्मान् बुद्धघोष, कुमार कस्सप व सुदर्शनपिसं अपालं सहायता बिया बिज्यात वस्पोलपिसं सहायता मब्थूगु जूसा थुगु किताप जि थुलि शुद्धयाना छापेयाके थाकुई ।

(८)

आः थुके आयुष्मानपि सुदर्शनपिसं निस्वार्थं भावं स्वदेशवासी दाजु किजापि सकलयात हित सुख कल्याण कामना यानाः भतिचा हे दिक्क मचासे संशोधन याना बिज्यागु जूयानिति-वस्पोलपि जियां क्वे कोर्जिपि चिकिधिकपि आयुष्मानपि जूसा नं कृतज्ञ गुण चिकिधं मजू । वस्पोलपिनिगु आपलं कृतज्ञ गुण लुमंका हादिक धन्यवाद बियाचवनागु दु । गथेकि सारीपुत्र महास्थविरं न्हेदंका दुह्य श्रामणेरे छम्हेसिगु बारे धया बिज्यागु दु- **तदहु पब्वजितो चापि जातिया सत्तवस्सिको** इत्यादि ।

नाप नापं थ्व थुगु पुस्तक प्रकाशित याय्गुली सहायता बिया-दीपि दिल्लीबजारया रत्नमाया साहुनी व, ल० पु० नायलखु टोलया चन्द्रप्रभा उपासिकापिनिगु श्रद्धा चित्तयात जिगु आपलं साधुवाद दु । अम् धात्थे धाःसा—श्री चन्द्रप्रभा उपासिका थःगु शक्ति समर्थानुसार चित्त प्रसन्नयाना शाक्यसिंह विहारयात आपालं हालग्वाहाल याना चवना बिज्याम्हनं जुयाचवन ।

अले वेक साहुनी रत्नमाया “कुलनरसिंह साहु विहार दायकं ल० पु० थैना टोले श्री शाक्यसिंह विहार (छखा, निखा, स्वखा) निर्माण यायधुं कालि” हानं उके हे स्वाका वेकनं मे मेपिनिगु नं ग्वाहालि कया विहार छगू निर्माण यानादिम्ह विहार दायिका खः । वेकपिसं सहायता बियालितिनी जि थुगु पुस्तक छापेयाके फत । वेकपिनिगु कृतज्ञ गुण यावजीवं लोमके फइमखु । खजा वेकपिसं याःगु पुण्य वेकपित हे दई । गथे कुलनरसिंह साहु विहार दायकं शुद्ध बुद्ध धर्म म्हसीका कर्माकर्मयात विस्वासयाना “अनित्य दुक्ख अनात्म” लुमंका नुगस्याः थैगु भाव हे मतसे ल्हाः चकंका विहार निर्माणयाना दानयाना बिज्यात । व उगु पुण्य सुनानं हरणयाना लाका काय् फइमखु । सर्वदा वस्पोलया नाप नाप किपालु थै वना-

(४)

चवनी । अथे हे धःधपिसं यानागु पुण्य धःधत हे दइगु जुयाच्चन ।
तथापि कृतज्ञ जनपिसं धःधत यानातःगु कृतज्ञ गुण लुमंकेगु नं कर्तंब्य
भाःपा लुमंकेमाःगु जुयाच्चन ।

अले थुकथं बस्पोल आयुष्मानपिसं यागु सहयोग व श्रद्धालु
पिनिगु सहायतां आः ध्व पुस्तक पिहांवया च्वन । अथेनं छपाइले
कम्पोजे हानं प्रूफ स्वेगुली नं अनेक टू ति जुयाच्चंगु दयेंफु । तथापि
टू तिपाखे ध्यान मतसे कृपया भगवान् शास्तायागु शुद्ध बुद्ध धर्म
अत्यन्त गम्भीर जुया नं सरलगु सकल लोक सहज भवपार ज्वीगु
सदुपदेश धर्मयात बांलाक यथार्थत खंका सीका कायगु पाठक वर्ग-
पिनिगु कर्तंब्य खः धका भापा थुगु पुस्तक आद्योपान्त स्वया बिज्यात
दिल धाःसा लेखकया परिश्रम सकल जुई । अस्तु

Dhamma.Digital — अनुवादक

विषय-सूची

१. त्रिशरण ग्रहणया महत्फल वर्णन —	१
२. पञ्चशील ग्रहणया विधि —	२
३. पञ्चशील प्रार्थना —	३
४. पाणातिपातया कर्म विपाक वर्णन —	४
५. परवस्तु मबीकं काइगुया कर्म विपाक वर्णन —	६
६. व्यभिचारया कर्म विपाक वर्णन —	९
७. मृषावादीया कर्म विपाक वर्णन —	१०
८. सुरापानया कर्म विपाक वर्णन —	११
९. पञ्चशीलयागु महोत्फलया वर्णन —	१३
१०. कृत विनिच्छयिक पेतकथा —	१५
११. सारिपुत्र मोद्गल्यायनया प्रब्रज्या —	१६
१२. कपिलवस्तु आगमन —	३३
१३. यशोधरा देवी राहुल कुमार पवंगु —	३८
१४. कोटिकण्ण सोण कथा —	४१
१५. लाजादेवी कथा —	४४
१६. प्रथम संगायना जूगु खँ —	४७
१७. निगूगु संगायना जूगु खँ —	६४
१८. संगायना याय्माःगु कारण —	६६
१९. मोद्गलिपुत्र तिस्स स्थविरया खँ —	७२

२०. जानकक ब्राह्मणयागु खँ व चन्दगुप्तयागु खँ —	७५
२१. धर्माशोक राजां सत्तमार्गं गवेषण यागु —	८४
२२. यन्त्र शिल्पिया नाश —	११९
२३. महिन्द्र व संघमित्राया प्रव्रज्या —	१२२
२४. तृतीय संगायना —	१२७
२५. विविध सदुपदेश —	१४०
२६. महाधन वाणिज कथा —	१४५
२७. तिरोकुट्ट सुत्त —	१४८
२८. सुप्पवासा कथा —	१६१
२९. चतुर्महाभूत निरोधस्थान मालाजूमह भिक्षुयागु कथा —	१६७
३०. तीर दस्सी भ्लांया उपमा —	१७२
३१. आणदस्सन विसुद्धि —	१७४
३२. सकदागामि मार्गं आण उत्पत्ति जुया वइगुया ढंग —	१७८
३३. स्वंगू प्रकारया सोतापत्ति —	१७९
३४. अनागामि मार्गं आण उत्पत्ति जुया वइगुया ढंग —	१८०
३५. अरहत्त मार्गं आण उत्पत्ति जुया वइगुया ढंग —	१८१
३६. सोतापत्ति मार्गं वांछोइगु क्लेश —	१८२
३७. सकदागामि मार्गं वांछोइगु क्लेश —	१८८
३८. अनागामि मार्गं वांछोइगु क्लेश —	१८८
३९. अरहत्त मार्गं वांछोइगु क्लेश —	१८९
४०. अरहन्त पुद्गलपि परिनिर्वाण ज्वीगु गथे ? —	१९०

नमो तस्स भगवतो अरहत्तो सम्मा
सम्बुद्धस्स ।

त्रिरत्नयात नमस्कार

त्रिरत्न धयापि गजापि धाःसा—

सर्ष बुद्धं नमस्यामि, धर्मञ्च जिनभाषितं ।
सङ्घञ्च शीलं सम्पन्नो रत्नत्रयं नमस्तुते ॥

अर्थ—समंत भद्र सर्वज्ञ, अतुल, अनुपम जुया बिज्याकम्ह बुद्धरत्न खः । बुद्धोपदेशित (त्रिपिटक) फुक्कं धर्मरत्न खः । बुद्ध शासनयात सुरक्षा (पालन) यायया निमित्त गुपि भिक्षुसंघपि नीस्वना स्थापनायाना थका बिज्यात वस्पोल शील, नियमाचरण सुसम्पन्न जुया बिज्याना च्वपि सङ्घरत्नखः वस्पोलं त्रिरत्न यात नमस्कार याना ।

त्रिशरणं ग्रहणया महत्फलं वर्णनं ।

सगुं समयं भगवान् सस्यक् सम्बुद्धं जेतवनं महाविहारे विहारं यामा-
बिज्यागुं जुलं । अनं भगवानं त्रिशरणं ग्रहणया महत्फलं जुमा च्वंगुं
बिषये धर्मं उपदेशं याना बिज्यातं ।

(२)

परा पूर्वकाले बोधिसत्त्व वेलाम ब्राह्मणं जूसां भिधानि वा पुसा रोपन याय्गु क्षत्र प्रमाणं तद्धंगु जगाय् परिपूर्णं ज्वीक-चेःप्यदोल सुवर्णया कतौरा, चेःप्यदोल सुवर्णया चमचा, चेःप्यदोल वहःयागु कतौरा, चेःप्यदोल वहःयागु चमचा, चेःप्यदोल अलंकारं सुसज्जिपि राजकन्यापि, दुरु व्यूषि सा आपालं हे, हानं वस्त्र आदि सुस्वादिष्टगु खाद्य भोजन फल-मूल पक्वान इत्यादि चेःप्यदोल चेःप्यदोल याना न्हेदं, न्हेला, न्हेन्हु तक नित्य अखण्ड प्रदान यात । परं उगु विशाल दानया सिबे स्रोतापन्न छम्ह सयात बियेगु दान महोत्फल जुया च्वन । तद्धिक सक्रदागामि यात बियेगु दान महोत्फल जुया च्वन । तद्धिक अनागामीयात, अरहन्तयात, प्रत्येक बुद्धयात, सम्यक्सम्बुद्धयात, सम्यक्सम्बुद्ध सहितं भिक्षु संघपिन्त बियागु दान अत्यन्त महोत्फल जुया च्वन । उक्त दानयागु महिमाया सिबे त्रिशरण ग्रहण याःगुया फल वर्णन यानां याय् फुगु हे मखु अपरिमित फल दायकगु खः, धका वेनाम सूत्र उपदेश याना बिज्यात ।

पञ्चशील ग्रहणया विधि

उपासक उपासिकापिमं शील पालन याय्गु दिने भगवानया श्रावक भिक्षु संघपि दुगु स्थाने वना शील याचना याना कया शीले च्वनेगु । यदि भिक्षु-संघपि प्राप्त मजुल धासा तथागतया स्वरूप मूर्ति वा धातु चैत्य राज दुगु थासे वना शील ग्रहण यासां ज्यू । कदाचित प्रतिमा आदि छुं नं मदुसा थःथमंतुं जूसां त्रिरत्नयागु गुण स्मरण याना लहात जोजलपा निम्न लिखित विधि प्रार्थना याना शीले च्वनेगु ।

(३)

पाप देशना

ओकास द्वारतयेन कतं
सब्बं अपराधं खमथ मे भन्ते ।

अवसर फोने, भन्ते ! जि त्रिकाय द्वारा यानागु अपराध फुकं
जितः क्षमा याना बिज्याहुं ।

पञ्चशील प्रार्थना

अहं भन्ते ! तिसरणेन सह पञ्चशीलं
धम्मं याचामि, अनुग्गहं कत्वा सीलं
देथ मे भन्ते ! । दुतियम्पि० । ततियम्पि० ।

भन्ते जि त्रिशरण सहित पञ्चशील धर्म याचना याना, अनुग्रह
यासे जितः शील बिया बिज्याहुं । (स्वधाः)

नमस्कार

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

वस्पोल भगवान् अरहत सम्यक् सम्बुद्धयात् नमस्कार । (स्वधाः) ।

त्रिशरण

बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि
सङ्घं सरणं गच्छामि । दुतियम्पि० । ततियम्पि० ।

जि बुद्धया शरणे वने । जि धमंया शरणे वने ।

जि सङ्घया शरणे वने । निकोलनं० । स्वकोलनं ।

पञ्चशील

- (१) पाणातिपाता वेरमणि सिक्खापदं समादियामि ।
- (२) अदिन्नादाना ० ।
- (३) कामेसु मिच्छाचारा ० ।
- (४) मुसावादा ० ।
- (५) सुरा मेरयमज्जपमादद्वाना ० ।

- (१) जि प्राणिदिसा याय्गुलि रहित जुयेगु शिक्षा धारण याणा ।
- (२) जि पर वस्तु मत्रीकं काय्गुलि रहित जुयेगु शिक्षा धारण याणा ।
- (३) जि ब्यभिचार कर्मं रहित जुयेगु शिक्षा धारण याणा ।
- (४) जि असत्य खँ ल्हायगुलि रहित जुयेगु शिक्षा धारण याणा ।
- (५) जि मद्य सुरापानादि प्रमाद उवीगु पदार्थ पान याय्गुलि रहित जुयेगु शिक्षा धारण याणा ।

पाणातिपातया कर्मबिपाक वर्णन

कोसल राजाया महारानी-मल्लिकाया न्हापा न्हापायागु जन्मे कुलपुत्रीजुया च्वंगु वखते इष्ट-मित्रपिन्त पाहुना याय्या कारणे बजारे वनाउखे थुखे मदेक माला जुलनं मंस ल्वीके मफया फै छम्ह हया स्याना पाहुनापित नका छोगु पापं मृत्युपश्चाते नर्क भोग याय् माल । नर्क भोग याय धुंकानं पुनवार फैया म्हे च्वंगु केश प्रमाणं थः तनं परजनं घातक याका च्वनेमाल ।

हानं तथागतया श्रावक शिष्य जुयाबिज्याकम्ह 'पुतिगत' धम्म स्थबिरं नं न्हापा न्हापायागु जन्मे संसार चक्रे चाःउला जूगु बखते ध्याधा जुया अपालं भंग पंक्षितेत, छेगु तुना थाथा याना स्याना वोगु पापं याना नर्क भोग याय् माल । नर्क भोग याय् धुं कालिनं मनुष्य जुया जन्म कया, भिक्षु जुया ज्ञान ध्याने चित्त तथा अर्हंत पद लानालीनं (निर्वाण ज्वीतेकानं) म्ह छम्हं लाहि, बवे, तत्तज्याना वेगु रोगं क्रया तिब्रवेदना भोग यायमाल ।

हानं मण्डव्य ऋषि नं न्हापा न्हापायागु जन्मे सिंकिमि जुया जूगु बखते पतङ्ग छम्हयात; छ्चार्कं यागु सिन्का छपुं सुत्तुसुया तिया तःगु पापं लीपा ऋषि जुया शुद्धाचरण याना जूसानं सुरी च्वना सिना वने माल ।

हानं गौतम भगवानया पाले न्यासःम्ह भिक्षुपिं नं न्हापा न्हापायागु जन्मे आपालं हे प्राणघात याना वोगु पापं याना ताःकालं नर्क भोग यानानं पुनर्वार मनुष्य जन्म जुया तथागतयागु शासने भिक्षु जुया चोसानं परस्पर घातक याना सिनावने माल । भगवानं धर्मोपदेश याना बिज्यातं हे नं उमिगु कर्म फलयात पनाते मफुगु जुल ।

हानं आपालं हे शाक्य बंशपिसं नं न्हापा न्हापायागु जन्मे पुख् छगुली वना आपालं हे न्यातेत पना विष ह्वला स्याना ब्यूगु पापं तथागतं अनेक प्रकारं धर्मोपदेश याना निको स्वको सम्म पनातलनं लिपा हानं माने मजुया विट्ठूपया दल वया दक्क शाक्य बंशपिन्त निर्मूल ज्वीक स्याना थकल ।

उकिया निंति भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात कि हे भिक्षुपिं ! गुम्हें पर प्राण घाट याइ उम्हसिया थुगु जन्म मृत्यु ज्वीवं नर्क बा प्रेत गती वा तिर्यक गती उत्पन्न जूवनी । उगु नर्कादि दुर्गति थहाँ

वया कदाजित् संयोगं मनुष्य जन्म हे जूवल घासानं आयु छिन्नम्ह जुइ । पाणातिपातया कर्मविपाक संक्षिप्त वर्णन समाप्त जुल ।

पर वस्तु सबीकं काङ्गुया कर्मविपाक वर्णन

परापूर्वं काले वाराणसी नगरे अति सुन्दरीम्ह रूप यौवन जाया चोंम्ह भमरयागु वर्ण समानं हावकुसे पिप्पि धागु ताःहाकःगु केश दुम्ह (नगरशोभिनी) गणिका छम्ह दयाच्वन । उम्ह गणिकायागु रूप यात, खंखंपि पुष्पपिनि चित्ते मोहं आकर्षण याना मोहित जूगुलिं, मेमेपि स्त्रीजनपिसं स्वेमफया ईर्ष्या जुया उम्ह गणिकाया दासी यात धन द्रव्य विया ह्येका, गणिकाया मोल्हुया चोंगु बखते केश हायावनीगु वासः तेके बिल । उगु वास तथा व्यूगुलि गणिकायागु केश फुकं हांयाचन । केश दववं हाया वंगुलिं शरम् जुया देशं पिने वना च्वन । लीपा उम्ह गणिकां सुलिं पसः तथा जीविका याना च्वन । छन्हुया दिने वैथायहे थवं कायका देना च्वम्ह व्यक्ति छम्ह सयागु बस्त्रे लोभतया व गणिकां खुयाकाल । लीपा हानं छन्हु शीलवान्म्ह भिक्षु छम्ह पिण्डाचार विज्याबले, वहे गणिकां थःगु गृहे निमन्त्रणा याना, तुयूगु इलां प्यना छायापा हामो आदि भोजन याकल । भोजन समाप्त यानाली दानानुमोदन याःगु बखते 'सुन्दर दीर्घ केश प्राप्त ज्वीमा' धका प्रार्थना यात । लीपा मृत्यु जुया वैसेली समुद्रया मध्ये सुवर्ण विमाने केवल याकचा जक निर्बन्त्रम्ह जुया वेमानिक देवकन्या ('वेमानिक प्रेत' नं धाई) धाय्का बार बार वहे सुवर्ण विमाने उत्पन्न जुया च्वंगु जुल । लीपा श्री शावयमुनि तथातग जेतवन महाविहारे विहार याना बिज्यागु बखते श्रावस्ती नगरयापिं ७०० न्हेसम्ह बनिजालपिं सुवर्ण भूमि धैगु (सथुं) नगरे वने धका वंगु बखते समुद्रे वायुवेग वया ढंग्गा यात हुत्ते याना यंका वहे

निर्बस्त्रम्ह देवकन्या दुगु थासे लावन । अन इमिसं उखें थुखें सोगु
बखते सुवर्णया विमाने च्वना च्वंम्ह देवकन्यायात खना बनिजाल
पिसं गाथा द्वारा न्यन—

**कानु अन्तो विमानस्मिं तिद्वन्ती नुपनिक्खमि ।
उपनिक्खमस्सु भद्दे पस्साम तं बहिद्वितं ॥**
(प्रेतकथा)

‘विमानया दुने च्वना पिने प्यहाँ मवोम्ह हे भद्रे छ सु खः
पिने प्याहाँ वया जिमित रूवाः क्यो, छ पिने प्याहाँ वोगु जिमिस
स्वेगु इच्छा जुल ।’ थथे धागु न्यना देवकन्यां नं गाथा द्वारा उत्तर
बिल—

**अट्टियाभि हरायामि, नग्गानिक्खामेतुं बहि ।
केसेहम्हि पतिच्छन्ना, पुञ्जं मे अप्पकं कतां ॥**

‘जि धासा प्वच्चि, नांगा, प्यहाँ वेत अत्यस्त शरम चायापुसें
चो, म्हे निर्बस्त्र जूगुलि केवल थःगु केशं जक तोपुया च्वनागु खः ।
जि जूसां छुं भतिचा मात्र पुण्यकर्म याना बयागु दु, । देवकन्यां थथे
धागु न्यना ‘थुगु बस्त्रं हिना प्याहाँ वा’ धका बनिजालपिसं बस्त्र
ब्यूगु बखते देवकन्यां धाल—छिमिगु लाहाति अथे जक बियां जि
धारण याय् मज्यू (जितः प्राप्त ज्वीमखु) आमकन छिमिगु फौजे
श्रद्धा शील दुम्हयात दान प्रदान याना उगु पुण्य भाग जित बर्षण
यात धासा जक जित प्राप्त जुइ (जि धारण याय् दइ) धका धाल ।
थुलि धासैली अन बनिजालपिसं थःपिनिगु फौजे गुम्ह उपासकयात,
शुचि-स्नान याका खाद्य भोजनादि बस्त्र जालं दान याना, उगु पुण्य

भाग देवकन्यायात अर्पण यानाबिल । अर्पण यानामात्रं तत्क्षणे हे देवकन्यायात दिव्य भोजन दिव्य अलंकार दिव्यबस्त्रादि प्राप्त जुल । वहे वस्त्रालंकारं तिया, मुसु मुसु न्हिला पिने प्याहां वांगु बखते “दक्षिणानिमंस” दानया फल साक्षात्कार ज्वीक (न्होने हे खने देक) उपासकया न्होने आदरपूर्वक देवकन्या उपस्थित जुबल । अन उपासकं बनिजालपिन्त, धर्मकथा कना श्रद्धा-प्रसन्न ज्वीका त्रिशरण सहित पञ्च शील धारण याकल । बनिजालपिस अन देवकन्यायाके प्रश्न यात—

**सुचित्त रूपं रुचिरं विमानं ते पभासति ।
देवते पुच्छिताचिकख, किस्स कम्मस्सिदं फलं ॥**

‘हे देवकन्या ! छंगु विमान जा अत्यन्तं हे बांबांलागु चित्रं चित्रित माना बांबांलापि सल, किसि, भंगपक्षि नर-नारीपिनिगु रूप-मूर्तियागु बुत्ता तथा शृंगारे याना तःगु, अतिकं हे मनोहर शोभायमान् ज्वीक ज्वाला ज्वालां थिना च्वन । हे देवकन्या ! थुगु विमान छल्पोलयात छु यानागु पुण्यया फलं प्राप्त जूगु खः ?, थव खँ जिमिसं नं सीकेगु इच्छा जुलं धका प्रश्न यात । अन देवकन्यां उत्तर बिल—

भिक्षुनो चरमानस्स देणि निम्मज्जिनि अहं ।०।

[आदि खुरू गाथा बोना उत्तर बिल]

‘जि जूसां पिण्डाचरण बिज्याकम्ह भिक्षु छम्हयात सुचित्तयासे श्रद्धापूर्वकं हामो दान याना भोजन याकागु पुण्यं जितः थुगु विमान प्राप्त जुल तथा, ताकाल तक्कं [छम्ह तथागतया पालं निक्खं मेम्ह तथागतया पाले थ्यंक्कं] भोग याय दत्त । तर दुक्खयागु खँ न्हापा जि

परवस्तु हरणयाना वयागु पापं याना आ. हानं शमी प्यला द्यव,
 जि थनं मृत्युजुया तचोकं हे दुक्खभोग याय्माःगु नक्कं पतन
 ज्वीमागु जुल, उकिया निति जितः महा शोक-सन्ताप. तथा त्रास
 जुया च्वन, धका कसेलि उपासकया चित्ते दया उत्पन्न जुया, “ध्व
 देवी यात,” छुं उपाय यानाद्विय माल’ धका विचार याना, दानादि
 धर्म-कर्म याय्गु व बुद्धगुण स्मरण याय्गु धर्म उपदेश बिल । अले
 देवकन्यां सकल बनिजालपित, उत्तमोत्तम भोजनादि बस्त्र दान
 वियालि सम्यक् सम्बुद्धयात धका भिगु चीवर बस्त्र छजोलं वियाः
 “भगवान सम्यक् सम्बुद्धयात जि सादर प्रणाम यानाहःगु दु” धका
 बिनति यानाब्यु” धका मामागु खं ल्हाय धुंका बनिजालपि सहितं उगु
 ट्ठमायात, छन्हें हे माःगु थासे थ्यंकाबिल बनिजालसिं नं तथागतया
 थास बना देवकन्यां धयाहःगु सम्पूर्णं खं बिनति याना व तथागत
 सहितं सकल संघपिन्त, दान प्रदान याय्धुंका-उगु पुब्ब भागनं
 देवकन्या यात हे अर्पण याना बिल ।

लिपा देवकन्या अनं मृत्युजुया त्रायस्त्रिंश देवलोकं उत्पन्न जुया
 दोलछिम्ह अप्सरापितं सेवा याका सुवर्ण बिमाने सुखानन्द भोग याना
 चांगु जुल ।

पुनवारं भगवानं आज्ञा जुया विज्यात—“हे भिक्षुपि ! गुह्यसं
 पर वस्तु हरण याना कायू उम्ह ब्यक्ति मृत्युपश्चाते नर्क गती वा
 प्रेतगती पतन जुइ उगु दुर्गति छुटे जुया कदाचित् मनुष्य जुया जन्म
 जुल घासानं धन हीनम्ह दरिद्र जुइ ॥ परवस्तु मवीकं काइगुया
 कर्मविपाक संक्षिप्त समाप्त ॥

व्यभिचारया कर्मविपाक वर्णन

आनन्द भिक्षुया न्हापा न्हापायागु जन्मे दीपकर तथागतं श्राव्य

मुनि तथागतया पाले वस्पोलयागु सेवा याना अर्हन्त पद प्राप्त ज्वी”
 धका ब्याकरण याना बिज्यात । अनं लिपा छगू जन्मे (आनन्द)
 लुँ कःमिया कुले जन्मजुगु बखते व्यभिचार याना जूगु पापं रोखूव नर्क
 ताःकालंहे दुक्ख भोग याय् माल । अनंलि हानं वानर, फँ, सा जुया
 जन्म जुया नं नरजन्मे तपुंसक, स्त्रीजाती जुया जन्मजुया आपालं हे
 दुक्ख भोग याय्माल ॥

वाराणसी नगरया महाजन पुत्रपि प्यम्हसेनं नं व्यभिचार याना
 जूगु पापं लोहकुम्भि नर्कं चिकंखाशी क्वफाना तल; ख्वीदोलवर्षे
 छको मात्र पलख थाहाँ वये दुगु जुल । थाहाँ वये दुगु बखते छको
 पलख प्यम्ह पासापिनि परस्पर ख्वाखना ‘खँ ल्हाय्’ धका “दु-स-
 न-सो” धका आखः छगो छगो जक धाय् ज्ञात, हानं खाशीमंतुं डुवे
 जुया घन ।

तसर्थ तथागतं आज्ञाजुया बिज्यात कि—

हे भिक्षुपि ! लोके गुम्ह मूर्खं व्यभिचार याना जुइ, उम्ह मूर्खं
 मृत्यु पश्चात् नर्कं पतन जुइ । नर्कं भोग यानालि बदाचित् संयोसं
 मनुष्य जुया, जन्म जूवल धासानं स्त्री जातिजुया कवर्या दासी जुया,
 कवर्या अढाउनि, भ्वातिनी जुया तचोतं हे दुक्ख भोग याय्माली ॥
 इति व्यभिचारया कर्म विपाक संक्षिप्त वर्णन समाप्त ॥

सृष्टावादीया कर्म विपाक वर्णन ।

परापूर्वं काले चेतिय राजां असत्य खँ ल्हाःगुलि सिधव सलं
 साय्का तःगु रथे तलवार ज्वना पहरा च्वना-चोपि देवपुत्रपि प्यम्हं
 लोप जुयावन । शरीरे श्रृखण्ड समानं सुगन्ध वयाचोंगु नं पद्मपुष्प
 समानं म्हुतुइ सुगन्ध दुगुनं लोप जुयावन; थः नापं भूमी सोत्तुनावन ।

हानं चिञ्चमान धयाम्ह मिसानं असत्य मखुगु खँ ल्हागु पापं
 हे भूमि सोत्तुना बन ।

हानं वाराणसी नगरयाम्ह ब्याधा छम्हनं असत्य खँ लहागु पापं भूमि सोत्तना वन । थपि फुकं हे भूमी सोत्तना वना अवीचि नकें पतन जुया महा दुक्ख भोग यावपि जुल ।

तसर्थ तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात कि—

“हे भिक्षुपि ! गुम्हसें असत्य मखुगु खँ लहाइ उम्ह व्यक्ति मृत्यु पश्चात् दुर्गति पतन जुइ । दुर्गति थाहाँ वयाली नं कदाचित् संयोगं मनुष्य जुया जन्म जूवल धासानं मखु मखुगु खँ हे नं परजनं दोष बीका च्वने माली” असत्य खँ लहागुया कर्मविपाक संक्षिप्त वर्णन समाप्त ।

सुरापानया कर्म विपाक वर्णन

तथागतया अग्रश्रावक जुया बिज्याम्ह शारी पुत्रया न्हापा न्हापा संसार चक्रे चाउला जूगु बख्खते छगू जन्मे वाराणसी नगरया राजा जुया सुरापान यानाव तथा मंसाहारी जूया च्वन । छन्दुया दिने अनन्त स्नेह युक्त याना तवम्ह राजकुमार यात, थःगु मूले फेतुका प्रेम पूर्वक कुमार नाप ख्याल याना च्वन । उगु बख्खते महारानी वयाः बिनति यात—भो महाराज ! थौं अष्टमी जूगुलि सुनानं प्राणिहिंसा मया ; तसर्थ थुगु छवार महाराजाया भोजनार्थं मंस मदुगु जुल, क्षमा याना बिज्याहुँ” धका क्षमाफोन । थुलि महारानीं धाय् मात्र नं सुरापानयागु रङ्गं होस रहित जुया वाक्कुछिना क्रोधं धूर जुया धाल—“जिथे जाम्ह राजा यात, मंस मदु धयागु गथे ? मंस बारं खाँचो ज्वी माःगु छु दु ? ध्व का ध्व मखुला मंस” धका मूले च्वम्ह राजकुमार यात निपा ल्हाति गःपः ज्वना थाथा याना स्याना “का ! थुकियागु मंस तुरन्त तर्कारी देका हकि” धका हाकुतिना बिल ।

सुरापानयागु भोंके लाना चोम्ह राजा जूया निति महारानी सहितं सकलं हे त्राहि त्राहि जुया तिरिक हे सुनानं लुं धाय् मद्दाला च्वन । सुरापानयागु रंग नं मन्त । अन राजां महारानीयाके न्यन—

“ए रानी ! राजकुमार गन वन ? हाः सः नं मद्दु, मदनिला ! छुयाना च्वन ”। थथे राजां न्यनेवं महारानीया पुत्र स्नेहं दाह जुया सिमा कोदले थें कोदला मूच्छां जुयावन । अन हतपतं सखिपिनं लखं शेचन याना विल । होश दया वसेलि नं अतिकं हे आलाप-विलाप याना तिरह यःगु खना ; राजा आश्चर्यं चाया च्वन । लीपा भ्रमं भूल यानागु खें परजन द्वारा बुभे जुसेली राजायात नं पुत्रशोकं दाह जुया लाहा व्वव्व स्याना “अहो शोक !! का का का जि थ्व ह् कर्म यात !! प्राण समानं प्रेम याना तयाम्ह जिम्ह एक पुत्र यात स्याना मंस नापं नेधुंकल जि !! आः गथे याय्गु” धकाः पुत्र शोक रूमी अग्नि दाह ज्वीका अन्न-पान मुधां त्याग ज्वीक ताकाल पर्यन्तं प्राणान्त ज्वीक ज्वीक तचोगु दुवखाग्नि दाह ज्वीका च्वने-माल । लीपा विचार याना भापा काल कि—“सेवन याय् अयोग्यगु सुरापान यानागुलि तचोगु हे अकर्म नं याय धुन तथा पुत्रशोकं नं दाह ज्वीका च्वने माल” धका हेतु ज्ञान बुभे जुसेली बे चोगु चा कया वहे चां म्हुतु चोला प्रतिज्ञा यात ।

“आवलि जि गुथाय् तक निर्वाण पद प्राप्त याय् फेमखु, उथाय् तक प्रमाद ज्वीगु सुरापान पदार्थ सेवन याय् मखत”।

[सत् ज्ञान यात, बाधाजुयाचोगु, असेवनीयगु, भभिगु “थ्व सुरापान थंगु” थजागु पदार्थ सेवन याय्, ज्ञानी-गुणी-सजनपिसं बिवेक विचार याय् मागु हे खः द्वाय् धासा उपरोक्त पुत्रमंस भक्ष याम्ह राजानं अज्ञानीम्ह मख् ; अथेनं असेवनीयगु सुरापान सेवन याना जूगुलि, ज्ञानया विपरित जुयावंगु खः ।]

तस्यै भगवान् आज्ञा जुया विज्यात—

“हे भिक्षुर्षि ! गुम्ह अज्ञानीं सुरापान याना जुइ उम्ह व्यक्ति मृत्यु पश्चात् नर्कादि दुर्गती पतन जुइ । लीपा उगु दुर्गति थहाँ वया कदाचित् संयोगं मनुष्य जुया जन्म जूवल धासानं स्मृतिहीनम्ह जुइ वा उन्मत्तम्ह जुइ । सुरापानया कर्म विपाक मंक्षिप्त वर्णन समाप्त जुल ।

मेगु छगू धर्मपदे मं कनातःगु दु—

यो पाण ‘मतिपातेति, मुसावादञ्च भासति ।
लोके अदिन्नं आदियति, परदारञ्च गच्छति ॥
सुरामेरयपानञ्च, योनरो अनुयुञ्जति ।
इधे‘वमेसो लोकस्मिं, मुलं खणति अत्तनो ॥

प्राणीघात याःम्हसिनं, ह्येका खँ ल्हाःम्हसिनं, खुया काम्हसिनं,
परदार (परस्त्री) गमन याःम्हसिनं, मद्यपान याःम्हसिनं, थुगु हे
लोके थःगु (सदाः कल्याण ज्वीगु मुखया) ‘हा’ समेतं लेहे
थना छोई

पञ्चशीलयागु महोत्फलयया वर्णन

पञ्चशील पालन याइपित, महोत्फल प्राप्त ज्वीगु गथे धासा—
अन्य व्यक्तिपिनिया सिबे आयु भारोग्य वृद्धि जुइ, दयावान जुइ, तथा
श्री सम्पत्ति सुखेश्वर्यं वृद्धि जुइ, अन्य व्यक्तिपिनिया सिबे शोभायमान्
शान्त स्वरूप जुइ, बिबाहिता स्त्रीं वा पुरुष छम्हयाके सन्तुष्ट जुइ,
अन्य व्यक्ति पिनिसिनं लोके प्रसिद्धम्ह जुइ, तथा सकसेनं विश्वास
याइ, अन्य व्यक्ति पिनिया सिनं स्मृतिवान् जुइ, यथार्थ ज्ञान-ध्यान

बुद्धे ज्वीफुम्ह जुइ, मृत्यु पश्चात्तेनं देवलोके उत्पन्न जुया सुख ऐश्वर्यं प्राप्त जुइ । थुलि जक मख् कि प्रजावान् पि नुल धासा-सम्पूर्णं संसार-चक्रयागु दुक्खं मुक्त जुया अनुपादिशेष-अपंसत्त धातु निर्वाणं थ्यंके थ्यनीगु कारण जुया चोंगु खः । पञ्चशीलयागु महोत्फलया मंक्षिप्त वर्णन समाप्त ।

सर्वज्ञ जुया विज्याकम्ह तथागतं आज्ञाजुया विज्यागु ज्ञाना-मृतया अर्थ सहितं—

सीलं—शील धयागु **सब्बवेसं सब्बगुणानं**—सम्पूर्णं लौकिकं वो लोकोत्तरं गुणवा मूल कारणं खः, **इति**—थथे धका **तादिनां** क्षमा-श्रान्ति धर्मं युक्तं जुया विज्याकम्ह तथागतं, **नानाप्पकारेहि**—आदि मध्यान्तेपं सकलयात् हितकरं जुया चोंगु अनेक प्रकारं, **वुत्तो**—व्याख्यानं याना विज्यानाव, **युगुनं** आज्ञा जुया विज्यात्—**सीलस्स**—थुगु शीलयागु, **तं फलं**—उगु मुखं शान्ति वृद्धि ज्वीगु फलं, **अत्थि**—दया चोंगु खः, **यंपलं**—गुगुखः उत्तमं सुखं दायकगु फलं यातः, **पत्थयन्तानं**—प्रार्थना यानाचोंपितः, **अच्चन्तं**—धार्थेहे, **सुखसाधकं**—सुखं साधनं जुयाचोंगु, **गुणवहं**—महोत्तमगु गुणोपकारं विद्याचोंगु, **सीलं**—थुगु शीलं यातः, **सासने**—थुह्यं तथागतया शासनं दनिबले स, **रक्खे**—ज्ञानी सज्जनपिमं बांलाकं विचारं तथा रक्षा पालनं वायमालं ।

गाथा—

धारेन्ते अत्तकामा च, सदा सब्बञ्जु गारवा ।
सब्ब संकप्प निष्फानं, मोदेन्तु बुद्ध सासने ॥

उत्तमगु सुख वृद्धि यायगु प्रबल इच्छा दुर्षि कुलपुत्र पुत्रीपिसं
ध्व बुद्धशासने—बुद्ध, धर्म व संघपिन्त; श्रद्धा तथा, दान, शील,
भावना यायगुली अभिरत जुल धासा सदाकालं हे अनन्त सुखानन्द
प्राप्त जुइ । (सर्वदुख मोचन जुयावनी)

कूल विनिच्छयिक पेल कथा

श्री शाक्यमुनि तथागतया पाले राजगिरि नगरया राजा
बिम्बिसारं वच्छिद्या खुको उपोषथ शील पालन याना चोगु जुल ।
थ.गु चावरी वैपीं नोकर चाकरपिके नं—“उपोषथ शील प्राप्त
जुल ला” धका न्यनीगु दस्तुर जुयाचोन । उकिया निति आपालं हे
प्रजापिसंनं राजायागु अदपं उपोषथ शील धारण याइपि जुयाचवन ।

छन्हुया दिने पैसुन्य (—चुकली) खँ ल्हाना, मल्वापिनं ल्वाब्बा
घूस नया नया, अकर्म थाना सनाजूम्ह अमात्ययाके नं “उपोषथ
शील प्राप्त जुल ला”? धका राजां भ्यंग बखते, अमात्यया मन
ग्याना “प्राप्त मज्जुनि” मधामे “शील प्राप्त जुल” धका बिनितयात ।
लीपा राजाया थामं दना वनाली व अमात्ययात, मित्र छ्हमहे धाम—

‘मित्र ! छि जा उपोषथ शील प्राप्त मज्जीकं नं ‘प्राप्त जुल’
धका मखुगु खँ विनति यात । अथे मखुगु खँ ल्हायगु योग्य मज् ।
हे मित्र ! थौं हे बान्हि फपुले धुकूसानं बच्छि जक जूसं उपोषथ—
शील धारण पालन याना दिसं” थका अत्ति बिल । अमात्यं नं मित्र-
यागु अत्ति यात स्वीकार याना बान्हि लीपा बच्छि जक जूसं शील
ग्रहण याना बान्हिली भोजन मयासें अध्येतुं छौवन । प्वाथे आहार
मदुगुलि फेकूग्वारा थहाँ बया, व हे रोगं मृत्यु जुया वन । केवल
बान्हिली बच्छि जक उपोषथ शील पालन यासानं उगु पुण्यया प्रभावं
पतवं छगूया कापी भिदोइ अप्सरां सेवा याका, तथा स्वामि जुया

वेमानिक प्रेत धायका ताकालं सुख भोग रमण याना चोनेदत । वैन हे 'वेमानिक देवता' नं धाइ ।

हानं न्हापा वं वैतं थ्वैतं चुकलि खँ लहाना, मल्वापि नं ल्वाका ल्वाका, घूस नया नया अकर्म याना सनाजूगु पापं—थःगु जन्धुर्ला चोंगु ला, हि, यात के के पुया नया त्वना महा भयंकरगु दुक्ख-वेदना ज्वीका च्वने माल बहे प्रेत यात, नारद स्थबिरं खना, ब दुक्खसिया चोंगु कारण यात, न्यना सोबले प्रेतं गाथा द्वारा उत्तर बिल—

**अत्तनोहं अनत्थाय, जीव लोके अचारिसं ।
पेसुञ्ज मुसावादेन, निकत्यावञ्चनाय च ॥
तत्थाहं परिसं गन्त्वा, सच्च काले उपठिते ।
अत्थं धम्मनिरं कत्वा, अधम्म मनुवत्तिसं ॥**

भन्ते नारद ! जि जूसां पेसुन्य वैतं थ्वैतं चुकलि खँ लहाना, परस्पर सल्लापिन्त नं ल्वाका नाना प्रकारं ह्यका ठगेयाना नया जुया गुगुखः जि मनुष्य लोके चोनागु बखते थःतः थमं अनर्थं ज्वीगु कामं याना वयागु दु कि—“झगडा जुयाचोपित, न्यायालये च्वना आपालं परिषदया न्होने यथार्थगु खँ ल्हाय् माःगु बखते जि असत् चितेयाना विनिसापु याना वियागु पाप थुगु तचोगु दुक्ख-कष्ट बीड फया च्वनेमाल । कुट विनिच्छयिक पेत कथा संक्षिप्त समाप्त ।

(सारिपुत्र सौव्गल्यायनया प्रब्रज्या)

**सर्वज्ञः सुगतो बुद्धो धर्मराजस्तथागतः ।
समन्त भद्रो भगवान् मारजिल्लोक जिज्जनः ॥१३**

षडभिज्ञो दशबलोऽद्वयवादी विनायकः ।
 मुनिन्द्र श्रीघनःशास्ता मुनिः शाक्य मुनिस्तुयः ॥१४
 स शाक्यसिंहः सर्वार्थ सिद्धः शौद्धोदनिश्चसः ।
 गीतमश्चार्क बन्धुश्च मायादेवी सुतश्च सः ॥१५
 (अमरकोष)

अनन्त गुणं सम्पूर्णं जुयाविज्याकम्ह, त्रिलोकया शरण स्थान
 जुया विज्याकम्ह, तम = अहङ्कारादि क्लेश दक्कोयात; अर्हन्त
 ज्ञान रूपी खड्गं छेदन याना विज्याकम्ह, ब्रह्मादि देवमनुष्यः पिसं
 उत्तम २ प्रकारं महा असदिस विशेष पूजा याःसु यात ग्रहण याय्
 योग्य जुया विज्याकम्ह खः । (पालि ग्रन्थे धया तःसु दु कि)—
**“पूजा विसेसं पटिग्गण्हित्तुं अरह्वतीति
 अरहं”** (तदर्थ)—उक्तानुसार पूजायात, प्रतिग्रहण याय् योग्य
 जुया विज्याकम्ह जूया निंति वस्पोल श्री शाक्यमुनि यात अरहं
 धका धाई । थुगु प्रज्ञाप्ति शब्द उच्चारण याना वयनात गु वचन
 जूसां त्रिलोके प्रसिद्ध जुया च्वन । थुगु प्रकार याम्ह तथा गतं—
 ब्रह्मादि देव मनुष्य पिसं याःसु पूजा मध्ये ब्रह्मां पूजायागु गथे सिल
 धका धासा—

तद्यथाः—“कपिल वस्तु महानगरया राजा शुद्धोदन या पुत्र
 ‘सर्वार्थ सिद्ध’ धायका जन्म जुया २९ दै यागु बैशे ‘महाभिनिष्क्रमण
 वंशु-स्त्री पुत्रादि धन सम्पत्ति दक्वं त्याग याना, अर्द्धरात्रीस दबीरं
 प्याहाँ विज्याना अनोमा नदी पार याना, थःत थमंतुं चुडाकर्म याना,
 उरुवेल धने दुष्करचर्या (—खुदँ तक महा कठिन-घोर तप) याना
 नं बोधिज्ञान प्राप्त मजुया अनं नं बोधिबृक्षया मूले विज्याना, अन
 वस्पोलं अधिष्ठान (—प्रतिज्ञा) याना विज्यात कि—

“कायं तत्रो च न्हारु च, अट्टि च अवसिस्सतु ।
उपसुस्सतु निस्सेसां, सरीरे मंस लोहितं ॥”

“ध्व शरीरे अष्टि, चर्म व नशा जक वाकि ज्वीक ला हि
गनावसां थवें, परं बोधिज्ञान प्राप्त मज्जीकें जि थनं दनेमखु” धका
प्यता अङ्गं युक्तगु वीर्यं यातः अधिष्ठान याता बज्जासन यासे अचल
समाधि योग याता विज्यागु बखते गुजोगु प्रकारं मार वल धासा-
दोच्छिपा. लहाः दुम्ह जुया, १५० योजन प्रमाणं तद्धिम्ह ‘गिरिमेखला’
धयाम्ह गजराज गया, ९ योजन प्रमाणपि मार सेना या दल समेतं
शस्त्र-अस्त्र धारण याता, भयङ्करपिसं तः तः ग्वोगु मिखां ज्वे ज्वे
प्यो स्वया, मेघ गजे जूगु थे ‘हिं हिं हूँ हूँ’ शब्द याता हाला हाला
त्राश क्यना वोगु बखते दशपारमितायागु बलं—सूर्य अस्त मजुवं
मार विजय याता, रात्रिया प्रथम यामे “पुब्बे निवासानुस्सति आण”
मध्यम यामे “दिब्बचक्खु आण” अन्तिम यामे “पतिच्चसमुप्पाद आण”
प्रातकाले “अरहत्त आण” “सब्बञ्जुत आण” प्राप्त जुया सम्यक्
सम्बुद्ध जुया विज्यासेलि निम्न उदान गाथा उच्चारण याता विज्यात-

“अयंमे अन्तिमा जाति, नत्थिदानी पुनब्भवे ।
अकुप्पा मे विमुत्तीति, उप्पन्ना पच्चवेक्खणा ।”

तदर्थ—“ध्व जिगु अन्तिम जन्म जुल, अनंली पुनर्जन्म ज्वीमागु
मखुत । जितः अक्षय अरहन्त पद प्राप्त जुल, धका प्रत्यवेक्षण ज्ञान
नं प्राप्त जुल ।” इत्यादि ।

अनंली अजपाल वृक्षया मूले विज्याना—४ असंख्य व १ लाख
कल्प तक पारमीता पूर्ण याता वयागुलि प्राप्त जूगु सर्वज्ञ ज्ञानं

सोया बिज्यागु बखते—लोके राग, द्वेष, मान व मोहादि क्लेशं युक्त
जुया चोपि सत्वपिन्तः ज्ञानचक्षुं सोसे विचार याना बिज्यात—

“किञ्छेन मे अधिगतं हलंदानि पक्कासितुं ।
राम दोस परे तेहि नायं धम्मो सुलब्बुधो ॥
पटिस्सेतगामिं निपुणं गम्भीरं दुइसं अणुं ।
रागरत्ता न दक्खन्ति तमो खन्धेन आवुट ॥”

तदर्थ—जिगु थ्व धर्मं गुगु खः अत्यन्त सूक्ष्म व महागम्भीर
तथा ‘परमाणु’ रजसमानगु जुया चोन । थुगु धर्मं प्राप्त यायत, जि
४ असंख्य व १ लाख कल्प तक पारमिता पूर्णं याना वयागुलि जक
प्राप्त जूगु खः । थ्व चतुरार्यं सत्य ज्ञानयात, थ्व लोके प्रकाश यायगु
योग्य मजू । छाय धासा—व लोकजनपित, थ्व गुगु खः अतिकं
दुर्लभगु अनुत्तर धर्मोपदेश यासानं थ्वीकेत थाक्वी; गथे—चा
छबः छबः लः छबः छबः च्वना निगूलक्ख व पीदोल योजन प्रमाणं
खातुयाचोंगु थ्व महापृथ्वी या तःले चोंगु ‘ईका’ छगः यातः खंके
थाकुगु खः; तदधिक व राग द्वेष व मोह मानादि क्लेशं युक्त जुया
अविद्यान्धकारे लानाचोंपि प्राणीपिसं थ्व गुगु खः अनुत्तर चतुरार्यंसत्य
ज्ञान खंकेत, थाक्वी । अर्थात् ‘दुक्ख धं गु थथे, थथे याःगुलि दुक्ख
जुल, थुकिया हेतु थथे, थुगु दुक्ख मदेकेयात छुयाय् माल ? उके
यात; थथे यात धासा अक्षयगु अनुत्तर सुख प्राप्त जुइ” धका थुजा
थुजागु ‘प्रतित्यसमुत्पाद’ यागु अनुत्तर धर्मोपदेश प्रकाश याना वयन
धासानं, व रागे रत जुयाचोंपि लोकजनपिसं पुछेनं याइमख् ।
‘जि तथागतं थुगु ज्ञान प्राप्त याय्या कारण दानादि दशपारमिता
मध्ये थुगु छता जा पूर्णं मजूनि धं गु मदेक पारमिता पूर्णं याना

थ्व ज्ञान लानासु ख । थुजागु अनुत्तर ज्ञान जूसां, पञ्चकामगुणे लिप्त जुया चोर्पित, प्रकाश यानः क्यनेगु जा, काय, व वाक्ययात; परिश्रम यायगु जक जुइ” धका विचार ल्वीका थःगु मनया धारयात रोकेयानाः मागु थासे मुचुकाः “अरहन्त फल यागु सुखानन्दे च्वने” धका विचार याना बिज्यात ।

न्हाया काश्यप तथागतया पाले ‘सहक’ धयाम्ह भिक्षु छम्ह मृत्यु जुया—प्रथम ध्यान भूवने उत्पन्न जुया ‘सहम्पति’ धयाम्ह ब्रह्माजुया; असंख्यकल्प तक आयु दुम्ह जुयाच्वन । वहे सहम्पति ब्रह्मां तथागत यागु मनया विचार यात सीका—हतास चाया कल्लोल सवः पिकया धाल पालि—“नस्सति वत्त भो लोको, विनस्सति वत्त भो लोको” हे मित्रपि ! अहो सौम्यपि ! वा का आ. धासा मनुष्य लोक नाश ज्वीगु जुल ! अहो अपञ्चोच !! नाश ज्वीन !! विनाश ज्वीन ! फुत ! आः धासा फुत !! हाय ! हाय !” धका बारबार कल्लोल शब्द याना हाःगु वखते दश सहस्र लोक धातु दक्कभनं हे त्वाय् देक लाय् लाय् बृया हाल । तत्क्षणे हे देवब्रह्मापि सकलें जम्माजुल । जम्मा जुया तथागतया न्ह्योने उपस्थित जूवल । अन सहम्पति ब्रह्मां आदर युक्त थगां न्यया, जवमु पुलि चुया, लाहात जोबलपाः नम्र जुया प्रार्थना यात पालि—“देसेतु भगवा धम्मं, देसेतु सुगतो धम्मं, सन्तिसत्ता अपरजब्बख जातिक्का अस्सवणता धम्मस्स परिहायन्ति, भविस्सन्ति धम्मस्स अज्जातारो ।”

अर्थ— “भो भगवन् ! शास्त्रा ! (१) इस्सरिय, (२) धम्म, (३) यस, (४) सीरि, (५) काम, (६) परत्त. इति खृता प्रकार

या महातद्धंगु श्री शो भाग्य तथा ऐश्वर्य संयुक्त जुयाबिज्याकम्ह !
 भो तथागत धर्म देशना याना बिज्याहुँ, लोके ज्ञान थुइके फुषिनं
 मदै हे जा मखु, केवल छल्पोनयागु सदुपदेश न्यने मदुगुलिहे जक
 अन्धाजुया धर्महीन जुयाचवने मागुखः । गथे पुष्करणीस व्हयाचोंगु
 पद्मपुष्प यात दिवाकर यागु ज्योति प्रपात जुयेमात्रं प्रफुल्लित जुया
 व्हया वई; अथेहे—न्हापा न्हापायापि तथागतपिनिगु पालं नसें
 दश सुकुशल पुण्य आर्जनं याना वोपिं नं दई । हानं धर्म उद्योग याना
 चोंपिनं आपालंहे दू. केवल सत्पथ यागु चोः पोः ल्वीके मफया चक्रेहे
 तुं चाउला चवने मालाचवन । भो चक्षुमान ! गथे पर्वत च्वकाय्
 चोंम्हसें भूमिष्ठित प्राणीपिं स्वैथे छल्पोलंनं प्रज्ञा प्राशादे (—महले)
 आरोहण याना; शोकातुरे लाना चोंपिं चतुर्दिग प्राणिपिन्त, अवलोकन
 याना सोया बिज्याहुँ । चानं न्हिनं व पापी जरा, व्याधि व मृत्युं
 मचा मघाः, मिसा मघाः ल्याय्म्ह मघाः, ल्यासे मघाः, बुढा मघाः
 बुढी मघाः, क्षण भर हे मतोतुसें लाना २ भक्ष याना चवन । अनित्य
 जूगुलिं दुक्ख जुया, मयोगु दुक्ख भोगयाय् मागुलिं उखें थुखें, थुखें
 उखें हाहाकार याना हाला खवया जुयाचोंपिं प्राणिपिन्त करुणा दृष्टि
 सोयाबिज्याहुँ । शोक तापं तप्त जुयाचोंपिं प्राणिपिन्त शरण कयाः
 दुक्खनिरोध(—निर्वाण) षद लाइगु मागुं कयना बिज्याहुँ । भो
 महाकारुणिक ! छल्पोलं न्हापा दीपङ्कर तथागत याके—**“बुद्धो
 बोधेरय्यं, सुत्तो मोत्तेरय्यं, सिण्णो तारेरय्यं”**
 (अर्थ)—“जि बुद्ध जुया संसार यातः बोधयाय्, जि मुक्त जुया
 संसार यातः मुक्त याय्, जि तरे जुया संसारयात नं तरेयाय्” धका
 वरदान फोना बिज्यात । थौं छल्पोलं गथे धया अथे हे बुद्ध जुया
 बिज्याय् धुं कल । भो तथागत ! घोरान्धकारे लाना चोंपिं, पापं
 पूना थःगु ला, हि, थमंतुं चच्च फुना नयाचोंपिं प्राणिपिनि उपरे

करुणा तथा उद्धार याना विज्याहूँ । थुजोगु प्रकारं अन्धा जुयाचोपि लोकजनपिन्त भन् अन्धा याना बिइपि—(१) पूरण काश्यप, (२) मक्खलिगोसाल, (३) पकूध कच्चायन, (४) निगण्ठ नातपुत्त (५) अजितकेश कम्बल, (६) सिञ्चि, थपि खुम्ह मगध देशे च्वना बुद्ध मखुपमं—“जिपि बुद्ध” धका दावा याना, आपालं हे लोक जनपिन्त ठगे याना, छके याना, नाना प्रकारं असत्य खँ ल्हाना, जम्बूद्वीपे, न्यंकनं हे कपट रूपी कँ लाया वी धुंकल; रोगीयात ‘औषध’ धका विष नकेथे—अनेनेगु तुक्का ताक्का मिले याना, स्वादिष्ट नसा क्यना न्यायात; बलिस् क्यंके थें, मिथ्यावाद धर्मं रुचिकर बुद्धातया लोकजनपिन्त नं क्यंकाते धुंकल । भो तथागत ! महाकारुणिक नाथ ! थुजा थुजागु अघोर जंगले लाका उपरोक्त खुम्ह आचार्यपिसं नकादि प्यंगु दुर्गति यागु द्वार मार्गे नं रोक् तोक् हे मदेक चाय्का बिय धुंकल । ज्ञानी-गुणी सजनपिनिगु बास स्थान जुयाचोगु सुगति—स्वर्गं यागु द्वार तिना मुक्ति मार्गं यागु लँस्यंका ते धुंकल । उकिया निंति लोके अन्धाकार जुया, सुप्रापिनं दिशा...बिदिशा यात, छुटेज्वीक खंके फुगु मखुत । भो लोक नाथ ! छल्पोलं उगु दुर्गतियागु द्वार तिना; सुगति स्वर्गं लोकयागु द्वार चाय्का; मुक्ति मार्गंयागु लँ भिका बिज्याहूँ । भो त्रिलोक्या अभय दाता छल्पोल बिनां लोक जनपिन्त शान्ति मार्गं दैमखुत, अनुकम्पा याना बिज्याहूँ ।” धका ८४००० दोल योजन प्रमाणं उच्चाज्वीक सुवर्णं रत्नमाला यागु राश तथा पूजा यासे “धर्मं चक्र प्रवर्त्तनं याना बिज्याहूँ ” धका अत्यन्त करुणा चायापुसे चोँक आदर भाव तथा नम्र जुया सहम्पत्ति ब्रम्हां प्रार्थना यागु जुल ।

उजागु प्रकारं ब्रम्हादि देव मनुष्य पिसं यागु पूजा यात ग्रहण याय योग्यगु गुण लक्षणं सम्पन्न जुया बिज्याकम्ह जुया निंति ‘अरहं’

धैरु नाम त्रिलोके प्रसिद्ध जूगु खः । धुगु प्रकार याम्ह तथागत बुद्धगयां बिज्याना ऋषिपतेन मृगदाबने पञ्चवर्गीयपिन्त धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्याय धुंका, भिक्षुपिन्त आज्ञाजुया बिज्यात ।

‘चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय लोकानु क्रम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानं देसेथ भिक्खवे धम्मं आदि कल्याणं मज्जे कल्याणं परिघोसान कल्याणं सात्थं सब्यज्जनं केवल परिपुन्नं परिसुद्धं ब्रम्हचरियं पकासेथ ।’

‘हे भिक्षुणि ! आगळं लोकजनपिन्त हित याय्या कारणे, लोकपिन्त सुख प्राप्त याय्या कारणे, इमित दया तेया कारणे तथा देवमनुष्यपिन्त हितोपकार याय्या कारणे चारिका याः हूँ । हे भिक्षुणि ! आदि मध्यान्त सर्वदा कालेसं कल्याण ज्वीगु-सम्पूर्ण दुक्ख मोचन ज्वीगु अर्थ सहितगु, व्यञ्जन सहितगु, केवल परिपूर्ण परिशुद्धगु ब्रम्हचर्याप्रवशाश याः हूँ ।’ धका छोया बिज्यात । ० ।

अनली त्रिगिबसार राजां प्रदान यागु वेणुवन विहार ग्रहण याना बिज्यात । अन बिहार याना बिज्याना स्वन्हु दुखुन्हु पञ्चवर्गीय न्याःह मध्ये कनिष्ठम्ह ‘अस्सजितं’ ब्रम्ह भिक्षु चीवर पिण्डपात्र धारण याना शान्तेन्द्रिय जुसे विनय पूर्वक राजगिरि नगरे पिण्डाचार बिज्यात ।

इगु बखते उपतिस्स परिव्राजक धम्म (जीपा सारिपुत्र ज्वीहा) नं राजगिरि नगरे चाडला ल्याहां वोगु बखते अस्सजित भिक्षुयात खना मती विचार जुल कि—“अहं भिक्षुधिजाम्ह शान्त स्वभावम्ह

जिजा गुबलें हे मखनानि, अत्यन्त शील स्वभाव बांला, उत्तम शान्त मूर्ति, थुजापि भिक्षुपि धर्माभूतया खानि-अरहन्त नं ज्वीयो । अरहन्त मखुसानं, अरहन्त ज्वीगु भिगु श्रुद्धाचरणं परिपूर्णम्ह जुइ । थ्व भिक्षुया गुरु सु जुइ ? छको वस्पोलयाके हे न्यना स्वे माल” धका विचार यात । पुनर्वार विचार परिवर्तन जुल कि—“थुगु समय प्रश्न न्यनेगु समय मखु । छायाधासा भिक्षार्थ नगरे प्रवेश ज्वीब विज्यागु जुया च्वन । बरु थुगु समये वस्पोलयागु सेवा यायगु योग्य खः” धका अस्सजित भिक्षुयागु शील-स्वभाव सोसें सन्तुष्ट जुसे ल्यूल्यु वना च्वन ।

अस्सजित भिक्षुया पिण्डाचार समाप्त यानाली भोजनार्थ योग्यगु धर्मशाला छगुली प्रवेश जुया विज्यात । अन उपतिस्स परिव्राजक हतपतं वना थके चोंगु आसन लायाबिल । कमण्डलु आदि भोजन सम्भयात माःमाःगु सराजाम ह्या सेवा यात । भोजन समाप्त जुसेली उपतिस्सं हर्ष चित्त याना अस्सजित भिक्षु नाप पटिसन्धार कुशलवात्तां याना प्रश्न प्रारम्भ यात—“आवुसो ! छल्पोलया इन्द्रिय शान्तमु शील-स्वभावं अत्यन्तं हे शोभा बियाच्वन । छल्पोलं ह्यु आशिका याना प्रब्रज्या कया विज्याना ? छल्पोलया आचार्य सु ? स्वैगु ओवाद स्वीकार याना विज्याना ? स्वैगु गुजागु धर्म पूर्ण विश्वास याना विज्याना ?”

अले अस्सजित भिक्षुं उत्तर बियाविज्यात—

“आवुसो ! जिजा गुम्ह खः गुगुं गुगां संयुक्त जुयाविज्याकम्ह, देव-मनुष्यपिनि मध्ये ‘अनुत्तर’ ‘असदिस’ जुयाविज्याकम्ह शाक्यकुल याम्ह श्री शाक्यमुनि, गुम्हखः सर्वज्ञ सम्यक् सम्बुद्ध वस्पोल तथागत याके जि प्रब्रज्या ग्रहण याना । ह्यु आशां जि प्रब्रज्या ग्रहण यानामु धासा—‘थ्व लोके पुनर्वार जन्म, जरा, ब्याधि व मरणादि संसारिक

दुःखं मुक्तं ज्वीगु आशिका याना," प्रब्रजित जुयागु खः । वस्पोल सम्यक सम्बुद्ध हे जिम्ह आचार्य खः । वस्पोल तथागतं कनाबिज्यागु सदुपदेश जितः पूर्ण विश्वास जुज । व पोल यागु ओवाद यात हे जिं स्वीकार याना च्वना ।"

पुनर्वार उपतिस्सं प्रश्नयात—“आवुसो ! छल्पोलया आचार्यं छु मत माने याइम्ह ? गुजागु धर्मं कना बिज्याइम्ह ? वस्पोल कनाबिज्यागु धर्मं जितः कनाबिज्याहूँ, जिनं छुको यनेगु इच्छा जुयाच्च्वन ।”

अस्सजितया मती—“परिब्राजक धैपिं तथागतया शासने विरोधीपिं खः । आः थ्वैतः शासनयागु गम्भीरगु खँ कन धासा जक ठीक जुइ ।” धका विचार याना धया बिज्यात—

“आवुसो ! जि धासा शासने प्रब्रजित जुयागु ता मदुनि व्यंगू प्रकारयागु गम्भीर गुणं संयुक्त जुया चोगु धर्मं यात, विस्तार याना कनेगु समर्थं मदुनि, संक्षिप्त मात्र कनां गाःसा जि सःगु छकूचा कने ।”

उपतिस्सं धाल—“आवुसो जि नं थ्व जम्बूद्वीपे प्रसिद्धह्यं छह्य पण्डित खः । संक्षिप्त जूसां छल्पोलं सःगु कनाबिज्याहूँ जि थ्वीका काय् ।”

अस्सजितं गाथा च्वना कनाबिज्यात —

**‘ये धम्मा हेतुप्पभावा, तेसं हेतु तथागतो आह ।
तेसं च ये निरोधो, एवं वादी महासमणो ॥’**

तदर्थं-- गुगुखः पञ्चरकन्ध-जन्म, जरा, व्याधि व मरण, शोक, परिदेव, दुःख, दौर्मनस्य, उपायास, संस्कारादि दुःख सत्य अर्थात् काम, रूप, अरूप, भूवने नानाप्रकारया, कर्मबिपाक फल फुकं दुःख सत्य । थुगुरूपं संसार चक्रे स्वातु स्वास्वां, अखण्ड ज्वीक चाहिला

च्वंगु दुक्ख सत्य यात, कनाबिज्यात । हानं व उगु पञ्चस्कन्ध धर्मया हेतु- भर्थात् सम्पूर्णं दुक्ख उत्पत्ति जुया वःगुया हेतु तृष्णा समुदय सत्य यातनं तथागतं व्याख्यान याना बिज्यात । उगु दुक्ख सत्य व समुदय सत्य नितां शमन जूया च्वंगु निरोध सत्य तथा निरोध ज्वीगु उपाय मार्गसत्य नं दुगु जुया च्वन । वहे निरोधसेत्य व मार्ग सत्य निता यातं साक्षात् ज्वीक यथार्थ-रूपं व्याख्यान याना बिज्यात । थुगु प्रकारं थुजागु सिद्धान्त वादीम्ह श्री मुनिराज-महाश्रमण खः ।

अस्सजितं थ्व गाथा उच्चारण यानाबिज्यागु बखते न्हापांयागु निगू पद न्यंब्रले हे उपतिस्सया विद्यालंकारयागु शक्ति दुम्ह जूया निति अबिलम्बे हे ज्ञान थुया स्रोतापन्न मार्गस प्रतिस्थित जुल । लीपायागु निगू पद अस्सजितं उच्चारण याना बिज्यागु बखते उपतिस्सया स्रोतापन्न फल प्राप्त ज्वी धुंकगु जुया च्वन । अर्थात् न्हापायागु निगूपद व लीपायागु निगूपदया बिचे हे उपतिस्सयात स्रोतापत्ति मार्ग वो फल प्राप्त जूगु जुल ।

गाथा उपदेशया अन्ते प्यंगू प्रकारया सत्ययात दर्शन लाभ जुसेली उपतिस्सं धाल—

“गात भन्ते गात मेगु कनाबिज्याय् म्वानि । (जि) सेवक यागु कारण छगू दनि । भाः थौं कन्हे भीम्ह गुरु तथागत गन बिज्याना च्वन ?”

अस्सजितं धाल—“वस्पोल तथागत थौं कन्हे बेनुबने विहार याना बिज्याना च्वन ।”

उपतिस्सं धाल—“अथे जूसा भन्ते छल्पोल बिज्याना च्वं । जिमि न्हापा कवल यानातयाम्ह मित्र छम्ह दनि, उम्ह मित्र बोना तथागत दर्शन याय्त वये ।” धका बिनति यासेली अस्सजित भिक्षु दना बिज्यात । उपतिस्स नं दना ल्याहाँ वन । ल्याहाँ वंगु बखते

उखे कोलित (मौङ्गल्यायन ज्वीम्ह) परिव्राजकं उपतिस्स वोगु यानंनिसें खना मती भापिल कि—“थौं जिम्ह मित्रयागु शील-स्वभाव न्हापाथें मखुत, आपालं हे फरक ज्वीधुंकल, थौं जा निश्चय नं तद्वंगु ज्ञान लाभ याना वल जुइ; व ज्ञान जिनं न्यनेमाः” धकाः मती तथा च्वन । क्रमशः न्होने थ्यंकः वसेली कोलितं उपतिस्सयाके न्यन—

‘आवुसो थौं छंगु शीलस्वभाव जा न्हापाथें मखुत, आपालं हे फरक जुया च्वने धुंकल; गथे पूर्णमाया चन्द्रमायागु आनन्दगु तेज प्रकाश जुया च्वनी । अथे हे छंगु स्वभाव नं शान्तानन्दगु कान्ति जुया च्वन । गथेखः ? धर्माभृत पान याना वे धुंगु जुल ला ?’

अन उपतिस्सं नं अस्सजित भिक्षु नापलागु खँ नसें जुक्व फुक खँ न्यंकल ।

कोलितं धाल—“मित्र ! छं न्यना वयागु धर्मोपदेश गुजागु खः जित नं कँ ।”

उपतिस्सं कन—“ये भग्मा० । (पूर्वोक्तानुसारं कना न्यंकाबिल । गाथा न्यनामात्रं कोलित परिव्राजकं नं स्रोतापत्ति फलस प्रतिस्थित जुल । स्रोतापत्ति फल प्राप्त जुमेली कोलितं उपतिस्सयाके न्यन—

‘मित्र ! आः थौकन्हे वस्पोल शास्ता भगवान गन विहार याना बिज्याना च्वन ? झीनं वस्पोल शास्ता दुगु थासे वनेनु ।’

उपतिस्सं धाल—‘भीत न्हापां उपदेश याना बिज्याकम्ह गुरु अस्सजितं जा तथागत थौकन्हे राजगिरिया वेनुवने बिहार याना बिज्याना च्वन धका धया बिज्यात ।’

आः थव खँ—भीगु शरणे च्वना चोपि न्यासः म्ह परिव्राजकपि दु, अभित नं कनेगु योग्य खः ।” धका परिव्राजकपि च्वनाचोगु थासे वना धाल—

“हे परिव्राजकपि ! जिपिं जा सर्वज्ञ जुया विज्याकम्ह तथागतया
थास वने तेना, आः छिमिसं थ.थःगु कल्याण मार्गं थ.थ.पिसं
विचार या ।”

परिव्राजकपिसं धाल—“जिपिं सकलें हे छल्पोल विनिगु शररो
च्वंच्वनापि खः छल्पोलपिं गन गन विज्यात जिपिं नं अन अन हे
वये ।” थथे धया सकलें दना वनेत तयार जुल ।

अनंलि उपतिस्स व कोलितपिनि आचार्यं गुरु जुयाचोंम्ह
सञ्जयया थास वना उपस्थित जुया धाल—

“भो गुरु ! जिमितजा निर्वाण मार्गयात निर्देश याना वचनेफुम्ह
माहागुरु लाभ जुल । लोके बुद्ध रूपी दिवाकर उदय ज्वीधुंकल,
गुम्ह खः लोकविद्-उत्पत्ति-स्थिति-भङ्ग जुया चोंगु लोकयागु हेतु
ज्ञान सिखा विज्याकम्ह अविद्या यात, परिशुद्ध याना विज्याय् धुंकम्ह
तथागत प्रतक्ष जुयाविज्याय् धुंकल । निर्वाण यात, शाक्षात्कारक
जुयाच्वंगु धर्म-रत्न नं लोके उदय ज्वीधुंकल । हानं बुद्ध शासन
पालक-देश प्रदेश हिलाहिला बौद्ध धर्म प्रचारक-तथा नियम-शील
रक्षक-बुद्ध भगवान या श्रावक संघ नं उदय ज्वी धुंकल । छल्पोलपिं
जक छाया थुजागु सार मदुगु, फुसुलुगु, ख्येले मदुगु, संसारे तुं हिला
च्वने मालीगु धर्म च्वना च्वनेगु ? थपिं फुक हाकुतिना, तथागतयागु
उपदेश न्यना, तदनुसारं उद्योगाभ्यास याय् देक झीपिं सकलें हे
नापं वनेनु ।”

आचार्यं गुरु जुया चोंम्ह सञ्जयनं धाल, “हे शिष्यपि ! जि नं
छम्ह थ्व राजगिरि नगरे उच्च श्रेणीस पद कया प्रसिद्ध जुया च्वनाम्ह
आचार्यं गुरु खः । जिथिजाम्ह पण्डितं हानं मेपिनिगु ववे च्वना
धर्मशिक्षा ग्रहण याना च्वनेगु लायिक् मजू ‘गथे थपं तिकि तिकि
ज्वया धया चोंगु लख यात, चाहातिं फया च्वनेगु, लोके गुलिजक

बिशोभा जुयाव शरम चायापुस्ये च्वनीगुखः”। अथेहे उकिया निम्ति हे प्रिय शिष्यापि ? छिमि गुरु जुया च्वनाम्ह जि, जि धयागु खँ न्यो, छिपि अज्या थाय् वने धाय् मते, लोकं झीत आपालं उपहास याइ, झीनं जा शिष्यापि आपालं दया च्वंगु हे खः । बरु झीजि गुरु शिष्य स्वम्ह मिले जुया झीथाय् वयाच्वंपिन्त व, हानं वैपिन्त नं सकलयात, अनेक प्रकारं चित्त बुझे ज्वीगु रूपं कार्यं याना बस्ये कया स्यने, कने याना च्वने, -छिपि अन वनेगु खँ छता ल्हाय् मते ।

थुगु प्रकारं सञ्जय पण्डितं शिष्यपिन्त, स्वको तक नानाप्रकारं ह्यनं ह्येकल, ख्यानं ख्यात, खँ चाचा उइका गना-पना तलनं चित्त बुझे मजुया व उपतिस्सपिमं धाल—

“भो गुरु ! विचार याना सोयाबिज्याहुँ, लोके “अनुत्तर सम्यक् सम्बुद्ध उत्पन्न जुल’ धैगु मंगल-कीर्ति यात लोकजनं सियावो लिसे, छल्पोलयात, सुनानं हे पूजा सत्कार याः वैमखु । यथार्थे तप्यंगु शान्ति मार्गं क्यना बिज्याकम्ह तथागत सम्यक् सम्बुद्ध यात हे जक-धूप, दीप, पुष्प, सुगन्धी ज्वना वना सादर पूजा सत्कार याना, शरयो स्मेतं वनी । छल्पोलपिनिगु आम सार हीनगु चोः पोः मस्यूगु धर्म च्वना, मान थो लाभकामी जुया अभिमानी गुमानी ज्वीगु योग्य मजू ” धका सम्मे याकल । सञ्जयं धाल—“हे उपतिस्स! थ्व लोके ज्ञानीजन आपा ज्वीला कि अज्ञानीजन आपा जुइ ?”

उपतिस्सं धाल-अज्ञानी जन आपाजुइ, ।-सञ्जयं धाल—“थुलि छिमिसं सीकि थ्व लोके गुम्ह खः पापी-दुष्ट चित्तपिसं पापिपि हे मित्र गवेषण याना संगत यानाजुइ । दारिद्रगु स्वभावपिसं दारिद्र स्वभावपि हे जक संगत यानाजुइ । मूर्ख अज्ञानिपिसं मूर्ख अज्ञानीपि गुरुपिन्त, हे जक विश्वास याना प्रसन्न जुइ, प्रशंसा याइ तथा स्यवा भक्तियं याइ । प्राय लोके थुजापि मूर्खपि हे जक दया च्वन । अथे

हे छिपि न ठिक्क अज्यापि हे जुया च्वन । अथेनं छं धन्दा मद्दु, जिमिसं मागु जिमिसं या हे याय् जिमिसं यानागु कार्याचार खना चित्त बुझे जूपि हानं जिमिसं खँ न्यंका तयापि जुक्क जिमिथाय् वहे वै । जिमिसं खँ न्यंका नं खं न्यंके मफुपि जिमिगु कार्याचारे प्रसन्न मज्जूपि केवल अल्प मात्र तथागत यागु धर्मो विश्वास याना शिक्षा धारण याइ, तैग्नि दूढ चित्तपि हे जक रहे ज्वीगु खः । धास्येलि छिमिसं स्वेवले जिथाय् शिष्याणि सुं वैमखुत फुक्कंहे तथागत याथाय् पूजा भाव याःवनी हानं शिक्षा धर्म नं ग्रहण याइर, जितः पूजा मान्य याइपि दै मखु, लाभ मान्यमान्त धाय्व हानं जिमिगु धर्माचार शिक्षा धारण मयात धाय्व जिमित दुक्ख ज्वी धकाः हे मखा, छिमिगु विचार जुयाच्वन, जित दुक्ख ज्वी धकाः ह्यं ह्यं धन्या काय्मवा, छिपि मूर्ख जूथ्ये सक्लें मूर्ख ज्वी मखु ।

काहुँ छिमि गन गन वनेगु इच्छा दु, अन्न अन्न ह्यं धकाः तमं जुक्क वना सञ्जय पारेब्राजक दुने द्वाहाँ वन । द्वाहाँवस्येलि, उपतिस्स कोलितपिनि थःथः शिष्यपि जम्मा न्यासलम्ह सहितं बोना वेनुवन बिहार पाखे स्वया प्याहाँ वल । उगुक्खते सञ्जयया पुलापि शिष्य परिब्राजकपिनं उपतिस्सपि नापं हे प्याहाँवगु जुया सञ्जयया आश्रमे शिष्यपि सुं सुं मदया खालिगु पञ्जथ्ये शून्य जुया च्वंगुयात सञ्जयं खंगु वखते, सञ्जयया हृदयं सहयाय् मफया नुगमुया म्वाहि ल्हया चत्तावा वन । अथे जुल धयागु समाचार न्यना सञ्जयया पुलापि शिष्य परिब्राजकपि ल्याहाँ वना सिन्नारसम्भार या वंगु जुल ।

शुक्खे श्रीतथागतं प्यंगू प्रकारया परिषद्विपन्त, धर्मोपदेश याना त्रिज्याना च्वंगु दखते, मति २५० म्ह परिब्राजकपि घाना लें वया च्वपि उपतिस्स व कोलितपिन्त, यानं नस्ये हे तथागतं खंका बिज्या-नाव संघपिन्त संबोधन यास्ये आज्ञा जुया बिज्यात—

“हे भिक्षुपि ! हूँ लें वयाचोंपि उपतिस्स व कोलित धैपि निह्वा मित्रपि ‘थन हे वे’ धका वोपि खः । अपि निम्हं हे थ्व जिगु शासने अग्र-श्रावक छगू जोरा “शारिपुत्र व मौद्गल्यायन” धैगु नामं प्रसिद्ध ज्वीपि खः” धका भविष्यत् वाणी प्रकाश याना कनाबिज्यात । क्रमशः अपि नं तथागतया न्ह्योने थ्यंकः वयाव तथागतयागु चरण कमले शिरं वन्दना याना, लाहात जोजलपा प्रार्थना यात—

“भन्ते भगवान ! जिपि सेवक पिन्त; धर्माभृत पान याका बिज्याहूँ । जिपि छल्पोलया शरणे वयापि खः । जिमित छल्पोलं अनुकम्पा यासे प्रब्रज्या बिज्याबिज्याहूँ ।”

इमित तथागतं—“एहि भिक्खु सम्माचरथ ब्रम्ह चरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियाय” धका आज्ञा जुसे प्रब्रज्या प्रदान याना-बिज्यात । तथागतयागु अनुभावं उत्पन्न ङ्गु चीवर पिण्डपात्रादि अष्टपरिष्कार सहितपि भिक्षु जुल ।

उपतिस्स व कोलित निम्ह वाहिकं मेपि न्यासः म्हे हे क्रमशः अर्हन्त पद प्राप्त जुल ।

मुख्यपि निम्ह अर्हन्त मज्जुगु कारण छु धासा तद्धंगु श्रावक पारमीज्ञानया—(परिकर्म) पूर्ण मज्जुनिगु जुयाच्वन । उकिया निति न्हापा प्राप्त जूगु स्रोतापन्न स्थाने हे तिति

कोबित भिक्षु जुया न्हेन्हु दुखुन्हु राजगिरि नगरया अविदुरे ‘कल्लवाल’ धैगु ग्रामया दुने वृक्षय मूले कर्म स्थान भावना याना बिज्यागु वखते—आलस्य उत्सुक जुया च्वन । अन तथागत बिज्याना उपदेश याना बिज्यात—

कोलित ! छ जूसां जरा, व्याधि, मरण दुक्खं अलग जुयाचोंगु निरन्तर सुख यात गवेषण याना चोंम्ह जुयानं हानं स्त्यानमृद्ध, प्रमाद धैगु मर्भिगु निवरण यागु संगत छाय् याना च्वना ?” धका

धातुभेद कर्म स्थानया ज्ञान उपदेश यानाबिज्यात [“थुगु कर्म स्थान भावना यात सज्जनपिसं विचारानु भव याना दियेगु इच्छा जूसा० । यदि पालिभाषा बुभ्भे मज्जुपिन्तनं मातृ भाषायागु धातु भेदानु पस्सना पुस्तक प्रचार जुया च्चंगु दु, उगु पुस्तक यात यथार्थज्ञानं ध्यान तथा स्वया सीका बुभ्भे याना कालघाःसा थव थव चित्तया स्वभाव, संसारया प्रकृति थुगु दुक्ख जुया च्चंगु हेतु दुक्खं मुक्त ज्वीगु उपाय यातनं न्हेकं स्वेथ्ये खने दयावैगु निञ्चय नंखः।”]

उगु उपदेशानुसारं कर्म स्थान भावना यासेली स्वंगु प्रकारया मार्गं सहितं अर्हन्त फल पाखे अधिगमन जूगु जुल ।

उपतिस्सनं भिक्षु जुया निगूसप्ताह दुगु बखते “सूकर खात” धंगु गुहास च्वना बिज्याबले उपतिस्सया भिनामचा दीघनख परिव्राजक यात, भगवानं—“वेदना परिग्गह लक्खण” धंगु सूत्र उपदेश याना बिज्यागु न्यना व उपतिस्स भिक्षुया श्रावक पारमी ज्ञान पूर्ण सिद्ध जूगु जुल । [मज्झिम निकाय] अर्थात् अरहन्त पद प्राप्त जुल ।

बहे दिने तथागतं बेनुबन बिहारे भिक्षु संघपिं सकल समागम याना उपतिस्स भिक्षुयात “धर्म सेनापति सारिपुत्र” धका नाम तथा जौपाखेया अग्रश्रावकयागु पद बिया बिज्यात । कोलित भिक्षुयात, ‘महाभौद्गल्यायन’ धका नाम तथा देपा पाखेया अग्रश्रावक पद बिया बिज्यात ।

न्हापा न्हापा गंगावालु प्रमाणं उत्पत्ति जुया बिज्याय् धुंकिं पि तथागतपिनिगु मूलसिद्धान्त जुयाचोंगु उपदेश—निम्न गाथापि हे खः—

गाथा

**सव्वपापस्स अकरणां, कुसलस्स उपसम्पदा ।
सचित्त परियोदपनं, एतं बुद्धान सासनं ॥**

खन्ती परमं तपो तितिक्खा, निब्बाणं परमं
वदन्ति बुद्धा ।

न हि पब्बजितो परूपघाती नसमणो हेति
परं विहेठ यन्तो ॥

अनुपवादो अनुपघातो, पाति मोक्खेच संवरो ।
मत्तञ्जुता च भत्तस्मिं, पन्तश्च सयनासनं ॥
अधिचित्तो च आयोगो एतं बुद्धान सासनं ।

सहन शील व क्षमा धर्म हे महोत्तमगु तपस्याचरण खः ।
निर्वाण धर्म यातः परम श्रेष्ठोत्तम धका तथागत पियं आज्ञा जुया
बिज्यात । पर प्राणीपिन्त घात याना ज्वीम्ह प्रब्रजित ज्वी मखु ।
परजनपिन्त पीड संकष्ट बियुगु उद्योग याना ज्वीम्ह यात क्लेश
शान्तम्ह धका धाई मखु । पाप छुंछुं हे मयायुगु दश सुकुशल धर्म
यात पूर्णं यायुगु, थःगु त्रित्त यात निर्मल शुद्ध यानातेगु ध्वहे तथागत
पिनिगु शासन (शिक्षा) खः । परजन पिन्त मखुगु खे" दोषारोपण
मयायुगु, काय वाक, चित्तं, सुयातं हे पीड मबीगु, 'प्रातिमोक्ष' धंगु
भिक्षु नियम्यात पालन यायुगु, मात्रा ज्ञान द्विचार याना भोजन
यायुगु, एकान्ते च्वनेगु, गोत्रं च्चु ध्यान मार्गे लगे जुयाव उत्तमगु
चित्तेहे जक आपालं उद्योग यायुगु । ध्वहे थुगु धर्म तथागतपिनिगु
शासन (शिक्षा) खः ।

[ध्व थुगु प्रथम श्रावक सन्निपात जुल]

(जिनत्थ पकासनि)

आ
कपिलवस्तु गामन

कपिलवस्तु महानगरया राजा शुद्धोदनया मती श्री तथागत

दर्शन यायगु इच्छा जुयाः दोलछिम्ह सेना सहित याना गुक्वो तक निमंत्रणा याके छोट नं बिज्याके मफया; भीङ्गोगुली कालउदापि धैम्ह अमात्यं तिनि भगवानयाके अनेक प्रकारं प्रार्थना याना व बिज्याकल । बिज्याना शुद्धोदन महाराजां प्रदानयागु न्यग्रोधारामे विहार यासे भगवानं नन्दकुमार, राहुलकुमारपिन्त प्रब्रज्या याना बिज्यागु जुल ।

हानं लीपा छःहु भगवान चीवर पिण्डपात्र धारण याना—
 याहाँ वं ववहाँ व मदेक छचाःख्यरं मिलेज्वीक पारुपद याना, आपालं भिक्षुगणपि सहितं शोभायमान ज्वीक सकलया मने आनन्द ज्वीक थःगु रश्मि प्रकाश याना पिण्डाचार बिज्यागु बखते राजा शुद्धोदन हतपतं लसोवया अन्तपुरे बिज्याका सुगन्धी जलं भुति चाय्का रत्न जडित सुवर्ण यागु पलङ्कासने बिज्याकल । श्री तथागत नं अत्यन्त शोभायमान ज्वीक उगु आसने फेतुना बिज्याना चोंगू बखते शुद्धोदन महाराजं विनति यात, “भोपुत्र तथागत ! छल्पोलं सूर्यवंश यापि देवकन्या समानपि पीईदोल शाक्यकुमारीपि, हानं राहुल सहित यशोधरा आदि स्वंगू प्रकारया प्रासाद सहितं स्वर्गं समानगु ऐश्वर्य युक्तगु राजदरवार सम्पूर्णं तृणवत् भालपा त्याग याना प्याहां विज्यात । बिज्याना चेःप्यदोल शाक्यवं शय पिन्त नापं लज्या ज्वीक महान दुष्करचर्या याना बिज्यात । उगु बखते थ्व जिगु हृदये सह यानां याय् मफेक पुत्र शोकं दाह जुल । थ्व छगू खः ॥ हानं बिबाह यानाबी धका, सम्पूर्ण मंगल याका तयाम्ह जिम्ह पुत्र नन्दकुमार यात, बोना यंका बिहारे थ्यनेवं प्रब्रज्या यानाबिज्यात । उगु बखते नं थ्व जिगु हृदये दाह जुल । थ्व निगूगु जुल । स्वंगूगु छु घासा—थुगु राज्य फुकं लः ल्हाना अभिषेक बिये धका अत्यन्त प्रेम याना तयाम्ह जिम्ह छेमचा राहुलकुमारयात नं छगू बचन हे मदेक प्रब्रज्या बिया बिज्यात

थुजोगु प्रकारं छको मख् निको मखु स्वको सम्म ज्वी धुंकल । जितः
तचोगुहे लज्याजुल । लोकं जितः उपहास याइग् जुल । अस्तु
जृगुज्वीधुंकल म्वाल । तर थथिजाग् स्वर्गसमान जुयाचोगु श्री सम्पत्ति
युक्तगु राज्य मुख भोग यासिनं भिक्षु प्रवज्या जुयागुया पुण्य फल
गुलितक तद्वग् खः ? उकियागु वर्णन याना कना बिज्याहूँ ।“

अन सर्वज्ञ जुयाबिज्याकम्ह तथागतं पद्मपुष्प समानगु सुगन्धी
युक्तगु म्हुतु चाय्का वाक्यद्वारा निम्न गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

**‘सुनोहि महाराज ! असंख्येय कप्पानि आनिसं
सानि मातापितरो परि भुञ्जितव्वानि, इदं देव
राजा सस्पत्ति इदं चक्कवत्ति राजा सम्पत्ति इदं
एक राजा सम्पत्ति, एको देवपुत्तो माहंद्धिको महानु
भावो सब्ब सम्पत्ति मनं क्त्वा आक्रास सदिसं
फलकं क्त्वा सासप बीज मरां व्यञ्जनं लिखि-
त्वापि फलकं नपहेन्ति, पब्बज्जितस्स फलं
अवसिद्धं अहोसि ।’**

अर्थ—‘एक चित्त याना न्यो हे महाराज ! थ्व गुगु खः
शासन दायाद— अर्थात् थःथ सन्तानपिन्त, श्रमण—भिक्षु चर्यास दिक्षित
याना ब्यूपि मांबौपिसं असंख्य कल्प तक उगु पुण्य फल भोग याय्
दयू । गुजोगु प्रकारं पुण्यफल भोग याय् दइ धासा, वर्णन यानां
सहग् मखु—

तद्यथा—उगु पुण्यया फलं व मां बो पिसं थ्वोगु जन्म तक
‘चातुर्महाराजिक, त्रायत्रिंश, यामा, तुसिता, निम्मानरति, परनिम्मि

वसवति' थुजा २ गु खुगू देवलोके देवराज देवरानी, जुया अन यागु दिव्य श्री सम्पत्ति भोग याय् दयू" धका वर्णन यानां सहगु मखु ।

हानं "थोगू जन्म तक—'तद्धंगु द्वीप प्यंगू चिकि धंगु द्वीप न्यासःगुया राज्याधिपति—चक्रवर्ति राजा, रानी-जुया श्री सम्पत्ति भोग याय दयू" ।

हानं "थोगू जन्मतक—'जम्बूद्वीप छगुलि, हानं उलि हे उयां च्वे आकाशे छगू योजन तक, उलि हे हानं पृथ्वीयां तःले छगू योजन तक अधिकार दुम्ह एक राजा रानी जुया श्री सम्पत्ति भोग याय् दयू" ।

हानं "थोगू जन्म तक साधारण राजा, रानी, जुया श्री सम्पत्ति भोग याय् दयू" ।

थुगु हे प्रकारं श्रमण—भिक्षु दिक्षा काःपिनि मां-बौ पिसं उगु पुण्य यागु भोग याय् दैगु खँयात—कदाचित् तचोगु ऋद्धिपराक्रम दुम्ह देव पुत्र छम्हसे उगु पुण्यफल यागु वर्णन यात लुमंका आकाश प्रमाणं तद्धंगु गोढले—ईका प्रमाणं चिचीगोगु आखः याना चोत धासानं न्हानीमखु" धका भगवानं शुद्धोदन महाराजा यात, व्याख्यान याना वयनाविज्यात ।

थुगु हे प्रकारं थुलि गथे—भिक्षु वा श्रमण प्रब्रजित जुयागुया पुण्यफल दु धका अत्यन्त तचोगु ऋद्धि पराक्रम दयाचोम्ह महा ब्रम्हराजां हे नं वर्णन याय् फुगु मखु ॥ थथे धका अशोक महाराजयात अरहन्त पिसं नं कनावंगु दु कि तद्यथा—

**‘सहस्सपि च चेपोसो सीसे सीसे सतं मुखे ।
मुखे मुखे सतं जिव्हे जीवित कप्पो महिद्धिको ॥**

न सककोति च गणेतुं पञ्चज्जा उपसम्पदा ।
तस्मा करेय्य पण्डितो सम्पस्सं अत्थमत्थनो ॥

अर्थ—“मन कामनानुसारं ऋद्धि पराक्रम दुम्ह, छगू कत्पतक आयु दुम्ह ब्रम्हराजां गुगु खः दोलद्धिगोः शिर उतात्ति याना, छगोः २ शिरे शच्छि २ म्हुतु उत्पत्ति याना, म्हुतु छप्वारले सच्छि २ पु जिह्वा उत्पत्ति याना जन्मभर तक थःगु समर्थं शक्ति अनुसारं वीर्यं बलोद्धोग याना वर्णन यात धासा नंहे शासनदायादया आनिसंस (पुण्यफल) थुलि उलि धका वर्णन याय् मफया चोंगु खः । व ब्रम्हायागु खँ जा छखे तिनि ।

अग्र श्रावक पद्वि प्राप्त जुया चोंम्ह एक मुहूर्तया भित्रे आकाशं वृष्टि जूगु जलबिन्दु यात गणना याय् फुम्ह-सारिपुत्र भिक्षुं हेनं वर्णन याय् मफया चोंगु खः । केवल तथागतपिमं हे जक अन्तकया वर्णन याना बिज्याय् फुगु जुया च्वन । [थुजोगु सत्य वचन प्रमाण यात यथार्थ थें विश्वास याना, थुम्ह श्री शाक्यमुनि तथागतया शासन दनिगु बखते अर्थात् शासनकाल न्यादोल दँया भित्रे । हानं देश देशान्तरे तथागतयागु शासन प्रचार जुयावया चोंगु, थुगु वरुते मौका चुके मयासें गथे—बर्षाया बखते भिगु क्षत्रस हल जोते याना धान्य रोपनयात धासा जक फल नये दई । तद्रूप—तथागत श्री शाक्यमुनि यागु शासन रूपी क्षत्रे बलवीर्य रूपी हल जोते याना, पुण्यरूपी धान्य रोपन यात धासा जक अनन्त सुखरूपी फल ने दई । उकिया नितिं ज्ञानी सजनपिसं थुगु बखते शासन दायाद अंश प्राप्त याय्या कारणे सत्यासत्य-नित्यानित्य यात, तिक्खण ज्ञान चक्षुं सोया सीका व थ्व थगु स्वप्ना समानं तुच्छ अनित्यगु अल्प सुख भोगे हे जक राग मयामे थःथः पुत्र पौत्रपि बौद्ध शासने प्रब्रजित याय्गुली बिचार ते माल । यदि थःपिनि पुत्र पौत्रपि मदुसा नाटा-कुतुम्बया पुत्र पौत्रपि जुसां

प्रब्रज्याया दिक्षा काय्केगु अत्युत्तम खः । गथे भी स्वदेशवासी शाक्यवंशपिसं न्हापां नसें चलेयाना बिज्यानाचोंगु कुलाचार हे, प्रब्रज्या (- चूडाकर्म) याय् माःगु दस्तुर खः । याना बिज्याना चोंगुनं दनि । उकेसनं अशोक महाराजां थःम्ह पुत्र-पुत्री पिन्त शासने अर्पण प्रब्रज्या याना शासन दायाद प्राप्त याःगु थेंतुं । हानं तथागत या पाले प्रब्रजित जूपिसं परोपकारार्थं जीवन अर्पण याःगु थेंतुं, यथार्थ त्याग चित्तं पुत्र पौत्र पिन्त, शुद्धरूपं प्रब्रजित याय्गु वा प्रब्रजित जुइ फुगु जूसा पूर्वोक्त वर्गान जुयावंगु पुण्य फलया भागी ज्वी दैगु हे खः] ।

यशोधरा देवीं राहुल कुमार फोंगु

अनंलि श्री तथागतयागु शासन भित्रे—गौतमी महारानी व जनपद कल्याणीपि भिक्षुणी ज्वी धुंकुनेली यशोधरा देवीया मती थथे जुल—

‘जिम्ह बाःजु राजा शुद्धोदन नं देहान्त ज्वी धुंकल; उपराज ज्वीम्ह न तथागत व्यना यंका बिज्याय् धुंकल; लीपा ‘अभिषेक बिब्ये’ धका तथा तःम्ह जिम्ह पुत्र राहुल कुमार नं तथागतं हे यंका बिज्यात । थथे हे थुगु प्रकारं सकसेतं यंका २ भिक्षु यात धायवंजा, राजा उल्कामुख आजुया पालं नसें थिति मिले याना चले याना वया चोंगु थुगु कपिलवस्तुया राजधानीयापि, जा राजवंश हे मलयंक-शून्य, निर्बंश जुया वनीगु जुल । चेःदोल कुलवंशपि जा क्रमशः कृष्णपक्षया चन्द्रमार्थे हीन जुया वनीगु जुल । जिनं स्त्रीजाती जूयानिति राज तखते च्वनेगु योग्य मखु । तसर्थं श्री तथागतया अग्रे वना पुत्र राहुल कुमार छम्ह जूसां फोनाहया राज तखते फेतुके माली’ धका विचार याना आपालं सखीपि सहित रथे आरोहण यासे तथागत बिज्याना चोंगु बेनुदन विहारे थ्यंका वन । थ्यंका सकसेनं भगवानयात सादर

प्रणाम यात । अन यशोधरा देवीं तथागतयाके लाहात जोजलपा प्रार्थना यात—

“भो लोकनाथ तथागत ! छलपोलया पाखे जक उन्नति ज्वीगु सोया बिज्यायगु मखु प्रभो ! राजकाजयागु उन्नति ज्वीगु कार्यं पाखे नं सुदृष्टि सोयाबिज्याहुँ; छल्पोलं मस्यूगु खे मखु, कपिल-वस्तु नगर छगुलिं खरानि होला तयानुथे भुईसे च्वना च्वने धुकल । मणि मदुम्ह नागथे—राजा मदुगु राजसिंहासन जुयाच्चन । हानं मां मदुपिं मचात थें, राजा मदुगु प्रजा जुयाच्चन तसर्थ भो तथागत ! अनाथ जुयाचोपिं प्रजापिनि उपरे करुणा तने राहुल कुमार छम्हेसयात चीवर तोतका शासनपित कया राज्याभिषेक बियाबिज्याहुँ । थुलि जुल धासा तिनि चेःदोल कुल वंश सहितं प्रजागर्णनि सकलयां हित जुइ । उक्रियानिति भो करुणामय ! राहुलकुमार छम्ह फोने बिया-बिज्याहुँ” थथे धका प्रार्थना यात—

अन तथागतं आज्ञाजुया बिज्यात—

“हे भद्रकाञ्चना—राहुल माता ! (जि) तथागतं केवल थःगुया नितिं जक, हानं जाति बन्धु तथा कुलवंश पिनिया नितिं जक थुगु नियमाचरण यानागु नं मखु । जिं जा ब्रम्हादि देव मनुष्य सहितं सकल सत्वप्राणीपिन्त, गथे थःम्ह पुत्र राहुलकुमार खः अथेहे भालपा करुणा तयाः जगत हितार्थ हे जक नियमाचरण याना जुयागु खः । छंगु मनयागु विचार जा—राहुलकुमार यात; उपकार ज्वीगु नं मखु, छन्त, उपकार ज्वीगु नं मखु, कुलवंशपिन्त उपकार ज्वीगु नं मखु । छंगु विचार जा केवल तुच्छगु लौकिक स म्पत्ति यागु मायां कुम्हाःया घचाः ह्यथे संसार चक्रे हिलाच्चने मालीगु हे जक खः । हे भद्रे राहुल माता ! राज्य, सुखभोग धंगु गुजागु धासा कामदेवादि पञ्च मार पिसं फैले याना तःमु हलाहल विष स्वरूपगु दोमनस्स,

पटिध, अभिज्झा, ब्यापाद, आदि या बसेलाना—प्राणातिपातादि दशाकुशल कर्म याना चवने मालीगु छ्वाख्यपरं देशदेशावरया शत्रुयागु भय जुयाचवनीगु । लोभ तृष्णां याना शान्ति गुबलें मज्जीगु । थुगु प्रकारं म्वाना च्वंतलें नं अकुशल व अशान्तिया वृद्धि जुया चवनीगु । सिनावनालीनं तत्कर्मयाफलं दुर्गतिया भागी ज्वीगु जक खः । थ्व मनुष्य लोके काम ल्केश अभिमान यात वशे काय् मफयाहे दुक्खाग्नि दाह याना क्रमशः भष्म याना यंकाचोगु मखुला १ हे भद्काञ्चना ! संसारे आपालं पुण्य पारमीता पूर्णं याना वयाम्ह जि, तथागत व पुत्र राहुलकुमार सहितं कुलवंशपि नापं सदानं समागम जुया गुबलेंहे बाय् मोलीगु अक्षय-असंखत धागु निर्वाण पाखे याकनं थ्यंकः वनेगु इच्छा दुसा' आम अनित्य पदार्थगु माया मोह आशा यात त्याग, याना थुगु शासने प्रब्रजित ज्वीगु बिचार या । थथे धका उपदेश याना बिज्यात ।

थुगु उत्तमगु “निक्खमानिमंस” अर्थात् कामादि ल्केश, माया मोह तृष्णा यात त्याग याय्गु या उत्तम वर्णन उपदेश याना बिज्या-गुलिं यशोधराया मती धर्मचक्षु उदय जुया-संसारे चवने मन्मदया वल, माया मोह खना घृणा जुयावल । चतुरार्य-सत्य ज्ञान यात, यथार्थ रूपं दर्शन प्राप्त जुल । अले तथागत यात, सादर दण्डवत् याना विहारं प्याहाँ वया, सखीपि सहितं जनपद कल्याणी थेरीया थासे वना प्रब्रज्या ग्रहण याःगु जुल ।

भिक्षुणी जुसें नसें विपस्सना कर्मस्थान यात वारंवार उद्योगा-भ्यास याना ता, मदुवं चतुरपटिसम्भदा, छलाभिञ्जाण, अष्ट समापत्ति आदि धर्मोत्तम सहित पद प्राप्त याना बिज्यात ।

अरहन्त पद प्राप्त जुमेंली यशोधरा देवीया नाम 'भद्काञ्चना थेरी' धका नाम लोके प्रसिद्ध जुल । भद्काञ्चना थेरी (भिक्षुणी) सुलि तक ज्ञाने निपुण जुल धासा-मेमेपि अरहन्तपिनियासिनं पुब्बेनि-

वासानुस्सति आण पाखे आपालं हे खंके फुम्ह जुल—पटिलोम हिसापं गणना यात धासा—झिखुगू असंख्ये तकयागु प्रत्येक जन्मे जुया वयागु खँ यात छगू आवज्जन दुगु मार्ग (वीथि) चित्त यागु धारं छक्वलनं हे खंके फुम्ह जुल । उकियानिति भद्काञ्चना भिक्षुणी यात श्रावस्ती नगरे थ्यंका “महाभिञ्ज एतदग्ग” पदवि पावे जुल ।

महाभिञ्ज पावेजूपि पुद्गलपि—छम्ह छम्ह तथागतया प्यम्ह प्यम्ह जक दैगु जुया च्वन । प्रत्युत्पन्न याम्ह थी शाक्यमुनि तथागत या पालेनं—सारिपुत्र, मौद्गल्यायन, बाकुल स्थविर तथा भद्काञ्चना थेरी थपि प्यम्ह जुल ।

थपि हे प्यम्हेसिके जक असंख्य करप तह यागु पुःवे निवास ज्ञान दु । मेमेपि अरहन्तपिसं आपालं खंके फुगु—लक्खछिगूकल्प तक जक खः ॥

कोटिकण्ण सोण कथा

छगू समये भगवान् जेतवन बिहारे बिहार याना बिज्यागु बखते अवन्ति देशे कोटिकण्ण सोण स्थविरं धर्मदेशना याना बिज्यागु स्थाने सोणस्थविरया माता महाजन्नीनं धर्मकथा न्यनाच्चन । उगु बखते गुसःम्ह खुं महाजन्नीया गृहे वना भण्डार चाय्का, लुं वहः धन-सम्पत्ति अपालंहे खुया यंकल । तसर्थ दासदासीपि हतपतं व्वां व्वां बया—खुया यंगु समाचार कंवल । अन महाजन्नीनं धाल—

“ब अपि अज्ञानी खुं तसें खुया यंकल मोल का, यंके ब्यु; धन जि धर्म कथा न्यनाचोनागु थासे बया हाला च्वने मते हूँ” धका धया छोट महाजन्नीनं उलि धागु खुं तसें ताया—अत्यन्त प्रसन्न चित्त जुया, खुया यंके धुंगु धनसम्पत्ति जम्मां लितते यंका ल्याहा बयाव, सोण-स्थविर याके प्रब्रज्या कोना भिक्षु जुया, म्हांति २ कर्मस्थान भावना

सेके सीके याना, अननं अरञ्जबिहारे वना वृक्ष मूले कर्मस्थान भावनास उद्योग यानाचोंगु बखते, गन्धकुटि बिहारे बिहार याना बिज्याकम्ह तथागतं १२० योजन थ्यंक, व भिक्षुपि चोना चोंगु थासे थःगु रश्मि खेका, भिक्षुपिसं सोयबले न्ह्योने संतुं थ्ये चोंक निम्न गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

मेत्ता विहारी यो भिक्खू ० । — आदि [धम्मपद, भिक्खु बग्ग ९-नवे-१७ तक जम्मा गूंगु गाथा द्रष्टव्य]

अर्थ—गुम्ह भिक्षु मैत्री भावनास चित्त तया तच्चातगया शासने अत्यन्त श्रद्धावान् जुइ, उम्ह भिक्षुं दयाच्चक संस्कार शमन जुयाच्चंगु अत्यन्त सुख स्वरूपगु परमशान्त पद (निर्वाण) प्राप्त याइ ।

हे भिक्षुपि ! थुगु (काय) द्वंगाय् मिथ्या वितर्क रूपी लखः ज्वया इहाँ वया चोंगु यात, सम्यगाचरण द्वारा व्हला छो । उगु लखः व्हला छोसेली छिमि द्वंगया याउंसे च्वनी । राग व द्वेष यात चफुना छिमिसं निर्वाण पद लाय् फयू ।

दिट्ठि, विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामास, काम राग व व्यापाद धंगु ओरम्भागिय संयोजन न्यागु यात निम्न लिखित स्वंगु मार्गज्ञानं त्वता छोय्गु । हानं रूपराग, अरूपराग, मान, उद्धच्च, अविज्जा धंगु उद्धम्भागिय न्यागु यात अर्हन्त मार्गं ज्ञानं छेदन याना छोय्गु । हानं श्रद्धा, वीर्यं, स्मृति, समाधि, प्रज्ञा, ध्व न्यागुयात; बारम्बार भावना याय्गु । हानं लोभ, द्वेष, मोह, मान, दृष्टि इत्यादि तक्क्यनीगु (सोति) न्यागुलिं मुक्तम्ह भिक्षु यात; “संसार रूपी महासागर यागु भवचक्र रूपी भमरीं उतिर्णं जूम्ह” धाइ ।

हे भिक्षु ! अनित्य आदि यागु ध्यान या, प्रमाद ज्वी मते । सो न्हे ! काम भोनादिया चक्करे फैसे ज्वी मते । प्रमाद जुया (भूले

लाना) नग्वारा नुनेमाके मते; 'हाय थ्व दुक्ख दुक्ख' धका हाहाकारं दाह ज्वीका ख्वेमाय् के मते ।

प्रज्ञा मदुम्हसे अनित्यादि स्वभाव धर्म यात; ध्यानं विचार याना सोय् फै मखु । हानं अनित्यादि भावना [ध्यान] मदुम्ह याके प्रज्ञानं दै मखु । गुम्हसयाके ध्यान नं प्रज्ञानं दयू, व हे ब्यक्ति निर्वाण सत्तिक ध्यंम्ह जुल ।

शून्यागारे (एकान्तगु आश्रमे) प्रवेश जुया चोम्ह, शान्तचित्तम्ह, सम्यक् धर्मयात; यथार्थ थें स्यूम्ह भिक्षुया लोकोत्तर सुखानन्दे रुचि जुइ ।

गुलि २ स्कन्ध न्यागू उत्पत्ति व विनाश जुयाचोंगु यात; विचारानुभव जुयावइ, उलि २ हे उम्ह ज्ञानी पित्त, प्रीति व प्रसन्नता रूपी अमृत प्राप्त जुइ । अर्थात् निर्वाण पदयागु कारण प्राप्त जुइ । १५।

बुद्धिमानम्ह भिक्षुं न्हापां छु याय् माः धासा—चक्षुआदि इन्द्रिययात संयम याय्गु, सन्तोषी ज्वीगु व भिक्षु नियमपिं पालन याय्गु । वैत; संगत गुजापिं माः धासा—शुद्ध आजीविकाम्ह तथा आलस्य रहितम्ह कल्याण मित्रपिनिगु संगत यायमा । १६।

आभिसपटिसन्धार, धम्मपटिसन्धार युक्त जीविका याना, आचार शीले चतुरम्ह जुया जूम्हयात, (उकें हे वैत) आनन्दित जुया दुक्ख यात, अन्त याइम्ह जुइ । १७।

थुगू गुंगू गाथा उपदेश याना बिज्यागु बखते ९०० म्ह भिक्षुपिं सकलेंहे प्रतिसम्भदा प्राप्तपिं अरहन्त जुल । अरहन्त जुया आकाश मार्गं नं वया श्री तथागतया न्होने उपस्थित जूगु जुल ।

(धम्मपद भिक्खु वग ९ नसे १७ तक)

लाजादेवी कथा

छगू समय भगवान जेतवन महाविहारे विहार याना बिज्यागु जुया च्वन । उगु बखते भिक्षु महाकाश्यपस्थविर पिप्पलि गुहास न्हेन्हु तक निरोधसमापत्ती बिज्यानाली दिव्यचक्षुं अवलोकन याना योग्यगु स्थाने पिण्डाचरण बिज्यात । बिज्यागु बखते बुँ पिवाः चोनाचोम्ह कुलपुत्री छम्हसे खना अत्यन्त प्रसन्न जुया श्रद्धा उदय जूगुलि पञ्चप्रीति प्राप्तजुया हतपतं वना, आदर पूर्वक पिण्डपात्रे (गोफकी) भोजन प्रदान याना, पञ्चप्रणाम याना प्रार्थना यात--

“भन्ते ! छल्पोल गुरूपिसं सीका-खंका बिज्यानागु गुगुखः सद्धर्माभूत ज्ञान यात, जिनं ननानं बुम्मे याना सीका काय् फेमा !” धका प्रार्थना (आशिका) यात । अन स्थविरं नं०—“तथास्तु” धकाः आशीर्वाद याना ल्याहां बिज्यात ।

व हे लँया, घामे प्वाले बिष धारीम्ह सर्प छम्ह चोना च्वंगुखः व सर्पं स्थविर यात धासा छुं दे मया; तर व गुम्ह खः श्रद्धावान्म्ह कुलपुत्री ल्याहां वोगु बखते व हे सर्पं न्याना प्राणान्त जुया मृत्यु जुयावन । मृत्यु जुयालि अनंनं त्रायत्रिंश देवलोके उत्पन्न जूवन । त्रायत्रिंश देवलोके गुजोगु प्रकारं जूवन धा सा—स्वक्वेयागु प्रमाणं त छम्ह जुया, १२ योजन प्रमाणं दीर्घगु बस्त्रछपुं हिना, छपुं न्यया, १००० म्ह अप्सरापिसं सेवायाका, स्वप्नां बिममे जूम्हथे १२ योजन दुगु सुवर्ण विमाने उत्पन्न जुल । हानं न्हापायागु पुण्य लुमंकेत सुवर्णा-यागु गोफकीनं न्हाणे दयाच्वन । अन वं उगु सुवर्ण-विमान या द्वारे दना--थःत, प्राप्त जूगु दिव्य सम्पत्ति यात खना—थथिजागु थव दिव्य ऐश्वर्यं जित, गथे लाभ जुल ?” धकाः दिव्य चक्षुं अवलोकन याना विचार याना सोवले—“महाकाश्यपस्थविर यात, गोफकी दान यानागु पुण्य फलं थुगु दिव्य सम्पत्ति प्राप्त जुल” धकाः सीका-- “आ

जि प्रमाद जुयाच्चवने मजिल । भिक्षुपित सेवा यानागु पुण्यं प्राप्त जूगु
 थ्व दिव्य सम्पत्ति सदानं स्थीरं भोग याय दैगु उपाय याय्माल”
 घका विचार याना, कन्हे खुन्हु सुथे न्हापां महाकाश्यप स्थविरया
 बिहारे वया बँ पुना सुघर सफायाना जलघट पूर्णं याना बिल ।

उगु प्रकारं सेवा याना चोंगु निन्हु स्वन्हु दुगु बखते देवकन्यां
 बँ पुना चोंगु शब्द स्थविरं ताल; तथा इयाः यागु ह्वतं-हितं देवीयागु
 रश्मि द्वाहात्रोगु नं खन । खना स्थविरं खापा चाय्का “थन बँ
 पुनाचोंम्ह सु ?” घका घयाबिज्यात ।

देवीं धाल—“जि भन्ते ! छल्पोलया सेवक लाजादेवी ।”

स्थविरं—“लाजा देवी घयाम्ह सु जिम्ह सेवक जा दुगु मखु ।”

देवीं—“छल्पोलया सेवक जि मनुष्य जन्मे छल्पोल यात,
 गोफकी दान याना ल्याहाँ वया बले जित, सर्पं न्याना तत्क्षणे हे अन
 मृत्यु जुया अनं नं त्रायत्रिंश देवलोके उत्पन्न जुयाच्चवनाम्ह छल्पोलया
 सेवक जि खः । आः थ्व लाभ जूगु दिव्य सम्पत्ति सदानं स्थीरं भोग-
 याय् देकेया कारणे छल्पोल यागु सेवा याः वयागु खः ।”

स्थविरं—“म्हगः म्हीग सुघर सफा याः वयाम्हनं छहे खःला?”

लाजादेवीं—“जि हे वयागु खः भन्ते !”

स्थविरं—“हे देवी ! आवंली छ वे मते मोल, थन छिपि
 वेगु योग्य मजू, मोल हूँ ल्याहाँ हूँ ।”

लाजादेवीं—“भन्ते ! जितः निवारण याना विज्याय् मते ।
 न्हापानं छल्पोलयागु सेवा यानागु प्रभावं जित थ्व दिव्यसम्पत्ति प्राप्त
 जूगु खः । आः हानं छल्पोल पिनिगु सेवायाना थुगु दिव्य ऐश्वर्यं
 सदानं स्थीरं भोग याय् देकेगु आशा, भन्ते ! जितः निवारण याना
 बिज्याय् मते । सेवकया उपरे करुणा तया बिज्याहूँ ।”

स्थविरं—“हे देवी ! हालाच्चने मोल ल्याहाँ हूँ । लीपा लीपा मेमेगु चित्ते तयाज्वीपिसं मेमेगु हे विचारं ब्याख्यान याइ —“महा-काश्यपस्थविरया हे जा मामाःगु कार्यकर्म यानाबीम्ह लाजा देवी सेवक छम्ह दु’ धका धाय्केगु कारण देका बिय मते, देवी ! ल्याहाँ हूँ । थनीनसें छ थन वेगु ज्यायाय् मते ।”

लाजादेवीं—“भन्ते ! छल्पोलया सेवक जुया च्वनाम्ह जितः उन्नति ज्वीगु धर्म हानी ज्वीक निवारण याना बिज्याय् मते ।” धकाः बारंबार लाहात जोजलपा अत्यन्त हे करुणा चायापुसे चोंक प्रार्थना याना चोंसेली “ध्व देवीं जि धयागु खँ बुम्हे मज्जुनि’ धका देवी यात, आज्ञाजुया बिज्यात—

“हे देवी ! जि धयागु खँ यात छं बांलाक मतलब बुम्हे मज्जुनि खनी” धका थुलि आज्ञाजुया स्थविरं लापा थानाबिज्यात । लापा धाये मात्रं लाजादेवी उगु स्थाने च्वने मफया आकाशे थहाँ बना ख्व खवं बिरह याना, नाना प्रकारं प्रार्थना यानाच्वन ।

—“भन्ते ! छल्पोलया सेवक जितः प्राप्त जूगु ध्व दिव्यसम्पत्ति उन्नति याय्गु धर्म हानि याना बिज्याय् मते । सदानं स्थिरं भोगयाय् देकेया कारखे सेवकयागु सेवा स्वीकार याना बिज्याहूँ । जितः करुणा दृष्टि सोया बिज्याहूँ” धका आकाशे च्वना बिरह याना ख्वया प्रार्थना याना चोंगु शब्द—जेतवने श्री तथागतं ताल । ताया तथागतं लाजा-देवीयात, थःगु रश्मि खेके छोया बिज्यात । “अन लाजा-देवीया मती—“तथागत न्ह्योने सं हे बिज्यागुथे च्वन” । अले तथागतं आज्ञादेका बिज्यात—

“हे देवी ! जिम्ह शिष्य गुम्हखः महाकाश्यपं थःतः दोष मवेके-या निंति अलग चोना थःगु नियम पालन यानाचोंम्ह खः । धार्थेहे कुशल पुण्यकार्य द्वारा फल प्राप्त याय्गु प्रबल इच्छा दुपिसं यथार्थ

ज्ञानं सत्यासत्य यात, विचार याना आचरण याइ । तसर्थ हे देवी !
महाकाश्यपयागु विचार छिपि समेतं सकल प्राणीपिन्त उपकार ज्वीगु
विचार खः । उत्तम पुण्य कार्य धंगु सुखप्रार्थी पिसं यायमागु खः ।
पुण्यकार्य धयागु निगू लोके सनं हितकर खः ।" धका थुगु गाथा आज्ञा
जुयाबिज्यात—

**पुञ्जञ्चे पुरिसो कयिरा कयिरा थेनं पुनप्पुनं ।
तम्हि छुन्दं कयिराथ सुखो पुञ्जस्स उव्वयो ॥**

तदर्थ—हे देवी ! यदि सुनानं पुण्यकर्म यातधाःसा जिं छको पुण्य
यायधुनं धका सुम्कच्चना च्वनेगु मखु कि बारंबार पुण्यकार्ययात
साधन यानावं च्वनेगु । प्रसन्न चित्तयाना पुण्यवृद्धि यानागुलिं निगूलोके
सनं सुखानन्द अधिगत जुइ ।" थुगु धर्मोपदेशया अन्ते पीन्यागु योजन
च्चे आकाशे च्वनाच्चंम्ह लाजादेवीयात स्रोतापत्ति फल अधिगत जुल ।

उकियानिति सदानं सकलयातं हित उन्नति ज्वीगु सम्यक् धर्मा-
चरण यायगुयात हिला माला सत संगतयाना धर्मयात यथार्थथे सीका
सेका ज्ञानीजनपिसं बारबार उद्योगाभ्यास व धारण पालन यायगु
आवश्यक खः ।

प्रथम संगायना जूगु खँ थथे

कपिलवस्तु नगरे 'बोधिसत्व' सिद्धार्थ कुमारया आःजु जुयाच्चंहा
अञ्जन राजाया शककसम्बत् ६८ स बैशाख पुन्ही, शुक्रवार खुनु
बोधिसत्व जन्मजुल । अ०सं० १०३ स बैशाख पुन्ही बुद्धवार खुनु,
बुद्धत्वपद प्राप्त जुल । अनंलि शकक लम्बत् १४८ स वस्पोलया
आयु ८० दँ दुबले बैशाख पुन्ही मंगलवार खुनु, नसंचाया पहरे महा
परिनिर्वाण जुवा बिज्यात । अले बाकिगु कलेवर देहयात, बैशाख

बदी १२, भिनिन्हु आइतबार खुनु 'तेजोध्वातु' अग्निसंस्कार जुल । अनलि छगू सप्ताह धुंका ज्यष्ठसुदी पञ्चमी खुनु, च्यागू देशया जुजुपिमं अस्थिधातु इना यंके धुं कुमेलि 'महाकस्सप स्थविरया' न्हापा सुभद्र भिक्षुं धाःगु खँ लुमंका तःगुखः ।

अले तथागत परिनिर्वाण जुया विज्यागुया कारणं समागम जूवपिं भिक्षुपिं, न्हेगूलाख ति दयाच्चन । थुगुहे समये व इपिंफुक्क भिक्षुपिं अस्थिधातु तथातःथाय् धर्मशाला पाखे पुचःमुंकाव थथेधका धयाविज्यात—आयुष्मानपिं झीजी गुरु तथागत जूसां महान अपारगु करुणाचित्तं प्राणिपित दुर्गती वनीगु द्वार प्वातीगु 'शिक्षापद' आपालं प्रज्ञप्ति याना विज्यागुयात दुबुद्धि जुयाच्चपिं (मनुष्य) भिक्षुपिसं अप्रसन्न चित्तं कटुक वचन ल्हाना थपिनि यो यो थ्ये याय्गु (वांछेगु) प्रयत्न यानाच्चंगु जुयाच्चन । अमिं मत्तीजा तथागत मदेधुं कलथे ताल । आयुष्मानपिं ! उखुनु जिपिं थ्व हे कुसीनगरे वयेधका भिक्षु संघपिं न्यासःम्ह वया च्वनागुखः । पावा नगरे थ्यंगु बखते, लँया विच्चे आजीवक छम्हसें मन्दार पुष्पज्वना वयाच्चंगु खनाव, जि वैक्ये न्यना, 'आवुसो ! जिमि गुरु तथागतयात छं म्हस्यूला ?' वं धाल— 'जिस्सू छपिनि गुरु गौतम जूसां परिनिर्वाण जूगु थनि न्हेनु देधुं कल थ्व स्वां अन हे परिनिर्वाण जूथाय् कयाहयागु खः ।' व आजीवकयागु खँ न्यना, भिक्षुपिसं चित्तयात धैर्यं याय् मफया, ग्वारा ग्वारातुला अलाप विलापयाना ख्वल हाल । अजागु थासे वया "आतुमा देशवासी" जुयाच्चंहा सुभद्र भिक्षुं धाल—आवुसो भिक्षुपिं ! छायाच्चिपिं ख्वेमाःगु श्रमण गौतमयागु लहातं थौं झीपिं मुक्त जुल । वस्पोल दतले वंगुहे अराउनी, वैगु हे अधिने तथा भीत थथे याय्माः अथेयाय् मज्यू धका चिनातःगु खः । आःथनि निसें भी यत्थे स्वतन्त्रं च्वने दंगु जुल धका अयोग्यगु वचन ल्हात ।

आयुष्मानपि ! सुभद्र भिक्षुथे जापि अकृतज्ञ मूर्खं निर्बुद्धि पिसं
[गथे विशाल राज्य श्रीसम्पतियात लःलहाना व्यूम्ह दयावान यागु
कृतज्ञ गुणोपकारयात लोमंका अखःवता वैत हे शत्रु समानं भापा
कुदृष्टि स्वया च्वनिगु खः] अथेहे च्वनी ।

थजापि अकृतज्ञ जाति मूर्खतेसं भिकिमखु । इमिगु पक्षदल
वल्लाना बलधाय्व, बुद्ध तथागतयागु सद्धर्म शासन याकनं हे लोप
यानावच्छेद ।

आयुष्मानपि ! गुथाय् तक्क सुत्र, विनय, अभि-
धर्मं ☀ दयाच्वनी उथाय् तक्कयात जीजी गुरू तथागत दनि हे
धका भापेमाः । अथेया कारणे विनय धर्म मस्यवं,—(स्यंके मफुनिगु
बखते हे) अर्थात् अधम्मवादी अलज्जी असव्यजातिपि बः मलानिगु
बखते— ध्व थुगु परमोत्तमगु सुत्र, विनय, अभिधर्मा
यात छथासं मुना संगायना याना तेमागु जुल । थथे धागु खँ न्यना ।

आपालं भिक्षुसंघपिसं धाल—‘भन्ते महाकस्सप, ध्व थुगु कार्यं
अत्यन्त उत्तमजू । संगायन याय्गुयात छपिसं याकनं हे कोशिश याना
विज्याहँ । उक्कियात योग्य योग्यतापि भिक्षुसंघपि माला, ल्यया कया
बिज्याहँ ।’ अले महाकस्सप स्थविरं नं सम्पूर्णं गुं गुं अङ्ग दया च्वंगु
परियत्ति शासनयात धारणयाना च्वपि दोलंदो, लखं लख नं, मयाक
पृथकजन, सोतापत्ति, सकदागामि, अनागामि हानं ध्यान प्राप्त मजूपि
अरहन्त पुद्गलपिन्त बाकि तथाव, आपागु हिसापं तथागतं “एतदग्ग”
यागु पदेतया प्रशंसा वर्णन याना बिज्यापि त्रिपिटक परियत्ति धर्मयात
चा, न्हिँ, संज्ञाय यानाच्वपि पटिसम्भदा प्राप्त तेविज, छलाभिञ्ज

☀ ध्व “सुत्र, विनय, अभिधर्म” धका जि— बर्मा (जिनत्थ
पकासनी) ग्रन्थ यागु अनुवाद यानागु जूयानिति तथातयागुखः ।
गुलि मेगु ग्रन्थे धर्म व विनय धका तथातल ।

प्राप्तजूषि अरहन्तपि छम्हपाः न्यासः म्ह (४९९) ल्यया कया-
बिज्यात । हानं अथे याःगु आयुष्मान् आनन्द छम्ह दुध्याकेग निरिति
खः । आयुष्मान् आनन्द जूसां तथागतया (श्रीमुखं) सन्मुखे हे जक
सुत्र, गेय्यादि, त्रिपिटक (सम्पूर्ण) फुक्कं स्यना बिज्याम्ह खः ।
अथेया कारणे आयुष्मान् आनन्द मदेक संगायना यायगु योग्यमजू ।
तर थुखे धाः सा आयुष्मान् आनन्द सोतापत्ति जक उकि वस्पोलयात
ल्यया काल धाय्व, मेपिसं छन्दगति पाखे लगेजुल धाई ।

हानं छगू विचार थ्व नं खः संगायना यायूत आयुष्मान् आनन्द
मदेक मगाम्ह जूयानिति संघपिसं धाय्का हे जक दुध्याके धका बाकि
तयातःगु जुयाच्चन । उगु बखते संघपिसं थथेधका प्रार्थनायात- 'भन्ते !
आयुष्मान् आनन्द सेक्खजक जूसातविनं परमोत्तमगु धर्म पिटकया
भण्डागारिक जुयाच्चन । ८४ चयेप्यदोल धर्मस्कन्ध जूसां तथागतया
(श्रीमुखं) सन्मुखे हे जक स्यना कयाव मुखण्ट (कण्ठण्ट) यानातम्ह
जुयाच्चन । आयुष्मान् आनन्द मदेकं धर्म सङ्गायना यायगु उचित्
मजू । आनन्दयात ल्यया कयाबिज्याहुँ ।'

अले महाकस्सप स्थविरं आनन्द सहितं संघपि न्यासःस्ह
(५००) खाका, ल्यया काय् धुसेलि, संघपिके न्यन—'आःभी गन
गुगुथासे (जनपद नगरे) वर्षावास च्वनाव सङ्गायना यात धाःसा
योग्यता जुई ?'

संघपिनि नं थथे विचार लुल—राजगृह नगर तसकं समृद्धि-
शालि, विशाल । भिक्षा नं सुलभजू । च्वनेत विहारनं आपादु । अन
च्चंपि दातापिनं त्रिरत्न भक्तिपि खः, चतुर बुद्धि दुपि नं खः अन
व्यवस्था फुक्कं थिक्क जुइ । अथेया कारणे अन उगुथासे झीपि ल्यया
तयापि (५००) न्यासः म्ह बाहिकं मेपि भिक्षुपि वर्षा वास च्वं
मवल धाःसा सङ्गायना यायगु योग्यता जु ।

थथे सुविचार याःगु छायाधाःसा—थ्व थुगु महान तःधंगु कार्य खः । थुके मेपि विसभाग पुद्गलपिसं विरोध मयासा हे जक बांलाक कार्य सुसम्पन्न जुई । नतर ज्वीफै मखु धंगु बिचार खः । थथे धका सलाह याना निश्चय जुमेंलि अले महाकस्सप स्थविरं 'अत्ति' तथाः दुतीय "कम्मवाचा" ब्वन—

**सुणातु मे आवुसो संघो यदि संघस्स पत्तकल्लं
संघो इमानि पञ्चभिक्षु सतानि सम्मन्नेय्य राज-
गहे वस्सं वसन्ता धम्मञ्च विनयञ्च सङ्गायितुं
नाज्जेहि भिक्षुहि राजगहे वस्सं वसितब्बन्ति
एसाअत्ति । । सुणातु मे आवुसो संघो ॥ ० ॥
मं संघोधारेतु ।**

तदर्थ—आःथन मू बिज्यापि आयुष्मान् भिक्षु संघपि ! जिगु वचनयात न्यना बिज्याहूँ ! संघपि योग्यता पूर्वक छपुचः मुनागु कार्य कर्म जूसां यदि, जिलधाःसा संघपिसं जि ल्यया कयापि थुपि न्यासःम्ह भिक्षुपि राजगृह नगरे वर्षां बास च्वनाव धर्मं विनय यात सङ्गायना यायगु यात सम्मत विया । थ्व न्यासःम्ह सिबेतं मेपि भिक्षुपि राजगृह नगरे वर्षांवास च्वनेगु याय मज्यू । थ्व सूचना सकसितं न्यंकागु खः । यदि प्रसन्न मजूपि सुं दत धाःसा धया-बिज्याहूँ । । थुके सुनानं नंवापि मदुसा सकसियां स्वीकृति हे दुगु जुल ।

थुगु रूपं "अत्ति कम्मवाचा" ब्वना न्यंकेधुसेलि, महाकस्सप स्थविरं जूसां कुक्क भिक्षु संघपिन्त, सःता धयाबिज्यात—आयुष्मानपि ! तथागत परिनिर्वाण जुयाबिज्यागु थनिं २१ नीछन्हु देधुं कल । गृष्म-

ऋतु मध्ये ४० पीन्हुति मात्र वाकिदनिगु जुयाच्चन, वर्षावास चवनेगु नं सत्तिकवल । उथाय् थ्यनिगु बखते थ्व छगू, व छगू, (पलिबोध) वार्य्य कर्म याय्गु वाकिदनि धायमोक ४० न्ह्या भित्रे हे रोग व्याधिया पाखें जुयाच्चंगु, पलिबोध, गुरुया पाखेंयागु पलिबोध ० । हानं मेमेगु चीवर पिण्डपात्रादिया कारणं, पलिबोध, जुयाच्चंगु इत्यादि थथ-पिनिगु कार्य कर्मयातनं सिधेकेगु स्वेमाल, धका धाय्धुंका, थःम्ह शिष्यपिं न्यासःम्ह भिक्षुपिं व छपु हे लं राजगृह नगरपाखे स्वया बिज्यात । अनुरुद्ध स्थविरादि श्रावकपिं नं थथपिनि शिष्यमंघ आपालं छपु हे लं बिज्यात । पुण्णस्थविरया न्हेसःम्ह भिक्षुपिं व नाप तथागत परिनिर्वाण जुया बिज्याथाय् अनवक्व परिषड्पित धर्मदेशना याय्यानिंति कुसिनगरे चवना बिज्यात । आयुष्मान् आनन्दजूसं तथागत सत्जीवजुया बिज्याना च्वंन्हे^{थ्ये} हे चीवर, पिण्डपात्र, परिस्कारयात बांलाक धारण याना (ज्वना) श्रावस्ति वनेगु मार्गलिना भिक्षुपिं न्यासःम्हव सहित् ब्वना बिज्यात । आयुष्मान् आनन्द थ्यं, थ्यंगु थासे (जनपद निग्गमे) च्वंपिं दातापिमं खनाध् व्वां व्वां वया मिखाय् जाय्क ख्वबि तथा, बिरह जनितगु शब्दं विन्तियात 'भन्ते ! छपिं न्हापा, न्हापा जूसा तथागत नाप नापं बिज्याइगु खः । आः छपिमं तथागतयात गन तथा थका बिज्याना ? आः जिमिसं गनवना दर्शन याः वनेगु ? हा ! हा !! जिमि तथागतयागु दर्शन याय् मगानि, छपिसं गनत्वता थका बिज्याना ? जिमित् वयना बिज्याहुँ । भन्ते ! आः जिमित् दर्शन दैगु मखुतला ? धा, धां छ्वाख्यरं चाःहुला बिरह बिलाप याना, तुति पाली भोपुया, मिखां ख्वबि धर धर हायेका विन्ति याना च्वन ।

आयुष्मान् आनन्दया नं तथागत परिनिर्वाण जुपें निसें थःगु मिखाय् ख्वबि हायाच्चंगु दीगु मखुनि अथे जूसानं उपासकोपासिका

पित, धैर्यता बीमाःगुया निति (सब्बे संखारा अनि-
च्चात्ति) संखार धर्म फुक्कं नाशवान् खः धका नाना प्रकारं कना
क्यना धैर्यविया शान्तयाना बिज्यात ।

एव रूपं थाय् थासे क्रमानुसारं वनाः उपासक उपासिका पित
धैर्यता व्यु व्युं श्रावस्ति नगरे जेतवन विहारे थ्यंक् बिज्यात । अन
नं उपासकोपासिकापि वया हा वल, खवः वल, बिहार छ्गुलि हुनु
हुनु दिनि दिनि खवसलं जाल । इमित नं माःगुकथं धैर्यता बिया
शान्तयाना बिज्यात ।

अले तथागत बिज्याना च्वनीगु गन्धकुटी खापाचायका द्रहाँ
वनाद् थन तथागतया आराम काडगु पलङ्कासन खः, थन धर्मदेशना
याना बिज्याइगु धर्मासन खः धा धां नुगः मच्छिका मिखाय् ख्ववि
हु हुं फुक्क बिहारे सुघर सफा यानाव तथागत बिज्याना च्वनिगु
बखते गन गन छु छु याना बिज्याइगु खः व फुक्क लुमंका लुमंका
थन थव याना बिज्याइगु अन वो याना बिज्याइगु धा धां झसुका ततं
खव खवं सुघर सफा याना च्वनिगु जुयाच्चन ।

आयुष्मान् आनन्द खवया, खवया, जुयाच्चगु यात विहार पालक
देवतापिसं खना, आनन्द भन्तेयाथाय् सन्मुखे वया थथे धका बित्ति
यात—'भन्ते ! छ्पि सोतापन्न जुया विज्याय् धुं कुम्ह हे थूलितक्क
अधैर्य जुया खवयाच्चना बिज्यात धाय्वजा, मेमेपित् द्धायगु गथे
धायगु ? गथे धका धैर्य व शान्तिता बीगु ?'

थव खँ न्यना आनन्द स्थविरं बुभ्जेजुया प्रज्ञाद्वारा स्मृतियात
बांलाक तथा धैर्ययाना बिज्यात । तथागत परिनिर्वाण जुमे निसे
कार्यं कर्म व्यस्तजुयाच्चंगु जूयानिति थः गुशरीरे वात. पित्त, कफ
गरवर जुया च्वंगुयात समनयाय्या निति बिरेचन यायगु जुलाप्
ज्वीगु (त्रिफला) वासः भपा बिज्यात । कन्हेखुनु सुधे 'तोदेय्य'

ब्राम्हण पुत्र “सुभमाणवक” आनन्द स्थविर थ्यंक विज्यात धैंगु सीका निमंत्रणा याके व्छयाहल आनन्द भन्तेनं धया विज्यात—‘जि थौं वासः नया च्वनागु दु । कन्हे वये फसा जक वये ।’ कन्हे खुनु सुथे सुभ माणवकया छेँ विज्याना **दीघनिकाये “सुभ सुत्त यात”** कना विज्यात । अनंलि परिभोग चैत्य जुधाच्चंगु जेतवन विहारे स्यना स्यनाच्चंगुयात, भिके भांके याय्धुंका वर्षावास न्होने थ्यंक वःगु जूयानिति राजगृह नगरे विज्यात । महाकस्सप स्थविर व अनुरुद्ध स्थविरपि नं थः थपिनि परिषदपि नाप राजगृह नगर पाखे थ्यंकाः देशया छ्चाख्यरं दयाच्चंगु १८ भिच्यागु विहारे स्यना स्यना च्वंगुयात भिके भांके याना सुघर सप्का याय्धुंका आषाढ पुन्हीखुनु उपोसथ यानाव वयां कन्हेखुनु सभा मुना वर्षावास च्वने धुंका, थथेधका सलाह जुल— भौपिनि याय्मागु पुब्ब कार्य सिधल । आः थुगु समये संगायना याय्त सभामण्डप छगू आवश्यक जुया च्वन । थुगु कार्ययात जुजु अजातशत्रुयाथाय वना न्यंके माल । वयां कन्हेखुनु सुथेँ संघपि ८ च्याम्ह, राजभवन पाखे विज्याना जुजुयात थथेधका न्यंकल—‘भो महाराज ! जिमि याय्मागु पटिमंखरणादि कार्य सिधल । आः धर्मस्कन्धयात संगायना याय्मागु जुया च्वन ।’ जुजुं धाल— थुगु बारे भन्तेपिसं छुंहे धन्दा कयाविज्याय्मो जि याय् माःगुतक्क जि याय् फुगु तक ज्या जुई । छल्पोलपिनि याय्मागु धर्मचक्र नं चले याना विज्याहूँ ।’

अले भन्तेपिसं धाल बेभार पवंते सप्तपणि (बुद्ध) दुथाय् मण्डप छगू देके माःगु जुयाच्वन । वखँ न्यना जुजुं तुरन्त मण्डप देकेत सामान फुक्क तयारियाना विश्वकर्मा देवतां हे सृष्टियात ला. धंथे च्वंक फुक्क थिक्क ज्वीक आश्चर्यरूपं स्वस्वं स्वेमगागु रूपं अत्यन्त सुशोभायमानगु मण्डप देक्ये बिल । देकेधुंका भिक्षुसंघपि च्वनेगुथाय्

आपालं मुल्य वंगु आसन लाया मण्डपया दध्वी तथागत बिज्याकेगु धर्मासन तथा हस्तिदन्त बुत्ता भरेयानातःगु पंखासहित माःमागु सार-दाम फुक्कतयार यात । तयार यायधुंका दक्खिण पाखे संघनायक बिज्याकेत आसन तथा बांलाक छायपेधुंकाः भिक्षुसंघपिके बित्ति-यात—‘भन्तेपि ! आः जिगु ज्या सिधल, छल्पोलपिनि छु याना बिज्याय् माःगुखः यानाबिज्याहूँ ।’ उखुनुया दिन गुंला भव १४ भिप्यन्हु जुयाचवन । संघपिनिनं सलाह जुल पुन्हीखुनुंनिसें संगायना याये ।

उगु हे अवस्थाय् गुलिं भिक्षुपिसं धाल—‘थन झीगु सभाय् क्लेश ह्वाला ह्वालां बास वेक (कचि नवेक) द्वाहाँ प्याहाँ ज्वीम्ह छम्ह दयाचवन ।’

उगु खँ न्यना आनन्द स्थविरं मतीतल—थुगु फौजे जि छम्ह सिवेतं क्लेशयागु बास्नावेका (कचि नवेका) ज्वीपि मेपि दुगु मखु । थ्वजा जित हे लक्ष्य याना धाःगु खः धका तःथंगु धर्मसंवेग उत्पत्ति जुल । गुलिसिनं धाल, ‘आयुष्मान आनन्द ! कन्हे संघ सभा जुई, छपिनि बाकि दनिगु ज्या, प्रमाद मजुसे याकनं सिधेकेगु स्वया बिज्याहूँ । अरहन्त परिषदे दुध्याके माःगु ।’

थुजागु खँ न्यना आयुष्मान आनन्दया भतिचा लज्याथें जुयाव बिचार यात ‘अहो ! जि छम्ह ‘सेक्ख पुद्गल’ तिनि अरहन्त परिषदे द्वाहाँ वने लाइक मजूनि । आः जि बलोद्योग याय्माल, जिगु कार्य थौंयागु राते हे पूर्णयाय् । थवे धका भालपा उखुनु हे बहनी प्रथम यामंनिसें चंक्रमण पाखे थाहाँ वनाव इध् थिध् जुया कायगतानु-स्सति धयागु द्वातिसकार यात अनुलोभ हिसापं भावना यानाव (बाचाफ्फुला) निगू पहर फःपुला स्वंगूपहर तकनं च्वेयागु मार्गे थाहाँ वने मफया चवन । अले तथागतं धया बिज्यागु खँ लुमना वल-

कृतपुञ्जोसि त्वं आनन्द, पधानमनुयुञ्ज खिप्पं होहिसि अनासवोति ।

(महावग्गपालि)

“आनन्द ! छं आपालं पुण्य पारमिता पूर्णं याना वगु दु ।
कर्मस्थान भावना यात बांलाक कोशिशया । अबिलबे हे अरहन्त
ज्वी फयु” ।

तथागतयागु वचन गुगुकालेसनं अनर्थं ज्वी फं मखु । अतिरिक्त
वीरिय यागु कारणं नं सति, समाधि प्राप्तज्वी फंमखु । थ्व जित
उद्धच्च जुल ला द्युथे आः जि वीरियव, समाधियात समानता याय्
धका विचार याना चंक्रमण यानागु थासं व्वहाँ वयाः विहारे द्वाहाँ
वना त्यानुगु लंकेया नितिं द्यनेगु खाताय च्वनाः पञ्चस्कन्ध यात
अनिच्च, लक्खण पाखे तथा विचारयाना स्वत । विचारयाना व शरीर
यात आराम काय्या नितिं गोतुले धका गोतुगु बखते तुतिनं बेमथिल
(लह्वन) । छद्योन्नं फुंगे मध्यनिगु बखते—च्वेयागु स्वंगू मार्गयातनं
प्राप्तजुया अरहन्त फल पाखे थ्यंगुजुल । [अथेया कारणे झी तथागत
या शासने—इरिया पथं अलग्ग जुया व अरहन्त जूम्ह सु ? धका
न्यनधाःसा आनन्द स्थवीर धका सीके माल]

अले द्यो तुयू जुस्येलि ४९९ म्हा अरहन्तपिनि भोजन भपा
सिधःगु बखते चीवर पिण्डपात्र धारण याना मण्डप पाखे वना विचार
याना स्वत—आः जि अरहन्त जुयागु कारणयात सीकेबीमाल धका
थःगु ऋद्धियाबलं महापृथ्वीले दुवेजुया थःत तथातःगु आसनया न्होने
जुरूक उत्पत्ति जुयाः शरीरक्खन्ध यात प्रकटयाना खने देका वयन ।
अले सकल संघपिसं नं साधुकार बिल..... ।

अनंलि संघ सभा जुया सङ्गायना याय्गु कार्य्य प्रारम्भ जुल ।
महाकस्सप स्थविरं घया बिज्यात—‘आयुष्मान्पि ! धर्मं व विनय

(त्रिपिटक) मध्ये छुनि न्हापालाक सङ्गायना यायमाली ?'

संघपिसंनं बिनित्यात — प्रथम न्हापालाक विनय पिटकनि सङ्गायना यायगु उत्तम जुई । विनय धयागु बुद्धशासनया आयु जुया-च्वन । विनय धमं, मद्दुथाय् बुद्धशासन स्थीरजुया च्वनी मखु । थ्व हे खँ स्वीकार याना धाल—‘आः विनय पिटक सङ्गायना याय्या निति र्वैत प्रमुखयाना याय्योग्य जुइले ?’ थथे न्यसेलि संघपिसं आयुष्मान उपालियात प्रमुख याना, याना बिज्याहँ धका बिनित्याना । (थुगु खँया बारे आयुष्मान् आनन्दं नं मफुगु जा मखु । अथेनं तथागत जीवमान काले आयुष्मान उपालियात विनयधर पदे ‘एतदग्ग’ तथा बिज्यागु जूया निति आः थन नं वसपोलयात प्रमुखता न्युगु खः ।)

थुगुरूपं निश्चय जुसेलि—महाकस्सप स्थविर व आयुष्मान उपालिपिनि “सम्भुत्ति जत्ति” तथा बिज्यात । थुके स्वीकृति जुसेलि आयुष्मान उपालि जूसां बुत्ता भरे यानातःगु हस्तिदन्तयागु पंखा ज्वना पूर्बं मुख याना धर्मासने बिज्यात । महाकस्सप स्थविर उत्तराभिमुख याना थेरासने च्वनेधुंका थथे धका न्यना बिज्यात—“आयुष्मान् उपालि ! प्रथम पाराजिका सिक्खापदयात तथागतं गन गुगुथासे सुयानिति प्रज्ञप्ति याना बिज्यात ?’

आयुष्मान् उपालि उत्तर विल—‘भन्ते महाकस्सप ! वेसालि नगरे कलन्दक मद्दाजनपुत्र सुदिन्नं थःम्ह न्हापायाम्ह स्त्री नाप मंथुन सेवन याःगुया कारणं प्रज्ञप्ति याना बिज्यात ।’

थुम्ह हे प्रकारं सम्पूर्णं सिक्खापदयात, बस्तुयात, निदानयात, पुद्गलबाल, स्थानयात, तःधंगु, चिकिधंगु, प्रज्ञप्तियात नं हानं आपत्ति वार अनापत्तिवार यातनं, पद भाजनी यात नं, छगु नियमया बारे गुलिबबक न्वनेमामु खः न्यना बिज्यात ।

आयुष्मान उपालि नं—न्यको न्यको फुक्क प्रश्नया उत्तर बिया बिज्यात । उत्तर बीधुं कुसेलि—आःथुलि तक्क यागु सिक्खापद (पुचः) यात, पाराजिक कण्डजुल । थुलितक्क संघादिसिस, थुलितक्क अनियत, थुलितक्क निस्सग्गि, इत्यादि । अर्थात् पाराजिक, ४, संघादिसिस १३, अनियत २, निस्सग्गि पाचिच्चि ३०, सुद्ध पाचिच्चि ९२, पटिदेसनीय ४, सेक्खिय ७५, अधिकरण समथ ७, थुगु हिसापं जम्मा २२७, धर्म पुचःयात भिक्खु विभङ्ग धका धयातल ।

भिक्खुनीपिनिग्गु प्रज्ञप्ति याना बिज्याग्गु थथे—पाराजिक ८, संघादिसिस, १७, निस्सग्गि पाचिच्चि ३०, शुद्ध पाचिच्चि १६६, पटिदेसनीय ८, सेक्खिय ७५, अधिकरण समथ ७, जम्मा २११ सिक्खापद यात भिक्खुनी विभङ्ग धका धयातल । बाकिग्गु धर्मपुचः यात महावा, चुलवा, परिवा खन्ध धका नांतया, क्रमानुसारं मिलेयाय् धुंका न्यासःम्ह (५००) अरहन्त फुक्कसिनं (छग्गुपाखं) आवृत्ति (संभाय) याना बिज्यात ।

बिनय पिटक सङ्गायना यायधुंका—महाकस्सप स्थविरं धया बिज्यात, 'आयुष्मानपि ! आः सुत्त, अभिघम्म पिटक सङ्गायना याय्गुली स्वैत प्रमुख याना याय्गु योग्यजू ?'

संघपिसं उत्तर बिल—'आयुष्मान आनन्दयात याय्गु योग्यता जू । ध्व हे खं यात निर्णय याना पुबोक्तानुसारं सकल संघपिसं स्वीकार यासेलि—उपालि च्वना बिज्याग्गु आसने, आयुष्मान आनन्द यात तथा महाकस्सप स्थविरं न्यना बिज्यात—

'तथागतं 'ब्रम्हजाल सुत्त' मन गुगु देशे भ्वंत उद्देश्य याना देशना याना बिज्यात ?'

आयुष्मान आनन्दं उत्तर बिया बिज्यात—'भन्ते ! महाकस्सप ! राजगृह नगरं व नालन्धया दध्वी अम्बलट्टिकया राजागारे तथागत

बिज्यागु बखते सुप्रिय परिव्राजक व ब्रह्मदत्त मानवकपिसं, निन्दा व प्रशंसा यागुया कारणे देशना याना बिज्यात ।'

थुगुहे प्रकारं सम्पूर्णां सुत्त पिटक, अभिधम्म पिटकयात, महा-कस्सप स्थविरं उक्तानुसारं निदान, पुद्गल, स्थानादि कथं न्यना बिज्यात ।

आयुष्मान आनन्दं न्यो, न्यको प्रश्नया उत्तर विया बिज्यात । एवरूपं प्रश्नया उत्तर बीधुंकुसेलि दक्क भिक्षु संघपिसं छगूपाखं (सरभाय) आवृत्ति यागु जुल ।

अले ताःहाकगु ३४ स्वीप्यपु सुत्रयात छथाय मुना 'दीघनिकाय' धका नामकरण यात । मध्यमगु १५२ सच्छिव न्येत्तिपु सुत्रयात छथासं मुना "मज्झिम निकाय" धका सम्मति यात । चिचीधंगु ७७६५, न्हे न्हेसल खवी न्यापु सुत्रत जम्मायाना मुना 'संयुक्त निकाय' धका नांतल । ९५५७ ग्वीन्यासल न्येन्हेपु सुत्रयात छपुचः याना 'अंगुत्तर निकाय' धका नांतल । खुद्दकपाठ, धम्मपद, उदान, इतिवृत्त, सुत्तनिपात, विमानवत्थु, पेतवत्थु, धेरगाथा, धेरिगाथा, जातक, निद्देस, पटिसम्भिदामग्ग, अपादान, बुद्धवंस, चरियपिटक हिसापं १५ भिन्त्यागु ग्रन्थ, सुत्रयात नं । अभिधर्म ७ न्हेगु, विनय ५ न्यागु, ग्रन्थ यात नं । अनंलि बाकिगु बुद्ध बचन यात नं जम्मा संग्रह याना, खुद्दक निकाय धका सम्मत यात । थुगु रूपं फुक्क ज्या, सिधेके धुंका ५००, न्यासःम्ह अरहन्तरि सकलें मिलेजुया छगूपाखं छगूस्वरं (सरभाय) आवृत्ति यागुजुल ।

अथेया कारणे हे थुगु पुण्य कार्ययात "समोधानेत्वा गायन्ति एत्थाति सङ्गायना" धका धाःगु खः ।

तदर्थं—(एत्थ समये) थुगु समये वा, थुगु सभस (समोधानेत्वा) समागम जुया (गायन्ति) ब्वनी-आवृत्ति याई (इति तस्मा) अथेया

कारणे (संगायना) सङ्गायना धका धाई ।

थुगु प्रकारं लिपा लिपायात थ्यंक नं सकसितं सरलज्वीक.
अपुक थ्वीकेफैगु किसिमं सङ्गायना यायधुं कुगु बखते महा पृथ्वीनं
साधुकार व्युगु हिसापं महा समुद्रया अन्त तकनं कुम्हाया घःचा
चाह्चूर्ये चाहिल । नाग, सुर, गरूड, गन्धर्व, कुम्भाण्ड, ब्रम्हादि
शक्रदेवपिसं अहो ! अहा !! घका सहर्ष साधुकार व्युगु शब्दं आकाश
छगूलि गुञ्जायमान जूगु जुल ।

थुक्रियागु हे प्रभावं थौतकक नं स्वातु स्वाना, परम्परा चलेजुया
वयाच्चगु खः । तर अनं लिपायापिं सज्जन विद्वानपिसं नं थःथःपिनिगु
प्राण तकनं उत्सर्गं याना याना शासनयात सुरक्षा याना वयाच्चंगु
जूयानितिनं थौतकनं भीत थुगु धर्म दर्शन यायदया च्वंगु खः ।

थ्व थुगु प्रथम सङ्गायना जूगु श्रावण बदी १ पारुखनुं निसें
प्रारम्भ जुया फाल्गुण पुन्ही तक्क ७ न्हेला दयेका सम्पूर्णा सुसम्पन्न
जूगु जुल ।

सङ्गायना कार्यं फुक्कं समाप्त जुइ धुं कुसेलि—आनन्द स्थविरं
संघपिके थथे घका निवेदन यात—'भन्ते संघ ! तथागत परिनिर्वाण
ज्वीत्येका जित थथे घका आज्ञाजुया बिज्यागु दु—'यदि आनन्द !
संघपिनि छु इच्छाजुल धाःसा जि, परिनिर्वाणयां लिपा खुद्दानु खुद्दक
सिक्खापदयात लिकया छो । ☀

महाकस्सप स्थविर व, अजात शत्रु मिलेजुया अस्थिघातु स्थापना
याःगु संज्ञायाना सिधेधुं कालि—अजातशत्रु राजां, महाकस्सप स्थविर
नाप सलाह यानाः तथागतयां शासन सम्बत् देकुगु जुल ।

☀ थनयागु खं फुक्क आयुष्मान् अमृतानन्दजु पिकाःगु बुद्ध
शासनया इतिहासे स्वयादिसं ।

अनंलि महाकस्सप स्थविर जु अनागतंस ज्ञानं विचायाना
 स्वःगु बखते अलग्ग अलग्ग चैत्य स्थापना याना पूजा यातधाय्व
 लिपा अस्थिधातुया अन्तराय जुइ धं गु खंकाः, राजभवने दुने द्वाहावना
 अजातशत्रु राजायात थथेधका धया बिज्यात—महाराज ! अस्थिधातु
 यात भाग भागथला अलग्ग अलग्ग तथा थःथपिनिगु देश नगरे अपुसेच्चं क
 जक चैत्य स्थापना याना पूजा भक्तियाना च्वनेशु थिक मजू । लिपा
 भविष्ये अन्तराय मदकेयानिति थुगु नगरे हयाः छगू छपुचः याना
 सुरक्षा याना तथा तःसा जकं ताःकालं स्थीरजुया च्वनी ।

थ्व खँ न्यना अजातशत्रु राजां विन्तियात—'भन्ते ! अस्थि-
 धातुयात सुरक्षा याय्गु कार्ययात जिगु अभिभार जुल तर अन्तरराष्ट्रे
 [बिदेशे] यंकातःगु अस्थिधातु यात गथेयाना थन कयाहेगु थ्व जि
 मसिल ।'

अले महाकस्सप स्थविरं उगु अस्थिधातु यात कयाहेगु अभिभार
 कयाबिज्यात । अभिभार कयाः थःगुत्तद्विया बलं बिज्याना गन गन
 देशे स्थापना याना तथातःगुखः अन अन पूजा भक्ति याय्भानिति
 भति भति जक ल्यंका मेगु फुक्क कया हया बिज्यात । केवल रामग्रामे
 स्थापना यानातःगु अस्थिधातु छगूयात जक नागराजापिसं सुरक्षायाना
 तःगु जूयानिति अन्तराय महुगु जुयाच्वन । लिपायागु काले लंकाद्वीपे
 महाविहार (परिवेरो) महाचैत्यस स्थापना याइ धका सीका कया
 महगु खः ।

अले राजगृह नगरे थ्यसेलि देशया पूर्व दक्खिणकोने स्थापना
 याय्भानिति, उगुथासे ज्या मच्छि मच्छिगु लोहंत लोपजुया वनेमा, चा
 चि जक ल्यनेमा । यकोहे ताःजाय्क गाःम्हसानं लः प्याहाँमवेमा
 धका अधिस्थान यानाबिज्यात ।

अजातशत्रु राजानं उगुथासे गाःम्हयेके बियाः व गाःम्हया थकागु

‘चा’ यात अप्पा छिके बिल । अले वहे गाःया छचाख्यरं ८०, चयेम्ह
 महाश्रावकपिसं चैत्ययागु प्रबन्ध याना स्थापना यात [अथे छाया
 यागुघाःसा मेमेपिनि मती चैत्य देकेया निति गाःम्हगु खः धका
 घाय्केया निति खः । उके अस्थिधानु स्थापना याइगु खं सुयातं हे
 सीकेमन्थु] व गाःम्हगु गाः ६०, ख्वीकु पाय् जाः जू । उके नँपाता
 लाया, नँपाताया द्योने लंकाद्वीपे थूपाराम चैत्य प्रमाणगु, सिभःपाता
 लाया बिहार देकाः उकिया दुने बांलाक सजे घजेयाना श्रुखण्डयागु
 बत्ता ८ च्यागले अस्थिधातु तया हानं लुँयागु, वहयागु बत्ताय् स्वथना,
 नवरत्न जरे याना तःगु पातां भुना चैत्य देका तःगु जुल । चैत्ययां
 द्योने लुँ, पाता वहपाता थपाथप बःबः भुनातःगु १६० पाता दुगु
 जुल । व डगु अस्थिधातु स्थापना याःगु क्वथाय् नवरत्न मिलेयाना
 तःगु फि लाया जातं जातया पलेस्वां लायाः च्यागु दिसायसनं ५५०,
 जातकानुसारं मूर्ति देका, शुद्धोदन राजा, महामायादेवी, हानं सिद्धार्थ
 कुमार नाप नापं जन्मजूपिनिगु सुवर्णं मूर्तिनं, हानं उके छचाख्यरं
 लुँ,—वहयागु ध्वाञ् न्येगु, न्येगु स्वानाः लुँयागु, वहयागु (सुकुण्डा)
 पालाचा मत न्यासः न्यासः च्याका, श्रुखण्ड कुंकुभ सुगन्ध धूपथना,
 उत्तमोत्तम भावं पूजा यागुजुल ।

थुगु प्रकारं प्रबन्ध याय्धुंका—महाकस्सप स्थविरं अत्यन्त
 सुगन्ध बास वयाच्चंगु वँचुगु पलेस्वां पिना अधिस्थान याना बिज्यात—
 ‘ध्व थुगु स्वां—लिपा अनागते धम्माशोक जुजुं अस्थिधातु कयाः
 जम्बुद्वीपे सकभनं व्यापक रूपं स्थापना यायु, उगु बखते तक नं सुखू
 मचिनेमा, सुगन्ध धूप नं बास वया च्वनेमा, प्रदीप नं च्याना हे
 च्वनेमा ।’

हानं सुवर्णं पत्रे—थथे धका आखः च्वयातल—“अनागते
 पियदासोनाम कुम्मारो छत्तां उस्सापेत्वा

असोकक्रोनाम धम्मराजा भविस्सति सो
इमा धातुयो गह्वेत्वा वित्थारिका करि-
स्सति”।

तदर्थ—लिपा अनागते पियदास नां जुयाच्चंम्ह राजकुमार
जम्बूद्वीप छगूयां अधिपति जुया अधिकार चलेयाना एक राजायाम्
गद्दीच्चवना स्वेतछत्र धारणयाना अशोकधंगु नांजुया धम्म राजाजुइ ।
व उम्ह अशोकराजां थ्वथ्थु अस्थिधातुयात कया सकभनं
स्थापना यायु ।’

अनंलि अजातशत्रु राजां बिधि बिधानं सादर पूर्वक पूजायाय्
धुंका छसिर्नि ने लुखा खापा तिनाः दक्कसिबे लिपायाम् सिक्कःपाता-
याम् मूलुखाय तःवंगु खगः ग्वया क्वातुकु धिका २४, न्यीप्यंगु कोटि
मुल्यवंगु मणीरत्न लुखाय् दुनेतयाः लिपायाम् समये गरिपम्ह जुजुं
थुगु मणीरत्न यात कया अस्थिधातुयात पूजा या धका आसः च्वया
तयातल ।

अनंलि “भूतावाहन” यन्तर चक्रदेका चलेयाय्सःम्ह कालिगर-
यात माला ह्या आपालं धनरत्न श्रीपाबिया धात्थेहे जीवितम्ह
पुरुषथे च्वंक नै सियाग् यन्तर चक्रदेका स्वेहे ग्यानापुसे च्वंगु हात
हथियार ज्वंका, यन्तरचक्र विजुली समानं चाहीका तःगुजुल ।

‘थुगु रूपं प्रबन्ध यायधुंका द्योने प्वाले तःग्वगु लोहं फातं त्वपुया
वयां द्योने चां, पुरेयाना वयां द्योने लोहंयागु चैत्यदेका तल ।

एवंप्रकारं अस्थिधातुयात बांलाक सुरक्षा याना तेषुंका श्रावक
या नायो जुया बिज्याम्ह महाकस्सप स्थविर नं परिनिर्वाण जुया
बिज्यात । मेमेपिं भन्तेपिनं थःथःगु आयु फूलिसे परिनिर्वाण जुया
बिज्यात ।

आजातशत्रु राजानं क्रमानुसार ३२ दै राज्य चले याना अन्तिमे

थः हे काय् उदयभद् कुमारं हत्या याना परलोक जुल । व अजातशत्रु राजा भगवान् परिनिर्वाण ज्वी ८ दँ न्ह्यो जुजु जूम्ह खः । भगवान् परिनिर्वाण ज्वीधुंका २४ दँ राज्य चले यात ।

अजातशत्रु राजा तिहेतुक पटिसन्धि च्वंम्ह जुयानं दुर्जन देवदत्त यागु संगत लाःगुलि पितुघाटक कर्मयाना ताःकाल तकनं अवीचि नरके भोगयाय् माम्ह जुल । अथे जूसानं तथागतयात आपा आपालं श्रद्धा भक्तितया बुद्धशासनयात उन्नति वृद्धियाय्गुली अत्यन्त तन, मन, धनब्रिया सहायता मदत याःगुया कारणं अवीचि नर्कया लिक्कसं च्वंगु लोहकुम्भ नर्कस ६० ख्वीदोल वर्ष तक भोगयाना अनं मुक्तजुल धाय्व मैत्रिय्य तथागत ज्वीन्ह्यो (मज्जनिवं) विज्जित्तावी धयाम्ह प्रत्येक बुद्धज्वीगु जुल ।

निगूगु संगायना जूगु खँ थथे

दुष्ट देवदत्तथागु कुसंगतद्वारा (कुमन्त्रण न्यना) अजातशत्रु राजकुमारं थःम्ह अबुजु धार्मिक जुजु बिम्बिसारयात निर्देयिता पूर्वक स्याना; राज्य काल । अले यादिसं वपले बीजं, तादिसं हरले फलं धाःगु थेतुं—अजातशत्रु राजायात नं, थःहेकाय् उदयभद् कुमारं स्यानाः राज्ये चलेयात ।

उदयभद् राजां १६ शिखुदँ तवक राज्यचलेयात । शककं गं ४० साले अनुरुद्ध कुमारं नं थःहे अबु उदयभद् राजायात हत्यायानाः राज्य चलेयात । हानं वया काय्हा मुण्ड कुमारं नं अथे हे थःम्ह अबुयात स्यानाः राज्य चलेयात । इपि- निम्हेसिनं ८, च्यादँ राज्य चलेयात ।

शकक सं० ४८, पीच्यादँ दुगु ब्रह्मते काय्म्ह नागदास कुमारं

बोम्ह मुण्ड राजायात हत्यायानाः राज्य चलेयात । नागदासं २४
न्यीप्यदं राज्य चलेयात ।

शक सं० ७२ न्हेनिदं, दुगु बखते पितु घाटक 'कूल' राजवंश-
यात उन्मूलन याना सुमुनाग मंत्रीयात, सकल जनतापिसं राजा
थापना यात । सुमुनागयागु इतिहास—“[बेसालि नगरे जुजु जुया
च्वंपि लिच्छवि राजवंश पिनि देश नगर ह्यायापुसे च्वना शुन्य
जुयावंगु कारणं ज्ञान बुद्धिदुर्षि मंत्रिते सभाजुल --भीगु देशे देशया
अङ्ग ४, तःधंगु नगरया अङ्ग ८ आदि हिसापं सम्पन्न जुया नं छुया
कारणे शुन्य जुयावंगु खः । अले बांलाक विचारयाना स्ववले नगर
शोभिनी मदुगुया कारण खः धना सीकाः थपिनि बंशे सापु है बांलाह
राजपुत्री छम्हयात, नगर शोभिनीयागु थासे तयाविल । अच्छि या अस्कि
५००, न्यासः व्युपि जक वंथाय् वनेदंगु जुल । अथे जुसेलि देश नगर-
बासीपिनि सापु हे चहचक जुया न्हायापुसे च्वन । लहर बहर याना
ज्वीगु जुल । अजागु बखते छम्ह सिच्छवीवंश राजा व नाप संसर्ग
जुया, वया पाखे गर्भधारण जुल । समय जुसेलि जन्म जूगु बखते ला
ग्वारार्थे जक जन्म जूगुलि 'चा' भाडा छगले तया बांलाक त्वपुया
देशपिने वां व्हेके छोट । अले नागराजा छम्हसे व चाभाडाय् हिना
फना धारण याना रक्षा याना च्वन । गुगु ला ग्वारा परिपक्व जुया
छम्ह कुमार प्रकट जुयाच्वन । व खेँ देश नगर वासिपिसं सियाः
हलचल जुया च्वन । वहे समाचार खेँ लिच्छवी राजा सिया वमचा
काय्के छोया पुसा चाय्का स्वःगुबखते भाग्य लक्षणं सम्पन्नम्ह कुमार
यात कना प्रेम पूर्वक वहे काय् समानं पालन पोषण बानातल । हानं
व मचा काः वंगु बखते उके हिनाच्वम्ह नागराजा, सुमुधका बिसिवंगु
जूयानिदि वमचाया नानं सुमुनाग कका तन्न । सुमुनाग कुमार ७ न्हे दं
दुगु बखते—बजातशत्रु राजां वेशालि नगर कुबकं त्याका वःत यो

योगु वस्तु, यो, योपि जनतापि तथा धनरत्न फुवकं राजगृहे कया हःगु खः । उगु वखते सुसुनाग कुमार अमात्य सेनापतिपि नापं राज-गृहे वगुखः । उमेर दयावसेलि आपालं शक्ति, समर्थं दुम्ह जुया चतुरह्य जुया निति सेनापतिया पुत्र याना पाले यानातल । बौम्ह सेनापति मृत्युजुसेलि अबुम्हेसिगु पदे हे तयातल । व सुसुनाग सेनापति शिल्प विद्या, ज्ञान, बुद्धि श्रद्धा शील नं दुम्ह खः महा प्रतापीम्ह नं खः । नगर बासिपिनि अत्यन्त योम्ह जुयानिति—व इपि पितुघाटक हीन-राजाय परम्परा नागदासयात लिक्कया सुसुनाग सेनापति यात राज्याभिषेके ब्युगुजुल । सुसुनाग जुजु जुमेलि वेसालि नगरे च्वना-च्वन । व राजा १८ शिच्य्यादँ राज्ये चलेयाना शक सं०—१० थ्यंगु वखते परलोक जुया कालाशोक राजा जुल । व राजा गद्दी च्वना १० भिदँ, दुबले शकसं०—१००, सच्छिदँ थ्यन । उगु हे वखते महायस स्थविरपिनि दुतीय सङ्गायना याःगु जुल ।

संगायना याय् मागु कारण

वेसालि नगरे वज्जीरथवासी भिक्षुपिसं विनय नियमाचरणयात आचार्यं स्थविर याथाय् च्वना छु गथे गुगुकथं धका न्यना सेके सीके मयागुया कारणं हानं लोभ लालच पाखे लगे जुया असत् पुरुषपिनिगु चरित्र पाखे लगेजुया च्वयानिति तथागतया विनययात स्यंका १० श्लिगू प्रकारया अधम्मवाद यात कने क्यने यानाच्वन । छु छु धाःसा (१) भिक्षुपिनि मिहगः लहाना कयागु यावजीवक बस्तु व थौयागु भोजनादि यावकालिक नाप ल्वाकछयाना सेवन यातधासा सन्निधिकार पाचित्ति लगेजुइ धका प्रज्ञप्ति यानातःगु देक देकनं (न्यकुया दुने त्वातःगु) लःल्हाना काय्धुगु चि यात लिपायागु दिने नय् मज्जूगु यात हे—भोजन नाप ल्वाकछयाना नय्ज्यू सन्निधि लगेज्वी मखु ।

(२) निभा किचः बार्न्हलिपा निलांगू पुला वंका तक नं भोजन याय्ज्यू ।

(३) मेथाय गामे वनेगु इच्छाजूपि भिक्षुपि पवारित लगे ज्वीका नं अतिरिक्त विनय कर्म मयासे भोजन याय्ज्यू ।

(४) छगू हे सिमा गृहे च्वना, निपुचः स्वपुचः च्वना संघपिनि उपोसथ पवारणा कर्म याय् ज्यू वर्ग भेद मजू ।

(५) मवनिपि भिक्षुपिनिगु छन्दयात वैगु बखते जक काय् धका मबःनि बले हे संघकर्मयात याय्ज्यू ।

(६) उपाध्यायपिनिगु आचरण फुक्कं ज्यू ।

(७) दूर्यागु भावं नागेजुया धौयागु भावे मध्यनिगु दुरु यात त्वनाः पवारित लगे जूम्ह भिक्षु अतिरिक्त विनय कर्म मयासे प्रयोग याय्ज्यू ।

(८) पाके मज्जनिगु 'प्वको' काः थ्वँ (अय्ला) यात त्वने ज्यू ।

(९) मुगजि मदुगु (चत्ति) लासा आसन ज्यू ।

(१०) संघपिन्त धका (उद्देश्ययाना) दानयाःगु सुवर्ण रजत ग्रहण याय्ज्यू ।

थ्व थुगु १० ज्ञिगू अधम्मवाद यात दायक भिक्षु पिन्त क्यना कना जुयाच्वन ।

उगु हे समये कौसाम्बि नगरे च्वंम्ह काकण्डक ब्राह्मणया काय् जुया च्वंम्ह, 'महायस' स्थविर भिक्षुपिनि पामोक्ख विनय धर नायो जुया च्वन । उम्ह महायस स्थविर नं उगु समाचार न्यना मती थथे लुयेकल "सत्पुरुष मखुपि वेसालि नगरया अलज्जी भिक्षुपिसं तथागतया विनययात स्यकाः कण्टक 'क' पिना च्वन । व इपि अलज्जिपिनि 'दल' पक्ष बल्लाना बल धाय्घ, तथागतयागु शासन याकनं हे लोप याना छोयु" धका धम्मसंवेग उत्पत्ति जुया तथागतयागु सत्कर्म क्यनेया निरति स्त्रयं थः हे वेसालि नगरे चारिका वन । वना अन

ध्यंसेलि—‘व्हापा तथागत बिज्याना च्वंगु महाघन कूटागारे च्वना, व अलज्जी पुद्गल पिनिगु ज्या, खँ, आचरण स्वया बिज्यात । हानं उखुनुया दिने हे उपोसथ यायगु दिन जुया च्वंयानिति, वज्जी भिक्षुपिनं उपोसथागारे (सिमागृहे) मुं वल । उपोसथ गृहया लुखाय् जलं पूर्णगु सिम्भयागु धँप, इवला, तथा—अनवक्को दायकापिनि त्याग याय्फको छमोह, छतका दां लुं—वह उकी तथाबिल । अले वज्जी भिक्षुपिसं घाल, संघपिनि छुं, गुगुं कार्यस, थ्व खर्च, बाचं जुइ, धका दां मुनाकाल । अले भासं थःछि दां महायस स्थविरयात नं बीहल । व भिक्षुपिसं अथे याःगु खनाः महायस स्थविरं—भिक्षुपित नं दातापित नं न्यंकल—‘आयुष्मानपि ! तथा दायकपि ! थुगु रूपं लुं वहःयात ग्रहण याय्गु (मुनाकायगु) योग्य मजू । भिक्षुपिनिगु नियम्—कार्यं कर्म मखु ।’ व खँ न्यना चतुर जांद्दिपि दायकपि उके छखे लिचिल । अथे जुसेलि अलज्जी भिक्षुपिसं महायस स्थविरयात संगत मयाय्गु, अलग्ग तथातेगु धका—“उक्खेपनीय कर्म” याना अलग्ग यात । थुगु रूपं अलग्ग यासेलि महायस स्थविरं थःगु छुं दोष मदु धंगु धम्मवादी लज्जीसुपेसल खः धंगु भावयात मेपि भिक्षुपि तथा दातापि सकसितं बांलाक प्रकटयाना, बांलाक थ्वीक कनाबिल ।

अथे धाःगु खँ अलज्जी भिक्षुपिसं सीका, महायस स्थविर दुथाय् विहारे ववा दण्ड, कथिज्वना छ्वाःख्यरं च्वं च्वन ।

उगु बखते महायस स्थविर जूसां चतुर्थं ध्याने प्रवेश जुयाः आकाश मार्गं कौसाम्बि नगरे ध्यंक बिज्यात । अले भिक्षुसंघपिनि सलाह याना, पावेय्यक देशे अर्वावन्ति देशे च्वनाच्चंपि भिक्षु पिथाय् दूतत छोयाबिल । थाय् थासे देश नगरे च्वनाच्चंपि अरहन्तपिथाय् नं दूत, छोत । अथेयाय् धुंका हानं थः अहोगङ्गा घयागु पर्वत पाखे वना अन बिज्यानाच्चंम्ह सम्भूत स्थविरयात अन जूगु खँ वृत्तान्त न्यंकल ।

अले संघर्षि सकलें सभामुंका पावेय्यक देशे च्वनाच्चर्षि भिक्षुपि ६०
 खवीम्हनं हान मेथाय् ग्राम निगमे च्वनाच्चर्षि भिक्षुपिन्तनं अहोगङ्गा
 पाखे व्वनाहया ६० ग्वीदोम्ह भिक्षुसंघर्षि फुक्कं छपुचः मुंका सोरेय्य
 देशे च्वनाच्चंम्ह रेवत स्थविर याथाय् पुनर्वार वया धाय्माःगु खँ
 फुक्क घया सलाह याय्घुंसेलि, सङ्गायना याय्त अरहन्तर्षि आपालं
 वेसालि नगर पाखे बिज्यागु जुल ।

वज्जी अधम्मवादी भिक्षुपिसं नं, भिक्षुसंघर्षि आपालं थ्यंक वःगु
 समाचार सीका कालाशोक जुजुयाथाय् वनाः थये धका धाल—महा-
 राज जिमिसं त्रिलोकया गुरु तथागत विराजमान जुया बिज्याइगु
 थाय् महावन कूटागार घयागु गन्धकुटीयात महाचैत्य धका भापा
 सदा नं तुतेमज्जीक शरणवना भाव भक्ति याना रक्षायाना च्वंच्वना-
 गुखः । आः थौं बिदेशयापि आगन्तुक भिक्षुपि आपालं वया, जिमित
 थेच मिचयाना जवरज्जिस्त लुटे याना काय्गु धका वयाच्वन । शुभि
 पाखे गुगुथाय् दायक महाराजं पना ब्यूसा जक जिमित भय बिघ्न
 मदं, गन्धकुटी नं स्यनिमखु सुरक्षा जुयाच्वनी ।'

इमिगु खँ न्यना जुजुं विचारयाना स्वे मसःगु जूयानिति अल-
 ज्जीपिनिगु खेहेजक विश्वास याना, अमात्य ससैन्य सेनापति सहित-
 यात अह्नेयाना धाल—छिपिबना आगन्तुक भिक्षुपित पनाति । यदि
 पनां पनेमफत धाःसा इमित दण्डादि वाना जूसां छ्खेचीका छो ।

अले अन र्षि ससैन्य अमात्य गणपित, शासन पालक देवता-
 पिनिगु आनुभावं मिखा भुलेयाना लँ, दाकाबिल । कालाशोक जुजुया
 नं उख्नुया रात्री घोर भयानक ग्यानापुसे च्वर्षि राक्षसत निम्हसें
 गद्दिया क्वसं च्वनाच्चंम्ह जुजुयात यक्कासि ज्वना सालायंका देशं
 पिनेथ्यंगु बखते हरु हरुं छोयाच्चंगु, ग्वाराग्वारां दाय्माच्चंगु लोहकुम्भि
 नर्कं चिकंखासी छ्द्योलं च्वीका क्वफाय्त्त्यन धका म्हनाच्वन । सुथे

“दो”तुयुगु बखते राजपुरोहिततेत सःता क्यन । इमितं नं यथार्थं बांलाक धाय् मफुत्तेलि जुजुया भय त्राशं थरथर खाना ग्यानाच्चन, भोजनादि नेगु त्वनेगु छुं नं याःगु मखुत ।

उगु कारणयात जुजुया क्यहे ‘अरहन्तनी नन्दाथेरी भिक्षुणीनं सीका, आकाश मार्गं नं वया कालाशोक जुजुयात थथे धका धाल— ‘दाजु महाराज ! छपिसं साप हे इथातुगु मखुगु ज्या यात खनी । अधम्मवादी, अलज्जी भिक्षुपिनि पाखे लिना सहायता बियाः भिपि लज्जीसुपेसल भिक्षुपित सतेयाना दुक्ख बीया निति मखुगु मती तल । यदि थुगु कर्म यातथाःसा सहज लोहकुम्भि नके पटनज्वीगु थ्व पुब्ब-निमित्त खः । याकनं वना धम्मवादी लज्जी भिक्षुपिके क्षमा फोना पूजा या ।’

थ्व खँ, न्यना कालाशोक जुजुया झसंक लुमना स्वयं थः हे महावन कूटागार पाखेवना अनवक्को भिक्षुपि सकलें मुंके बियाः माःगुकथं वर्गीकरण यात । अले विनय पालि अट्टकथा सहित वाद, निगूयातं नापंतया स्वःगु बखते वज्जी भिक्षुपिनिगु वाद अधम्मवादी हे खः धका बुक्केजुत्तेलि धम्मवादी भिक्षुपिनि पाखे थः लगेज्वी धुत्तेलि बित्ति यात—‘भन्ते संघपि ! छल्पोलपिसं भिगु सत् धर्मयात उन्नति वृद्धि यायुगु स्वया बिज्याहुं । उके भय शत्रु मदेकेगु जि कोशिश याय् धका रक्षापालकत तया लिहाँवन । संघ सभाषदपिसं नं रेवत स्थविर व सब्बकामि स्थविरपित, विवाद छिनेयाके बिल । स्थविरपि निम्हेसिनं नं तथागतं प्रज्ञप्ति याना बिज्यागु यात क्यना ‘उब्भाटिक’ कर्म, व उगु १० भिगू प्रकारया अधम्म वत्थुयात बांछोके बिया तप्यंगु शुद्धगु सत्याचरणे तय धुंका,—जुजुयात सङ्गा-यना याय्मागु कारणयात न्यंकल । कालाशोक जुजुं नं संघपिनि सामग्गि ज्वीत, तःधंगु मण्डपयात नं संघपिनि च्वनेत तःधंगु बिहार

नं बांलाक निर्माण याके बिल । उगु विहारे छ्वाह्यरं लायातःगु वह्चुं समानगु शोभायमानगु तुयुगु फि, लायातःगु जूयानिति वालिका राम घका नां प्रख्यांत जुल । अले कलह विवाद शान्त ज्वी धुं कुसैलि भिक्षसंघपि सकलें वालिकारामे मुनाव पटिसम्भदा पत्त खीणासव (जुयाच्चंपि) अरहन्तपि ७००, न्हेसम्ह यात ल्ययाकाल । ल्ययाकाय् धुं का महाकस्सप स्थविरपिसं प्रथम सङ्गायना यागुथेतुं त्रिपिटक फुक्क पुनर्वार सङ्गायना याःगु जुल । व उगु सङ्गायनायाःगु ८ च्याला देधुं का सुसम्पन्न जूगु जुल ।

च्चे कनावंगु १०, भिगू प्रकारया वस्तुक विनय सम्बन्धया 'अधिकरण' ल्वापु छिने याना थेरवादी महास्थविर भिक्षुमंघपिसं संगायना यासैलि 'विपक्षि' अलज्जि भिक्षुपि, मूल स्थविरवादी भिक्षु-संघं अलग्ग जुया पिहां वन । पिहांवनाः थःगु पक्षयापि भिक्षुपि व्याक्क मुं का प्रत्यन्त देशपाखे स्वया वन । (अपि फुक्क झिदोम्हति दयाच्चन) गुलि गृहस्थ नं जुल । गुलि हानं पुनर्वार भिक्षु जुल ।

दुतीय सङ्गायना या गूली नायोजुया बिज्यापि १८० दँ दुम्ह रेवत स्थविर, सब्बकामि स्थविर, सालस्थविर, खुज्जसोभित स्थविर, महायस स्थविर, सम्भूत स्थविर सहित ६ खुम्ह महा-स्थविरपि जूसां आयुष्मान आनन्दया सद्धिविहारिक शिष्य खः । तथागतयात दर्शन प्राप्तजूपि खः । वासभगामि स्थविर व सुमन स्थविर निम्ह जक अनुरुद्ध स्थविरया सद्धिविहारिक शिष्यपि जुल । तथागतयात दर्शन यायन्पिखः । ☀ संक्षिप्त दुतीय सङ्गायनया खँ समाप्त जुल ।

☀ स्वयादिसँ बुद्ध शासनया इतिहास ।

मोग्गलि पुत्त तिस्स स्थविरया खँ

दुतीय सङ्गायन यायधुंका अरहत्त स्थविरपिसं लिपा लिपा नं थजा थजागु शासनया वर (मल) अन्तराय दैतिनिला ? धका बिचार याना स्वबले—शासन २१८ दँ थ्यनिगु बखते जम्बूद्वीप छगूलि अधिकार चलेजूम्ह धम्माशोक राजा पाटलि पुत्तनगरे जुजुयागु पदेच्चवना तथागतया शासन तच्चतं हे प्रचार याइ । उगु बखते सङ्घपिनि लाभ सत्कार आपा आपालं प्राप्त जूगुलियाना तिर्थं करतेसं धमाधम् थःथपिनि हे भिक्षु श्रमणयागु भेष धारण याना विहारे च्वँवइ,—अले तःधंगु कलंक, ल्वापु उत्पत्ति जुया वइ । उगु अवस्थाय जिपि दैतिनिला, धका पुनवारं विचार याना स्वगु बखते, दँमखुत धका सीका आः उगु कलंकयात शान्तयायथा निति शक्ति समर्थ दुम्ह सुदुले धका स्वया बिज्यागु बखते-देवलोके मनुष्यलोके सुं छम्ह नं दुगु मखन । हानं ब्रम्हलोके स्वयाःबिज्यासेलि- भतिचाजक आयु बाकि दयाच्वंम्ह अनं च्यतजुया, वयां च्वेयागु ब्रम्हलोके वनेगु विचार याना च्वंम्ह 'तिस्स ब्रम्हा' यात खंका बिज्यात । अले मतीतया बिज्यात व तिस्स ब्रम्हायात प्रार्थना यातधाःसा मोग्गलि ब्राम्हणनीया गर्भे प्रतिसन्धि च्वँवया उमेर दैगु बखते भिक्षु जुया त्रिपिटक सेका, चतुर पटिसम्भवा सहित अरहत्त फलेथ्यनी । वंहे जक शासने कलंक जुया वैगुयात शान्त याना सङ्गायना याइ, धकासीका; थःस्वयं ब्रम्हलोके थहाँवन । थहाँवना तिस्स ब्रम्हायात थयेधका प्रार्थना यात—भो तिस्स ! जिपि मदेधुंका ११८, दँ दैगु समये तथागतयागु शासने तःधंगु भय अन्तराय उत्पत्ति जुई । उगु बखते शासनया (मल) कलंक शुद्ध शान्त यानाः उन्नति वृद्धि याय्फुम्हयात, मान्नास्वयागु बखते देव, मनुष्य, ब्रम्हलोक १६ सिखुगुलीसन छ हे तिस्स छम्ह सिबेत, मेपि सुं छम्हनं दुगु मखन । अथेया कारणे छ मनुष्य लोके

प्रतिसन्धि च्वनाः तथागतया 'ओवाद' धर्मं शासनयात उन्नति वृद्धि यायत् सहायता मायेमाल ।

तिस्स ब्रह्मा नं अरहन्तथे जाम्हणे प्रार्थनायागु वचन यात च्वना मती तल—“जि तथागतया शासने बिघ्न बाधयात हटे याना उन्नति वृद्धि याय्फुम्ह जुइवनी” घका प्रसन्नगु चित्तजुया स्वीकार याना काल ।

अरहन्त स्थविर नं मनुष्य लोके ल्याहाँवया थःयासिनं कोजिम्ह “सिग्गव स्थविर, चण्डवज्जि स्थविर” अरहन्त निम्हेसित सता धाल—आयुष्मानपि ! भीगु ध्व कलंक शान्त याय्गुया निर्नि सङ्गा-यना यानागु कार्यस छल्लोलपिसं सहायता मब्यू । अथेया कारणे छल्लोलपिन्त जिमिसं दण्डकमं बीमाःगु जुयाच्वन । सिग्गव, चण्डवज्जि स्थविरपिसं नं बिन्तियात—छल्लोलपिसं बिया बिज्यागु दण्डकर्मयात जिमिसं सहर्षं पूर्वक धारण याये ।

अरहन्त स्थविरं धाल—मोग्गलि ब्राम्हणनीया गर्भे “तिस्सब्रह्मा” प्रतिसन्धि च्वँवइ । वैत छल्लोलपि निम्ह मध्ये छम्हसिनं प्रब्रजित याय्गुयात कोशिश याना बिज्यायमाल । हानं छम्हेसिनं त्रिपिटक बांलाक मसःतले स्यने कनेगु याय्माल ।

वस्पोल निम्हेसिनं नं सहर्षं पूर्वक थःत ब्यूगु थुगु दण्ड बचन स्वीकार याना काल । थुगु रूपं बन्दोबस्त याय्धुंका वस्पोल अरहन्त स्थविरया आयु प्रमाणं च्वना परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

तिस्स ब्रम्हानं ब्रम्हलोकं च्यूत जुया वेसालि नगरया समिपे ब्राम्हण नगरे 'मोग्गलि ब्राम्हणनीया गर्भे' प्रतिसन्धि च्वँवल । सिग्गव स्थविर नं प्रतिसन्धि च्वँवगु दिननिसें ब्राम्हणया छे, प्रतिदिन न्हेदं न्हेलातक्क भिक्षा बिज्यात नं छको हे भिक्षा लाभ मजू । ☀

☀ आः थन मेगु फुक्क नागसेनयागु खँथे हे जुइ । स्वयादिसं 'मिलिन्द प्रश्न' ।

लिपाछको भिक्षा बिज्याबले ब्राम्हणनीनं धाल--थन भिक्षा प्राप्त ज्वी मखु क्षमायाना बिज्याहुँ ।

सिगव स्थविर नं प्रसन्न पूर्वक ल्याहाँ बिज्याना च्वंगु बखते लें बिच्चे ब्राम्हणं नापलाना न्यन—जिमिथाय छें भिक्षा प्राप्तजूला? स्थविरं नं लिसले प्राप्तजूगुदु धका धयात्रिज्यात । ब्राम्हण तंम्वेका छें वना ब्राम्हणनीयाके न्यना स्वगु बखते, भिक्षाव्यूगु मखुधका बुफे जुया पुनवीरं स्थविरयाथाय वया मुसावादी धका दोषारोपण यात । स्थविरं नं प्रसन्न पूर्वक थःत प्राप्त जूगु खँ कन ।

उगु खँ न्यना ब्राम्हणं उखुनुं निसें प्रतिदिन भोजन दानबीगु यात । लिपा छन्हु तिसस कुमार नापलानाः शास्त्रार्थं जूगु बखते सिगव स्थविरं तिसस कुमारयाके प्रश्न न्यंगु श्लोक थथे खः—

**यस्सचिचं उपज्जति ननिरुज्झति, तस्सचिचं
निरुज्झस्सति नउप्पज्जिस्सति ।
यस्सवापन चिचं निरुज्झस्सति नुप्पज्जिस्सति,
तस्सचिचं उप्पज्जति ननिरुज्झति ।**

तदर्थं—गुम्हपुद्गलया चित्त उत्पत्तिज्वी, निरोध ज्वीमखु । उम्ह पुद्गलया चित्त निरोध जुइ, उत्पत्ति ज्वीमखुला ?

गुम्ह पुद्गलया चित्त निरोध जुइ, उत्पत्ति ज्वीमखु, उम्ह पुद्गलया चित्त उत्पत्तिजुइ, निरोध ज्वीमखुला ? थथेधका प्रश्नन्यंगु थुगु प्रश्नया लिस बी मफुसेलि, तिससकुमारं लिस न्यन । हानं ध्व खँ सीकेत व्वनेत प्रब्रजित यात तथा त्रिपिटक नं स्यना बिल । ☀ अले त्रिपिटक फुकक पारंगत जुसेलि—उपज्जमाय जुया बिज्याम्ह सिगव स्थविर, चण्डवज्जि स्थविरपिसं मोग्गलिपुत्त तिससभिक्षु यात धाय-

☀ नागसेन कुमारया बेहे धन नं खः ।

माक्व धया थःथपि परिनिर्वाण जुया बिज्यात । मोग्गलि पुत्त स्थविर या नं कर्मस्थान विपस्सना यात, बलोद्योग याना अरहत्त फ़ले प्रतिस्थित जुल ।

‘वंसावलि’ यागु क्रमानुसार—निगूगु सङ्गायना सिधेका १८ दै देधुंका, कालाशोः जुजु परलोक जुया काय्मह भत्तसेन राजाजुल । अनंलि कोरन्द राजा, मधुर राजा, सब्बंस राजा, जालिय राजा, उस्सास राजा, कुञ्जस राजा, कोरम्पर राजा, नन्दिवध्द राजा, पञ्चमक राजा जुल ।

थुगु हिसाबं परम्परा १०, भिम्हजूसं २२ दै तवक जुजु जुया अन्तिम जुयाच्चंमह पञ्चमक जुजुयात ‘खु’ डाकाया सर्दार ‘डनन्दा’ धाम्हे स्यानाः उग्गसेन धैशु नामं जुजु जुल । व उग्गसेन जुजुया किजापि ८ च्याम्ह दयाचवन । अमिगु नां थथे खः—पण्डुकानन्द राजा, तिस्स नन्द राजा, भूतपालनन्द राजा, क्रोधिस्सानन्द राजा, फ़ुस्स विधिकनन्द राजा, कोलियनन्द राजा, रस्सनन्द राजा, धननन्द राजा । व इपि दाजुकिजापि ९ गुम्ह नं २२ दै मात्र जुजु जुल । अले सम्बत् १६२ दै दुगु बखते चन्दगुप्त यात, जानक्क ब्राम्हणं राजा थापना यानाः जुजुयागु पद प्राप्त जुल ।

जानक्क ब्राम्हणयागु खँ—तक्षशिला नगरे जानक्क धयाम्ह ब्राम्हण त्रिवेदे नं पारङ्गत हरेक मंत्रविद्या, जरिबोति वासलेनं, उपाय कौसल ज्ञाने नं चतुरम्ह खः । वथेतुं विरिसिका (पोल्सि) षडयन्त्र चाहीकेगुली नं निपुणम्ह । नानाप्रकारया ज्या, खँ निदानयात नं स्यूम्ह । जुजु ज्वी हे लाइकम्ह शक्तिसमर्थं नं दुम्ह । प्रतापवान् धका सकभनं प्रस्थान्त नं जुयाच्चंमह खः । वया बौम्ह मदसेलि मां, यात पालेयाना च्वनाचवन । उकिं वैत जनतापिसं तसकं विश्वास व प्रशंसा नं यानाच्चंगु खः । छन्दुया दिने मांम्ह ब्राम्हणनीया, काय् जुजु ज्वी

धायु खँ न्यनाः आः जित दुवख ज्वीगुजुल-कायु जुजु जुलधायव वं स्वयं जित स्येवा सुश्रुसा याइमखु । जुजुयागु मानमज्ज्यादाय रसरंगे भुलेजुया च्वनी; वंथे मेपिसं जित स्येवा सुश्रुसा याइ मखु धका ख्वयाच्वन ।

कायुम्हसें मांम्हसिके न्यन मां, छ छाया ख्वयाच्वना ?

मांम्हसें थःमनेच्वंगु खँ फुकक कन । अले कायुम्हसें जि जुजु ज्वी लाइकगु लक्षण छुकी च्वनाच्वन ले ? धका न्यन ।

मांम्हसें धाल—प्रियपुत्र ! छंगु ‘धंवा’ प्यप्पी च्वनाच्वन । थथे धका धासेलि कायुम्हसें बिचार यात—जि, जुजु ज्वीगुयासिनं मांयागु स्येवा यायु हे उत्तम जु । थःगु ‘धंवा’ प्यपु त्वथुला मांयात स्येवायाना पालेयाना च्वन ।

उकियागु कारणं याना वयात भनहे आपालं जनतापिसं प्रशंसा व गुणबर्णन याना विश्वासयाना तल ।

व जानकक ब्राम्हणया रूप बांमला, शरीराकारनं भति बांमलागु जुयाच्वन ।

छन्ह्या दिने पाटलिपुत्र नगरे थ्यंक वन । वदेशे धननन्द राजा या ८० चयेगु कोटि मयाक धन सम्पत्तिनं दयाच्वन । हानं व जुजु साप कृपणि कंजुसि नं जुयाच्वन । वया धन सम्पत्तिनं मेपिसं कायु-मफेक भूमी गाःम्हुया मजबूतं स्वथना तल । हानं गंगा नदियात पना, दध्वी तःधंक गाःम्हुया लुं, वह, धनरत्न स्वथने धुंका तःधंगु लोहें-फातं त्वपुया मजबूतं तेधुंकालि वयां घोने खुसि न्ह्याका तःगु जुयाच्वन ।

देश नगरे जनतापित दुवख कष्टज्वी धंगु तवक नं थ्याः हे विचार मयासे यावत् तृण काष्ठादि पर्यन्त सामान वस्तुया कर कयातःगु जुल ।

छगू समये व जुजुया छुं भति दानबीगु इच्छा जुयाः राजपटां-
गरी दानशाला मण्डप देकेविया बार लगेयाना ततःधंपि ब्राम्हणतेत,
लवखछि मूल्यवंगु, चिकिधंपि ब्राम्हणतेत भिदोवंगु बस्तु दानबीगु
प्रवन्धयाना तल । उगुहे अवस्थाय, पाखेलागु जुयाः जानक्क ब्राम्हण
नं तःधंपि ब्राम्हणयागु भोले च्वनाच्वन ।

उगु हे अवस्थाय 'धननन्द राजानं' आपालं श्रीऐश्वर्यं राज
परिवार, भारदार मंत्रीगणपि, सहित दानशालाय् द्वाहाँ वगुबखते,
जानक्क ब्राम्हण' यात खना अप्रसन्न चित्त जुयाः थुम्ह ब्राम्हणयात
पितिनाछो धका अहे यात । अनच्चंपि कर्मचारिपिसं पितिना
छोयेगु योग्य मज्जुगु कारण बिनित्थात । तर बिनित्थात नं मज्जु,
जुजुया आपालं अप्रसन्न चित्त जूगुलि याना पितिनाछो धका बारम्बार
अहेयाना च्वन । अले अन्ते कर्मचारिपिसं राजायागु हुकुम् धका
तप्यंक, धायमछाला उम्ह ब्राम्हणया लिक्कच्वना, मेपित खँ धका
न्यंकल—दाताया चित्तबुझे मज्जीक (निमंत्रणा मदेक) दान बस्तुली
सोभतया वया च्वनेगु साप् हे मछालापुसे च्वं बस्तुली चित्त लगेज्वीगु
गुगु तृष्णा धार्थेहे तच्चतं घृणीतगु खः । थथे धका—तृष्णायात हे
जक मभिका खँलहाना च्वन ।

इमिसं धाःगु खँ न्यना, 'जानक्क ब्राम्हणवा' सापहे शरम जुल,
ध्व फुक्क जित ध्याका धाःगुखः धकासीका जुरुक्क दना प्याहाँवन ।
प्याहाँवना गपते ववखायातःगु 'जनाइ' नं चपफुना त्वाच्चा, त्वाच्चा
यानाविल । थःमं ज्वना च्वनागु कमण्डलु नं लुखाखल्वी बस्वाना
तच्छदानव धाल—आःजि धननन्द जुजुयागु तामासास्वे ! ध्व
पृथ्वीले वैतजि त्यकेयाके बीमखु, व सत्यानाश ज्वीमा ! धका सराप
बिया प्याहाँवन । व खँ जुजुसिया व ब्राम्हणयात याकनं ज्वना फांसि
बी यंकि धका ज्वंके छोट ।

जानकक ब्राम्हण नं निगण्ठतेसु आचरणथे निर्बन्त्रजुया, भेष बदलेयाना सुला सुला जुयाच्चन ।

धननन्द राजाया 'पब्बत' धयाम्ह काय् छम्हजक जूयानिति, जुजुं सापहे विचायाना सुरक्षायाना तयातःगु खः । जानकक ब्राम्हणं व राजकुमार च्वना च्वंथाय भुमी सुरङ्गम्हुया द्वाहाँवना राजकुमार-यात नापलाना अनेक प्रकारं हेका चित्त बुझेयाना नापं व्वना हल । पब्बत कुमारया, ब्राम्हणयात सापहे निश्वास जूगुलि, थःगु धुकुती च्वंगु धनरत्न सम्पति ज्वनेफक्को ज्वना ब्राम्हणनापं प्याहाँ वल । वयेधुंका "विज्जातवी" धयागु धनजङ्गले छथाय् गुप्त रूपं च्वना थःमं सेका सीका तयागु अनुसारं प्रयोगयानाव "छतका बंगु" बस्तुयात, दोछिवंगु याना देकल । हानं तःधंगु मंत्र, जरिब्वति यागु प्रभावं लुं, वहयात नं देकल । अथे हे आपालं सलंसः कोटि धनरत्न देकेधुंका, व धनरत्न फुक्कं बांलाक छथाय् सुरक्षा याना तल । अले हानं मेम्ह जुजुज्वी लाडकम्ह प्रतापशाली भाग्य लक्षण दुम्हयात माला माला जुयाच्चन । [जानकक ब्राम्हणं उलिमछि धनरत्न संग्रह यानाजुगु, हानं जुजुज्वीम्ह यात मालाजुया च्वंगु छायाघाःसा धननन्द जुजुं वैत सापहे लज्या चायापुसे च्वंक पितिना हःगुलि जुजुया उपरे तःधंगु आघाट द्वेषचित्त याना जुजुयात मदका फुकाछोयेगु नियतं सनाजुया च्वंगुखः] छन्हूया दिने चन्दगुप्त कुमार नापलाःगु जुयाच्चन ।

चन्दगुप्तयागु खँ थथे—तथागत जीवमान काले विडङ्गभं शाक्य-वंश खलःतेत नाशयाःगु बखते गुलि शाक्यत मृत्युभयं ग्याना बन जंगले द्वाहाँवना सुलाच्चन । उगुस्थाने ग्हेखा हालीगु शब्दयात खूब मज्जा आनन्दताया च्वनिगु जूयानिति मोरिय नगर धका धयातल ।

छगु समये व हे मोरिय देशयात, शत्रुतेसं नाशयाना स्यका व्यूगु बखते मोरिय राजाया महारानीया गर्भे बालक दुगु जूयानिति

सखिजनपि नापं बिस्सूवना पाटलिपुत्र नगर पाखे वनाच्चन । गर्भं
परिपक्व जुया जन्मजुगु बखते, दारिद्र दुक्ख कष्टयागु अवस्थाय्
लानाच्चंयानिति चालकयात, पालन यायगु समर्थ मदया व मचायात
चाभाडाय् दुनेतया सातेसं न्ह्नीकेया निति, सागया लुखाववे तेयंका
तल । व मचायात देवतापिसं रक्षायाना तल । ☀ अथवा चन्दधयाह्म
बल्लाम्ह सा, छम्हणें रक्षायाना तल । साजवानं मचायात कया हर्ष
प्रसन्नता पूर्वक पालेयाना तल । चन्दधयाह्म उसभ सां रक्षायाना
तःगुया कारणं उम्ह मचायात चन्दगुत्त धका नां छुना तल ।

व चन्दगुत्त कुमार साजवनेसःगु उमेरे, सिखारि छम्हणें खमा,
प्रेम प्रसन्न पूर्वक सा, जवायाके व मचा फोना कया पालेयाना तल ।

चन्दगुत्त कुमार सा, जवा पासापिं नाप म्हितंगु बखते जुजुयागु
तालं पासापिं गुलिसितं युवराजयागु पद, गुलिसितं भारदार, मंत्रि,
सैन्य, सेनापति, सिपाइयागु दर्जा बिया थःमंराज्य चलेयाना च्वनिगु
जुयाच्चन । अजागुहे अवस्थाय् खुं छम्ह ज्वना जुजुया न्होने तेह्यु ।
अले व दांष दुम्ह खःला मखला ? निसाप याना, निर्दोषीपिं जूसा
त्वताछोयु । दोपीपिं जूसा थ्वैत ल्हाः तुति त्वाल्हायगु सजाइ लगे
जुल । थ्वैत बन्धनांगारे तेयंकि, थ्वैत फासि हे बीमाःधका न्यायाधीसां
घाइ । अले जुजुं थमित ल्हाः तुति त्वाल्हानाब्यु, धका हुकुम जुइ ।
राजपुरुषपिसं नं थःथपिसं धारण यानाच्चंगु शशत्र अस्त्रधका भापा
'चन्दगुत्त राजाया' हुकुम् धका ल्हाः तुति त्वाल्हायु । अले व दण्डभोग
याम्हसिननं ल्हाः तुति त्वा दगुथें यानाच्चनी । अले हानं चन्दगुत्त
राजाया प्रत्तापं न्हापायार्थें हे ज्वीमा धका धायु । अले न्हापायार्थें हे
जुल धका दनावई ।

थजा, थजागु ज्या, खें म्हिताच्चंगु जानक्क ब्राम्हणं खेंनेलि

☀ थथे हे घोषक कुमारयात नं रक्षा यागु खः ।

सापहे गजब ताया शिखारियात दां दोछिबिया, जि थ्व मचायात स्यने कनेयाय् धका यंका पालेयाना तल । अले अमित दोछि दोछि मुल्यवंगु सुवर्णया तिसादेका का छप्वी माःहना पयनां पयने मजीक त्वेनं मजीक निम्हेसितं गःपते कोखायका तल । व मचात निम्हं ततःधिक जुया वगु बखते, छन्हुया दिने अमि म्हति म्हति अद्भुत रूपं 'स्वपनाय्' खंगु जुयाच्चन । वउगु थःथःपिनि 'स्वपनाय्' खनागु खँ फुककं ब्राम्हण यात कन । ब्राम्हणं स्वपनायागु परिक्षा याना म्वगु-बखते पब्बत कुमार जुजुज्वीगु लक्षण मद्दु । चन्दगुप्त जक जम्बूद्वीप छगूयां अधिपति जुजुज्वी धका सीकल । थ्व खँ कुमारपित मकंसे, मसीकुसे तयातल ।

छगू समये बनान्तरे दानाच्चंगु बखते जानक्क ब्राम्हण न्हापा-लाक दना, पब्बत कुमारयात थना, ल्हाती तलवार बिया धाल, चन्दगुप्तया गःपते कोखायातःगु तिसामाः का, चमफुसे, मचासे याकनं त्वका कयाहकि । पब्बत कुमारनं चन्दगुप्तया गःपते कोखाया तःगु तिसामाः का, चमफुसे, मचासे, काय्गु समर्थ मदया लिहाँवल ।

हानं लिपा छन्हु अथेहे दानां च्वंगु बखते चन्दगुप्त यात थनाः ल्हाती तलवार बिया धाल-पब्बतया गःपते कोखाया तःगु तिसामा का चमफुसे, (मचासे) याकनं त्वकाः कयाहकि ।

चन्दगुप्तानं तलवार ज्वना, पब्बत दाना च्वंथाय् लिक्क वनाः अनेक विचारयाना स्वतनं, गःपः त्वाः मल्हासें त्वके मज्जू धकासीका 'पब्बत कुमार' यागु गःपः त्वाल्हाना, तिसामाः कयाहल ।

आचार्य्यं ब्राम्हणनं चन्दगुप्त यागु ज्या-खँ तथा सूर शक्ति खनाः विचार यात--“थ्व मचायाके चतुर बुद्धिनंदु, जुजु ज्वी लाइकगु लक्षण नं दु धका मनं मनं प्रशंसा याना सुमुकं च्वनाच्चन ।

चन्दगुप्त कथहनं परिपक्व उमेर दयावसेलि त्रिवेदयात नं

अनेक शस्त्र अस्त्र शिल्प विद्यादि नं सल, किसि सारे याय्गु, गयेगु, बिद्या वांलाक निपुण ज्वीक, स्यने, कने धुमैलि.—न्हापा थःमं गाः म्हुया स्वथना तयागु धन रत्नयात, कयाहयाः माः माथाय् माक्व, माक्व खर्चयाना आपा आपालं ससैन्यत देका तयार याका मुके बिल । थुलियाय् धुंका अत्रे जानक्क ब्राम्हणया 'आ थुगु अबस्थाय् जि लिचिला, अलग्ग च्वना च्वनेगु हे भिजु" धका बिचा याना लिचिला च्वंगु जुल ।

चन्दगुप्त नं धनरत्न द्वारा आपा, आपालं ससैन्य, सेनापतिपि जम्मायाना, धननन्द राजा नाप युद्धयाः वन । देशया मुद्धाने वना युद्धयाःगु जूयानिर्ति पिने पिने ग्राम निगमयापिमं छ्चाख्यरं चाउला युद्धयाना अमित लिनाहल । अले अपि बिस्युवे माल ।

उगु हे अवस्थाय् देशया सिमान्ते च्वंम्ह मडिपसत्या छ्म्हमें मडि (वोः) छुना मचायात बिल । मचाया नं काचा काचां दथ्वी-च्वंगु मडि वान्याना नल । अले मडि पूगुलि याना नेमफया खल, मडि त्वतल । अले मांम्हमें धाल—“गुलिजक ज्ञामदुम्ह मचा, छं मडि नःगुजा 'चन्दगुप्त' युद्धयाथे जुलका” । अले उगु खँ गयेधका न्यसैलि, मांम्हमें धाल—न्हापालाक पिने पिने निसे युद्धयाना वेंसा धकाः त्याके फइ । वथ्येतुं छंनं मडिया सिथं सिथं निसे नःसा धका अःपुसे च्वंक नेफयु ।

थ्व हे खँ, चन्दगुप्तपिसं ताया, काइदा थ्वीका, पुनवार ससैन्यपि फुक्क मुंका, माक्व सामान तयार याना देशया पिने पिने छसिनिसे युद्ध या,यां त्याकु त्याकु 'पुब्बपुर' देशयात ध्यरेयाना धननन्द जुजुनाप युद्धयाःगु वखते राज्य फुक्कं त्याका काल ।

(अले जानक्क ब्राम्हणया थःगु 'कमण्डलु' तछ्घाना व गःपते कबलाया तयागु 'जनाई' चफुना, धननन्द जुजुयात नाशयाय्गु

(फुकाण्डेषु) धका मने कल्पना याना उद्योग बल कोशिशयाःगु कार्य्य
फुक्कं सम्पूर्ण जुल) ।

राज्य व्याक्कं त्याकाकाय धुसेंसि, जानक्कं ब्राम्हणां चन्दगुप्त
यात छकोलं राज्याभिषेक मबिस्ये—“धननन्द राजां, धनरत्नयात मजबूत
भुमी नं, नदीनं गाःम्हुया स्वथनातःश यात बांलाक स्यूम्ह (‘न्या’
लाना ज्वीम्ह) मछुवायात जुजु स्थापना यात ।

व मछुवा जुजुं नं गुलि खः धनरत्न गारेयाना तःगु व फुक्कं
भतिचा हे बाकि मल्यंक्कं लिकाय् धुंकुसेलि व ‘मछुवा’ जुजुयात,
लिकायाः ‘चन्दगुप्त’ यात राज्याभिषेक बिया जुजु स्थापना यागु
जुल ।

[थुके कनातःगु छगू खँ गथेधाःसा—जुजु धयापि धननन्दथे
कृपणि व कंजुसि तथा निर्दयी व कठोर चित्तम्ह नं ज्वी मज्यू ।
प्यंगू परिषदपित नं विपरित मज्वीक, अर्थात् सकसितं मिलेज्वीक
यानातेमाः । गथेकि—भगवान बुद्ध अपरि हानीय ७ न्हेगू, धर्म कना
बिज्यागु खः । उके विपरित मज्वीक समान चित्तं, हानं प्रियवचनद्वारा
ज्या, खँ याना यंकेमाः । उके विपरित जुल धाय् व धननन्द राजायथे
ताःकालं राज्य स्थीर याय् फेमखु] ।

अले हानं “जानक्कं ब्राम्हणया विचार जुल”—चन्दगुप्त राजा-
यात ने, त्वनेगुली (भोजने) भति, भति ‘बिष तया तयाः नकातःसा
जक थिक्कज्वी धका—मेमेपिन्त, सुयातं भ्याः चाः मयासे अलग्ग,
अलग्ग फुक्केसनं बिष तया तया नका तल ।

[चन्दगुप्त राजाया महारानी जूसां ‘मोरिय’ नगरं प्याहाँ वोबले
मांम्ह व नाप पुब्बपुर पाखे थ्यंक्कः वम्ह सद्य हे पाजुया म्हायाय्
जुयाच्चन]

छन्हुया दिने परिपक्व गर्भिनी व हे महारानीं जुजुयात ताःलाका तःगु विष बुलातःगु भोजन, 'लोमंमें' छप्ये मात्र म्हुती तेलात । जुजुं खनाव म्हुतीतःगु भोजन याकनं याकनं ल्होयाछो धका हाला च्वंक च्वंकंहे कथ्वी घुट्टक घुट्ट वन । घुट्टवने साठं जुजुं काचाक्क तलवार कया प्यइंक गःपः त्वाल्हाना व प्वाथेच्वंहा 'मचा' लिकयाः च्वलेया प्वाः फाया फाया प्वाथेदुने तया तल । एवं प्रकारं ४९, पीगुन्हु तक्क च्वलेया प्वाथे 'मचा' तेधुंसेलि महिना पुके जुयाः धाइमां (तुतुमां) यात लःल्हाना पालेयाके बियातल ।

तर च्वलेया प्वाथेयागु हिं यानाः मचाया म्हे, छचंगूली फुति फुति दुगु जुयाः बिन्दुसार धका नामकर्णं याःगु गुल । कथःनं राजकुमार यौवन अवस्था जुमेलि अबुम्ह चन्दगुप्त राजाया २४ दँ राज्य चलेयाना परलोक जुल । मृत्यु ज्वीवं हे उगु शरीरे “देव कुम्भाण्ड राक्षस” दुबिना च्वंगुया कारणं ज्या, खँनं पानावन । न्हापायाथेजाःगु शरीराकार नं मखुत, दुर्गन्धित घचायापुसे च्वंगु शरीराकार खने दया वल छना च्वनीवले नं मेमेगु हे भाव खनेदया वल । अले ज्ञांदुम्ह अमात्य छम्हसिनं, अथेहे स्यूम्ह ब्राम्हण छम्हेसित क्यना स्वबले— राक्षस दुबिना च्वंगु खः धका तःहकित् यानाः बिन्दुसार कुमारयात ब्रिन्तियात,— “छपिनि पिता” मदेधुंकल । आः राक्षस दुबिना च्वंगुखः धका । अले बिन्दुसार कुमारं नं बांलाक परिक्षा याना स्वेधुंका—‘राक्षसयात’ मदेका व्छेगु यत्तोपाय याय्माःगु जूयानिति राज पुरुषपि निम्हेसित हथियार ज्वंका, ल्वाका तल । अले सुनानं हे छिनेयाय् मफुधका भाना पारेयानाव कथःहनं जुजुयाथाय् दरवारया समीपे थ्यंक थ्यंक्कवल । बिन्दुसार कुमारं नं “राक्षस दुबिना च्वंम्हयात” अबुयात थें हे लिवक च्वना स्यवा याना च्वन । अले ल्वानावपि सिपाइतेत राक्षस जुजुं खनाः बिन्दुसार कुमारयात.

बारबार अह्नेयाना धाल 'अमित रुकेया शान्तया हूँ' ।

राजकुमारं नं बार बार वना धाल । धया नं मज्यूधवा लिहाँवया जुजुयात बिन्तियात । बिन्तियासेलि—राक्षस जुजुं धाल—थन जिथाय् ब्वनाहकि जि शान्तयाना बी धका ।

अले राजकुमारं नं 'शम्भ्र' ज्वनाच्च्वंपि सिपाइत निम्हं ब्वनाहया न्ह्योने तये हल । राक्षस जुजुं सिपाइतेत धाल—'आमु तलवार थन हकि ।'

सिपाइनं नं राक्षस जुजुयात, तलवार बीधेयाना प्यदक पाला बिल । जुजु मृत्यु जुमेलि, जुजुयात यायमा गु दस्तुर अनुसारं बांलाक अग्निसंस्वार याना कार्य क्रिया सिधेकल ।

श्रीधर्माशोक राजां सत्सर्ग रात्रेषण यागु

श्री तथागत परिनिर्वाण प्राप्त ज्वीधुं काली, छगू समये पाटलि-पुत्र (पटना) धैगु नगरे चन्दगुप्त राजां २४ दै राज चलेयाना, बुद्ध सम्बत् १८६ साले स्वर्गे जुसेली पुत्र बिन्दुसार राजकुमारं राज चले याना च्वन । व बिन्दुसार राजां, मोरिय नगरया शाक्यवंशीय 'धर्मा' धयाम्ह राज पुत्री बिबाह याना वैत हे मूल महारानी महीषी याना तल । वहे धर्मा महारानीया गर्भे अशोक राजा ज्वीम्ह बालकं बास यागु प्रभावं न्याता प्रकारया नयेचाःगु इच्छा उदय जुल—तद्यथा—

(१) चन्द्र सूर्य निम्हेसितं तुति न्हुया आसन यायगु । (२) आकाशे च्वंगु तारागणयात नं भक्ष यायगु । (३) आकाशे तोपुया चोंगु मेघयात नं भक्षयायगु । (४) वृक्षयागु च्वका भक्ष यायगु । (५) भूमि तःले चोंपि दम्बि भक्ष यायगु । थ्व न्याता प्रकारया इच्छा जूगु खँ राजायाके विनति यामेलि राजां नं अनेनेपि बिद्वान पण्डित-पिनि नाप सत्लाहयाना, विद्वानपिसं उपाय युक्ति याना महारानीयात

चित्तबुभे यानाविल । महारानीं नं शाश्व विद्यापारंगतम्ह 'चरण-
जीविक' धैम्ह थःम्ह विश्वासीम्ह गुरुयात वयना स्वत । व गुरुम्हैसिनं
धाल—“महारानीया गर्भे चोम्ह राजकुमार जुइ । (१) थुम्ह राज
कुमारं निश्चयनं सकल राजापिन्त त्याका जम्बूद्वीप छगुलि थःगु
अधिने तेफुम्ह एकराजा ज्वीगु लक्षण खः । (२) मेपि मांपिनि पाखें
दुपि दाजुकिजा शत्रु जुयावक्व संहार याइगु । (३) तथागतयागु
शासने कलंक याना तोपुया चोपि मिथ्यादृष्टिपिन्त हटे याना छोइगु ।
(४) थुगु भूमि च्वे आकाशे छगू योजन तक अधिकार ज्वीगु । (५)
भूमिया तःले नं छगू योजन तक अधिकार ज्वीगु । थ्व, व हे न्याताप्र-
कारया इच्छा उदय जूगुया न्याता लक्षण जुल ।” थथे धका उत्तर
बिल । थुगु उत्तर न्यना महारानी अत्यन्त हर्ष जुया—“ गुरुं धयाथें
धात्थेहे खया वल धासा, निश्चय नं गुरुजुयात रत्न जडित सुवर्णयागु
बाने तथा पूजा सत्कार याय्गु जुल ” धका सुवर्ण पत्रस कराल
चोया तल ।

क्रमशः महारानीया गर्भ पूर्ण जुया वल । महिना पूर्ण जुसेंकी
अत्यन्त शोभायमान्म्ह सुन्दर राजकुमार प्रसव जुल । पुत्र जन्म
जुगुलि शोक रहित ज्वीक हर्ष उदय जूगुया निति राजकुमारया नाम
नं 'अशोक' धका नाम छुनाबिल । क्रमशः अशोक कुमार फेटुइ सःगु
बखते बौम्ह बिन्दुसार राजां पुत्र राजकुमारयात मूले तथा दाहिने
शंख ज्वना च्वन । राजकुमारं पिशाप याना हःगु शंखे दुने लात ।
राजां नं शंखे चोगु पिशापं राजकुमारया शिरेतुं काचाक पोका
बीलात । थुके महारानीया मती शंखा जुया गुरु-चरणजीविक याके
न्यनास्वत । चरणजीविकं धाल—“महारानी ! छुं शंखा काय्माःगु
मदु; उगु साइत चांचुन्गु मखु, वहे साइते राजकुमारयात अभिषेक
न्युगु जुल । निश्चय नं जि धयागु खें फरक ज्वीमखु । थ्व जम्बूद्वीपे

छम्ह एक राजा जुइ । यदि जि धयाथे हे जुल धासा जितः खबर बीके ह्यमाः” । थथे धया ल्याहाँ वन । [चरण जीविक चोंवंगु थाय अनं न सच्छिगू योजन दुगु जुल] ।

लिपा अशोक कुमारया बैश जाया वसेलि बौम्ह बिन्दुसारराजां युवराज पद बिया अवन्ति देशे उज्जेनि नगरया मुख्य प्रशासक याना तल ।

लिपा छन्हू बिन्दुसार राजां राजकुमारयात धाल—

“प्रिय पुत्र ! छन्त जिम्मा बिया तयागु देशे वना चोंहूँ, राजकुमारं नं अबुयागु आज्ञा शिरोपर याना सच्छिगू योजन दुगु उज्जेनि नगरे वने धका वंगु बखते ५० योजन थ्यसेलि अन बिचे न्हापा विटदूभ राजायागु दरं शाक्य वंशपि बिस्यु वया 'वेटिस नगर' धैगु नगर छगू देका च्वना चोंगु दयाच्वन । व हे नगरयाम्ह शाक्यवंशीय महाजनया पुत्री 'वेटिसदेवी' बिबाह याना उज्जेनि नगरे वना प्रशासक जुया च्वंवन । वेटिसदेवी बिबाह याना ता मदुवं हे गर्भधारण जुल, जुया पुत्र छम्ह जन्म जुल । उम्ह पुत्रयात 'महिन्द' धका नाम छुनातल । महिन्द कुमार न्यासि वने सःम्ह जुल । हानं पुत्री छम्ह नं जन्म जुल । उम्ह पुत्रीयात 'संघमित्रा' धका नाम छुनातल ।

लिपा छन्हू अबु 'बिन्दुसार राजाया शरीरे आराम मदु' धैगु समाचार न्यना उज्जेनि नगरं वया थः पुत्र-पुत्री सहितं वेटिसदेवीयात वेटिस नगरे तोत। थः छम्ह मात्र अबुया थास वया अबुयागु सेवासुसार याना च्वन ।

बिन्दुसार राजां राज्याभिषेक कया २२ दँ देका बुद्धसम्बत् २१४ साले स्वर्गारोहण जुल । राजा बिन्दुसार स्वर्गारोहण जुसेलि अशोक कुमारं थः राजा जुया, सम्पूर्ण देश नगर थःगु अधिने तल ।

उसु समाचार ज्येष्ठम्ह दाजु सुमन राजकुमारं सियः ९९ म्ह दाजु किजापि मुना—खँया खवर हे छुं मदेक छक्वलनं हे कोब्बीचा बथानवैगुथें वया 'संग्राम याय्' धका देशया पिनं पिनं छचाःख्यर' घेरा बियातल ।

अशोक राजां नं देशे दुने दुने हे आगालं सूर-वीरपि ससैन्य सेनापति फुक मुंका संग्राम याना ९९ म्ह दाजु किजापि फुकसितं संहार याना बिल ।

उखे ज्येष्ठभ्राता सुमना राजाया रानी जुया चोम्हें—“थःम्ह स्वामी सुमना महाराज मृत्यु जुल” धका धागु समाचार न्यना थःगु भेष हीका बिस्सुं वन । छुं भति तापाक वना नीच जातपिनिगु त्वाले वन, । अले अन समीपे दुगु निग्रोध बृक्षस बासयानाचोह्य देवतां खना सुमनादेवी यात धर्मशाला छगु सृष्टि याना तया बिल । उखुन्हु हे सु मनादेवीया अनहे पुत्र प्रसब जुल । उम्ह बालकयात—बृक्षदेवता यागु नाम क्वकया 'निग्रोध कुमार' धका नां छुना तल ।

व हे त्वाले सकसियां मालिक जुयाचोम्ह छम्हसें रानीयात सेवा सुसार याना तल । निग्रोध कुमार न्हे दें यागु उमेर जुसेलि 'महावरुण' धयाम्ह अरहन्त भिक्षु छम्हसें व निग्रोध कुमारया अरहन्त ज्वीगु लक्षणयात खना—सुमनादेवीयात धर्मोपदेश याना बोध याना निग्रोध कुमारयात यंका' प्रब्रज्याबिल । गुरुम्हसें 'तच पञ्चक' धंगु केसा लोमादि न्याता प्रकारया ध्यानयागु उपदेशयाना खोचां चुडा-कर्म यानाबिल । चुडाकर्म समाप्त जूगु मुहूर्त्तें हे निग्रोधकुमार अरहन्त फलस प्रतिस्थित जूगु जुल ।

थुखे पाखे अशोक महाराजाया छम्ह हे मांया सन्तान किजा 'तिसस राजकुमार' छम्ह दनिगु जुल । मेपि दाजुकिजापि ९९ म्ह यात संहार याय्धुंका नं ४ दें तक अभिषेक मकासे देशकार्य यागु

बन्दीवस्त याना जुयाच्चन । बुद्ध सम्बत् २१८ साले तिनि राज्याभि-
षेक काल । किजा तिस्सकुमारयात नं युवराजयःगु पद बियातल ।

उखे वेटिस देवीं नं पुत्र महिन्द्र कुमार व पुत्री संघमित्रायात
पाटलीपुत्र नगरे छोयाहया थः छम्ह वेटिस नगरेतुं चोना च्चन ।

अशोक महाराजाया पूर्वजन्मे आपालं पुण्यकर्म याना वोगुया
प्रतापं व अभिषेकया प्रभावं सम्पूर्णां जम्बूद्वीपया अधिकारी एकराजा-
यागु पद प्राप्त जुल । आकाशे छगू योजन च्चे थ्यंकनं, पाताले छगू
योजन क्वथ्यंक नं अधिकार चले जूगु जुल ।

एक राजा जूगु प्रतापं देवतापिसं 'अनोतप्त' सरोवरयागु
सुशीतलगु निर्मल जल घट न्हि १६ गः घः प्रतिदिन हया बियाच्चन ।
व हे १६ गः घः मध्ये ८ गः घः भिक्षुसंघपिन्त, २ गः घः त्रिपिटक
ब्वना कण्ठस्थ यानाचोपिं भिक्षुपिन्त, २ गः घः असन्धिमित्र महारानी
यात, २ गः घः भिक्षुदोम्ह सखिपिन्त बियातल । बाकि २ गः घः
थमं चले याना तल ।

हानं हिमालयया अरन्ये मधुर रसं युक्तजुया चोंगु 'नागलता'
धैगु हानं हलः आदि भैषर्यं नं देवतापिसं पुरे याना बियातल । हानं
रस गन्धं युक्तगु 'अ' 'छदन्न' धैगु सरोवरया आसपासे चोंगु कल्पवृक्ष
पञ्चवर्णगु बहुमूल्यगु दोसल्ला, शरीरे लेपन याय्गु शृङ्खण्डादि चन्दन
रेशम अनेक प्रकारयागु बुट्टादार दोसल्ला नं देवतापिसं हया बिया
च्चन । हानं 'छदन्न' सरोवरया आसपासे उपजनि जूगु शुद्धगु-भिगु
धान्यं नं पक्षिगण पिसं ९०००, गाडि चढे याः वया चोंगु जुल ☀ ।
व हे धान्य रात्रिया समये छुत्तेसं जाकिगो मरयंक ख्वला पोला २

☀ अर्थ कथा सफुती कनावंगु-ल्हाति प्यम्हूया, छगू, पाउ (पॅल)
प्यंगू पाउया, छगू शेर (कुँल), शेर १२८० या, (छगूवाह)
छगूगारि उगु गारि ९०००, चढे यावया च्वंगु जुल ।

मो, हिमो जक इमिसं तुं नैगु जुया च्वन । व हे जाकि आर्यं संघपिन्त नं भोजन याकैगु महारानीयात नं, सखीपिन्त नं व हे जाकि हानं अमात्यादिपिन्त नं व हे जाकि किमत् बियातैगु ख." । हानं कस्तिहातेसं नं आसपासे हे अजीव 'हापो' तयातैगु जुयाच्वन । हानं बने चोपि बन्मनु, वानरतसें नं अलंकार-तिसा देकैपिथाय् वया थमं सःसःथे ज्या याना च्वनीगु जुयाच्वन । हानं करविर धैपि पक्षि तसें नं अन्त-पुरयागु उद्याने छ्चाःख्यरं थास थासे च्वना थःथपिनिगु स्वभाव पिवया अत्यन्तं हे मनोहर ज्वीक आनन्द शब्द न्यका चो वैगु जुयाच्वन ।

हानं भिन्यादें झिखुदें दुपि-नकतिनि २ होगु गुलाफ स्वां थें अभिनव रूप यौभनं परिपक्व फलया समानपि देवकन्यापि-अप्सरापि सुल्यं सुन्दरीपि मनमोहिनी-कामिनी-नर्दकीपिसं त्वेक त्वेक वस्त्राल-कारं तिया-इले विले नृट्य गृहे, नृट्य याना क्यनीगु बखते व अप्सरापिसं शिर धल्के याईगु, कमर लटके याइगु, पदचाल यागु तालः कुलि २ चिंगु बाल; मिखाफुसि संगु, व सांपिनि मन तंगु, फटक २ फहिलीगु न्हेपयागु तप् झल्के ज्वीगु, केलेंहनं मिखां सौगु, रसयुक्त म्हुट्टुसिया स्वां होगु, मधुर गीतया शोर थौगु, व पुरुषपिनि मन बौगु, यौवनयागु हाउ व लाहायागु भाउ इत्यादि बर्णनं याय् धासा गुलिजक वर्णनं याय् स्वस्वं स्वय् मगाः, न्यन्यं न्यने मगाः । थुजागु प्रकारं स्वर्गया इन्द्रयागु नाचगृह वैजयन्त प्राशाद समानं अत्यन्तं हे शोभाय मान जुया च्वन । थुजोगु सुखैश्वर्यं श्री सम्पत्ति पूर्णं जूगुलि मानु सूर्य उदय जुया चोगुथे प्रकाशमान जुया चोगु जम्बूद्वीपया एक राजा जुया चोम्ह अशोक महाराजा जुल ।

थुगु प्रकारं सुखैश्वर्ययागु परिभोग याना चोम्ह अशोक महा-राजायात प्रजापिनि हितचिन्तक 'सुमति' ज्ञानीपि अमात्यपिसं छन्हया दिने न्हापा न्हापा जुया त्रिज्याकपि तथागतपिनिगु गुण बर्णनं न्यका

च्वन; उगु वर्णन यात न्यना अशोक महाराजाया चित्ते श्रद्धा उदय जुया, तथागतयागु रूप दर्शन यायगु इच्छा प्रबल जुयावल । तसर्थ—
 प्यम्ह तथागतपि नाप लायधुं'कम्ह छगू कल्पतक आयु दुम्ह, कालि
 नागयात निमन्त्रण याय धका—सुवर्ण सुत्रका यात, महासमुद्रे कुटुका
 छोट । उगु सुवर्ण सुत्रका कुटु'वना कालिनाग राजाया थास थ्यन ।
 उगु नाग भूवन तक नं अशोक महाराजायागु अधिने जूयानिति कालि
 नागराजां अशोक महाराजयागु वचन लंघन याय मजिया तत्क्षणे हे
 राजाया न्ह्योने उपस्थित जूवल । नाग राजा थ्यंक: वसेलि अशोक
 महाराजं सत्कारार्थं तुयूगु इलां, श्वेत छत्र, रत्न जडित पलङ्क, तथा
 अत्यन्त शोभायमान ज्वीक लक्षण प्रमाण पूर्ण ज्वीक सुवर्णया पलेस्वां
 व रजतया पलेस्वां बोया नाना प्रकारया सुगन्धी पुष्प, घूप, दीप,
 बिधिबिधान जोलं पूर्ण याना, नाना प्रकारया अलंकार अलंकृतपि
 सुन्दरी २ कन्यापि १६००० म्ह नटंकीपि सेवक तथा यथा योग्यथे
 नागराजायात पूजा सत्कार यात । पूजाया अन्ते नागराजायाके
 प्रार्थना यात—

“भो नागराजा ! न्हापा न्हापा जुयाबिज्याकपि अतुल सम्यक्
 बम्बुद्ध-दशबल-दशज्ञानं पूर्णं जुयाबिज्याकपि-चक्रवर्ती राजाया सप्त
 रत्नं युक्तं थें सप्त बोध्यङ्ग युक्तं जुया बिज्याकपि तथागतपितं छल्पोलं
 स्वयम् साक्षात्कार ज्वीक दर्शन लाय धुं'कःगु दु' धाःगु न्यना, ।
 वस्पोल तथागतपिनिगु वर्णं रूप-कान्ति गथे चोगु खः, जिमित नं
 छको छल्पोलं रूप धारण याना क्यना बिज्याहुँ ।”

नागराजां धाल—“भो महाराजा ! इच्छा जा तसकं तदंगु
 इच्छा यात । तर तथागत धैपि अचिन्त्येय्यं धंगु प्यंगु गुणं पूर्णं जुया
 बिज्याकपि तथा क्लेश रहितपि खः । वस्पोलपिनिगु रूप वर्णयात,
 जिथिजापिसं भेष निर्माण यानां गुवले जक उथ्ये चोनी । ध्व ज्र

जिमिके सामर्थं मद् ।”

राजां धाल—“यदि दुरुस्त ज्वीके मफुसा नं धाँचा मात्र जक जूसा नं क्यना बिज्याहूँ” धकाः बारम्बार प्रार्थना यासेली कालि नागराजं—उत्तम महापुरुषपिनिगु ३२ ता लक्षण व अशीति व्यञ्जन युक्त खुता वर्णांगु रश्मि प्रकाश याना—देव, मनुष्य, नाग, शक्र, ब्रह्मादि सकलयातं नेत्रयागु क्लेशमलया परिशोधन कारकपि—‘ककुस्सन्न कोणागमन, कस्सप, तथा गोतम’ प्यम्ह तथागतपिनिगु रूप वर्णं क्रमशः भेष हीका हीका क्यना बिल । उगु भेष रूप मूर्तियात दर्शन पावे जुमेंलि, अशोक महाराजां वहे मूर्तियात, मिखाय् “ध्यान ल्वीका” न्हेन्हु तक सादर पूजा भक्ति यात । अभिषेक कयाली प्यदँ तक अशोक महाराजं अनित्यगु लौकिक सुख सम्पत्तियागु परिभोग याय्गुली लाःलच्चि जुयाचेंगु खः । अनंली संसारिक भमेलास राग याय्गु इच्छा मयासे केवल शुद्धाचरण याना जूपि साधु-सन्त गुरुपित जक गवेषण यानाजूगु जुल ।

लिपा छन्हू राजा अशोकया मती वन, “जि ध्व जम्बूद्वीपया एक राजाजुया श्री सम्पत्ति भोग याय् दुम्ह ज्वीत गर्भे चोनीबले नं भिभिगु निमित्त खनेमागु खः; जि गर्भे चोना बले छु छु निमित्त खने दतर्थे ?” थथे मती लुया माता धर्मा महारानीयाके न्यनासोत ।

अन मांम्हसें सुवर्णपत्रस चोयातयागु लिपि पिकया क्यन । उगु लिपि सोया खँ बुक्के जुसेली राजां उम्ह चरण जीवक गुर्यात, पूजा सत्कार याय्गु इच्छा जुया, रत्न जडित सुवर्ण-पालकि बिया काय्के व्छत । छोसेली चरणजीवक ‘राजाया थास वये’ धका वोगु बखते मार्गीया बिचे ‘अस्सगुप्त’ धेम्ह अरहन्त भिक्षु छम्ह नापलात । अन चरणजीवकं वस्पोल भिक्षुयागु धर्मोपदेश न्यना वंराग उदय जुल, तसर्थं अन हे वस्पोल भिक्षुयाके प्रब्रज्या फोना भिक्षु जूगु जुल । क्रमशः सम्यगाचरण

यासे अरहन्त पद प्राप्त जूम्ह जुल । उकियानिति लौकिक पूजा सत्कार यात, तुच्छ भालपा राजाया थास मवसे अन हे थात ।

अशोक महाराजां पिता बिन्दुसारं यानावंशु दस्तुर छगू गुजोगु चलेयाना चोगु दु धासा “पाषण्ड मत माने याना चोगिं ब्राम्हणपिं; चीवरथे जागु रङ्गिन् वस्त्र धारण याना चोगिं पण्डरंगीपिं तैथिकपिं हानं दशाकुशल पाप, उलि जक तोता तद्धिं भिक्षुपिथे चोक धांचा याना जूपिं परिव्राजक तैथिकपिं, हानं ‘जिमिके ल्केश यागु वन्धन मन्त, जिपिं अरहन्त ज्वी धुंकुपिं खः’ धका दावा याना, परजनं ब्यूगु दान (प्रत्यय) पदार्थे आपालं लालची जुया सना जूपिं निगन्थ तैथिकपिं हानं लज्या शरम धैगु मदुपिं, निर्बस्त्र ‘नांगापिं’ अचेलक तैथिकपिं हानं गुलिं २ ‘जिमि गुरु सर्वं श्रेष्ठम्ह स्थावर भगवान खः, वस्पोल स्थावर भगवानया शरणे चोगिं भक्तपिनिगु दुराचार कर्मफल फुक वस्पोल स्थावर भगवानं भोग याना बियू । उकियानिति स्थावर भगवानयागु भजन याइपिं भक्त जनपिसं योगु हे सनाजूसा नं उकेयागु कर्मफल थमं भोग याय् मो’ धैगु विश्वासे लाना चोगिं ‘नत्थिकदिट्ठि’ थुजा थुजापिं अन्धविश्वासे लानाचोगिं ६०,००० प्रमाणं दिट्ठिपित्तः प्रतिदिन दानादि भोजन नका पालन याना तःगु जुयाचवन ।

छन्हु अशोक महाराजा सिंह पञ्जर धैगु सिंहया ख्वाःयागु आकार वयाचोगु अटाली इयाः चाय्का इयाले चोना तैथिकपिनि भोजन यानाचोगु रमिता सोया चोन ।

गुजोगु छांतं तैथिकपिसं भोजन याना चोन धासा—क्रमशः लहरिं मचोर्ने न्ह्याने लाथे च्वना, रङ्ग धङ्ग मदेक फेतुना, गुलिं २ तुत्तु तुत्तु नया चोगिं, गुलिं २ न्यताले पोपोच्याक तथा नं थन हिं रे ए !!’ धका हाला चोगिं; गुलिं २ छको २ ठंसोया ‘थन हकि रे ए !!’ धका हालीगु, छको २ कोच्छुना ल्वाका ल्वाकां नैगु, गुलिसनं

साः साः भिभिगु जक झोली सुचुकैगु । गुलि २ खंपा थ्यंक २ बस्त्र ठक्या, जवं नं खवं नं बस्त्र ठँतिना, मानु जुरुक्क दना ल्वाइपिये चोंक पुचुलि फेतुना भ्वे भ्वे कं कं नया चोंपि । थुजो थुजोगु रमिता खना अशोक महाराजाया मती बिचार जुल, थ्व थमिके जा छुं हे सार धर्मया ज्ञान दुखा मवो; थमिके वांलागु शील स्वभाव छुं हे दुगूमखु, ठिक न्यालाः वनीथाय् मचात हालीगुथें, नया चोंचों खिचात ल्वाइगुथें, कोतेसं लुटे याइथें, छुं तेसं सुचुकैथें, माकलं लोभ याइगुथें, जागु स्वभाव जकं खने दु । मनुष्य मात्रयाके देमागु स्वभाव हे नं मदु । थुजापिके छु सार धर्मया ज्ञान दयू । थुजापिन्तः दान धर्म यानां छ गुण दइ ? बरु नियम नीति, शील-स्वभाव दुपि सम्यक् धर्माचरणे रतपि सन्तपिन्तः माला हया दान धर्म यासा पुण्यया उत्तम फल प्राप्त जुइ ।” थथे विचार याना अमात्यपिन्त सम्बोधन याना अशोक महाराजं धाल—

“तात ! छिपि वना—नियम-नीति शील-स्वभाव बांलापि सम्यक् धर्माचरणे रतपि सन्तपि माला ब्वना हकि हूँ । जि दानप्रदाने याय्गु इच्छा उदय जुल” धका धया माय्के छोट ।

अमात्यपि वना व हे पण्डरङ्गपि निगण्ठ तैथिकपित हे ब्वना-हल । हया राजाया न्होने तया बिन्ति यात “महाराज ! थपि खः नियमनीति शील-स्वभाव बांलापि जिमिगुरुपि तथा, अरहन्तपि” ।

अन राजां विचार याना सोत, ‘थ्व नं थुजापि हे खः’ धका म्हुटुं छुं मघासे मनु सोया ल्वेक सत्कार याना छोया बिल ।

थुगु प्रकारं उत्तमपि सन्तजनपि खोजि जुया चोंगु बखते छन्हु निग्रोध धम्म श्रामणेर छम्म सुथे न्हापां दना गुरुयात याय्माःगु सेवा कार्य समाप्त याना, पात्रचीवर धारण याना, ‘मातायागु गृहे पिण्डा-चार याःबने’ धका दक्षिण पाखें देशे दुने द्वाहाँ बिज्याना पतांगरि

पूर्व पाखे स्वया बिज्याना चोन । उगु बखते अशोक महाराजा नं सिंहपञ्जर अटालिया द्वारे दना सोया च्वन । अन राजां निग्रोध श्रामणोरयात खन, खना मती थथे लुल—“न्हापा जि खनापि साधु-पिनिगु स्वभाव सोयां जा हूँ वनाचोंम्ह मचाम्ह भिक्षुया शील स्वभाव अतिकं हे शान्त जू; चित्तस्थिरगु स्वभाव खनेदु; शान्तेन्द्रिय, लाहा चञ्चल मजू. तुतियागु चाल नरम, शिर व शरीर तप्यं, स्थिर दृष्टि, गम्भीर स्वभाव, निश्चय नं व मचाम्ह जूसानं सारगु धर्मोत्तम दुम्ह ज्वीमा” धका विचार यांना हहं राजाया चित्ते प्रेम उत्पन्न जुया प्रसन्न जूगुलिं श्रद्धा चित्त उदय जुल ।

थुके छगू हेतु दु वखः पूर्व जन्मे वस्पोल निग्रोध श्रामणोर ज्येष्ठहा दाजु जुया च्वन । लंकायाम्ह ‘देवानं पियतिस्स’ धैम्ह राजा माहिलाहा दाजु जुया च्वन । अशोक महाराज कनिष्ठम्ह किजा जुया च्वन । दाजु किजा जुयाचोंगु बखते आपालं हे पुण्य कर्म यानावोगु दुया निर्मित, थःथःगु पुण्यानुसारं गुलि लंकाया राजा जुल, गुलि जम्बूद्वीपया राजा जुल । गुलि भिक्षु जुल । तसर्थं निग्रोध श्रामणोर यात खनामात्रं अशोक महाराजाया चित्ते प्रेम उत्पन्न जुल]

थुके तथागतयागु अमृत वचन छगू नं प्रमाण दु—

**“पुब्बे व सन्निवासेन, पच्चुप्पन्न हि तेनवा ।
एवं तं जायते पेमं, उप्पलं व यथोदके ॥”**

अर्थ—“हे भिक्षुपि ! न्हापायागु जन्मे मां-बो दाजु-किजा थः थितिपि मिलेजुया कुशल कर्मयाना वोगुया कारणं व, थुगु जन्मे स्वस्ति वृद्धि ज्वीगु कर्मयाना चोंगुया कारणं निगू हेतु मिले जुया चित्ते प्रेम उत्पन्न जुया प्रसन्न ज्वीगु खः । गथे जल व पङ्क अर्थात् लख, व भ्यतना, निता या हेतुं पद्मपुष्प उत्पत्ति जुई ।

अन अशोक माहाराजं 'ब श्रामणेर यातः तुरंतं थन निमंत्रण याना हकि धका अमात्यपि छोया बिल । पुनर्वार चित्ते हतास चागुलिं मेपिं अमात्यपिं नं थपे यायां छोया चवन । वं वंपिं अमात्य पिंसं हतास चांचां हालीगु , हाःसानं श्रामणेरया थःगु नियमं सिबाय गमन याना बिमज्या । तथापि क्रमसः राज भवने थ्यंकः बिज्यात । थ्यनेवं राजां आदर याना धाल—

“भो श्रमण ! छल्पोलयात योग्यगु आसने च्वना बिज्याहूँ ।”

अन श्रामणेरया मती—थन“ राज भवने जिया सिनं शिक्षा आपाम्ह हनेमाःम्ह दैमखु” थैगु बिचार याना —श्वेत छत्रं क्वीका तःगु राजसिंहासने च्वनेगु बिचारं राजाया लाहाते पात्र बियाबिज्यात अन राजाया मती नं थ्व साधु थन जिगु राज भवने सकलया गुरु जुई धका मती ल्बीका पात्र फया काल । श्रामणेर नं राजसिंहासने थाहाँ वना फेतुना बिज्यात । अन राजां अनेकप्रकारयागु स्वादिस्त खाद्य भोजन पात्रे परिपूर्णां याना अर्पण यात । जब श्रामणेरया भोजन समाप्त जुल, अन राजां प्रश्नयात—

“ भो साधु ! छल्पोलया जातछ , वंश छ ? स्वैके उपदेश कया ? सुया शिष्य ? छ ध्यान याना ?”

श्रामणेर — जि जा श्री शाक्यमुनि तथागतयागु कुलवंश खः । न्यागू प्रकारया धर्मयात सम्पूर्ण रूपं सियाबिज्याकम्ह सबंज बुद्ध भगवान या शिष्य खः । वस्पोल तथागतया ओवादोपदेश कया च्वनागु खः । गुगु खः परम शान्त सुखमय जुयाच्चोंगु असंखत-धातु निर्वाणयागु हे जक ध्यान याना च्वना । ”

राजा—“छल्पोलं तथागतया ओवादोपदेश स्युसा जिमित नं कृपातसे उपदेश याना बिज्याहूँ ।”

श्रामणेर—“हे राजा ! जि जा बालाक कने सःगु मखुनि, अथ्येनं

न्यनेगु इच्छा याःयानिति जि सःसःथे कनाहये चित्तयात समाधान
याना न्यो ।’

**अप्पमादो अमतंपदं, पमादो मच्चुनोपदं ।
अप्पमत्ता न मीयन्ति, ये पमत्ता यथा मता ॥**

ध्व गाथा छपु न्यनाली अशोक राजां पुनर्वारं प्रार्थना यात—

“भो भन्ते ! आम गाथा अत्यन्तं हे बांलागु गाथा खः, कृपा
यासे भति विस्तार पूर्वक कना बिज्याहूँ ।”

अन श्रामणोरं अप्पमाद वग्ग (धम्मपद) यागु सम्पूर्णां विस्तृत
याना षपदेश याना बिज्यात । [धम्मपद अप्पमाद वग्ग द्रष्टव्य]

सन्तोष जुसे प्रसन्न चित्तं महाराजा अशोकं श्रामणोरयाके
बिन्तियात “भो भन्ते ! श्रद्धेय्य ! छल्पोलयात भोजन पिण्डपात्र च्यागः
च्यागः प्रतिदिन सेवक जि दान यानागु जुल छल्पोलं अधिवासन याना
बिज्याहूँ ।”

श्रामणोर—महाराज ! दायक राजां प्रदत्तयागु ण्हि च्यागः
च्यागः पिण्डपात्र (भोजन) जि नं उपाध्याय यात अर्पण यायगु जुल ।

राजा—उपाध्याय ञ्मह सु ?

श्रामणोर—उपाध्याय स्वंत धाइ धासा—तद्धं चिकिघं, भिर्माभि
दोषयात खंका सीका शिष्यरिपित अनेक उपाय द्वारा उपदेश बिया,
निन्दा याय माःगु थासे निन्दा याना, प्रशंसा याय माःगु थासे प्रशंसा
याना दुष्टाचार तोतके बिया, सम्यगाचार सेने कने याना बिज्याइह्हा
गुरुवात, ‘उपाध्याय’ धाई ।

राजा—अथे जुसेली, बसपोलयात नं च्यागः २, छल्पोलयात
नं च्यागः २ प्रदान यानागु जुल ।’

श्रामणोर—जिगु भाग च्यागः जिम्ह गुरुयात अर्पण जुल ।

राजा—छल्पोलया गुरु सु ?

श्रामणेर—जितः त्रिपिटक अध्ययन याकूमह ।

राजा—छल्पोलया गुरुयात नं च्यागः २ छल्पोलयात नं च्यागः

२ जुल ।

श्रामणेर—जिगु भाग च्यागः जि कर्मकारक संघपिन्त अर्पण ।

राजा—कर्मकारक संघपि धैगु गथे ?

श्रामणेर—जितः प्रब्रज्या ब्यूगु बखते सेने कने याना ब्यूपि,
शील शिक्षा ब्यूपि, संघकर्म चलेयाना च्वनेपि ।

राजा—छल्पोलपिनि कर्मकारक संघपिन्त नं च्यागः २, छल्पोल
यात नं च्यागः २ जुल ।

अन निग्रोध श्रामणेरं स्वीकार याना, आसनं दना ल्याहीं
बिज्यात ।

अशोक महाराजाया मती न्हापायासिनं अत्यन्त प्रमुदित जुया
कन्हे खुन्हु ३२ म्ह भिक्षुपिन्त निमन्त्रणयाना भोजन याकल । भोजन
समाप्त जुयाली महाराजं निग्रोध श्रामणेरयाके बिति यात—भो
श्रमण ! कन्हे सुथे थौं बिज्याकपि ३२ म्ह व हानं मेपि ३२ म्ह
भिक्षुपि नं निमन्त्रण याना बोना हया विज्याहुं ।

कन्हे खुन्हु नं अथे हे दबल् बडे याना निमन्त्रण यात । एवंप्रकारं
बडे यायां तैथिकपिन्त दान यानाचोंगु नियम यात तोता ६०००० म्ह
भिक्षुपिन्त भोजन सहितं दान प्रदान याना चोन ☀ । श्रामणेरं नं
अन राजभवने राजा सहितं लखं लख लोकजनपिन्त धर्मोपदेश याना
त्रिशरण सहितं पञ्चशील, अष्टाङ्ग उपोषथ शीले तथा बिल ।

☀ मेमेपि पृथक जन दाबकापिसंया सिनं हे अशोक महाराजं निग्रोध
श्रामणेरयात अतिकं प्रसन्न चित्त याना श्रद्धापूर्वक दानप्रदान
यानाचोंगु जुल ।

अशोक महाराजं अत्यन्त सन्तोष जुया भिक्षुसंघापि बिहार याकेत बिहार देका ६०,००० म्ह भिक्षुपिन्त बिज्याका भोजनादि चतुर्प्रत्यय द्वारा सेवायाना तल ।

अशोक महाराजं अभिषेक कया प्यदँ दुगु बखते राजाया किजा युवराज तिस्सकुमार बनबिहार याःवंगु बखते जंगल छगुली—थःथःगु भाषा भावं हाला परस्पर रमण रति क्रिदा यानाचोपि मृगतेगु बथान खना मती शंखा जुल कि—

“थजापि तृयक बनजन्तुपि तृण आहार याना चोपिनि हे जा थःथःगु कामरस रति क्रिदा याय्माः धामेली रस गन्ध युक्तगु स्वादिष्ट पदार्थ नया तोना, भिभिगु नायूगु सयनासने सयन याना चोपि भिक्षुपिनि गुबले जक काम थामे याना च्वने फइ ?” थथे शंखा ल्वीका बनबिहार याना ल्याहॉ वया—अशोक महाराजायात उगु खँ विन्ति यात ।

युवराजया अनुचितगु खँ न्यना राजाया मती—“थ्व किजां अयोग्यगु शंखा मती ल्वीका च्वन । भाः थ्वैत यत्न युक्ति द्वारा बोध याय् माल” धका छन्हु युवराजया उपरे तोहः छगू देका, अत्यन्तं हे क्रोधित जूम्हथें याना कडागु-कटुवचन याना, युवराजयात धाल—

“का सो ! किजा !! छन्त जि थनिनिसें न्हेन्हु तक यात जिगु राज तोता बियागु जुल । तर न्हेन्हु फुना च्यान्हु दुखुन्हु छन्त जि बाकि ते मखुत ।”

बन युवराजं दाजुयागु क्रोधित वचन न्यनाः मती अपशोच यात—

“आः धासा जिफुत !! न्हेन्हु फुना च्यान्हु दुखुन्हु जि थ्व संसारे च्वने दैमखुत !!!” थुक थं अतिकं हे भय जुया न्ह्याथे हे स्वादिष्टगु भोजन नकूसानं कथुं क्वहाँ मवं; न्ह्याथे हे बांलागु वस्त्रं पुंकुसानं पुनेगु इच्छा मजू । यथेहे बांलाम्ह—देवकन्या समानम्ह स्त्री

वया ख्याल थत्था याः वसानं कामयागु इच्छा मजू । यत्थे हे वांलागु
नायूगु लासाय् घन धासां नं न्ह्यो मवो । चानं न्हिनं सीना वनेमाःगु
खँ जक लुमना धन्दा सुत्तां जूगुलि अतिकं हे दुर्वल जुयावन । गुलि
गुलि दिन बिते जुयावन, उलि उलि काल नं सत्तिना वल । उलि
उलि हे त्रास नं बढे जुयावल । क्रमशः न्हेंदु फुना च्यान्हु दुखुन्हु
अशोक महाराज न्ह्योने वना न्यन—

“प्रिय किजा ! छ छुजुल ? छ जा अत्यन्तं हे दुर्वल ज्वी
धुकल ?”

युवराज—“महाराज ! जितः जीव दान बिया बिज्याहुँ, जि
मृत्यु खना ग्यात प्रभो ! ‘आः जि ध्व संसारे च्वने दैमख्त’ धका
ग्यागुलि नेगु त्वनेगु आदि छुंछुं हे इच्छा मजुया दुर्वल जुल
प्रभो !”

अशोक महाराजां—“श्यावास ! किजा ! छं यथार्थ थें काल-
यात दर्शन पावेजुल । गथे छं मृत्युज्वीगु दिनयात स्यूया निति, थुजोगु
राज्य सुखभोगे हे नं—देवराज इन्द्रया समानं विषय भोग यायगु
दुगु थासे हे छं थुगु विषय भोगेसं इच्छा मजू धामेली—वस्पोल
तथागतया शिष्य भिक्षुपि नं ‘तथागतं उपदेश याना तःगु नियम
उल्लंघन ज्वीवं घोर नकें पतन ज्वी’ धका ग्याःगु छथी । हानं
वस्पोल भिक्षुपिसं गुजोगु प्रकारं कालयात खना चोगु दु धासा—

**क्षिप्तो यथा नमपथे छुं किञ्चि वस्तु ।
भूमी हनं पतन उरु ज्वीरु अवश्यं ॥**

धया तःगुथें संसारे उत्पन्न जुक्वे नित्य जुया च्वनीगु छता हे
मदु । ‘अवस्सं मे सरणं भविस्सलि’ ‘निश्चयं
जि सीनावनी तिनि’ धंगु भावना याना, जूपि वस्पोलपिनि, छु विषय
भोग यायगु इच्छा ज्वीला ?

हानं हे किजा ! “अज्जे व किच्चं कालवं
 कोजज्जास्सराणं सुवे”- “याय मावव कायं थों हे याना
 तेगु, कन्हे मृत्यु ज्वीला छु छु, सुनां धाय्फु ?” धका भगवतोदेश
 यात भावना याना जूपिं वस्पोल भिक्षुपित्त छु विषय भोग याय्गु
 इच्छा ज्वीला ?

हानं हे किजा ! वस्पोलपिसं कालयात, खनाचोंगु तृष्णायात
 बिनाश ज्वीगु-दुर्लभगु ज्ञान छगू गुजोगु दु धासा—“आना पानानु-
 स्सति” धैगु भावनास रत जुया, बारम्बार उद्योगाभ्यास याना हहं
 ‘प्याहाँ वोंगु श्वासे नं काःल च्वना चोंगु खने दया वल; “द्वाहाँ वोगु
 श्वासे नं काल खने दया वल प्याहाँ वोंगु श्वास द्वाहाँ मवोंसां मृत्यु
 जुयावनी, द्वाहाँ वोगु श्वास प्याहाँ मवोंसां मृत्यु जुयावनी;” धका
 सीका च्वना चोंपिं भिक्षु संघपिं । हे किजा छं च्यान्हु तक भाखा
 दनिम्हसें हे राज्ययागु सुख विषय भोग याय्गु इच्छा नास्ति जुयावन
 धासेंलि वस्पोल भिक्षुपिनि जा भन् प्याहाँ वगु श्वास हे द्वाहाँ
 वइतिनि धैगु विश्वास याय् मफु कथं अनित्य ज्ञान प्राप्त ज्वी
 धुंकरिं भिक्षुपिनि उपरे छं उजोगु अनुचित कल्पना मतीतेगु योग्य
 जूला ? थथे धका नाना प्रकारं अशोक महाराजां ज्ञानयागु खँ कँसेंली
 तिस्सकुमारया मन बोध जुया, अबलेंनिसें बौद्ध शासनया भिक्षुपिन्त
 श्रद्धा तथा सेवा याना चोनीम्ह जुल ।

छन्हु हानं तिस्सकुमार बनविहार याना ल्याहाँ वोगु बरूते
 हस्तिराज छम्हसें अगाराथ्यागु सिमाकच्चा छगू ज्वना—योनक महा-
 रविखत धयाम्ह स्थविरयात पंखां गाय्का चोंगु खना-अत्यन्तं हे
 प्रफुल्ल-उत्साहित चित्त जुया तिस्सकुमारया मती—“जिनं वस्पोल
 स्थविरथे हे जाम्ह भिक्षु ज्वी फेमा’ धका प्रार्थना यात ।

अन महास्थविरं—तिस्सकुमारया मनयागु खँ सीका ‘तिस्स-

कुमारं खनेदेक आकाश मार्गं अशोकारामयागु पुष्करणीस बिज्याना,
चीवर तोता आकाशे खाया पुष्करणीस स्नान याना बिज्यात ।

थुगु प्रकारं महास्थविरं प्रातिहार्यं याना बिज्यागु तिस्सकुमारं
खना भन् हे विश्वास जुया सन्तोष जुया बल । अन तिस्सकुमारया
मती 'थौं हे जिनं भिक्षु ज्वी' धका विचार याना राजदवारी ल्याहाँ
वया । अन तिस्सकुमारं दाजु अशोक महाराजयाके बचन फोन ।

अले अशोक महाराजां 'हथास चाय् मोनि' धका अनेक प्रकारं
निवारण यातनं निवारण याय मफया, छखें भिगुहे मतीतःगु खः, धका
मती तथा राजदवारीं निसें अशोकाराम बिहार थ्यकं मार्गं शुद्ध याका
फयांफच्छि धोज पताकादिं छायापा, बांबांलागु वस्त्रालंकारं अलंकृतपि
सेनापि सहितं आपालं परिवारपि समुदाय जुया धूप-दीप-पुष्प ज्वना,
घण्टवाद्य आदि युक्त उत्सव याना बिहार पाखे प्रस्थान जुल । अन-
निसें चाकर-वाकर परिवारपि १०००००, म्ह सहितं वना तिस्स-
कुमार, महारक्खित स्थविरया थास विधिपूर्वकं प्रब्रज्या ग्रहण यात ।

थुगु समाचार प्रजापिसं सिया पुनवारीं आपालं हे लोकजनपि नं
वया प्रब्रजित जुल ।

अनंली अशोक महाराजाया भिनामचा 'अग्गिब्रह्मा' धैम्ह
कुमारयात, पुत्री संघमित्रा कन्यादान वियातःगु दुगु जुयाच्वन । वहे
अग्गिब्रह्माया 'सुमनकुमार' धैम्ह पुत्र छम्ह दय धुकःगु वखते तिस्स-
कुमार प्रब्रजित जुल धाःगु समाचार सिया अग्गिब्रह्माया चित्ते नं
विरक्त जुया, गृहस्थाश्रमे च्वनेगु इच्छा मजुया — अशोक महाराजाया
थास वना बिति यात—

“महाराज ! जिनं थ्व संसारे गृहस्थाश्रमया लंथा घाना च्वनेगु
इच्छा महु । जि प्रब्रजित जुये यात अनुमति फोने ।”

राजां नं अनुमति बिल । व हे दिने अग्निब्रम्हा नं प्रब्रजित
जूग जुल ।

लिपा छन्हू अशोक महाराजया अतिकं हे श्रद्धा चित्त जुया
विहारे वना ६०,००० छवीदो म्ह भिक्षुपिन्त दान प्रदान याना,
“चतुर्प्रत्यय धैगु (भोजन, चीवर, भैषयं, बिहार) ध्व प्यता प्रत्यय
पदार्थे छल्पोलपिन्त माःमाःगु बखते धया बिज्याहुँ जि प्रदान यायगु
जुल” धका प्रतिज्ञा यानालि पुनबाँर बिति यात—“भो गुरुपि ! श्री
तथागतं व्याख्यान याना बिज्यागु धर्म गोता प्रकार यागु दु ?”

अन भिक्षुपिसं निम्न संख्या वर्गन याना वयना बिज्यात ।

तद्यथा—“भो महाराज ! तथागतं व्याख्यान याना बिज्यागु
धर्म ‘धम्म व विनय’ हिसापं निता । पिटकयागु हिसापं स्वता
निकाय यागु हिसापं न्याता । अङ्गबागु हिसापं गुता । धम्मक्खन्ध’
यागु हिसापं ८४००० ता दयाचवन ।”

ध्व खँ न्यमाली राजांया चित्ते भन हे श्रद्धा उदय जुया “छगू
२ धम्मक्खन्ध यागु हिसापं छगः छगः चैत्य स्थापना यायगु इच्छा
जुया भिक्षुपिके प्रार्थना यात—

“भन्ते ! तथागतयागु शरीर धातु गन कायगु दइ ?”

भिक्षुपिसं धाल “महाराज राजगृह नगरे अजातशत्रु राजां यत्न
युक्ति याना सोत्थना—स्थापना याना पूजायाना तःगु सप्त कुम्भ
शरीर धातु दु । वहे धातु हया चैत्य स्थापना यायजू ।”

राजा अशोकं अत्यन्त उत्साह याना दोलछि सुवर्ण मुद्रा वि शि
म्हे तया घोषणा याना देश चाउला जुल—“अजात शत्रु राजां
स्थापित याना तःगु शरीर धातु वयना बिय फुम्ह यात, थुगु दोलछि
सुवर्ण मुद्रा बियगु ।” घोषणा याना जुल नं सुं छम्हहे नं ‘जि स्यू’
धका धापि प्याहाँ मवोसेली, उखुन्हू हे—“भिक्षुणी छम्हसें स्यू” धाःगु

खबर सिया व हे भिक्षुणीयात निमन्त्रण याके छोया न्यना स्वत ।

भिक्षुणीनं धाल—“महाराज ! जि न्हेदें दुगु बखते श्रामणेरी जुयाच्चना बले जिम्ह गुरु भिक्षुणी नापं वना, फलानागु दोब्बचा स जिमिसं ‘भगवान यागु शरीर धातु’ धका अत्यन्त उत्तम प्रकारं पूजा यानावे नंगु दु ।”

भिक्षुणीयागु ख न्यना, मंत्री सहित राज पुरुषपि मुना वना, उगु दोब्बचास शरीर धातुयागु भावना याना सादर पूजाभाव यानाली उगु दोब्ब म्हुया सोसेली बज्र लेपं लेपन याना तःगु खनेदयावल ; बज्रलेप पोला सोसेली—अप्पायागु अङ्गः खने दया वल । अनं दुने नयागु, अनं दुने स्त्रीयागु, अनं दुने सिक्कः यागु, अनं दुने जस्ता आदि नाना प्रकार यागु प्रकृति धातु जुक्व लिकाय् धुँसेली दुने रत्न जडित प्रकार न्हेबः खने दयावल । हानं द्वारपाल—रक्षक तयातःपि प्वाला प्वालां थीगु शस्त्र-अस्त्र ज्वना च्वापि, थिक्क ज्यूदुपि थें उखें थुखें चाचाःउला व्वां व्वां जुयाचोपि यंत्र तया देकातःपि रक्षपाल पि खना, राजा आदि सकले हे—“ओहो ! !” धका थःथःगु हृदये लाहा दिका आश्चार्य चाया त्वलेः जुयाच्चन । लीपा राजां विचार यात कि—“न्हापा ध्व रक्षपाल देकूपि शिल्पिपिनि कुल शाखा—पुस्तापि नं मसैमखु । अमित मालाः हे माली” धका । हानं नं दोलछि सुवर्ण मुद्रा किशिम्हे तया—“ध्व निर्मित रक्षपाल यात विभक्त याय्फुम्ह सुं दुसा, वैत ध्व दोलछि सुवर्ण मुद्रा बिये” धका घोषणा याकल । उगु बखते ‘न्हापा न्हापा योम देशं वया उगु निर्मित देका ब्यूम्ह कालिगरया (छम्) व्धी जुया चोम्हसें समाचार सिया सुवर्ण मुद्रा स्वीकार याना राजाया थास थ्यंकः वल ।

व योमदेशी कालिगरपिनिगु गुजागु खँ छगु दु धासा—‘योम’ देशे भूतावाहन यंत्र शिल्प विद्या सःपिनि थःथःगु विद्याया नाम चोया

थःथःगु खंपा फाया—खंपाया दुने सोत्थना तैगु दस्तुर दु । मेमेगु देशे बिस्सुं वन धाय्वं, व देशया, यन्त्रिक शिल्पि तसें लित्तु लिना प्राण घात याना थकंकू दस्तुर जुया च्वन ।

छगू समय पातलिपुत्र देशवासी छम्हमे—‘योम देशयागु विद्या कया हे धका योमदेशे वना शिल्पी छम्हसया पुत्री छम्हेसित लोभ लालच केना बिबाह याना तल । व हे शिल्पि जिलाजंयात प्रेम याना सम्पूर्ण शिल्प-विद्या सेना बियातल । उगु विद्या मंत्र चोया थःगु खंपा फाया सोत्थना तल । लीपा छुं काल बितेजुयाली पुत्र छम्ह नं प्राप्त जुल । पुत्रया वैश जाया वसेली छन्हु पुत्रयात धाल—‘प्रिय पुत्र ! जि धासा पातलिपुत्र नगरे वनेत्यना, जिवन’ धैगु खबर सिल धाय्वं थनयापि शिल्पिसं लिना वया, जितः प्राण-घात याइ । उगु बखते छं जूसां—जिगु खंपाय् चोंगु मंत्र लिक्कया यंका जिमि बन्धु वर्गपिथाय् वना जीविका याना च्वँ धका धयाव, अनं बिस्सुं वल । अन च्वपिसं ‘परदेशी शिल्पी बिस्सुं वन’ धैगु सिया तन्मुहूर्त्ते हे आकाश मार्गं ब्वया छ्चाःख्यरं घेरा बिया, ज्वना, प्राणघाट याना थकल । अन काय्म्ह सें बौयागु वचनानुसारं मंत्र लिक्कया, पितायागु मृतक शरीरयात अग्नि संस्कार याना पातलिपुत्र नगरे थ्यंक वया चोंगु जुल । तथागतयागु शरीर धातु स्थापना याःगु वखते अजातशत्रु राजां व हे शिल्पीयात सःता प्रवन्ध यानातःगु जुयाच्वन ।

व हे शिल्पीया शाखा जुयाचोंम्ह कालिगरं हे अशोक महाराजा यागु पूर्वोत्त दोलछि सुवर्ण मुद्रा स्वीकार याना राजाया थस उप-स्थित जूवोगु खः ।

अशोक महाराजां व कालिगर यात खना अत्यन्त हर्ष जुया उगु यंत्र यात स्यंके बिल । रक्षपालयात स्यंकाली क्रमशः पक्खा पिया भिक्षुसंघपि सहितं अन वयाच्वक्व राजा मंत्री भारदारपि सकसिनं

तथागतयागु शरीर धातुयात स्वचाक प्रदक्षिणा याना द्वाहाँ वंगु बखते महाकाश्यप भिक्षुं अघिष्ठान याना च्याका तःगु प्रदीप प्यप्वाः प्रकाश जुया च्याना चोंगु खना, अतिक हे आश्चार्य जुल । प्राकारया दुने वना, यंत्र निर्मित सुवर्णमय अश्वमूर्तिया गर्भे सोत्थना तःगु मणि समानं ज्योति यिना चोंगु अस्थिघ्रातुयागु पुचः खना, राजा सहितं सकलया चित्ते अनन्त-प्रमुदित-आनन्द जुल । न्हेन्हु तक अन हे नाना प्रकारं नृत्य, गीत, वाद्य द्वारा उत्सव सहितं पूजा गुणगान याना, अश्वमूर्तियात, दुने यागु प्रासादं पितकया, सुघर सफा याना नाना प्रकारया अलंकार अलंघृतयाना, धोजपताकादि ब्वेका, न्ह्याईपुसे च्वंक वाद्यतथाका नगरे रथ यात्रा याना चाः उइकल । चाउइका प्रासाद जक अन तुं लित तथा थकल ।

थुगु प्रकारं अस्थि धातु कया हे धुंका बछि भाग जम्बूद्वीपे सकभनं सकलया पुण्यार्थ कृपा तथा प्रतिदिन भावभक्ति याय् देक, ८४००० नगरे नगर पत्ति चंत्य छगः छगः बिहार छगू छगू स्थापना या घका ९६०००००००, ग्वीं खुगू कोटि मुक्कणं मुद्रा मंत्री अमात्य पिनि लाहाते बिया छोट ।

थुगु प्रकारं देशपत्तिकं चंत्य व बिहार देकेन्युगु बखते अशोक महाराजं महानुभाव ऋद्धि पराक्रम दुम्ह 'इन्दुगुत्त' धयाम्ह अरहन्त भिक्षुयाके प्रार्थना याःगुया निति वस्पोल भिक्षुयागु ऋद्धि पराक्रम बलानुभावं दकभनं हेर चार याना, खुलाया भित्रे सम्पूर्णं चंत्य, बिहार सिद्धयात । चंत्य व बिहार स्थापना यागु नं चन्द्रग्रहणयागु साइते सकभनं छगूपाखं हे स्थापना जूगु जुल । स्थापना ज्वी धुं कल बंगु मंगल समाचार नं चेष्यदोल राजापिसं छोया हल ।

अनंलि धातु बछि भाग बाकि दनिगु पातलिपुत्र नगरे समुद्रया समीपे क्वेत्या ति पाकं छगू मैदाने अमूल्य २ रत्नं जडित याना चंत्य

स्थापना यात । स्थापना याय् धुंका—ऱ्हेला, ऱ्हेन्हु तक पूजा भाव याना उत्सव याय् धका मती तथा बिघ्न निवारणार्थ मंत्री अमात्यादि थव परिवारपि मुना अशोकाराम बिहारे वना आर्य संघपित सादर दण्डवत् याना—संघ महास्थविर याके प्रार्थना यात...

‘भन्ते ! छल्लालया सेवक जि भक्ति यानागु पुण्य कार्यस बिघ्न वैगुयात ऱ्हुद्धि बलं हटे याय् फुम्ह भिक्षु छम्ह कृपातया बिज्याहुँ” धका प्रार्थना यात । महास्थविर नं ज्यू सोय् का” धका धया बिज्यात । महास्थविरयागु प्रति उत्तर न्यना राजा थःगु भवने ल्याहाँ वंगु जुल ।

थुखे भिक्षु संघपि सकलें समागम जुया महास्थविरं सल्लाह याना बिज्यात कि मार धयाम्हसें पुण्य कार्यस उपद्रव याय्त मवइ मखु । तसर्थ मार हटे याय्गु कार्यस छपिसं उद्योग याना बिज्याहुँ धका, भिक्षु छम्हयात, आज्ञा जुया बिज्यात । परं उम्ह भिक्षुं उत्तर बिया बिमज्या । हानं मेम्ह भिक्षुयात, आज्ञा जुया बिज्यात, मेम्ह भिक्षुं नं उत्तर बिया बिमज्या । एवं प्रकारं महास्थविरं क्रमशः सकलयात, आज्ञा जुया बिज्यात नं सु छम्ह भिक्षु हे अग्रसर जूपि मदु । थुगु प्रकारं स्वन्हु दसेलि संघ समागमस्थाने कालिनाग राजाया भूवने चोम्ह नाग छम्हसें संघपित, दर्शन याय्गु कामना याना दर्शनार्थ वया च्वन । उगु बखते आकाश मार्ग बोया वोम्ह गरुडं वनाग यात खनाः ज्वनेगु इच्छां बल बेगं हाने जुया क्वहाँवल । गरुड क्वहाँवोगु शब्द नागं ताया अधिकं हे त्राश जुया महास्थविरयाके शरण वल । अन महास्थविरं द्वितीय स्थविर यात, धयाबिज्यात—

“जि धासा जरा दुर्वल जुयाच्वन ऱ्हुद्धियागु योगे प्रवेश ज्वीगु असक्त जुल, छल्लपोलं थव नागयात भय रक्षायानाबिया बिज्याहुँ द्वितीय स्थविरं नं तृतीय स्थविरयात, प्रेरणा याना बिज्यात । एवं प्रकारं

वं वैत वं वैत, प्रेरण यायां यंकूगु बखते न्हेदें यागु उमेरम्ह श्रामणेरं
 “गरुडयात जि सन्तुष्ट याना छोया बिड” धका अधिवासन यात ।
 “श्रामणेरं नागयात रक्षायाइ” धका संघपिसं नं सोया च्वना बिज्यात ।
 अन गरुडं नागयात लुसि च्वकां जक्र थी लात । अन संघपिसं हतास
 चाया ‘का का श्रामणेर ! याकनं याकनं धका पिच्चाना हाला
 बिज्यात । श्रामणेर नं तन्मुहूर्ते हे चतुर्थं ध्याने प्रवेश जुया अधिष्ठान
 यानामात्रं नाग नं अत्यन्तं हे झ्यातुल ; गरुडया नं बलबेग दक्वं हीन
 जुयावन । तसर्थं गरुडं नागयात तोता हतपतं बिस्युं वन ।

श्रामणेरयागु योगबलं नागयात, ज्यू बचेजुल । तसर्थं नागं
 श्रामणेर सहितं संघपिन्त सादर प्रणाम याना नाग लोके तुं ल्याहाँ
 वन ।

अनंलि संघपिसं श्रामणेरयात, धयाबिज्यात कि ‘श्रामणेर !
 जिमिसं धैंगु खँ न्हापाहे स्वीकार मयागुया कारणे छन्त दण्ड बिंयेमाःगु
 जुल ।

श्रामणेरं “भन्ते ! सेवक जितः छु दण्ड बिया बिज्याय् माल?”

स्थविरं-श्रामणेर ! छं जूसां अशोक महाराजाया न्हेला न्हेन्दु
 तक पूजा याना चैत्य प्रतिस्था याइगु बखते मारयात हटे याना छोयगु
 कार्यं याय् माल ।

श्रामणेरं—“भन्ते ! जियासिनं अधिक ऋद्धि पराक्रम दुम्ह
 स्थविर भिक्षु दनि” ।

स्थविरं—“उम्ह स्थविर, गन दु ।”

श्रामणेरं—‘महासमुद्रया दुने रत्नयागु प्रासादे बिज्याना चोम्ह
 ‘तिस्सनाग’ धयाम्ह उपगुप्त भिक्षु दु; वस्पोल ध्याम समापत्तिस
 आपालं दिन तक निराहार याना बिज्याना चोन । मारयात हटे याय्
 फुगुली थोँकन्हे वस्पोल समानं मेपि सुं हे मदु ।”

ध्व खँ न्हापा तथागतं नं भविष्यत् बाणि आज्ञा जुया बिज्यागु दु । तद्यथा—“न्हापा श्री तथागत राजगिरिं नगरे पिण्डाचार बिज्यागु बखते—लें, मचाते धूःमुना ‘ध्वे’ धका म्हिताचवन । व मचाते फौजे न्हेदँ उमेर दुम्ह ‘पियदस्सी’ धैम्ह महाजन तुत्र छम्हनं दुगु जुल । व हे महाजन पुत्रं तथागत बिज्यागु खना अत्यन्तं हे श्रद्धाचित्त उदय जुया, पासापित नं धया, म्हिता चवनागु धूः कया श्रद्धापूर्वक तथागत यात प्रदान यात ।

अन भगवान बुद्धं नं उम्ह मचायागु श्रद्धा खना हर्षित मुख यासे आनन्द भिक्षुयात सोया बिज्यात । आनन्द भिक्षुं नं भगवानया लाहाते पिण्ड पात्र तथा बिल । भगवानं व हे पात्रे मचां प्रदत्त पांसु ग्रहण याना बिज्यात । उगु पिण्डपात्र पुनर्वार आनन्दयात तुं बिया-मुमुक्क न्हिला बिज्यात । तथागत न्हिला बिज्यागु कारणयात आनन्द भिक्षुं बित्तियाना न्यना बिज्यात । तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात—

“हे आनन्द ! जि न्हिलागु कारण मेता मखु; ध्व पियदस्सी महाजन पुत्रया ध्व पांसु दानयागु पुण्यं—देवलांके वना दिव्य सुखे-श्रयं परिभोग याय् दयी । अनंली शासन सम्बत्—२१८ दं दैगु बखते पातलि पुत्र नगरे बिन्दुसार राजाया शच्छि व छम्ह पुत्रपिनि मध्ये ‘अशोक’ धयाम्ह एक राजा ज्वीगु दु । उगु वखते व राजा, जिगु शासने अत्यन्त श्रद्धा दुम्ह जुया, न्हेला, न्हेन्हु तक महान-पूजा-भक्ति-दान-प्रदान याना थःगु शरीरे कपासं बेष्ठित याना—सुगन्ध तैल लुना, मत छोय्का पूजा याइ । उगु कार्यस विघ्न याःवैम्ह मारयात, ध्व हे महाजन पुत्र, “उपगुप्त धैम्ह” तिस्स नागस्थविर जुया, ऋद्धि पराक्रमं हटे याय् फुम्ह जुइ” ॥ इति ॥

थुगु प्रकारं श्रामणेरं बित्ति या त्तेली आपालं संघपिसं प्रमोदित जुया साधुवाद याना बिज्यात ।

अन निम्ह भिक्षुपिन्त सम्बोधन याना—“ उपगुप्त भिक्षुयात निमन्त्रण याना बोना हति हूँ ” धका छोयाबिल ।

अले वस्पोल निम्हभिक्षुपि नं ‘हवस’ धका अनं तुं अन्तर ध्यान जुया उपगुप्त भिक्षु बिज्याना चोंगु प्रासादया पिने प्रकट जुया—प्रासाद या द्वारे शब्द बिया बिज्यात । उपगुप्त भिक्षुं नं समापत्ति दनाः आगन्तुक भिक्षुपि नाप पति संघार “कुशल बार्ता याना” कारण न्यना बिज्यात । भिक्षुपिसं नं “संघ समागमे बिज्याहूँ” धका बिनति यात ।

उपगुप्त भिक्षु—अथे जूसा ज्यूका छल्पोलपि बिज्याहूँ; संघ-पिनिगु आज्ञानुसार जि वेगु जुल” धका आगन्तुक भिक्षुपि छोयाली, उपगुप्त स्थविर नं थवगु ऋद्धिबल द्वारा तुरन्त समागमे उपस्थित जुया, ज्येष्ठपि स्थविरपिन्त, प्रणाम याना बिज्याना चोंगु बखते, सःतवंपि भिक्षुपि नं ध्यंकः वल । अन वस्पोलपिसं उपगुप्त स्थविर न्हापालाक थ्यंक बिज्याना चोंगु खना आश्चर्य चायाचवन ।

अन संघस्थविर पिसं उपगुप्त भिक्षुयात धया बिज्यात ।

“आवुसो ! छपि जा शुक्ल, कृष्णपक्षया उपोषथ यायूत नं मवो, हानं संघ समागमे नं उपस्थित जू मवो । थःगु ध्यान सुखे हे जक मग्न जुया चवन । तसर्थ तथागतं नं महाकप्पिन्न स्थविरयात निन्दा याना बिज्यात । उकिया निंति आवुसो ! छपिन्त नं दण्ड लगे जुल” धका धया बिज्यात ।

उपगुप्त भिक्षुं आनन्दित जुसे बिनति यात—

“महास्थविरपिसं कृपा तया बिज्याइगु दण्डयात कमलपुष्प समानं जिगु शिरे धारण यायूगु जुल । जि आः छु दण्ड भोग यायू माःगु जुल भन्ते !।”

संघ स्थविरपित्रं धाल-“मेता मखु, आवुसो ! शासन दायक जुयाचोम्ह अशोक महाराजा भिक्षु संघपिनि सेवक जुया चोम्ह छम्ह उपासक खः । व हे राजा अशोकं चैत्य बिहार देका प्रतिस्था याना पूजा याइगु जुयाच्चन । अन उगु पुण्यकार्यस मार वया बिघ्न याः वई । व मार यात हटे याय्गु कार्य छपिनिगु भार जुल ।

उपगुप्तस्थविरं—“हवस्” धका स्वीकार याना बिज्यात ।

अन मेम्ह भिक्षु छम्हसें—“उपगुप्त भिक्षुं भोजन मयाःनि” धैगु सीका—उपगुप्त स्थविरयाके बितियात—“भन्ते ! जि न्हापायागु पुण्यं आः जित प्रतिदिन भोजन प्यङ्गः पात्र लाभ जुया च्वंगु दु । जितः छगः पात्र ल्यंका, स्वंगः पात्र छत्पोलयात अर्पण यानागु जुल, इच्छानुसार भोजन भपा बिज्याहूँ ।”

उपगुप्त स्थविरं—“छुयानागु पुण्यं लाभ जूगु ! आवुसो !”

भिक्षुं—“भन्ते ! जि न्हापायागु जन्मे ध्व हे पातलिपुत्र नगरे ‘महाजनया पुत्र’ धाय्का, मां-बौपिनि अतिकं योम्ह याकः काय् जुया च्वनागु बखते भिपिनिगु संगते लाना भिक्षु ज्वी दत । भिक्षु जुया शील, समाधि, प्रज्ञायागु उद्योगाभ्यास याना जुयाबले मां-बौपिसं नं जित भोजनार्थ निमन्त्रण याइगु जुयाच्चन । अन जि थःम्ह पासा सङ्घपि प्यम्हसित नं सःता यंका भोजन याकागु दु । उकिं जितः आः ध्व न्हि प्यंगः पिण्डपात्र लाभ जूगु व हे पुण्ययागु फल खः ।’

उपगुप्त स्थविरं—“आवुसो ! व छंगु भोजन शुद्धगु मखुत छाया धासा-छम्ह मां-बौ वं छन्त श्रद्धाचित्तं दान ब्यूगु मखु; पुत्रयागु स्नेहं जक ब्यूगु भोजन खः । तसर्थं छंगु आःयागु भोजनं नं जित इच्छा मजू ।”

हानं मेम्ह भिक्षु छम्हसें उपगुप्त स्थविरयाके बिनति यात ।

“भन्ते पुण्य फलं प्राप्त जूगु जिगु भोजन स्वीकारयाना बिज्याहूँ ।”
उपगुप्त स्थविरं—“छं छु पुण्ययानागु फलं प्राप्त जुल ?”

भिक्षु—“भन्ते ! जि न्हापायागु जन्मे थ्व हे पातलिपुत्र नगरे दैवज्ञ (ज्योतिष) ज्ञाने कोविदम्ह जुया चोनाबले, लोकजनपिसं नकूगु मधु घृतं युक्तगु भोजन नया देशपिने चाःह्यू वनाबले माखिचा छह्या जिगु न्होने वया लाहा बितियाना हाला चोंवल । व हे माखिचायात जि करुणातया, जि नया तयागु मधु घृतं युक्तगु भोजन ल्होया नकागु दु । व हे पुण्यया फलं थुगु जन्मे जित, थ्व मधु घृतं युक्तगु भोजन निगः पिण्डपात्र लाभ जूगु खः । थुके छगः पिण्डपात्र छल्पोल यात, अर्पण यानागु खः ।”

मुसुक्क न्हिला उपगुप्त भिक्षुं धया बिज्यात—“आवुसो ! छंगु भोजन नं जित इच्छामजू । जि थः हे स्वयं पिण्डाचार याना भोजन याय् ।”

छन्हु अशोक महाराजा बिहारे वया संघ महास्थविरपिनि न्होने च्वना बिति यात—“भन्ते ! मार यात हटे याय् फुम्ह भिक्षु दत ला ?”

महास्थविरं—“महाराज उके छं हे भंता काय्मो । सहस्रम्ह हे मार वल्ला धासा नं हटे याय्गु समर्थं दुम्ह ‘तिस्स नाग उपगुप्त’ धयाह्या भिक्षु थ्व खंला ?” थथे धया तिस्सनागयात वयना बिज्यात ।

अन राजां उपगुप्त स्थविरया न्होने वना बन्दना याःगु बखते राजाया मती उपगुप्त स्थविरयागु रूप सोया भति कडा स्वभावथे खना, राजाया मती “थ्व भन्ते नं जकं मारयात हटे याय् फैला ?” धका नाकं हे विश्वास मजुया ल्याहाँ वन । कन्हे खुन्हु राजाया मती उपगुप्त स्थविरयात परिक्षा याना सोय् धैगु विचार ल्वीका च्वन । उपगुप्त स्थविर नं कन्हे खुन्हु राजद्वारे पिण्डाचार बिज्यात । राजां

दान व्यूगु भोजन ग्रहण याना ल्याहाँ बिज्यागु बखते राजां-निश्शा त्वंकातःम्ह किशि छम्ह तोता हल; व किंशि नं उपगुप्त स्थविरयात ल्यूवल ।

‘व किशि राजां तोताहगु’ धका उपगुप्त स्थविरं सीका ले वया च्वँ च्वँ हे अधिष्ठान याना बिज्यात । अधिष्ठान याये मात्रं, ल्यू वोम्ह किशिजा शिला स्तम्भ समानं ‘सो’ चाः दुईका अन हे दना च्वन । उपगुप्त स्थविर जक तेढे पृच्छे हे मयां मार्ग लिसे बिज्याना च्वन ।

उखे राजा आदिं अमात्यपिसं-“किशि छाया दनाच्वन” धका सोवंगु बखते, किशि जा शिला स्तम्भ समानं च्वना चोंगु खना आश्चार्य चाया धाल “निश्चय नं ध्वस्पोल भन्ते नं मार हटे याय् फय् थुके शंसय मदुगु खतः” धका सन्तोष जुया हतपतं बया स्थविर उपगुप्त यात लीलाका न्ह्यो पना चरण कमले शिरं बन्दना याना क्षमा प्रार्थना यात--

“भन्ते ! छल्पोलयात जिमिसं द्रोह याय्गु चित्तं कष्ट बियागु मखु, केबल परिक्षार्थं मात्र यानागु खः, छल्पोलया सेवक जिमितः अपराध क्षमा याना बिज्याहुँ ।”

अन उपगुप्त भिक्षुं—“राजाया आयु आरोग्य ज्वीमा, हानं किशि नं न्हापाथें तुं ज्वीमा !” धका आसिर्बाद बियाबिज्यात ।

किशिनं न्हापागथे अर्थेंतुं जुया थःगु थासे ल्यांहाँ वन ।

उगु घटना सोया चोंपि आपालं हे लोकजनपि आश्चार्य चाया प्रशंसा याना च्वन ।

अनली अशोक महाराजां ८४००० चैत्य विहार प्रतिस्था याय्त नगरया दुने नं पिने नं न्यं कनं घण्टा घोषणा याकल की-थनीं न्हेन्हु त्वाकं चैत्य विहार प्रतिस्था ज्वीगु । थुके सकल लोकजनपिसं

त्रिशरण सहितं अष्टशील धारण याना चैत्य पूजा याय् माः ।”

न्हैतु दमेली (अक्षौहिणी) प्रमाणं अलंकारं अलंकृतपि
सेनापिमं चाःउडका मानु त्रायत्रिश देवलोक समानं शोभायुक्तगु देश-
यात श्वचाक प्रदक्षिणा याना, अशोकाराम विहारे वना, संघपिनि
समिपे चवना, महाचैत्यया छत्राख्यरं निकोय् यागु प्रमाणं प्रदीप
च्याका; नाना प्रकारं उत्तम हिसापं पूजा याना प्रतिस्था यात । उगु
प्रतिस्था याःगु वखते भिक्षु संघपि (चेःगुकोटि तक) आपालं कोटि
समागम जूगु जुल । भिक्षुणीपि ग्रीखुगु लख दुगु जुल । अरहन्तपि
जक लखल्लि ति प्रमाण दुगु जुल ।

—“तस्मिन्श्च खणे सन्निपत्तिता
असीति भिक्खु कोटियो अहेसुं भिक्खु
नीनश्च छन्नवुलि सतसहस्सानि, तत्थ
खीणासव भिक्खुयेव सतसहत्स संख्या
अहेसुं ।” धका पाराजिका काण्डे—अत्थकथाले प्रमाण
दुगुजुल ।

व उलि परिषदपिमं थः थःपिनि भिन्न भिन्न प्रदीप च्याकूगु
बखते मारया स्वेमफया “प्रदिप श्याना उपद्रव याय्” धका तच्चतंहे
बेग वायु तोता हल । अन उपगुप्त भिक्षु थःगु ऋद्धियागु बलं उगु
वायु फुक्क मुना दूर भूवने थ्यक प्वीके छोत ।

अन मारया तच्चतंहे क्रोध प्याहाँवया—त्याफि, च्वापु, अग्नि,
लोहं, क्रमशः वृष्टियाना हल । अन उपगुप्त म्थविरं नं थःगु ऋद्धि
यागु प्रभावं अधिष्ठान यायां मारं वृष्टि यानाहःगु क्रमशः फुक्क फया
फया चक्रवालया सिमानां पिने हाकुतिना छोया बिल ।

अन मारं भं भयंकर क्रोध पिकया, महा विशालम्ह वृषभयागु
भेष धारण याना वया, चैत्य प्रतिस्था याना चोंगु थासे विघ्नार्थ, बल

बेगं ब्वां वल । उपगुप्त भिक्षुं नं महाविशाब्दम्ह ग्यानापुसें चोम्ह
 व्याघ्रयागु रूप धारण याना भयङ्करगु शब्दं गरगजे ज्वीक हुँकार
 शब्दयाना वृषभ रूप मारयात लिना यंकल । मनुष्य गण जुको त्राहि
 त्राहि जुया च्वन ।

अनहानं मारं वृषभ रूपयात, परिवर्त्तन याना, सप्तशिर दुम्ह
 भयङ्करं तद्विक्रमःम्ह ग्यानापुसें चोम्ह नागयागु रूप धारण याना,
 व्याघ्र रूप उपगुप्त स्थविरयात लिना हल ।

उपगुप्तं नं व्याघ्रयागु रूप परिवर्त्तन याना भयंकरम्ह गरुड
 यागु रूप धारण याना, नागरूप मारयात लिना यंकल ।

अन हानं मारं नागयागु रूप परिवर्त्तन याना भयङ्कर राक्षस
 यागु रूप धारण याना, ताल-वृक्ष प्रमाणं ताः हाकःगु तथा, प्वाला
 प्वालां थीगु नांगा तलवार ज्वना गरुडयात लिना हल ।

उपगुप्तं नं गरुडयागु रूप परिवर्त्तन याना, मारया सिनं दुगुणा
 तद्विम्ह, बल्लाम्ह महाराक्षसयागु रूप धारण याना, निपालाहातं
 निपु विद्युत समानगु तलवार ज्वना राक्षस रूप मारयात लिना
 यंकल ।

अन धासा मारया चित्ते त्राशजुया—राक्षस रूप तोता, रूप
 यौवनं युक्तम्ह सुन्दर पुरुषयागु रूप धारण याना, उपगुप्त स्थविरयागु
 न्होने उपस्थित जुल । उपस्थित जुसेंली स्थविरं वैत तुं वाया-वायां
 दाया चोम्ह घृणायुक्त ध्वगिगना चोम्ह खिचा छम्ह मारया गःपते
 क्वखाय्का देव, शक्र, ब्रम्हा आदि सुनानं हे फ्यनाबी मफेक अधिष्ठान
 याना तोता छोया बिज्यात ।

अनंली मार पापीयात भवग्गीम्ह खिचा नवोगुलिं न्हाय् केके
 कुंका, फःफः सोसों, इतिमिति कंकं, लोकपाल चण्डुर्महाराजापि दुगुथासे
 बना धाल 'कारे ! थ्व छको लिकया ब्युरे ।'

चतुर्महाराजां "वस्पोल भिक्षुं क्वखाय्का हःगुयात, जिमिसं फेनेगु समर्थं मदु" धका तोतो छोट !

उगु हे प्रकारं मार पापी—शक्रया थासे वन, सुयाम देवताया थासे वन, सन्तुषित देवताया थासेवन । सुनिर्मित देवताया थासे वन वशवर्ति देवताया थासे वन । तर वं वं थासे सुनानं हे पयना बी मफुसेली अनं नं ब्रम्हलोके वना धाल—

"भो ब्रम्हराज ! छल्पोलं सेवकया उपरे करूणा तसे थ्व जिगु गःपते क्वखाय्का तःगु लिकया बिया बिज्याहुँ" ।

ब्रम्हां—“सुनां थ्व क्वखाय्का हल ?

मारं—“उपगुप्त स्थविरं”

ब्रम्हां—“हे मारदेव ! वस्पोल तथागतया शिष्य “अरहन्त उपगुप्त स्थविरं” क्वखाय्का हःगुयात जिमिसं जा विरुद्ध याय्गु समर्थं मदु । बरु छन्त, जि उपाय छगू कना छोय्—“वस्पोल उपगुप्त स्थविरया थासे हे वना, छं बिति भाव या, वस्पोलं हे आम खिचा लिकया बिया बिज्याई” धका अत्ति बिया छोट । अनली ब्रम्हायागु अत्ति न्यना वमार पापी अनं नं उपगुप्त भिक्षुया थास वया बिति यात—

“भन्ते ! जि बुत जिगु उपरे करूणा तथा बिज्याहुँ । जितः सारै अनर्थ जुल प्रभो ! थ्व खिचा लिकया बिज्याहुँ ।”

अन उपगुप्त स्थविरं मारपापीयात, पर्वतया समीपसं यंका, थमं क्वखाय्का तथागु ध्वग्गीम्ह खिचा लिकया, भिक्षुपिनिगु जनीयात अत्यन्तं हे दीर्घं ज्वीक सृष्टि यानाः मारयात अनहे प्यपुं क चित । हानं पर्वतेनं क्वातुक चिनाव मारयात, धयाबिज्यात कि—“हे पापी मार ! थ्व गुगु खः अशोक राजाया चैत्य पूजा समाप्त मजूतलें छ

धनं तु च्वना चो ।" ☸ पापी मार धाघाथे न्यना, यायाथे याका, कोच्छना सुम्क च्वना च्वन । उपगुप्त स्थविर थः मागु थासे आनन्दं बिज्याना च्वन ।

क्रमशः पूजा प्रारम्भ जुया नहेला न्हेन्दु दमेली, प्रतिस्था कार्य न समाप्त जुल । जुमेली उपगुप्त स्थविर मारया थासे बिज्याना "मारया छ्याना च्वनथे" धका छखे च्वना न्यना च्वना बिज्यात ।

अन मारं तथागतयागु सत्-गुण लुमंका "जि तथागतयात आपालं हे मखुथे मखुथे दुक्खबिया सनाजुयां हे तथागतं जित छं छगू हे कष्ट बिया बिमज्या । आः थो जित भिक्षुश्रावकपिसं भतिचा हे करुणा मतसे, निर्दयी जुयाः थुगु दुक्ख कष्ट बिल ।" धका पबंत पाखे फस्सोया कोच्छुना भुनु भुनुं हाला च्वन ।

हानं मारं छ धका हाला च्वन धासा—

"न्हापा न्हापायागु जन्मे जि अरहन्त-बुद्धपद लायफंगु कुशल कार्य याना वयागु दु । तर उगु पुण्यया प्रभावं जित तथागत ज्वीगु हे जक बरदान फोने । थ्व प्राणीपिन्त दया मदुगु श्रावक भिक्षु छता ज्वीमोले मा !" धका प्रार्थना याना च्वन ।

मार प्रार्थना याना चोंगु ताया उपगुप्त स्थविर हतपतं बिज्याना मारयात थमं चिनातयागु जमी फ्यनाः धया बिज्यात — "हे मारदेव !

☸ थ्व खं विचारवान् पियं विचारनीयगु खः कि—मार धयाम्हं कपट यायगुली बहु रूपी जुया-छले याना, -न्याक्यना ब्यां ज्वंका तेयो । हानं कुशल धर्मयात अर्थात् विषयं ह्युते ज्वीगु इच्छा याःपिन्त, मिखां सोय् मकुम्ह, केवल अन्धकारयात हे जक रुचि याना ज्वीम्ह खः । छुंथे, खुंथे प्रकाश थाय् दुक्ख भापा अन्धा थाय् हे जकं सुख भापीम्ह खः । व मारयात म्हसीकेत मिखा छगोलं जक स्वयां जा म्हसीकेत थाकुगु जुल ।

छं दुक्ख मन् याय्मते क्षमा या, तर जि यानाः राजायागु कार्यं नं
सिद्ध जुल, छंगु कार्यं नं सिद्ध जुल, भय अन्तराय नं शान्त जूगु जुल ।
थनीन ते छं तथागतयागु वर फोंयानिति छन्त पूजायाय् योग्य जुल ।

मारं धाल—“भन्ते छल्पोलपि श्रावक धैपिके दया करूणा धैगु
रत्ति हे मदु. निन्दा हे जक अधिक जुया च्वन । तसर्थ जि जा श्रावक-
यागु अवस्था छता ज्वी म्वालेमा !।”

उपगुप्त स्थविरं—“हे मारदेव ! छं दुक्ख मन याय् मते ! छाय्
धासा जि याना हे जक छं तथागतयागु वर फोंगु खः । छं वर फोनागु
फल निश्चयनं व्यर्थ ज्वी मखु, थुगु खँयात तथागतं आज्ञाजुया बिज्यागु
दु । हे मारदेव ! छं तथागतयात स्वयं नाप लाःगु नं दु । वस्पोल
तथागतया रूप-वर्णं गथे चोंगु खः ? वस्पोलया श्रावकपि सहितगु
रूप धारण याना जिमित नं छको क्यो,”

अन मारं धाल—“भन्ते ! छल्पोलं जित नमस्कार याय् मखुसा
जि फुथे रूप धारण याना क्यने ।”

उपगुप्त भिक्षुं “दे” धका स्वीकार याना बिज्यात ।

तत्क्षरो हे संघपिनि सकलं अन समागम जुल ।

हानं ‘मारं तथागतयागु रूप केनीबले पूजा भक्ति याय्’ धका
पुष्प, धूप, दीप ज्वना भिक्षु संघपि नापं तुं मेमेपि नं ल्यूल्यू मुनावल ।

अन मारदेवं तथागतयागु रूप क्यने धका जंगले प्रवेश जुल ।
जंगलं प्याहाँ वोगु बखते महापुरुषयागु ३२ ता लक्षण व असीति
व्यञ्जनया अलङ्कारं संयुक्त जुया च्वनम्ह, शोभायमानं म्ह प्यकुप्रमाणं
निर्मल रश्मि चाकलाक प्रकाश जुयाचोंगु तथागतयागु रूप धारण
याना, जवे सारिपुत्र. खवे मौद्गल्यायन निम्ह अग्रश्रावक. हानं
महाश्रावक धैपि चेम्ह सहितं सम्पूर्णं ज्वीक तथागतया श्री शोभा
दुरुस्त ज्वीक रूप धारण याना क्यंगु बखते अन उपस्थित जुया चोंपि

राजासहितं सकल परिषदपि अत्यन्तं हे सन्तोष जुया सवसिनं सादर नमस्कार यात । उपगुप्त भिक्षुं नं सँ हे मसंसें स्थिरं च्वना, तथागतयागु गुण वर्णन यात लुमंका, यथाथंगु विश्वासं श्रद्धातया, मारं क्योगु रूपयात सोसे सादर पञ्चाङ्ग प्रणाम याःगु वखते भेषधारी मार अनन्तुं लोप जुयावन । लिपा उपगुप्त स्थविरया सन्मुखे बया ब्रित्तियात—“भन्ते ! ‘जित नमस्कार याना विज्याय् मते’ धका छल्पोल यात धया तयागु देकं दकं हे जित छाय् नमस्कार याना विज्याना ?”

उपगुप्त स्थविरं—“भारदेव ! छन्त नमस्कार यानागु जा मखुले, जि जा श्रावकपि सहितं तथागतयात धकाः नमस्कार याना” धका धया विज्यात ।

उगु बरूतं निसँ मार देवं नं तथागतया शासने श्रद्धाचित्त उदय याना थःगु भूबने ल्याहाँ वन ।

अनली, उपगुप्त सहितं सकल अरहन्तपि चोना विचार याना विज्यात कि—“अशोक महाराजां धाथे हे थःमं देके ब्यूगु ८४००० चैत्य व विहार फुकं दृष्टान्त ज्वीक थःगु मिखां खन धासा, तथागतया शासने भन् हे तच्चकं निश्चय जुई ।” थथे विचारयाना थःथःगु ध्याने प्रवेश जुया व ‘इद्धिविध अभिञ्जाण (-दिव्यज्ञान)’ या प्रभावं दिशाविदिशा सकभनं हे चलमचत्ला ज्वीक खने दैगु ‘लोक विवरण’ धेगु ऋद्धि प्रातिहार्य याना क्यना विज्यात । उगु बखते राजायात गुजागु जुल धासा अशोकाराम विहारे चोना प्यंगु दिशा सं छ्वाखेरं सोगु वखते—महासमुद्र थ्यंकं जम्बूद्वीप छगुलि, हानं थमं स्थापना याके बियागु ८४००० चैत्य व विहार फुकं थःगु लाहाते तया सोय्थे साक्षात् ज्वीक प्रत्यक्ष खने दया बोगु वखते न्हापाया सिनं अधिक प्रीति प्रमोदानन्द उदय जुया जम्बूद्वीप छगुली गुलि लाभ जूगु खः उलि धन-सम्पति पूजा संकल्प याना, पुनर्वारं धातुचैत्य राजयात

परमार्थ दान हिसापं पूजा यायूत थःगु शरीरे कपासं हिना सुगन्धतैलं लुना, म्ह छम्हं महादीप छोयका पूजायात । उगु शरीर प्रदीपयागु अग्नि ज्वालानं मनुष्य तैतं च्वना न्हेम्ह च्वनीबले गपाय जाः ज्वीगु खः, उलिहे तःजायक ज्वाला थाहां वना च्वन । अशोक महाराजा नं 'इतिपि सो भगवा आदि बुद्ध गुणयात अनुपूर्बक एकाग्र चित्तं स्मरण याना-प्रीति प्रसन्न सोमनस्स जुया सँहे मण्से च्वना च्वन । उगु हिसापं च्वना चोसानं अग्नियागु तापं शरीरे छुं दाह मजू । शरीरयागु अङ्गप्रत्यङ्ग छुं छगू हे दग्ध मजुमें गोसित चन्दनं लेपन याना तयागुथे सिचुस्ये जक च्वना च्वन । थुगु प्रकारं न्हेन्हु तक पूजा भाव यायू धुंका, सुगन्ध नीरनं स्नान याना, आभर्णालङ्कारं अलंकृत जुसे मंत्री अमात्यादि परिवार सहितं, चैत्य राजयात स्वचाक परिक्रमा याना पूजा भाव यायूधुंका भिक्षु संघपिन्त भोजनादि दानप्रदान याना, धर्मकथा न्यना, कर्त्तव्य कार्य समाप्त याना राज-भवने ल्याहाँ वन ॥ इति ॥

यन्त्र शिल्पिया नाश

पुर्वोक्त हिसापं "अजातशत्रु राजां यन्त्र चक्रं कठिन पूर्बक स्थापना याना तःगु शरीर धातुयात अशोक राजां लिकया ८४०००, चैत्य स्थापना यात" थैगु समाचार योम नगरया राजां सियाः व यन्त्र सुनां स्यंकल ?" धका मंत्रीयाके न्यन ।

मंत्री—"महाराज ! न्हापा थन शिल्पविद्या सेकः वोम्ह शिल्पिया शाखासन्तान छम्ह पातलिपुत्र नगरे दया च्वन, वं हे उगु यन्त्र स्यंका बिल महाराज ! वैत, अथे तयाते मजिल ।

राजां—"अथे जूसा वैत, नाश याना छोयगु विचार यायूमाल" तुरन्त सामाग्नि देके बिल । नै (लौहमय) नरमूर्ति देका, तलवार

ज्वंका, उके भूत दुबिका नँ यागु बाक्से सोत्थना, चाय्के मजीक यंत्रं पुसातिना, 'रत्न दुगु बाक्स' धका अशोक राजायात चढे यानाहल । अशोक महाराजं नं चढे या:वोपित, इनाम बिया छोट । यंत्र विद्या स:म्ह कालिगरयात स:तके छोया, बाक्स चाय्के बिल । उम्ह कालिगरं थ:गु बुद्धि विचार याना सोबले "रत्न दुगु बाक्स मखु" धंगु सीका: राजायाके बिति यात—

“महाराज ! ध्व जा रत्नयागु बाक्समखु । केवल जित हे नाश याय्गुया निति जक बियाह:गु ख: महाराज ! जित रक्षा याना बिज्याहुँ । वर्तमान समये जिथेजाम्ह भूतावाहम यन्त्र शिल्पि ध्व जम्बूद्वीपे दै मखु । हानं भेपि ध्व जम्बूद्वीपे वयत नं असम्भव महाराज ! ध्व हे विद्याया लागी जिमि तापा: आजुं योम नगरे वना, सेका सीका थ:गु प्राण समेतं त्याग याना, यत्न-युक्ति जक ध्व देशे ध्यंका त:गु ख: महाराज ! आ: इमिसं थन जि छम्ह दनिगु सीका, जित:हे नाश याय्गुया कारणे छोया ह:गु ख: । महाराज ! सेवक जित करूणा तया बिज्याहुँ ।”

अशोक राजां—“छं छाय् धक्षा कया ? ध्व बाक्स छन्त छोया ह:गु जा मखुले । ध्व जा जित: बियाह:गु धका: ख: । छन्त ध्व बाक्सं गथे नाश याई ।”

शिल्पि—“महाराज ! थुकी दुने भूत दुबिका त:म्ह तलवार ज्वना चोम्ह लौहमय नरमूर्ति दु । ध्व बाक्स चाय्कलकि व प्यहाँ वया जित नाश याना ल्याहॉवनी ।

अशोक राजां—“धुके 'थुजागु दु' धका छं गथे सिल ?”

शिल्पि—“महाराज ! अमिसं युक्ति याना बाक्सदेका ह:गु लक्षण सोया जि सीका कया ।”

अन राजां मंत्रि नाप सल्लाह यात-“मंत्री ! शिल्पि धासा अथे धाल । आः थुके छु उपाय याय माली ? ।”

मंत्रि—“महाराज ! व कालिगरयागु खँ झीमं गथे विश्वास यायगु वं छु स्यू ? गन अन योमनगरं नसें आदर पूर्वक मान तथा चढे याना हःगु बाक्से रत्न हे ज्वी माःगुःखः । गनया भूत तथा हयू?”

पुनर्वार शिल्पि अथे हे बिति यात ।

मंत्रि शिल्पि याकेतुं न्यन—अथे जूसा गथे याय माली ले ?”

शिल्पि—“महाराज ! ध्व बाक्स जा-तच्चकं मिद्धोयका मिया राशे वांछोय माः ।”

अन मंत्री महाराजयागु खवाः सोया बितियात—

“महाराज ! ध्व मन् थुजागु यंत्र मंत्र विद्या सःम्ह जुया नं नाना प्रकारया शंखा याना भय कया च्वनी । वं धाःथे गबले जुइ ? ।”

अन अशोक महाराजं मंत्री यागु खँ विश्वास याना कालिगर यात आज्ञाबिल—

“हे शिल्पी ! उके दुने छुदु, छु मदु छं चायका सोगु हे मखुनि, सिर्फ ‘अथे-अथे’ धका जक हाला च्वन । तीजक छको चायकानी सोरे ?”

अन कालिगरया मती हरेस नया, भासुकाल तसे प्राणयात निराशा याना, थःगु छे वना स्त्री-पुत्रपिन्स धन-सम्पत्ति बीमागु बिया कार्य कर्म सिधेका राजाया धास वया, राजाज्ञानुसार उगु बाक्स ज्वना-त्रिरत्नयागु गुण म्मरण याना अनित्य दुक्ख अनात्मायागु भावना लुमंका, मंत्रविद्यां बाक्स चायकल । चायके वं दुने चोम्ह नरमूर्ति प्याहाँ बया—बले शिल्पि यात नञ्चुसे चोक त्यात्या क्वा क्वायाना मोस नगरे तुं ल्याहाँ वन ।

नरमूर्ति वाक्सं स्वाराभक प्याहाँ वोगु वखते अशोक महाराजा नं थारा नुया ग्याना च्वन । लीपा नरमूर्ति ल्याहाँ वनाली राजां 'मंत्री अमात्य पिसं धागु खें विश्वास यानागुलिं अमूल्यम्ह शिल्पि छम्ह नाश जुल' धका पश्चाताप याना च्व ।

सहिन्द्र व संघमित्राया प्रब्रज्या

छन्हु अशोक महाराजा चतुरङ्गी सेना सहित याना अशोकाराम विहारे वना संघपिनि सन्मुखे उपस्थित जुया बिति यात—

“भन्ते ! वस्पोल त्रिलोकया नाथ सम्यक् सम्बुद्धया शासने न्हापानं सेवक जिथें महत् परित्याग, दान-पूजा याना वं पि सुं दुला ?”

अन संघपिसं मौगलि पुत्रस्थविर तिस्सयात न्ह्यो चिय्का बिल । मौगलि पुत्रस्थविरं राजायात उत्तर बिल—

“दायक महाराज ! भीम्ह शास्ता गौतम तथागतया पालं निमें थौतक तथागतया शासने महाराजंथें महत्परित्याग दान-पूजा याना वं पि सुं हे मदुनि । महाराजयागु कृत्ति हे श्रेष्ठोत्तम जुया च्वन ।”

थुलि मौगलिपुत्र यागु वचन न्यना राजाया चित्ते हर्षं प्रफुल्ल जुया पुनर्बार बिति यात—

“भन्ते ! अबे ब्रूसी जित शासन दायद-अंश-भाग प्राप्त मज्जीला ?”

मौगलि पुत्र—“महाराज ! थुलि दान पुण्य याना-शासन दायद प्राप्त ज्वीगु खं छखे तथा ध्व मर्त्यमण्डलया भूमिनसें ब्रम्हलोक थ्यकं चतुर्प्रत्ययादि धनरत्नया राश तथा दान बिल धासानं तथागतया शासने शासनदायाद प्राप्त ज्वीमखुनि ।”

राजां—“भन्ते ! छु पुण्य कार्यं यासा जित शासनदायाद प्राप्त जुई ?”

स्थविरं--दायक महाराज ! थःथपिनि पुत्र पुत्रीपि तथागत या शासने यथाविधि प्रब्रज्या कायकल धासा जक शासन दायद प्राप्त जुई ।

अन राजाया मती—“जिगु थ्व दुर्लभ नरजन्म जुयागु सार ज्वीक, दुर्लभगु तथागतया शासन दायद प्राप्त याय्या नागी थुलि तक महत्परि त्याग दान प्रदान पूजा भाव याना हे शासन यागु छुं अंश प्राप्त मज्जुनि धासेलि आः जि छुं याय माली ।” धका विचार याना उखें थुखें सोगु वखते पुत्र महिन्द्र कुमार थःगु समीपे च्वना चोम्हयात सोया विचार यात कि—

‘युवराज जुयाचोम्ह किजा तिस्सकुमार प्रब्रजित जुसेली थ्व जिम्ह पुत्र महिन्द्रयात युवराज पद बिय, धका विचार दुगु खः अथेनं युवराज पदयासिनं भिक्षुयागु पद हे महोत्तम जुया च्वन ।’ धका बिचारयाना, पुत्र महिन्द्रयात धाल—

“प्रिय पुत्र ! छं प्रब्रज्या ग्रहण यायगु समर्थ दुला ?”

महिन्द्र कुमारयानं ककाम्ह युवराज तिस्स भिक्षु जूसें निसें हे—
‘जिनं भिक्षु ज्वीदेमा !’ धका प्रार्थना याना चोम्ह जूया निति पिता अशोक महाराजं न्यंगु वखते महिन्द्र कुमारया मती अत्यन्त हे हर्ष-चित्त उदय जुया पितायात प्रत्युत्तर बिल । “पिता ! जि प्रब्रजित ज्वीगु समर्थ दु । जित प्रब्रजित याना पिताया याकनं शासन दायद प्राप्त याना बिज्याहुं ।”

अनली राजां थःम्ह पुत्रि संघमित्रायाके न्यन—

“प्रिय पुत्री ! छनं प्रब्रजित ज्वीगु इच्छा दुला ?”

संघमित्रा—“भो पिता ! जिम्ह स्वामि अग्गिब्रम्हा भिक्षु जुसां निसें हे जि नं भिक्षुणी ज्वीगु प्रार्थना याना च्वनागु दु ।”

अन राजां नं पुत्र पुत्रीपिनिगु श्रद्धाचित्त खना अत्यन्त सन्तोष जुया, भिक्षुसङ्घ पिके प्रार्थना यात—

‘भन्ते ! ध्व महिन्द्र कुमार व सङ्घमित्रा घयापि निम्ह जिगु हृदयया अलङ्कार याना तयापि खः । धुमित तथागतयागु शासने प्रब्र-जित यानाव सेवक जितः शासनदायाद पावे ज्वी माल ।’ अले उगु प्रार्थना यात सङ्घपिसं स्वीकार याना बिज्यात ।

अन मोगगलि पुत्र स्थविर उपाध्याय जुया, महादेव स्थविरं शरण गुण-दश शील बिया मज्झन्तिक स्थविर अनुशासक गुरु जुया, २० दँ या उमेरे महिन्द्र कुमारयात उपसम्पन्न भिक्षुया पद बिया बिज्यात । प्रब्रजित कार्य समाप्त नं जुल महिन्द्र कुमार नं चतुप्रति सम्भदा सहित अर्हन्त फल प्राप्त जुल ।

सङ्घमित्रा कुमारी छम्ह १८ दँ जक दुम्ह जूया निरति उपसम्पदा ज्वी मज्जुनिगु जुया श्रामणेरी जूगु जुल । सङ्घमित्रा—श्रामणेरीया उपाध्यायी-धम्मपाली थेरी, शरण गुण व दश शील ब्यूम्ह गुरु आयु-पाली थेरी थुगु प्रकारं पुत्र पुत्रीपिन्त प्रब्रजित याःगु जुल ।

उगु बख्ते राजाया अभिशेक जूगु ८ दँ दुगु जुयाच्चन । बुद्ध सम्बत—२२५ साल जुयाच्चन ।

अनली आयुष्मान् महिन्द्र थःम्ह उपाध्याय गुरुया नाप च्वना बुद्ध बचनामृत “त्रिपिटक ग्रन्थ” स्वदंया भित्रे थेरवाद सहितं सेका दोलछिम्ह सङ्घपिनि (पामोक्ख) जुल ।

अशोक महाराजाया अभिषेक कया ८ दँ दुगु बख्ते, कोन्त-पुत्र तिस्स स्थविर परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

वस्पोल कोन्तपुत्र तिस्स स्थविर दाजु-किजा निम्हयागु गुजागु खँ दु घासा पातलिपुत्र नगर याम्ह व्याधा छम्ह बने चाःह्य वंबले

‘कोन्ति’ धैम्ह किन्नरी नाप समागम (मिस्त्रित) जुया, वया पाखे’ पुत्र निम्ह जन्म जुल । उके ‘वोन्ति पुत्र तिस्स’ धयाम्ह ज्येष्ठम्ह जुल । ‘सुमित्र’ धैम्ह कनिष्ठम्ह पुत्र जुल । अपि पुत्रपि निम्ह अशोक महाराजं प्रतिपालन यानातल । वैश दया वसेली ‘महावरुण स्थविर’ धैम्ह अरहन्त भिक्षुया थाय् लःल्हाना प्रब्रज्या विया ता मदुवं हे खुगू अभिञ्जाण सहितम्ह अरहन्त जुल । लीपा छन्हू कोन्तपुत्र स्थविरयात तच्चोगु वायुरोग जुया भैषर्यार्थं घृत छगू (पास) चमिचा हे लाभ मजुया किजाम्ह सुमित्र स्थविरं पातलिपुत्र नगरे सकभनं चाच्चाउला पिण्डाचार याः वनं हे नं चाभ मजुया ल्याहाँ बिज्याग बखते थुखे दाजुम्ह स्थविर आकाशे थाहाँ वना बजासन याना सङ्घपित ‘अप्पमाद’ धर्म उपदेश बिया तेजो धातु समापत्ति ध्याने च्वना परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

थुगु समाचार अशोक महाराजां सिया अपशोच याना धाल--

‘ओहो ! गुजोगु अपशोचगु खँ जुल ? शासने प्रसन्न जुया च्वना म्ह जिथेजाम्ह एकराजाया पाले हे घृत, छगू चमिचा लाभ मज्जीमाःगु छुदु; ?” धका संवेग उत्पन्न जुया नगरया प्यंगू बिशा सं तःतः धंगु पुष्करणी प्यंगू देका, छगू पुष्करणी घृत छगू पुष्करणी कस्ति; छगू पुष्करणी चिक, छगू पुष्करणी शाखः, परिपूर्ण याना, ‘भैषर्यार्थं सङ्घपिन्त दान’ धका सङ्कल्प याना तल ।

ध्व हे खँ यात-कैचि आचार्यपिनि मते थथे धयातल कि-“यंत्र मंत्र निर्मित गरुड गया कट्टवाहन राजकुमारी बनबिहार याना चोगु बखते पातलिपुत्र नगरया ब्याधां नाप लाना, परस्पर प्रेम-प्रीति जुया संगम जूगुलि ‘कुण्डपुत्र व सुमित्र’ धयापि निम्ह पुत्र पैदा जुल ।”

हानं कोन्तपुत्र स्थविर निर्वाण जूगु खँ नं-‘दीपवंश भैगु ग्रन्थे धया तल कि-“कुण्डपुत्र तिस्सया घाले बिच्छे न्यागुलि परिनिर्वाण जुल”।

अशोक महाराजाया राजधानी-पातलिपुत्र नगरे प्यखे कुने प्यंगू ध्वाका दया च्वन । छगू २ ध्वाकाय् छगू २ दिशां पोटा उठे जुया वया चोंगु-सुवर्ण मुद्रा छगू २ लक्ख दुगु जुल । हानं देश नगरे न्याय-निसाप छिने याना चोंगुया 'पानसुपारी' धका न्हि छगू लक्ख आमदानि जुया च्वन । थुगु न्यागू लक्ख सुवर्ण मुद्रा मध्ये '८४००० चैत्य यात पूजा सामान् (धूप-दीप) यात धका छगू लक्ख, भिक्षु संघ पित् छगू लक्ख, त्रिपिटक विद्यार्थि भिक्षुपिन्त छगू लक्ख, हानं प्यंगू पुष्करणीस 'घृत, करित, चिकं, शाख' यात धका छगू लक्ख, निगोध श्रामणेर यात छगू लक्ख । थ्व न्यागू लक्ख सुवर्ण मुद्राद्वारा सबंदा हे शासनयागु सेवा याना च्वन ।

हानं देवतापिसं चढे याय् हःगु वस्त्रयागु चीवर देका दच्छिया स्वको किशिमहे क्वबीका निगोध श्रामणेरयात दान बियाच्वन ।

उगु बखते जम्बूद्वीपे चोंपि भिक्षु संघपिनि सेवन याइगु चीवर जूसां आपा हे निगोध श्रामणेरयागु चीवर जुया च्वन । थुगु प्रकारं तथागतया शासन- उन्नति जुया वसेली—यो यो थें सनाज्वी माःपि मिथ्यादृष्टि तैथिकपिनि पूजा सत्कार लाभ जुयाचोंगु फुकं हानि जुया वन । अर्थात्—अनेक प्रकारं धर्माचरण याना, अनेक प्रकारं ज्ञानोपदेश याना जूसानं तैथिकपिनिगु मार्गया सिनं तथागतयागु ज्ञान मार्ग आपालं हे परिशुद्ध धैगु सीका, विचारवान् ज्ञानीजनपिसं तथागतया शिष्यपिन्त प्रशंसा याना, तथागत यागु शासने निश्चय याना हःगुलि मिथ्यादृष्टितसैं न भिक्षु संघपिथाय् वया वया छल्कपटं प्रब्रजित जुया जुया, 'जिपि नं तथागतया शिष्य भिक्षुपि खः' धका योयो थें नियम याना, लोक पिन्त नानाप्रकारं असत्मार्ग क्यना, सद्धर्म यात 'असद्धर्म' धका, असद्धर्म यात 'सद्धर्म' धका, हानं 'सत्मार्ग' यात 'असत्मार्ग' धका, असत्मार्ग यात, सत्मार्ग धका, तथागतयागु सदुपदेश यात उल्टा-पुल्टा

याना कना उपदेश बिया बिया उपासक उपासिकापिन्त थःथःपिनि 'जजमान' धका नालाः २ कलङ्क पिकया जुयाच्चपीं धूर्त्त भिक्षुतेत संघ भिक्षुपिनं 'सङ्घ खः' धका स्वीकार मया । उज्यापि दुष्टतेत प्रब्रज्या नं मव्युमेली तैथिक ते थःथःहे बिधि मदुसा नं योयोथें मुण्डन याना ह्याउकं-म्हामुक वस्त्र रंगे याना, धारण याना, उखें थुखें बिहारे वना वना भिक्षु संघपिनि यायाथें उपोषथ पवारण याइगु थासे द्वाहाँ द्वाहाँ वना, नाप नाप च्वना सना जुल । अपि नाप उपोषथ पवारणा मयासे भिक्षुसङ्घपि अलग च्वना च्वन ।

तृतीय सङ्गायन

अनली महामोग्गलिपुत्त तिस्स धयाम्ह स्थविरं—लीपा तच्चोग्ग कलंकं ल्वापु जुइ' धका सीका—आयुष्मान महिन्द्रयात, सकल सङ्घपि लःल्हाना थःजक—अहोगङ्गा धयागुया समीपे बिज्याना च्वन । बिहारे कलङ्क याना जूपि तैथिक भिक्षुपिसं त्रिपिटक ग्रन्थादि नियम् यात सेके सीकेगु छुं छुं हे वास्ता मयासं योयोथें आचरण याना सना जुया च्वन—'गुलिसेनं योग्य-होम याना जुल । गुलिसेनं पञ्चाग्नि व्रत याना जुल । गुलि सेनं सूर्यभक्ति, गुलिसेनं अधमं वादी—दन्तकथा सास्त्र देका, थःथ कतिलागु खँ मिले याना, सद्धर्म उल्टा-पुल्टा याना, उपदेश कना शिक्षा बिया बिया जुयाच्चन । उकिया निति आर्यसङ्घ भिक्षुपिसं नियमे बिरुद्धपि तैथिक भिक्षुपि नाप उपोषथ पवारणादि यायु मज्जिया अशोकाराम बिहारे न्हे दँ तक उपोषथ पवारणादि कर्म चले मज्जुगु जुयाच्चन ।

थुगु समाचार अशोक महाराजं सिया अमात्य छम्हेसित सम्बो-
धन याना आज्ञाजुल—

'हे अमात्य ! छ बिहारे वना भिक्षुपिनिगु कलहयात, साम्य-
याना 'भिक्षुपि सकलें मिले जुया उपोषथ कर्म या' धका धा हँ ।'

अमात्यं धासा बांलाक कारण बुझे मजुया, राजा याके पुनर्वार न्यने नं मछाला, मेम्ह अमात्यया थास वना राजां धाःगु खँ सत्लाह यात । मेम्ह अमात्यया मती-लोकजनपिनिगु भकडा छिने याय्थे मखा ज्वी' धका भालपा धाल कि—“पासा ! गथे गां गामे खुया-लाका डाका मारे याना ज्वीपिं लोकजनपित, हानं परजन यात दुक्ख कष्ट बिया हाय्का जूपित, हानं राजायाम् राज ताकेयाना जूपिन्त, अथवा राजायत ह्यपे याना देश ग्राम स्यंका जूपिन्त, कलङ्क पिकया उपद्रव याना जूपिन्त बाकि-साकि मतसे जीव दण्ड याइ । वथेतुं छनं विहारे वना कलङ्क उपद्रव याना सनाजूपिं भिक्षुपिन्त नं बांलाक मिले जुया बांलाक ज्या खँ चले या धकाः धा । यदि धयानं हे मिले मजुल धासा-मिले मजूपिन्त तलवारं छेदन याना थकि' धका अत्ति बिया छोट । अमात्यं नं व हे खँ सदर याना अशोकाराम विहारे वन । वना भिक्षुपिन्त धाल-

‘हे भिक्षुपिं ! छिपिं छाया कलह याना, कर्तव्य कार्य हे नं मयासें त्वाना जुया ? त्वाय्मते, मिलेजुया उपोषथादि कर्तव्य कार्य या’

अन आर्यं सङ्घपिसं धाल—“जिपिं जा अपिं तैथिकपिं नाप उपोषथकर्मं याय् मख् ।” अले अन अमात्यं बिचार छू मयासें तं पिकया आर्यं श्रावकपिन्त—‘थपिहे का कलह पिकया चोपिं, जिमिसं धैगु खँ हे मन्योपिं' धका ज्येष्ठ कथं नसें न्यना २ तलवारं शिरच्छेदन यायां यंकुगु बसते, न्हापा युवराज जुयाचोम्ह तिसस स्थबिरं खना विचार याना बिज्यात कि—“राजां जा थपाम् चोतं अत्याचार कदापि याइ मख् । ध्व जा निश्चयनं ध्व हे मूर्खम्ह अमात्ययाम् भूल बिचार ज्वीमाः' धका थःगु ऋद्धि द्वारा अमात्यया लिक्क चोंगु आसने थ्यंकः बिज्यात । अन अमात्यं युवराज भिक्षुयात घात याम् मछाला, त्याहाँ वया अशोक महाराजा याके बिति यात-

“महाराज ! जि विहारे बना भिक्षुपिन्त 'मिले जुया उपोषथ या' धका धयानं मयामे अत्यरी जुया चोपि भिक्षुपिन्त क्रमशः शिर-
च्छेदन यायां वनागु युवराज भिक्षुया थाय तक थ्यन, आः थुके गथे
याय् माली” धका न्यन ।

अमात्य यागु थुगु कुशब्द न्यना मात्रं राजाया हंशं थाय तोता,
म्हछम्हं थरररं खाका, आतुर ज्वीका, तः तः ग्वेक मिखाकना,
लाहा ब्वे ब्वे श्याना तमं तमं धाल कि—“रे रे मूर्ख ! निर्बुद्धि
चान्दाल ! छंत, जि छ धया छोयागु ? आम भिक्षुपिन्त प्राण घात
या' धका सुनां धाल ? छन्त जि छ 'भिक्षुपिन्त प्राण घात याना
थकि' धालला ? छं सुयागु खँ न्यना भिक्षु पिन्त प्राण घात यानागु ?,
हाय ! हाय ! काका ध्व मूर्ख अमात्यं सत्यानाश यात !! आः गथे
याय् !!” धका वाथाक्क दना, हतपतं न्होने सन्तुं दुपि सेवकपि
सुंका तुरन्त विहारे बना, भिक्षुमंघपिके लाहात जोजलपा वितियात—

“भन्ते गुरूपि ! छल्पोलपिनि सेवक जि 'भिक्षुपिन्त, प्राण घात
या' धकाः धयागु हे मदु ध्व मूर्ख अमात्यं धथिजागु अनर्थं यात ।
आः ध्व अघोर-भयङ्कर पाप सुनां भोग याव माली ये ? स्वैत ध्व
पाप लगे ज्वी ?

अन गुलि २ स्थविरपिसं धाल कि—“राजायागु बचनं हे यदि
अत्याचार याःगु खःसा राजां हे भोग याय् माली ।”

गुलिसिनं धालकि—“राजायात नं, अमात्ययात नं निहोसितं
पाप लगे जुई ।”

गुलिसेनं धाल कि—“राजाया भिक्षुपिन्त घातक यायगु मती
हे मदु राजां स्यूगु हे मखु ध्वजा व हे मूर्ख अमात्ययागु कुविचारं
जक अत्याचार याःगु खः । थुके राजायात पाप लगे ज्वी मखु ।”

थुगु प्रकारं गूलिसेनं गथे, गूलिसेनं गथे धाःगुलि राजाया मती भं आकुल-व्याकुल जुया, शंसय निवारण मज्जुगुलि, भयङ्करगु पाप जक न्ह्योने खनाचोन, तसर्थं मन शान्ति मजुया पुनर्वार संघपिके बित्तियात-

“भन्ते गूरुपी ! छल्पोलपिनि सेवक जित, थुगु तच्चोगु शंस-याग्नि दाह जुयाचोगु यात सुनां शान्त याना वियू ? हान थुगु शासने नं कलङ्क मदेक सुनां साम्य याय् फ्यू ?”

संघपिसं धाल—“महाराज ! दायक महाराजाया मतीचोगु शंसयाग्नि शान्त याय्गु व शासन कलहयात शाम्य याय् फुह्य जा मोग्गलिपुत्त स्थविर जकं दु । वस्पोल धासा अहोसंगा पाखे बिज्याना च्वन ।”

उखुन्हुहे राजां दोलछि २ भिक्षु पिनि नायक जुया चोपि-संघनायक प्यम्ह व हानं दोलछि सेनाया अफिसर जुयाचोपि प्यम्ह सेनापति सहित परिवारपि सकल छोया, मोग्गलिपुत्त स्थविर निमंत्रण याके व्छत । इपिसकलें बलवेगं वना अन ध्यंकाः धाल—

“कानु छल्पोलयात स्वयं राजां हे सःता दःगु जुयाच्वन । तसर्थं भति याकनं विज्याहुं नु !” स्थविर मोग्गलिपुत्त तिससं स्वीकार याना बिमज्या । निमंत्रण याः वोपि ल्याहाँ वया राजा यात बित्तियात । पुनर्वार राजां—धर्मकथिक च्याम्ह व सेना पति च्याम्ह परिवार सहितं छोयाबिल । अथे नं बिमज्या । बिमज्यासेली अशोक महाराजां पुनर्वार संघपिथाय वना वित्तियात—“भन्ते ! छल्पोल-पिनि गुरु महा स्थविर यात सेवक जि निको तक निमंत्रण याके छोय् धुन, अथे नं बित्तिया आः गथे याय माली ?”

संघपिसं—“बिमंत्रण यावोपिसं सादर भावं निमंत्रण मयासे अनादर भावं निमंत्रण यात ज्जी, छकें बिमज्यात ज्जीमा ।”

राजां—“शुगु प्रकारं सादर याःसा बिज्याई ?”

भिक्षुपिसं—“महाराज ! वस्पोल यात शुगु प्रकारं सादर याय्माः धासा सरासर वना न्हापां वन्दना याय्गु, अनंली कुशल प्रश्न न्यनेगु; अनंलि गथे धाय्गु धासा—‘भन्ते ! तथागतया शासने तच्चवं हे कलह उत्पात जुयाच्चन । शुगु उत्पात शान्तार्थं, सकल लोक यात हितकर जुयाचोंगु शासनया उन्नति यायत कृपा तसे सहायता याना बिज्याहूँ, धका प्रार्थना याय्वं वस्पोलं करुणा तया सहायता याना बिज्याई ।”

शुलि युक्ति न्यना अशोक महाराजां—धर्मकधिक १६ म्हे वो सेनापति १६ म्हे सित उगु युक्ति सेना, पुनर्बार निमंत्रण याके व्छत । पुनः हानं राजां संघपिके न्यन—

“वस्पोल स्थविरया उमेर गुलिति दत ज्वी ?”

संघपिसं—‘७२ दँ या वृद्ध महास्थविर ।’

राजां—‘भन्ते ! वस्पोल ताम्नान् आदि जाने आरोहण याना बिज्याईला ?’

संघपिसं—‘वस्पोलं छु हे आन् आरोहण याना बिज्याइ म्छु ।’

‘अथेगूसा द्वंगा यागु प्रवन्ध याय्माली ।’ धका आपालं द्वंगा मिले याना, बांलाकं छगू देका छोयाबिल ।

निमंत्रण याः वंपि अन ध्यंकाः वन्दनायाना. सादर पूर्वक राजां सेना हः थें बिति यात ।

अन मोगगलिपुत्त स्थविरं मती विचार लुमंका बिज्यात कि—
“तथागतया शासन उन्नति याय्या निति हे जि ब्रह्म लोकं च्युत जुया क्वहा वयाः भिक्षु चर्यां ग्रहण याना व्वनागु सः.” धैगु विचार ल्बीका निमंत्रण स्वीकार याना बिज्यात । ‘कानु ! थथें हे वे’ धका. लःचाले

यायुग् चालनी छगू जे घाना प्रस्थान याना बिज्यात । क्रमशः पातलि-
पुत्र नगरे ध्यनी खुन्हु चान्हे अशोक महाराजाया गुजोगु स्वप्न खना
च्वन धासा—‘आकाश मार्गं श्वेतवर्णम्ह हस्तिराज छम्ह वया राजाया
शिरं नमं जोगु लप्पा थ्यकं श्वैथं पित्तु पिया च्वन’ धका म्हना च्वन ।
प्रातकाल जुमेलि स्वप्न परिक्षकपि सतके छोया स्वप्न यागु फल
न्यन । स्वप्न परिक्षकं उत्तर बिल कि—

“महाराज ! श्वेतवर्णम्ह हस्तियागु लक्षणं—छल्पोल याथाय
श्वेतचित्तम्ह अरहन्त भिक्षु छम्ह बिज्याई । हानं पित्तुःप्युग् थेतुं अर-
हन्त भिक्षुं नं महाराजयागु वाहाहुस स्पर्शं याना बिज्याई” थथे धाय्
धुंका, ताउ मजावं ‘महा स्थविर नं थ्यकः बिज्यात’ धैगु समाचार
न्यने दत । राजानं हतपतं गङ्गाया तीरे वना, बने ज्युथाय् तक लखे
क्वहाँवना स्थविरं न्हाय् देक लाहा बिल । स्थविरं नं राजायागु
लाहाज्वना बिज्यात । स्थविरं राजायागु लाहाज्वंगु खना (अष्ट-
पहरियां) जुजुयागु तलवार ज्वना चोम्हं “स्थविरयागु शिरच्छेदन
याय्” धका तलवार ज्वना वोग बखते, लखे किगालु खना अशोक
महाराज—“हे हे! होस या ! छं, न्हापा नं मूर्ख अमात्यं अत्याचार
यागुलि थौं तक जिगु चित्त शान्त मजूनि । छ नं अविचारगु ज्या माय्
त्यना ला ?” धका हक्का, राजां स्वयं थमंतुं स्थविरयात लँ क्यना
उद्यानपाखे विज्याकल । ☀ बिज्याका, छचाखयरं सूर बीरपि सैन्य

☀ उगु बखत यागु दस्तुर गथे धासा सुगुम्ह सेनं राजायागु हस्त
ज्वनी बैत तरवारं पालिगु राजा पिनिगु चारित जुयाच्वन । मोगलि
पुत्र स्थविरनं उगु चारित स्यू, स्यूसा नं छु या कारणे लाहा ज्वना
बिज्यात धासा थुम्ह राजां जिकेप्रश्नार्थं—निमंत्रणा यावगुखः तसर्थं
थुम्हराजा जिगु धमन्ते बासिक जि थ्वैत साहेता बीयोग्यखः धका
बिचार याना विज्यागु जुल ।

पडरा तथा, राजां स्वयं थमंहे स्थविरयात तुति सिका ह्या; अलग लिचिल। लिचिला राजाया मती स्थविरयागु शक्ति परिक्षार्थं, विचार ल्वीका बिनति यात—

“भन्ते ! छल्पोलया सेवक जि प्रातिहार्यं छको सोय्गु अत्यन्त इच्छा जुया च्वन ।”

स्थविरं—“दायक महाराजाया गुजागु प्रातिहार्यं सोय्गु इच्छा-जुल ?”

राजां—“भन्ते ! थ्व महापृथ्वी कम्पज्वीगु छको सोय्गु इच्छा जुयाच्वन ।”

स्थविरं—“छ महाराजाया मती-सम्पूर्ण महापृथ्वी कंप ज्वीगु सोय्गु इच्छा लाकी, छुं छकूचाभूमि जक कम्पज्वीगु सोय्गु इच्छा ?”

राजां—“भन्ते ! कम्प मध्ये दके थाकुगु गुगुखः ?”

स्थविरं—“जि छगु महाराजायाके न्यने—‘जलं पूर्णं जुया च्वंगु भाण्डे सम्पूर्णं जल कम्प ज्वीगु थाक्वीला कि ? बच्छि जक कम्प ज्वीगु थाक्वी ?”

राजां—“बच्छि जक कम्प ज्वीगु थाक्वी ।”

स्थविरं—“अथेहे तुं महाराज ! भूमि नं ‘छकूचा कम्प ज्वीगु थाक्वी धका सीकि ।”

राजां—“अथे जूसा भन्ते ! भूमि छकूचा कम्प ज्वीगु सोय्गु इच्छा ।” धका बिति यात ।

स्थविरं—“अथे जूसा महाराज ! छगु योजन यागु स्थानस छ्वाख्यरं चिण्ह तथा, पूर्व दिशा पाखे रथ यागु घःचाः निचाः दुने, निचाः पिने तेका ति; दक्षिण दिशापाखे निपातुति दुने; निपातुति पिने लाक अश्व छम्ह थनाति; पच्छिम दिशा पाखे छपा तुति दुने

हृपा तुति पेने तेका; पुरुष छम्ह थना ति; उत्तर दिशा पाखे भाण्ड छगुली जलं पूर्ण याना; बच्छि २ पर्दा खुया ति" धका प्यंगू दिशाय सं प्यता वस्तु तेका बिज्यात । अनंली स्थविरं अभिञ्जाणया पाद जुया चोंगु चतुर्थं ध्याने प्रवेश जुया; ध्यानं दना चिण्ह तया तक्कय भित्रें भूमिकम्प ज्वीगु अधिष्ठान याना बिज्यात । अधिस्थान याना मात्रं चिण्ह दुगु प्यंगू स्थान या भित्रे तक्कं हे कम्प जुया; प्यरुये कुने तया तःगु चिण्ह बच्छि जक कम्प जुया दिनि-दिनि खाना कम्प जुया च्वन । चिण्हया पिने ह्युनं भतिचा हे कम्प जूगु मखु । थुजोगु प्रकारं आश्चर्यंगु प्रातिहार्यं क्यना बिज्यात ।

थुगु प्रातिहार्यं सोया राजा सहितं सकल लोकपिसं—“धन्दे धन्दे ! ध्वस्पोल” धका प्रशंसा यात ।

राजाया मतीं नं “धन्दे ध्वस्पोल महास्थविर ध्वस्पोलं जिगु शंसयाग्नि नं शान्त याई । हानं शासनयागु कलह नं शाम्य याना उन्नति वृद्धि यायगु समर्थं दुम्ह खः ।” धका सन्तोष जुसे “मोग्गलिपुत्र स्थविर” याके बिनति यात—

“भन्ते ! छल्पोलया सेवक जि—अमात्य छम्हेसित “बिहारे वना उपोषथ कर्म याकि हूँ” धका छोयागु, व मूर्खम्ह अमात्यं सत्यानाश याना वल । आः पाप स्वैत लगेज्वी ?”

स्थविर—“महाराज ! व अमात्यं अत्याचार याःगुली छु दायकमहाराजया मती संघ पिन्त घात याःसां ज्यू’ धैगु बिचार दुला ?”

राजां—“भन्ते ! जिगु मती जा उजागु छु नं मदु ।”

स्थविरं—“महाराजाया चित्ते संघघात यायगु कल्पना नं मदु, उजागु अत्याचार ‘या’ धका अनुमति व्यूगु नं मदुसा, उके राजा यात छु हे दोष मदु । गुम्हसे यात, बँत हे उगु पाप लगे जुइ । ध्व खँ या प्रमाण तथागतं उपदेशित तित्तिर जाक्के दु ।

वखँयये—परापूर्वं काले श्री शाक्यमुनि जुया बिज्याइम्ह बोधि-सत्त्व ऋषि प्रब्रजित जुया जंगले चवनाचोंगु बखते” छगू (पच्चन्त) ग्रामे व्याधा छम्हें ‘तित्तिर’ धँम्ह पक्षि लहिना चतुर ज्वीक सेने-कने याना तल वहे तित्तिर पंक्षि यंकाः जंगले छगू स्थाने तयाः उम्ह तित्तिर या छवाः स्यरं पांय् छुना तल । उम्ह तित्तिर जूसां बराबर थःगु स्वभाव हाला चवनीगु जुयाच्चन । अन मेमेपि जंगलि तित्तिरपि आपालं वँगु बखते-वो लिसे पांशे तक्यनीगु जुयाच्चन । व पांशे क्यना च्वक्क पक्षि तेत व व्याधां श्याना नँगु जुयाच्चन । छन्दुलिपा वहे तित्तिर ज्वना जंगले वना ऋषि यागु आश्रमया समीपे हे तित्तिर यात खाया, थःमागु कार्यं याना च्वन । उगु बखते तित्तिरं ऋषियाके प्रश्नयात—

“भो तपस्वी ! जितः छगू तचोगु शंसय जुयाच्चन गथे धासा ‘जि थन जंगले च्वना थःगु सोर पिकया हाला च्वनेगु बखते, थन जंगलयापि तित्तिर ते मती—“झी स्वजाति मित्र छम्ह हाला च्वन” धका सकलें वँगु जुयाच्चन । वो लिनें व्याधा यागु पांशे क्यनीगु, पांशे क्यनाच्चक्क तित्तिर यात व्याधां श्याना नँगु । धव पाप जितः लगे ज्वीला की मज्जी ?”

ऋषि धाल—‘तित्तिर ! छं थाय् वोपि मेपि तित्तिर तेत प्राण घात याकेगु मती दुला की मदु ?

तित्तिरं धाल—‘जिकेजा उजागु मती हे मदु । केवल जिजा थःगु स्वभावअनुसारं हाला च्वनागु सम्म खः ।’

ऋषि सूत्रव्वना उत्तर विल—

**सचे ते नत्थि चिन्तां, नत्थिपापं चेतयन्तमेव
हि पापं फुस्सति, नाचेतयन्तस्स,**

तदर्थ—“तित्तिर यदि छं घातक याय्गु मती मदुसा छन्त, पाप मदु । हिंसाचित्त दूमह्यात हे जक पाप लाई” तस्मात् हे तित्तिर ! ज्ञानीजनपिसं ‘चेतना युक्तगु कर्मयात’ हे जक प्रधान’ घयातल । काय, वाक, चित्त यागु सम्पूर्ण कार्यस चेतना हे मूल कारण जुया च्वन ।

उगु अबस्थाय् राहुलकुमार तित्तिर जुया च्वन । गुम्हखः ऋषि नं बर्तमान तथागत हे खः । ☀

हे महाराज ! “ध्व हे तित्ति, र जातक यागु प्रमाणं” संघर्षित घातक याकेगु चित्ते हे मदुम्ह राजायात नं उगु पाप लाई मखु धका सीकि । थये घया राजायागु संशय म्हुया विल ।

राजाया मने संशय रहित शान्तानन्द जुया न्हेन्हु तक्क वस्पोल स्थविरयाके हे तथागतयागु सदुपदेश न्यना यथार्थ रूपं सेकेसीकेयाना अन नं अशोकाराम विहारे बना, मत्—वाद मिलेजूपि भिक्षुसंघर्षि मुंका पुचः पुचः छखे छखे तयाः— छगू छगू पुचः दुकयाः राजां प्रश्न यात—

भन्ते भिक्षुपि ! तथागत छु मत् याम्ह खः ?

इमिसं उत्तर बिल—“भगवान तथागत सस्सतवाद ख” ।

जूजु इमित छखे तया बिल ।

हानं मेगु फौज दुकया न्यन ।

इमिसं धाल-तथागत ‘एकच्च सस्सतवाद’ ।

इमित नं छखे तल ।

☀ अशोक महाराजाया, थुगु खँया प्रश्ननं वर्थेतुं जूया निति मोग्गालिपुत्र तिससस्थविरनं, उगु तित्तिर जातक कथा उपदेश—उत्तर चिया बिज्जागु जुल ।

एवं प्रकारं गुलिसिनं—अधिच्च सस्सतवाद धाल । गुलिसिनं
 “अमराविक्वेपवाद” धाल । गुलिसिनं—“सञ्जीवाद,” असञ्जीवाद,
 नेवसञ्जी नासञ्जीवाद, उच्छेदवाद, दिट्ठधम्म निञ्वाण वाद, इत्यादि
 इत्यादि प्रकारं नाना भिक्षुपिसं नानाप्रकार उत्तर बिल ।

अन अशोक जुजुं तथागतयागु सद्धर्मयात यथार्थं थें स्यूम्ह
 जूयानिति “थ्व भिक्षुपि निश्चयन तथागतया श्रावक शिष्यपि मखु,
 मिथ्यादृष्टि तैथिकपि” धका सीका असत् भिक्षुपि जुक्व मुंका श्वेत
 बस्त्रं पुंका गृहस्थी समानं याना विहारं पितिना छोट । व पितिना
 बद्धपि मिथ्यादृष्टि तिथिकत लगभग ६०,००० खवीदोल दुगु गुयाच्चन ।

अनलि हानं मेगु फौज भिक्षुपि दुकया प्रश्न यात—“भन्ते,
 भिक्षुपि ! बुद्ध तथागत छुमत् याम्ह ?”

भिक्षुपिसं—“दायक महाराज ! बुद्ध तथागत, कम्मवादी, हानं
 विभज्ज वादीनं खः ।”

“[भिक्षु संघपिसं—भगवान तथागत कर्मवादी जक मघासे,
 विभज्ज वादीनं खः धका छाया अथेधाःगु धाःसा कर्माकर्म यात जक
 मानेयाना च्वनधाय्व अत्तभाव निरोध मज्जीगु जुयाच्चन ।

गथे कि—देवील ऋषी, आलार कालाम, उदक रामपुत्रादि
 पिनं कर्मवादीपि खः । मेमेगु वादी तथा मेमेपि देव, देवता पिनिगु
 भरोसाधारे च्वना च्वंपि मखु । **यादिसं वपले बीजं
 तादिसं हुरले फलं** गजा गजागु पुसा पित, अजा
 अजागु फलसैगु अवश्य । थःथगु हे कर्मयात प्रधानता मानेयाना,
 थःथपिनिगु हे उद्योग बल पराक्रमं भण्टसमापत्ति ध्यान तक नं
 प्राप्तयाना निराकार ब्रम्हलोके थ्यंक नं वनेकुपि खः । अथे जूसानं
 कर्माकर्म रहित मज्जीकं दुःख अन्त मज्जीगु जुयाच्चन । अथेया कारणे
 विभज्जवादी धाःगुस । विभज्ज वादी धयागु, हरेक वस्तु, हरेक नाम,

रूपयात् फारे फारेयाना, कुच्चा कुच्चायाना भाग भागथला स्वया यंकेगु अर्थात् चवखु सोत, धान, जिहा, काय, मन, ध्व फुवक गथेजुया दयावल ? उके छु छु तत्व मिले जुया च्वंगु दु ? गुलि तत्व मिलेजुल धाय्व, मिखां खनी न्हाय्पनं ताइ, न्हासं 'न' तांइ, म्यें स्वाद थुई, कायं स्पर्शं चाइ, मनं चिन्तना याई ?

हानं बाहिरीक (अविञ्जाणक) जड बस्तुली गुलि तत्व दु ?, अज्भक्तिक (सविञ्जाणक) चेतन बस्तुली गुलि तत्व दु ?, धका फारे याना स्वेगु । गथेकि हेतुपच्चयो, आरम्मण पच्चयो, अधिपति पच्चयो, अनन्तर पच्चयो ...। इत्यादि, इत्यादियात् प्रज्ञाज्ञानं कुच्चा कुच्चा याना (विभाञ्जन याना) भाग भागथला, यथार्थ भावं हेतु स्वभावयात् खंका सीका काय्गुयात्, विभज्जवादी धयात्:गु ख: ।

केवल कर्माकर्मयात् जक मानेयाना च्वनानं मगानि दुक्खया हेतु निरोध मज्जुनिगु जुया च्वन । मेमेगु नाना प्रकारया वाद धारणा याना च्वंपि तिर्थंकर तेगु खँ हानं कतपिनिगु हा हाले जुया, अन्ध भक्ति अन्धबिश्वासे लगेजुया च्वंपिनिगु खँजा धाय्गु हे छु दनि ? । गजा, गजागु लें थ:पि वनी, अजा अजागु थासे हे थ्यनी]”

राजां-भन्ते छल्पोलपिं धासा धात्थें हे यथार्थ थें तथागतया श्रावक भिक्षुपिं हे खत । आ: तिति तथागतयागु शासन परिशुद्ध जुल । आ: छल्पोलपिनि भिक्षु कर्तव्य उपोषथ, पवारणादि छु याना बिज्याय् मा:गुख: यानाबिज्याहुँ धका विनति यात् । भिक्षुपिं नं सकलें एकत्थ समागम जुया बिज्यत । वस्पोलपिं लगभग ख्वीगू लक्ख म्ह दुगु जुल ।

मोगलिपुत्त स्थविर न भिक्षु संघपिनि मध्ये बिज्याना धर्म संवाद याना अनेक प्रकारयापिं घूर्तं वादिपिं भिक्षुपिं हटेयाना गुगुख: सकल लोकयात् हित सुख, कल्याण ज्वीगु, ज्ञानिजनपिसं सेव्रन

याययोग्यगु सर्वं दुक्ख अन्तज्वीगु, तथागतयागु शुद्धगु सद्धर्म 'बुद्धवचन' च्यागु प्रकारया मातिका कथावस्तु ब्याख्यान याना बिज्यात ।

अनंलि ख्वीगु लक्खति भिक्षु पिनि मध्ये पटिसम्भदा प्राप्त तेविज्जा, छलाभिञ्जाण तथा त्रिपिटक धर जुयाच्चंपि अरहन्तपि जक ल्यया, ल्यया, गथे न्हापा, न्हापा महाकाश्यप, महायश, स्थविर-पिसं प्रथम, द्वितीय, संगायना याना: "आवृत्तिय ाना" बिज्यागु थें हे अशोकाराम विहारे त्रिपिटक बुद्धवचन' यात ल्यया, ल्यया सम्पूर्ण परि शुद्धयाना ज्येष्ठमासं निवे आरम्भयाना गुलातक्क धर्म संगीति पुनरावृत्ति या:गु जुल ।

थुगु तृतीय संगायना जूसां—तथागत परिनिर्वाणयां लिपा २३५ दँ दुगु बखते माघ महिनास पूर्ण जूगु जुल ।

[गुलि आचार्यपिसं २१८ दँ देका संगायना जुल धका नं धापिट्ठ । व धा:गु खँ थथे ख: ।

अट्टसालिनीग्रन्थे—अगवतो परिनिब्बानतो अट्टारसाधिकानं द्विन्नं वस्स सत्तानं सत्थक्के धका धयात:गु जुयाच्चन । ध्व धयात:गु श्लोक केवल धम्माशोक २१८ दँ दँगु बखते जुजुज्वी धँगु भावं च्वयात:गु ख: ।

हानं गुलि आचार्यपिसं २३६ दँ दुबले संगाय ना जुल धका धापि दु । वखेनं थथे ख: पाराजिकाण्ड अट्टकथाले लंकाद्वीपे धर्म प्रचार या:वंगु खँ च्वयात:गु ख:]

अनंलि मोग्गलिपुत्त स्थविरं आयुष्मान महिन्दादि अरहन्तपि छोया गुं गू स्थाने शासन स्थापना याके छोया बिज्यागु जुल ।

आयुष्मान महा महिन्द, बुद्धसं० २३६, सालया ज्येष्ठमासे लंकाद्वीप पास्से प्रस्थान याना बिज्यागु जुल ।

इति तृतीय संगायना तक्कया खँ क्वचाल ।

बिबिध सदुपदेश

**दीघा जागरतो रत्ति, दीघं सन्तस्स योजनं ।
दीघो बालानं संसारो, सद्धम्मं अविजानतं ॥**

तदर्थ-जागरतो-“जागृत” न्ह्यो मवोम्हयात, रत्ति-रात्रि ‘चा’
दीघा-ताःहाक जुई, सन्तस्स-थाकेजुया च्वंम्हयात, योजनं-छगू
योजन मार्गं नं. दीघा-ताःहाक जुइ, सद्धम्मं- तथागतयागु गुगुखः
सद्धम्मं, अविजानतं-यथार्थं मस्यूम्ह, बालानं-अज्ञानि मूर्खयात, संसारो
ध्व भव संसार जूसां, दीघो-ताःहाक जुई ।

**जलप्पमाणं कुमुद नालं, कुलप्पमाणं विनयो पमाणं
व्यत्तिप्पमाणं कथितवाक्यं पथविप्पमाणंतिण मिल्लातं**

लोके-लोकस, जलप्पमाणं-‘लः ताःजा विकिजा, कुमुदनालं
पलेस्वांया दं रवया सीका कायगु, कुलप्पमाणं कुल वंशया उच्च
नीच प्रमाण, विनयोप्पमाणं—उम्हसया काय, वाक, याना जूगु
नियमाचरणद्वारा सीकाकायगु, व्यत्तिप्पमाणं—पण्डित ज्ञानी खः मखु
सीकेयात, कथित वाक्यं— वं धाइगु ल्हाइगु खँ रवया सीकेमाः, पथ-
विप्पमाणं—जग्गा भिमभिं सीकेत, तिण मिल्लातं-तृणादि यागु लक्षणं
सीका कायगु ।

**भमरा पुप्फमिच्छन्ति, गुणमिच्छन्ति सुज्जना ।
मक्खिका पूति मिच्छन्ति, दोसमिच्छन्ति दुज्जना ॥**

भमरा-भम्बः धयापिनि, पुप्फं-पुष्प ‘स्वां’ यात, इच्छन्ति-इच्छा-
जुइ, सुज्जना-ज्ञानी सज्जनपिनि गुणं गुणोपकार, इच्छन्ति-इच्छाजुइ
मक्खिका-भुजि धयापिनि पुति-दुर्गन्ध धवग्गीगु, इच्छन्ति-इच्छा
जुइ, दुज्जना-दुर्जन धयापिनि, दोस-थःनं परनं नाशज्वीगु गुगुखः
मभिंगु द्वेषयात, इच्छन्ति-इच्छा जुई ।

**असन्तस्स पियो होति, सन्तंन कुरुते पियं ।
असतं धम्मं रोचेति, तं परा भवतो मुखं ॥**

गुम्हमें, असन्तस्स—असत् असव्यपिन्त, पियो—प्रिय प्रेम, होति—जुइ, सन्तं—ज्ञानी सज्जनपिन्त, पियं—प्रिय प्रेम, नकुरुते—याइमखु असतं—सज्जन मखुपि असत् पुरुष पिनिगु, धम्मं—धर्मंयात हे जक, रोचेति—रुचि जुइ, तस्स—उजाम्हयात, तं—उगुकार्यं, पराभवतो—नि श्चय नं बिनाश ज्वीगुया, मुख—कारण जुयाच्चन ।

**आपं पिवंति नो नज्जा, रुक्खा खादन्ति नो फलं ।
वस्सन्ति क्वचि नो मेघो, परमत्थाय सतं धनं ॥**

आपं—लः, नज्जा—नदि, नोपिबन्ति—त्वनी मखु, रुक्खा—वृक्षं, फलं—फल, नोखादन्ति—नै मखु, मेघो—मेघ वसात्, क्वचि—गुगुं मेगुस्थाने, नोवस्सन्ति—वृष्टि ज्वीमखु, सतं—ज्ञानी सज्जनपिनिगु, धनं—धन नं, परमत्थाय—परोपकारार्थं हे जक खः ।

**तिलमत्तं परेसं व, अप्पदोसञ्च पस्सति ।
नालिकेलम्पि सदोसं, खलजातो नपस्सति ॥**

खलजातो—मभिगु स्वभाव चित्तजुया च्वंपिसं परेसं—परजनपि-निगु, तिलमत्तमेव—हामो प्रमाणगु, अप्पदोसञ्च अप्पदोसंएव—छुं भतिचा दोषयात नं पस्सति—खना च्वनी नालिकेलं—नैक्याः पाय्गोगु, सदोसंपि—थःगु दोष दया च्वंगुयात धाःसा, नपस्सति—खनी मखु ।

**सुनखो सुनखं दिस्वा, दन्तं दस्सेति हिंसितुं ।
दुज्ज्ज्जो सुजनं दिस्वा, रोसयं हिंसमिच्छति ॥**

सुनखा—खिचां, सुनखं—खिचायात, दिस्वा—खमेवं, रोसयं—

तमं तमं, हिंसितुं—आघात यायत, दन्तं—दन्त धंवा, दस्सेति—ग्याना-
पुसे च्वंक वयनी, दुज्जनो—मभिर्हि दुर्जनतेमं, सुजनं—साधु सज्जन
पिन्त, दिस्वा—खनेवं, रोसयं— तमं तमं, हिमं—नानाप्रकारं दुवख
कष्ट वीगु, इच्छन्ति—इच्छायाना च्वनी ।

**सप्पो दुट्ठो खलो दुट्ठो, सप्पोदुट्ठतरो खलो ।
मन्तो सधेहि सोसप्पो, खलौ केनुपसम्मति ॥**

सप्पो—सर्प, दुट्ठो—दुष्टगु स्वभाव जुयाच्वन, खलो—दुष्टचित्त
जुयाच्वपिं दुर्जनपिनं, दुट्ठो—दुष्टगु स्वभाव जुयाच्वन, सप्पो—सर्पया
सिनं, खलो दुष्टचित्तपिं, दुट्ठतरो—अतिकं हे दुष्ट, सोसप्पो—व सर्पयात
जा, मन्तोसधेहि—नाना प्रकारया मन्त्र तथा जरिस्वति, सम्मति—शान्त
यायजू, खलो—दुष्टचित्तपित, केन—छुक्कं जक, उपसम्मति—शान्त
याय फयु ।

**अप्प सुत्तो सुतं अप्पं, बहुं मञ्जति मानवा ।
सिन्धुदक मपस्सन्तो, कूपेतोयं व मण्डुको ॥**

लोके—लोकस, अप्पसुतो—अल्पश्रुत, जुया चोम्हसिया, अप्पं—
अल्पमात्रगु सुतं—श्रुतयात, बहुं मञ्जति—आपा हे धका च्वनी, मानवा
अभिमानि जुइ, किमित्र—छाय धाःसा सिन्धुदकं—महासमुद्र यागु लः,
अप्पस्सन्तो—मखंनिम्ह, मण्डुको—व्यांचा, कूपे—तुंथीच्वंगु, तोयं—‘ल’
यात, बहुं मञ्जतीव—आपालं धका च्वनीथे तुं खः ।

**सुखोपि चन्दन तरु, नजहाति गन्धं ।
नागो गतो नरमुखे, नजहाति लीलं ॥
यन्ता गतो मधुरस, नजहाति उच्छु ।
दुक्खोपि पण्डित जने, न जहाति धम्मो ॥**

लोके-लोकस, चन्दन तरू-श्रृखण्डादि तरू मुखोपि--गनावन
 धासानं, गन्धं-सुगन्धयात, नजहाति--तोतामद्यो, नागो-गजराज,
 गतोपि--रण मंग्रामे वंसानं, नरमुखे--मनुष्यया न्ह्योने, लीलं--थःगु
 स्वभाव शोभायमानगु, न जहाति--मतोतू, उच्छु--तु, यन्तागतोपि--
 यन्त्र चक्रे वंसानं--कल्या दुने थ्यंसानं, मधुरसं--चाकुगु रस, न जहाति
 --त्यागमया, अथे हे - पण्डित जनों-ज्ञानी सज्जनपिसं, दुक्खोपि--
 न्हाथेजागु हे दुक्ख कष्ट जूसानं, धम्मं--सद्धर्मयात, न जहाति एव
 --रयाग याइ हे मखुगु जुया च्वन ।

**चज दुज्जन संसग्गं, भज साधु समागमं
 कर पुज्जमहोरत्तिं, सर निच्चमनिच्चतं**

दुज्जन संसग्गं--मूखं दुज्जनं तेगु संगत, चज चजाहि--त्यागयाना
 व्छ, साधु समागमं--शुद्धाचारी सज्जनपिनिगु, भज भजाहि--भजना
 या-सेवन संगत या, अहोरत्तिं--अहोरात्र--चान न्हिनं सर्वदा हे, पुज्जं
 --कुशल पुण्यकार्यं, कर करोहि--कोशिश बलोद्योग या, अनिच्चतं
 --संस्कार धयागु "कर्म, चित्त ऋतु, आहारं बनेजुया च्वंगु" अर्थात्
 संसारे दयाच्वको, बनेजुया च्वको छुं हे नं नित्यगु मखु नित्यजुया
 च्वनिगु मखु धका, निच्चं--प्रतिदिन सर्वदा हे सर सराहि--बांलाक
 चित्ते तथा लुमंका च्वने माःगु जुल ।

उदयब्बय सङ्कारे, निब्बन्दित्वान पण्डितो ।

सकिच्चं अनुयुज्जेय्य, मोघ कालं न खीपये ॥

पण्डितो--भो, भो ज्ञानी सज्जन वृन्दपि ! घोर भयंकर दुक्ख
 रूपी संसारं पारजुया निरन्तर सुखशान्तिगु निर्वाणयात प्रबल इच्छा

जुया च्वपि मुमुक्षुपि !, उदयव्यय संखारे--ध्व त्रिलोकेसनं उत्पत्ति व विनाश जुयाच्वंगु गुगु खः नाम व रूप निगू संस्कार धर्म, निब्बिन्दि-त्वान--गुलिजक घृणायुक्त घचाया पुसेच्वंगु खः एकाग्र चित्तं बिचार याना दुनें निसें बांलाक लुमका विरक्त जुयाः सकिच्चं--थःत उपकार ज्वीगु "शील, समाधि, प्रज्ञा," पुण्यकार्ये हे जक, अनुयुञ्जेय्य--प्रति-दिन प्रयत्ने रतज्वीगु स्वेमाल, मोघकालं--अनर्थे हे अमूल्य समययातः, नखिप्यये--थुजागु महा दुर्लभगु नरजन्मयात व्यर्थे फुकेगु मखु सारे लगे यायगु स्वे माल ।

[आः थुके थःत उपकार ज्वीगु "शील, समाधि, प्रज्ञा." धका कनातल । ध्व र्वंगु निर्वाणे वनेगुया मार्गं खः बोधिज्ञान प्राप्तयायगु या अङ्ग खः, अर्थात् सर्व दुक्खं मुक्तज्वीगुया ज्याभ खः ध्व स्वगूली छगु जक अपूर्णं जुल धायव हे दुक्खं मुक्त ज्वीफैमखु । शील मदेकं हे मज्जू, छायाधाःसा-- शील हे मदुम्हसें समाधि गथे याना प्राप्त याइ, समाधि मदेकं प्रज्ञा प्राप्त ज्वी फैमखु बिना प्रज्ञां "हेतु स्वभाव प्रज्ञप्ति परमार्थ अर्थात् नाम रूप धर्मयात, फारे फारेयाना, खंका सीका ध्वीका काय फैमखु । अथे हे स्वेमसःगुलि खंके मफुगुलि याना अनेनेगु 'वाद' सिद्धान्त, प्याहाँवया च्वंगु खः । गुलि सस्सत वाद जूसा, गुलि उच्छेद वाद, गुलि अहेतुक वाद । इत्यादि इत्यादि थःथ-पिनि (अत्तनो मति) गजा गजागु मने लुल अजा अजागु हे धारण याना च्वन । थःथपिसं धारण यानाच्वंगु थःथपिनि हे तःभं धवा सस्सेजुया च्वन । थुके सारासार त्यया काय मसःगु जुयाच्वन ।

कित मखुसा--धर्म धर्मधाधां पञ्च दुशील कर्मयात नं धर्म धका मानेयाना च्वन । कित मखुसा हानं पाप पाखे तय् यंकल धाःसानं 'स्वास' ल्हायगु तकनं पला छीगु तकनं पाप धका धयाच्वन । ध्व फुक्क यथार्थगु प्रज्ञा ज्ञान मदुगुलि हे खः ।

सुखा रुक्वस्स छाया व, ततो जाति माता पितु ।
ततो आचरियो रज्जो । ततो बुद्धस्स नेक धा ॥

तदर्थ—बृक्ष यागु छाँया सुखजू । उकिया सिनं जाति बन्धु मा, बौ, पिनिगु छाँया, सुखानन्दजू । उकिया सिनं आचार्य्य गुरुपिनिगु छाँया अत्यन्तसुखानन्दजू । उकिया सिनं जुजुपिनिगु छाँया सापहे सुखानन्दजू । उकिया सिनं बुद्ध तथागत यागु छाँया धका, धयागु बुद्धोपदेशित सत् धर्म जूसां, अत्यन्त, अनन्त, महा परमानन्द सुख शान्तिगुखः ।

महाधन-वाणिज कथा

छगू समये भगवान बुद्ध जेतवन महाबिहारे बिज्याना च्वन । उगु हे वखते—वाराणसी नगरं, श्रावस्ति नगर पाखे, बस्त्रादि माल ताल बिक्रि याय्या निति वयाच्वंम्ह, 'महाधन बणिजाल' या बस्तु बिक्रि मजूगुलि अनहे "हेमन्त, ग्रिष्म, वर्षात्" स्वंगू ऋतु तकं च्वने धका विचार याना च्वंगुबखते, पिण्डाचार बिज्याकम्ह तथागत जूसां, व उम्ह बणिजालया न्होने ध्यंगु वखते वणिजालया चित्तयागु खँसीका मुमुक्क न्हिला विज्यात । अन तथागत न्हिला बिज्यागु कारण ल्यु ल्यु बिज्याना च्वंम्ह आनन्द भिक्षुं भगवान याके बित्तियाना न्यन ।

तथागतं आज्ञाजुया बिज्यात 'आनन्द ! जि न्हिलागु मेता कारणां मखु । व महाधन बणिजाल, "धनिं न्हेन्हु दत्त धाय्व मृत्यु ज्वीम्ह ज्वी धुंकल । अथे नं व मूर्खं कन्हे कँस अन्तराय बिघ्न ज्वीगु खँ मसियाः स्वंगू ऋतु तकं नं ध्वहे नगरे च्वने धका विचार याना च्वन ।"

उगु उपदेश यात, न्यनाः आनन्द भिक्षुं, महाधन बणिजाल याथाय वना, नुगले द्वाहँवक उपदेश याना बिज्यात ।

उगु बखते महाधन बणिजालया मने तःसकं भय त्राश जुया बल । अले उम्ह बणिजालं तथागतादि भिक्षु संबर्षित, निमंत्रणा याना श्रद्धा पूर्वक भोजनादि नाना प्रकारया दान प्रदान यात । भोजन समाप्त जुसेलि—तथागत अनुमोदन या, नाप नापं. थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

**इध वस्सं वसिस्सामि इध हेमन्त गिम्हसु
इति बालो विचिन्तेति, अन्तरायं न बुज्झति**

तदर्थ—थुगु थासे जि, हेमन्त ऋतु, ग्निष्म ऋतु, वर्षा ऋतु, तक च्वने, धका मूर्ख अज्ञानी विचार याइ । बिच्चे थःगु जीव अन्तराय ज्वीगु यात धाःसा स्युगु मखु ।

थुगु गाथा धर्मोपदेशया अन्तिमे महाधन वाणिज स्रोता पत्ति मार्गस प्रतिष्ठित जुल । हानं न्हेन्हु दुखुनु परलोक जुया तुसित देवलोके उत्पन्न बूगु जुल ।

उकें छथाय हानं धयातल ।

**अज्जेव किच्चं आतब्बं कोजब्बा मरणां सुवे ।
नहि नो सङ्करन्तेन, महासेनेन मच्चुना ॥**

थौं हे हितकरगु सदा कल्याण कारकगु, सुकुशल पुण्य कार्य यायगु स्वे माल । कन्हे ज्वीबले मृत्यु ज्वीला छु छु सुनां स्यू ? सहश्राधिक सैन्य सहितम्ह मृत्यु राजां थौं बा कन्हे, चान्हे वा न्हिने, छे च्वने बले बा, पिनेवनेबले निश्चयनं ज्वनामयंकु से तोतै-मखु । गबे आका भाकां इमां खाचा दाया यंकइ थें ज्वना यंकई । विचार याना स्वत धाःसा, 'आःहेनं' काल रूपी सर्प, आयु रूपी ब्यां क्रमशः नुना यंकावं च्वंगुदु । अप्रमत्त जुया, प्रज्ञाज्ञानं वांलाक होस तथा स्वया च्वन धाःसा, अवश्यनं साक्षात् कार ज्वीक सनेदया वयु ।

अर्थात् भीगु ध्व आयु घण्टा, घण्टां, मिनेट, मिनेटे हे पलाचा पतिकं, स्वास ल्हाको पतिकं अविच्छिन्न रूपं फुना वना च्वन । रूपं नं फुना वनाच्वन । वेदना, सञ्जा, संखार, विञ्जाण नं फुना वना च्वन । उपमा कलकत्ता वनेधका 'रेले' च्वना वंम्हया नःसां-त्वंसां दंसां-दंसां, गुगु रेल द्रुतगतिं न्हावलिसे कलकत्ता भूभ हे सतिना वयाच्वनी । आखिरे गुलि ताय्मे थ्यनेमागुख; ध्वाक्क धाय्क थ्यक-वई । तद्रूप भीगु ध्व आयुनं न्हायानावं वना च्वंगु दु, हनिचा बा कन्हे कंस, मृत्यु द्वारे ध्वाक्क धाय्क थ्यक वयु । प्रमाद मजुसे बांलांक स्वया च्वना दिसं, भू भंहे सतिना वया च्वंगु दु ।

छगु खँ खः— यदि अजाथाय यम द्वारे वने म्हासा वनेग्यासा, अजापिं यमदूत, यमराजपिसं हे मखंगु थासे वनेगु, च्वनेगुयात तथा-गतं यत्तोपाय कना बिञ्जागु दु—

**यथा बुब्बुलकं पस्से यथापस्से मरीचिकं ।
एवां लोकं अवेकखन्तां मच्चुराज्जा नपस्सति ॥**

पीजायात (लः पोपोचायात) स्वथे तुं मृगजलयात स्वथे तुं ध्व लोकयात स्वया च्वंम्हसित मृत्युराजं खनी मखु ।

अर्थात् गथे जल बृष्टि ज्वीगु बखते पुखुली लः पोपोचा उत्पत्ति जुजुं विनाश जुया वना च्वंगुखः । अथेहे कामधातु, रूपधातु, अरूप धातुस, ब्रह्मादि, देव, मनुष्य, प्राणिपिं सकलें (पञ्चक्खन्ध रूपं, वेदना, संञ्जा, संखार, विञ्जाण) उप्पत्ति जुजुं विनाश जुया वनाच्वन धका प्रज्ञा ज्ञानंखंका स्वया च्वंहायात—

हानं गथे ग्रिष्म ऋतुस मृगते लः त्वनेत माःवनीगु बखते लः मदुगु मैदाने मृगतेसं स्वइगु बखते लः दुथे खनाच्वनी । अथेहे ध्व

लोकेनं खः धका यथार्थं प्रज्ञा ज्ञानंखंका सीका स्वया च्वंहायात मृत्यु
राजं खनी मखु ।

तिरोकुट्ट सुत्त

थ्व नं न्हपा ९२ भ्वीनिगु कल्पे फुस्स तथागतया पाले अबुम्ह
जयसेन राजां, फुस्स तथागतयात मुकं थमं हे जक पूजाभाव भोजनादि
दान प्रदान याना च्वने मे मेपिन्त दान प्रदान याके बीमखु धका मव्यू ।

छन्हया दिने देश सिमान्ते डाका शत्रुत उथे जुया उपद्रव मचे
याना च्वंगुयात राजकुमारपिं ३ स्वम्हं वना शान्तयाना ब्यूगुया
कारणे अबुम्ह जुजु खुशियुयाव राजकुमारपिन्त बर फेां धका धाल ।
राजकुमारपिसंनं ३ म्वदँ तक्क “दाजु जुयाच्वंम्ह” फुस्स तथागतयात
भोजनादि दान प्रदान याय्गु प्रार्थना यात ।

जुजुं स्वदँ तक्क वीफे मखु धासेलि, निदँ, दच्छि, खुलातवक
ब्यू धका प्रार्थना यात । अथे नं जुजुं मव्यू । लिपा बल्ल तल्ल राज-
कुमारपिं स्वहोसिनं म्हति लच्छि, लच्छि याना बर्षावास ३ स्वला
यात फोना काल । फोना काय धुंका तथागत प्रमुखं आपालं भिक्षु-
संघ पिंत पूजा सत्कार याय्या निति २५००, न्यी न्यासःम्ह कप्पिय
कारक सेवा चाकरियाइपिं सहित कर्मचारिपिं तथा जातिगणपिं नापं
जनपदे वना, तथागतादि भिक्षुसंघपिं बिज्याका बिहारादि दानयानाव,
राजकुमारपिं ३ स्वम्हेसिनं नं स्वला यंकं दान प्रदान याय्यानिति
थःथपिनिगु सारा सर्वस्व फुकं भण्डागारिकयात लःल्हाना त्वता, थःपिं
स्वम्हसिनं नं शील ग्रहण याना पालन यानाच्वन ।

भण्डागारिकं नं छु तक्क दान प्रदान याय्माःगु खः वफुक्क
सामाभ्रित पित बिया प्रबन्ध यानाच्वन । मे मेपिं कर्मचारिपिं सहित
जनपदवासी छगू कोटि प्रमाणं जनतापिसंनं बां बांलाक दान प्रदान,
पूजा अरचना यानाच्वंगु जुयाच्वन ।

उगु अवस्थाय् चित्त मभिपिं त्रिरत्न प्रति अप्रसन्नपिं लोभ लालचि
पिसं भिक्षु संघपित धका तयातःगू वस्तु नेगु त्वनेगु आदि हरण याना
दानशालानं स्यंका ब्यूगु पापं मृत्यु पश्चाते नर्के पतन जू वंगु जुल ।

“थुथाय् लाक्क जिके छकूचा मने लुया वःगु ध्व संसार घयागु
बडो हे गजबर्थे ताल । व अपिं दानशाला स्यंका मखुथे मखुथे सना-
जूपिं मभिपिं मूर्खत छम्हनं मंत मृत्युजुयानं छू छू ज्वीधुं कल, आःजा
ध्व वर्तमान काले अजापिं मभिपिं मूर्खत मदमाःगू मखुला ? अणे मद्दु
मजू, ध्वहे खंयाना छकोला जिगुमन त्वाकबुकहे जुल । लिपातिनि जि
बुके जुलकि-ध्व संसारयागु स्वभाव हे थथे खनी. न्हापा जक मखु
आःजक मखु, लिपा लिपानं दहे दै तिनि । भिपिंनं दयाहे च्वनी,
मभिपिंनं दया हे च्वनी, सुखिपिंनं दया हे च्वनी, दुखिपिंनं दया हे च्वनी
सज्जनपिंनं दया हे च्वनी, दुर्जनपिंनं दया हे च्वनी, उके थमं थमं
यानाच्चंगु कर्म, थःथपिसं हे भोग मयासें मगाः खानी । अथेया कारणे
भगवानं घया बिज्यागु-

**न तं कम्मं कतं साधु यं कत्वा अनुत्पत्ति ।
यस्स अस्सुमुखो रोदं बिपाकं पटिसेवति ॥**

गुकिया कर्म फल भोग याय मालिगु बखते तापकया मिखाय्
जाय्क खोबितया ख्वयाच्चने माली । अजागु कार्यं मयाय्गु असल ।”

जुजु जयसेन तथा राजपुत्रपिं हानं भण्डागारिक सहित आपालं
जनतापिसं- बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिन्त विहार तथा भोजनादि चतुर्प्र-
त्यय दान प्रदान याना पूजा सत्कार याःपिं फुक्क देवलोके उत्पत्ति
जुयाव दिव्यसम्पत्ति सुखभोग याना च्वंगुजुल ।

अले व नर्के पतन जुयाच्चंपिं नर्कबासीत आपायाना दुर्गती हे
जक चाच्चाहिला ९२, ग्वीनिगू कल्प फुसेलि थुगु भद्रकल्पस नर्क

भूवनं थाहाँवयाः प्रेतलोके उत्पत्ति जुया 'ककुसन्ध' तथागत याके नेगु, त्वनेगु फोन ।

ककुसन्ध तथागतं धया बिज्यात-आः जिगुपाले छिमित अन्न-पान प्राप्त ज्वीमखुनि । लिपा बिज्याइम्ह तथागत याके प्रार्थना या । एवरुपं कोणागमनं (कनकमुनि) कस्सप तथागतयाके प्रार्थना यात । कस्सप तथागतं नं आज्ञाजुया बिज्यात-आःजिगु पालेनं छिमित प्राप्त ज्वीमखुनि । लिपां ध्व पृथ्वी छगु योजन थाहाँ वैगु बखते, गौतमतथागत उत्पत्तिज्वी । अले छिमि हे ज्ञातिजुया च्वंम्ह बिम्बिसार जुजुं तथागतादि भिक्षुसंघपित दान प्रदान यानाव छिमित पुण्यभाग इनाबियु । अले छिमित प्राप्त जुई । व खँ न्यना प्रेतगणत मंतोष जुया च्वन ।

आः ध्व बर्तमान काले २५५५, दँ न्हापा गौतम तथागत लोके साक्षात् उत्पत्ति जुया बिज्यात । उगु हे समये न्हापा "फुस्स तथागत यात" दान प्रदान याना सत्गती चाच्चाहिंला देवलोके वनाच्च्वपि, देवलोकं व्वहाँवयाः राजपुत्रपि स्वम्ह उरुवेल कस्सप, गयाकस्सप व नदिक्कस्सप ऋषिजुया दोछिम्ह शिष्यपि देकाच्च्वन । भण्डागारिकया म्हायपि विसाखा, धम्म दिन्ना जुयाच्च्वन । भण्डागारिक बिम्बिसारजुजु जुया च्वन । अबलेयापि परिवार दातापि फुक्क राजगृह नगरे बिम्बिसार जुजुया भारदार मंत्री, कर्मचारी तथा परजा गणपि जुया च्वन ।

शाक्यमुनि तथागत प्रथम राजगिरि नगरे बिज्या गु वखते अंग मगध नगरवासिपि लखं लख, बिम्बिसार जुजु सहित सोतापत्ति फले प्रतिष्ठित ज्वीधुंका कन्हेखुनुयात तथागतादि भिक्षुसंघपि भोजनार्थं निमंत्रणा याना ल्याहाँवन । वयां कन्हेखुनु देवराज इन्द्रं मनुष्ययागु भेष धारण यानाः गाथा ब्वब्वं तथागतया न्ह्यो न्ह्यो घण्टिथाना तथागतयागु गुणवर्णन याना वनाच्च्वन **इन्तो**

इन्तेहि सह पुराण जटिलेहि विप्पसुत्तो
विप्पसुत्तेहि सिङ्गी निक्खस वण्णो
राजगहं पाविसि भगवा

तथागतादि भिक्षुसंघपिनं जुजुया राजभवने भिक्षा विज्यात ।
बिम्बिसार जुजुं नं भोजनादि दान प्रदान याय्धुंका-तथागतादि
भिक्षु संघपिं विज्याकेत गन गुथाय् विहार देकेमाली धंगु पाखे बिचार
जुया च्वंगु जूयानिति पुण्य भाग इनाबीमाः धंगु हे मसिया च्वन ।

उखनुया हे रात्री—आपा आपालं दुक्खित ज्वीका ताकालं निसें
आशाकया च्वंपिं प्रेतगणतेत पुण्यभाग इना मब्बूगु जूयानिति प्रेत
गणत फुक्क वया ग्यानापूसे ग्यानापूसे च्वंगु शब्द पिकया अथेसं थथेसं
मदेक सना जुजुयात क्यना । जुजुं नं आश्रय्यं चाया व खं तथागत
याथाय वना बित्तियात थ्वया फल छुज्वी गंथेज्वी ?

तथागत आज्ञाजुया विज्यात—‘थुगु वारे जुजुयात छुं नं
ज्वीमखु । व अपिं प्रेतगणत छं हे जातिपिं खः । छं दान प्रदान याःगु
पुण्यभाग अमित इना मज्जूगुलिं अमि अत्यन्त दुक्खित त जुया हाला
ख्वया सना क्योवगुखः ।

जुजुं बित्तियात—आः छुयाय्गु ले ? भगवान ! हानं अमित
पुण्य बी ज्यूनि ला ?

तथागत—छं इच्छानुसार दान प्रदान याना पुण्य इना बी ज्यूनि,
पुण्य भाग इनाबिल धाःसा अले अमित सुख शान्ति प्राप्त जुई ।

जुजुं अथेजुसा छल्पोन्न प्रमुखं भिक्षुसंघपिं थो हे राज भवने
भोजनार्थं विज्याहं धका निमंत्रणा यानाव भोजनादि चीवर पिण्डपात्र
दान प्रदान याय् धुंका, व उगु पुण्य भाग प्रेत गणतेत समभाग
इनाबिल । इनाबी धुनेवं हे तत्क्षणे न्यागू प्रकारया पद्मपुष्पं पुरेजुया

च्वंगु पुष्करणी उत्पत्ति जुया प्राप्तजुल । हानं रस, गन्धयुक्तगु दिव्य
खाद्य, भोज्य ने त्वनेगु सहित बस्त्रालङ्कार प्राप्त जुल । प्रेतगणत
लय लय ता तां ने त्वने याना तप्त तापजुया च्वंगु वेदना शान्तजुया
तत्क्षरो दिव्य शरीर जुया सुखानन्द जुल । ☀

तथागतं नं अमित सुख शान्तिप्राप्त जग् जुजुयात वयनेमाःगु
जूया निति अधिस्थान यानाः वयना बिज्यात अले बिम्बिसार जुजुं
खनाः अत्यन्त हर्ष प्रमुदित जुल ।

तथागतं नं भोजिनोपरान्त तिरोकुट्टसुत्त देशना याना बिज्यात-

**तिरोकुट्टेसु तिष्ठन्ति सांधिसिद्धाटकेसुच ।
द्वारबाहासु तिष्ठन्ति आगन्त्वान सकं घरं ॥१॥
पहुते अन्नपानमिह खज्जभोज्जे उपट्टिते ॥
न तेसं कोाच सरति सत्तानं कम्मपच्चया ॥२॥
एवं ददन्ति आतीनं ये हेन्ति अनुकम्पका ॥**

☀थुगु खँ या विषये गुलिसिनं थथे नं धाय्फु- परलोक जुया वंपिन्त
क्रिया, काण्ड, श्राद्ध, पिण्ड, मयासे गथे तरेजुई ?

थुके छुं संदेह मदु-बुद्धकालिनं निसँ परंपरागत चलेजुया वया-
च्वंगु थथे हे खः । गथे बिम्बिसार जुजुं तथागतादि भिक्षुसंघपि
बिज्याका भोजनादि चीवर पिण्डपात्र दान प्रदान यानागु पुण्यभाग
परलोक जुयावंपिं वातिगण (पितृ) पित बिया उद्धार याःगु खः ।
अथे हे श्राद्ध धाःसानं पिण्ड धाःसानं थुकियात हे धाइ ।

**पुण्यानि परलोकस्स पत्तिट्ठा ह्योन्ति
पाणिनं” ध्व हे थुगु पुण्यंतिनि परलोक जुयावंपिं वातिगणपित
हित सुख शान्ति प्राप्त जुयाः उद्धार जुई ।**

सुचिं पणीतं कालेन कप्पियं पानभोजनं ॥३॥
 'इदं वो जातिनं हेतु, सुखिता हेन्तु जातयो' ॥
 ते चतत्थ समागन्त्वा जातिपेता समागता ॥४॥
 पट्टते अन्नपानमिह सकच्च अनुमोदरे ॥
 'चिरं जीवन्तु नो जाति, येसं हेतु लभामसे ॥५॥
 अम्हाकञ्चकता पूजा दायका च अनिप्फला ॥
 नहि तत्थ कसी अत्थ, गोरकखेत्थ न विज्जति ॥६॥
 वणिज्जा तादिसी नत्थ हिरञ्जेन कयाक्कयं ॥
 इतो दिन्नं न यापेन्ति पेता कालगता तहिं ॥७॥
 उन्नमे उदकं बुद्धं यथा निन्नं पवत्तति ॥
 एवमेव इतो दिन्नं पेतानं उपकप्पति ॥८॥
 यथा वारिवहा पूरा परिपूरेन्ति सागरं ॥
 एवमेव इतो दिन्नं पेतानं उपकप्पति ॥९॥
 'अदासिमे, अकासिमे, जातिमित्ता सखाचमे' ॥
 पेतानं दक्खिणं दज्जा, पुब्बे कतं अनुस्सरं ॥१०॥
 न हि रुणं वा सोको वा या चञ्जा परिदेवना ॥
 न तं पेतानं अत्थाय, एवं तिद्वन्ति जातयो ॥११॥
 अयञ्च खो दक्खिणा दिन्ना सद्धमिह सुप्पतिठिता ॥
 दीघरत्तं हिताय' स्स ठानसो उपकप्पति ॥१२॥
 सो जातिधम्मो च अयं निदस्सितो ॥

पेतानं पूजा च कता उत्तारा ॥
 बलश्च भिक्षू नं अनुप्पदिन्नं ॥
 तुम्हेहि पुञ्जं पसुतं अनप्पकं ॥१३॥

भावार्थ— थुगु सूत्र्यागु अनुसारं बिचायाना सोत धाःसा अत्यन्त कंजुसि लोभि, लालचि जूगुया कारणं याना प्रेतयोनिंस उत्पत्ति जुया-
 च्चंविं प्राणिंविं थःगु छेँ, वा जाति--बन्धुपिनिगु छेँ वयाः पाखाकुने
 पक्खासिथे छेँया वरिपरि ध्याक्वे धिक्वे आदिस्थाने च्वनाच्वनी ।
 अथवा निपु लँया, स्वपु लँया, पपु लँया दुवाते दिवाते देशया ध्वाकां-
 पिने ध्याक्वे धिक्वे च्वनाच्वनी । आपालं ने त्वनेगु खाद्य भोज्य थःगु
 न्होने दयाच्चंसा नं व प्रेतते मभिगु चित्त कंजुसपन अकुशल कर्मया
 कारणं, वया छेँया जाति जहान परिवार गणपिसं नं लुममंकु । गुंविं
 दयावान् जाति बन्धुपिनं दखत बखते पवित्रगु सुस्वादिष्टगु योग्यतागु
 ने-त्वनेगु तथा खाद्य-भोज्यादि दान प्रदान यानाः गुगु प्राप्त जूगु पुण्य,
 परलोक जुयावंपिं जाति बन्धुपित लुमंका आशिका याना अर्पण याना
 छोटधाःसा उगु गुण्य प्राप्तजुयाव परलोक जुयावंपिं जाति गणपित
 सुखशान्ति प्राप्तज्वी ।

जातिगण प्रेतत नं उगुथासे जम्माजुया मुना व गुगु खः पुण्य-
 दान ब्यूगुलि याना प्राप्तजूगु, आपा आपालं ने-त्वनेगु अन्न पान परि-
 भोग सेवन यायु । अले व अपिं जाति प्रेततेसं नं सहर्षपूर्वक कामना
 याइकि— जिमित थ्व दानब्यूपिं दानपति जाति बन्धुपिं चिरंजीवी
 ज्वीमा, अमिगु दयां जिमित थ्व फुक्क सुख-सम्पत्ति प्राप्त जूगु खः ।

खजा थ्व पूजा झीगुया निरति याःगु खः । अथे नं दायकपिन्त नं
 निस्फल मजूस्ये उत्तमोत्तमगु परिशुद्धगु फल प्राप्त जुयु । थथेधका
 कृतज्ञ गुण लुमंका प्रशंसा वर्णन याइगु जुल । आःथुके स्वंगू अङ्ग

मिले जुल धाय्व तत्क्षणे प्रेत गणतेत फल प्राप्त ज्वीगु, भोगयायद्गु
कारणयात क्यना तःगु गथेधाःसा—

**पेतानंजिह अत्तनो अनुमोदनेन दायकानं उपदिस्स
नेन दक्खिण्येय सम्पत्तिया चाति तीहि अङ्गेहि
दक्खिणा तंखणञ्जेव फल निब्बत्तिका हेन्ति, तत्थ
दायका विसेस हेतु ।**

(अट्टकथा)

पितृ तेषं—थःपिसं नं अनुमोदन याय्माः । दायक पिसंनं अमित
धका उद्देश्ययाना भापेमा । थःगु श्रद्धानुसार पुण्यक्षत्रे दान प्रदान
यानाव पुण्य भागनं इनावीमाः । थ्व स्वंगु अङ्ग पुरेजुल धाय्व तत्क्षणे
हे अमित दिव्य अन्न पान आभरणालङ्कार प्राप्तजुया सुख शान्तिजुइ
उद्धार जुई ।

थुके छगू खं थथेदु कि—व प्रेतते प्रेतलोके बुँज्या याना जीविका
ज्वीगु । सा, म्ये, आदि लहिना जीविका ज्वीगु; हानं न्याना
वायगु, मीगु आदि व्यापार याना जीविका ज्वीगु नं मदु । केवल व
परलोक जुयावंपि प्रेततेत थ्व हे थन मनुष्य लोके च्वंपि जातिगण-
पिसं भिगुक्षत्रे दान पुण्ययाना अमिगु उपरे करुणा तथा उगु पुण्यभाग
अर्पण याना छोसातिनि अमित योग्य योग्यतानुसारं प्राप्त जुयाव
सुखशान्ति प्राप्तजीगु जुल ।

गथे कि—पाहार पर्वते वृष्टि जूगु 'लः' क्वे क्वथ्याः थाय्
न्ह्याना वनाव गात्रे गिले तकनं पुरेजुवनी । हानं गथे नाना नदि
फुक्क न्ह्याना वनाः समुद्रे पुरे जूवनीगु खः अथे हे थन मनुष्य लोकं
पुण्य अर्पण यानाछोगु प्रेततेत प्राप्तजुया सुखशान्ति जुई ।

मनुष्य गणपिसं नं थये मतीतेमा—व परलोक जुया वंम्ह जिमि फलानाम्ह वाति खः । वं जित, ज्या, खँ, हरेकेनं थजा थजागु गुणोपकार यानातःगु दु जिमि पासा, मित्र वाति—बन्धु, जहान परिवार खः धका वैगु न्हापायागु गुणयात अनुस्मरण याना प्रेत गणतेत पुण्य भाग अर्पण याना त्वता व्हेमागु जुल ।

थुकि हे जकं अमित नं सकसितं कल्याण व सुख शान्ति (सत्गति) प्राप्त ज्वीगु खः । अन्यथा मेगु खोया हाला अलाप बिलाप याना नानाप्रकारं शोक सन्ताप याना ज्वीगु, चवनेगुलियाना व परलोक जुयावम्हयात छुं नं उपकार ज्वीमखु व अथे सनाज्वीगु धात्थे हे व्यर्थ खः अज्ञानता खः । उकिं याना आपालं आवासित हानि हे ज्वीगु जुया चवन ।

गुगु दान दातव्य बस्तु—सुप्रतिष्ठित भिक्षुसंघपित दान ब्यूगु खः, थुकिं अमित ताःकाल तकनं हित सुखज्वीगु या हेतु जुयाचवन हानं आः थुगु समये नं अमित हितोपकार जूगु जुल ।

थुगु रूपं थन जीवित जुयाच्चंपि वाति बन्धुपिसं याय्माःगु कर्तव्ययात नं क्यनातल । हानं प्रेतगण तेत नं सत्कार जूगु जुल । भिक्षुपित नं आयु बण्ण, बल दान व्युगु जुयाचवन दातापिसं नं आपालं पुण्य संचय याःगुजुल ।

थुगु धर्म देशनाया अन्तिमे श्रोताजनपि त्राहिमाम् जुया धर्म संवेग उत्पत्ति जुया बलोद्योग कोशिश याना यकूगु बखते ८४ चेप्यदोल प्राणिपि चतुरार्यसत्य धर्म अबबोध जूगुजुल ।

एवरूपं थ्व थुगु तिरोकुट्ट सूत्र “पेतवत्थु” न्हेनुतक्क स्वाका देशना याना बिज्यागु बखते, प्रति दिन हे चेप्यदो, चेप्यदो प्राणिपि चतुरार्य सत्य धर्म अबबोध जूगु जुल ।

(तिरोकुट्ट पेतवत्थु—द्वितीय भाग समाप्त)

पुनर्वार थुके मेगु छगू खँ—प्रेत धयारिपि प्यंगू प्रकारयारिपि धाःसा नं, उके मध्येनं नानाप्रकारयारिपि दयाच्वन । सुचिमुख प्रेत, सुकरमुख प्रेत, पुतिमुख प्रेत, अजगर प्रेत, काक प्रेत, सट्टीकृत प्रेत, पञ्चतुत्त खादिका प्रेत, सत्तपुत्त खादिका प्रेत, राजपुत्त प्रेत, खल्लातिय प्रेत, नन्दिक प्रेत, गूथखादक प्रेत. गूथखादिका प्रेती, अम्ब प्रेत, भोगसंहार प्रेत, सेट्टिपुत्त प्रेत, तिरोकुट्टनाग प्रेत, अङ्कूर प्रेत, तुसप्रेत, कुमार प्रेत, कूट विनिच्छयक प्रेत, धातु विवण्णक प्रेत, इत्यादि इत्यादि प्रकारयारिपि घोर भयङ्कर ग्यानापुसे ग्यानापुसे च्वंपि प्रेतत दया च्वन ☀ । थुकि उदाहरण छगू—

(१) ☀थुके हानं मेगु नं छगू खँ दनि—संयोजन वा मायाया कारणं नं अगनी लानाच्वंपि दयाच्वन । गथेकि - काय्, म्हायायागु मायां. धन-रत्नयागु मायां, तिसा वसःयागु मायां, छेँ, बुँ यागु मायां, नाना-प्रकारया मायां याना गन गुगुगती—गुगुथासे वनेमाःगु खः अन वने मफया (अगति, प्रेत) सिक् जुया चा,च्चा हिला च्वनीगु जुया च्वन । अगति धयागु मखुगु' मभिगु लेँ विच्चे लाना च्वंगुयात धाइ । जन्म मकासे च्वनाच्वंगु मखु । वनं छगू जन्म हे खः । जन्मज्वीगु योनि ४ प्यंगू दु — 'अण्डज, जलाबुज, संसेदज, ओपपत्तिक" ।

अण्डेजाता—अण्डजा । अण्डे—खेचं' जाता-उत्पत्ति जुयु, इति—अथेया कारणे, अण्डजा—अण्डज धकाः धाइ । जलाबुजे जाता—जला-बुजा । जलाबुजे—मांयाप्वाथे प्रतिसन्धि च्वनिगु । "जरायुज"—कललं जाता—जन्म जुइ, इति अथेया कारणे, जलाबुजा—जलाबुज धाइ । [गब्भसेय्यक न धाः—"गब्भ सेये सेयतीति—गब्भसेय्यो" गब्भसेये—गर्भ कोषे, सेयति—दघनी, च्वनी, इति—अथेया कारणे गब्भसेय्यो—गब्भसेय्यक धाइ] ।

कमल कुहर गब्भ मलादि संसेदट्टानेसु जाताति, संसेदजा ।

छगू समये तथागत वेलुवने विराजमान जुया च्वन । उगु हे बखते महामोग्गल्लायन स्थविर जूसां लवखण स्थविर नापं पिण्डाचार बिज्यागु खः गृधकूट पर्वत पाखे थ्यंगु बखते महामोग्गल्लायन स्थविर मुसुकक गिह्ला बिज्यात । अले लवखण स्थविरं न्यन, छाय् गिह्ला बिज्यानागु ? ।

(२) येसत्ता—गुपि खः सत्व प्राणिपि, कमल कुहर गब्भ मलादि संसेदट्टानेसु-कमल पुष्प गन्ध, मल, चःति आदि थासं जाता-उत्पत्ति जुइ, इति—अथेया कारणे, तेसत्ता—व अपि सत्व—प्राणिपित्त, संसेदजा—संसेदज धका धाइ ।

उपपातो नेसं अत्थीति—ओपपत्तिका ! नेसं पुगलानं-व अपि पुद्गलपिनि, उपपातो—तःधिकगु यौवनयागु अवस्था, अत्थि—दयाच्वन, इति—अथेया कारणे, तेपुद्गला—व पुद्गलपि, ओपपत्तिका—ओपपाति का धका धाइ ।

ओपपातिक पुद्गलपिनि उमेर जूसां झीथन यौवनयागु अवस्थाय् थ्यना च्वंपिनिगु उमेर थें उत्पत्ति ज्वीसाथं १६ झिखुदं, २० न्यीदं उमेरयागु भावं उत्पत्ति जुइ ।

आःथुके अण्डज (द्विज) धयागु—भंगः पंक्षि आदि फुक्क 'खेचं' जन्म ज्वीपित्त धाइगु खः । जलाबुज धयागु—सा, म्ये, सल, किशि, मनुष्यादि पि पाचं जन्म ज्वीपिन्त धाई ।

संसेदज धयागु—तुं, कृमि, धे, कुसि, आदि नाना प्रकारयापि कीत गन्धं, मल, चःति, इत्यादि थासं जन्म ज्वीपिन्त धाइ ।

ओपपातिक धयागु—चतुर्महाभूत संगम द्वारा उत्पत्ति ज्वीपि-देव, ब्रम्हा, नर्क प्रेतादि फुक्कयात धाइ । थपि फुक्क नर्क, प्रेत, तिर्यक, असुर, मनुष्य, देव, ध्व खुगु गतीस थःथगु कर्मानुसारं जन्म जुयाच्वन ।

महामोगल्लावन स्थविरं धया बिज्यात— आयुष्मान ! थ्व
खँ छं, थन न्यनेमते भगवान बुद्धयाथाय् न्ह्योने थ्यनेव छं न्यो.
जि कने धका । ☀

लिपा ल्याहाँबना भगवान बुद्धयाथाय् थ्यनेलि, लक्खणस्थविरं
न्यन—मोगल्लायन स्थविरं कनाबिज्यात, जि न्हिलागु कारण् गृध-
कूट पर्वतपाखे “सुकरमुख” प्रेतादि क्वेछि, निक्वे प्यक्वे, पाय्धिकपि
ततःचवतं ग्यानापुसे च्वापि प्रेत त जि खनागु जूयानिति न्हिलागु खः ।
(थुकियागु छुं खँ धम्मपद अट्टकथालेनं प्याहाँवयां च्वंगु दु,—
(धम्मपद २८१ सूकर प्रेत)

वाचानुरक्खि मनसा सुसंबुतो ... .. ।

थुगु हे अवस्थाय तथागतं आज्ञादेका बिज्यात—महामोगल्लाय
नं धाःगु खँ मखुगु मखु, जि नं खनागु दु ।

गुगु बखते जि बोधिबृक्षया मूले सम्मासम्बोधिज्ञान लाना उगु
हे बखते मोगल्लायन धाःथेतुं वयासिवे नं अधिक ततः धिकपि घोर

☀ व अथे धाःगु छायाःसा—उगु अवस्थाय् मोगल्लायन स्थविरं
याकचां जक धाल धाय्वं साक्षि मदुगु खँ जूयानिति पत्या मज्जी फु ।
अले अनेनेगु अकुशल चित्तेत्वीका पाप कमाय् याई । भगवानया न्ह्योने
जूसा भगवान साक्षि रूपे तथा धायगु बखते भगवानं नं छुं, धया
बिज्याइ बैगु विचारं धाःगु खः । थुके संशय मदु पृथक जन धयापिनि
चित्त परिवर्तन ज्वीफु । उकेसनं बाल पृथक जन जुलधाय्वजा भन् हे
मिखामदुम्ह कां, समानं ज्वीगु जुल । मिखा मदुम्ह यात आकाशे
लुयावःगु चन्द्रतारागणयात सुनानं क्यन धाःसानं खंकेनं फंमखु पत्यानं
मज्जीफु । अथे हे त्रिरप्पयात तथा चतु राय्यसत्य धर्मयात, अन्धवाल
पृथक जनपिसं. खंके नं फं मखु पत्या नं मज्जी फु ।

ग्यानापुसे ग्यानापुसे च्वंपि प्रेतत जि खनां । अमिगु शरीर २ निगु
योजन ४ प्यंगु योजन, १० झिगु योजन २० न्यीगु २५ न्यीयागु योजन
धारण यानाच्च्वंपि दयाच्चन ।

व प्रेततेगु दुर्दशा थथे खः—गुलि प्रेतते रात दिन पित्याक
प्यास चाःगुलि दाह ज्वीका, मानु म्हुतु हे मिज्वाला प्याहाँ वथे च्वंक
दुक्खभोग याना च्वना च्वनी । गुलि प्रेतते हि, निह्य, खै आदि फोर
फोरगु बस्तु यक्कोहे नसानं तृप्त मज्वीका हा हाकारं दुक्ख भोगयाना
च्चनी । गुलि छद्यो धाःसा पर्वत समानं म्ह धाःसा चिकीचा धिक
अमिसं छद्यो ल्होने जक हे नं फंगु मखु । गुलि प्वाःधाःसा पर्वत समानं
छद्यो धाःसा चिकीचाग्वः म्हुतु धाःसा मुलुया केप्वाः समान अमिसं
छुजक नया प्वाः जाय्के फयु । गुलिसियां प्यास पित्यागुलि याना
थःमं ब्वीकापि मचात, थमं हे ब्वीकालिसे कया कयाः चच्चफुना,
वां वांन्याना नयाच्चनी । गुलिसियां ताःकाल पर्यन्त ने त्वने मखंका
वंगु शरीर केवल **अष्टि चर्म** स्यूव, क्वेजक बाकि ज्वीका
घस्वाना च्वनेगु हे समर्थ मदया चाता चातावाना ग्व ग्व तुला च्वनी
एवरुषं सहयानां सहयाय् मफेका महात त च्वगु दुक्ख दाहादि तप्त
तापज्वीका हा! हा!! कारं ख्वया हाला दुक्ख भोग याना च्वनीगु
जुयाच्चन ।

थुगु हे बिषये—कवि चित्तधरजुं कविता छपू चिनातगु दु—
“प्रेत धयापिनि चाः बहु प्यास, नित्य पित्या अन हा ! मदुबास ।
छुं भतिचा मदु खाद्य पदार्थ, प्राप्त जुहे जुलसां अन व्यर्थ ।
मेम्हवया फुक्क काईगु लाका, हा ! जिगु काय्मदु बीमखु धाय्का ।
ज्ञत्त नया बीइगु उगु अन्न, दाह जुया च्वनि हा ! अवसन्त” ।

अमिगु आयु प्रमाण लक्खछिगु कोटि वर्षनं मयाक छम्ह
तथागतं मेम्ह तथागतया पालाय् तक नं भोगयाना च्वनेमाःगु जुया

च्वन । वफुक्क प्रेतगणते थःथगु कर्मानुसारं भोगयाना च्वंगु खः—

सुखतो पकठेन इतागता पवत्ता ।

गुपि सत्व "प्राणि" पि । सुखतो—सुखानन्दगु थासं, पकठेन—आपालं दूर तापागु हिंसापं, इतागतापवत्ता—अन उगुथासे उत्पत्ति ज्वंगु खः इतितस्मा—अथेया कारणे, ते—व अपि सत्वपित, पेता—प्रेत धका धयातत्त । व अपि आपायाना लोभ लालचि कृपणि, कंजूसि थमनं दानादि धर्मं कर्म मयापि, परजनं दानादि धर्मं कर्मयाःगु तक नं सहाय्य मफुपि, तथा त्रिरत्नयात नानाप्रकारं निन्दा उपहास याना दानादि धर्मं लिचीका निवारण याना ज्वीपि । हानं संघपिनिगु अनेक बस्तु हरण याना सनाजूपि हे खः । उकं धयातःगु—

नविसं विस मिच्चाहु धनं संघस्स उच्चते ।

विसं एकं व हनति सव्वं संघस्स हनति ॥

तदर्थ—विषयात धात्थे तच्चोगु विषधका मधाः । धात्थे ग्याानापुगु घोरविष संघपिनिगु बस्तुयात धाइ । छाद्यधाःसा यदि विषं नाश हे याःसा नं छगु पटकहे जक नाशयायु । गुगु संघपिनिगु वस्तु हरण यात धायव ताःकाल पर्ज्यन्त बारं बार नाश याइगु जुल ।

सुप्पवासाया कथा

मूर्खं धयापिसं दुक्खयात हे सुख धका भाया च्वनी । छगु समये भगवान तथागत कुण्डिया नगरया कुण्डिधान वने, विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु हे समये कोलिय पुत्री 'सुप्पवासाया' न्हेदँ तक्क गर्भं धारण याना नं, हानं न्हेदु तक्क "मूल गर्भद्वारे" लाना च्वंगु जूयानिम्ति अत्यन्त महानगु असह्य दुक्ख पीडा ज्वीकाच्वन ।

तर वया त्रिरत्नयाके आपालं विश्वास दुग्ध जूयानिति गुगु पीडयात, वाक्कुच्छिताः बलं हे सहयाना च्वंगु खः । धार्थे हे त्रिरत्न यागु गुण स्मरण याना च्वंगुलि हे जक सहयाना च्वनेफुगु जुयाच्वन ।

गथे कि—इतिपि सो भगवा अरहं आदि गुणं युक्तजुया बिज्याम्ह थ्व लोके तथागत सम्यक् सम्बुद्ध उत्पत्ति जुया च्वंगु दु । हानं गुग्मसे थजागू महानगु दुक्ख मदेकेया निमित्त स्वाक्खातो भगवता धम्मो आदि गुणं युक्त जुया च्वंगु धर्मोपदेश याना बिज्यागु दु । हानं वस्पोलया शिष्य श्रावक संघपि—सुप्पटि पत्तो भगवतो सावक् संघो आदि गुणं युक्तजुया बिज्यापि भिगु मार्गे आरूढ जुया बिज्यापि खः । गुपि श्रावक संघपि थजोगु घोर दुक्ख मदेकेगुली लगेजुया च्वंगु दु । निर्वाण धार्थे हे महातःधंगु परम सुख शान्तिमय खः । गुगु थासे थजोगु दुक्ख महु ।

अले सुप्पवासां थःम्ह स्वामियात सता धाल-आर्य्यपुत्र ! भगवान् बुद्ध गन बिज्याना च्वंगुखः छि अन भासँ । भाया जिगु पाखँ भगवान् बुद्धया चरणे वन्दना याना हःगु दु धका विन्तिया ।

अले वस्पोलया कुशल मङ्गल न्यना दिसँ । न्यने धुंका-जिगु समाचार खँ विन्ति यानादिसँ । “न्हे दे तक्क गर्भं धारण यानानं न्हेन्हु दत्त प्रसव व्यथां पीडाज्वीका च्वन” । तर न्हाको हे पीडा जूसां त्रिरत्नयागु गुण अनुस्मरण याना च्वंगु दु ।

अले उम्ह कोलिय आर्य्ययुत्रं ज्यू, देधका गन भगवान् बिज्याना च्वंगु खः अनबना तथागतयात अभिवादन याना छसिलिक्क च्वन । च्वने धुंका कोलिय पुत्रं विन्तियात—“भन्ते भगवान् ! सुप्पवासां छल्पोलया चरणे सीरं वन्दना याना हगु दु । हानं छल्पोलया कुशल मङ्गल न्यना हगु दु ।

हानं भन्ते भगवान् ! सुप्पवासाया न्हेदं तक्क गर्भं धारण
याना नं हानं न्हेन्दु दत्त प्रसवयागु ब्यथा जुया च्वंगु । तर न्ह्याको
हे कष्ट जूसा नं त्रिरत्तया अनुस्मरण याना हे च्वंगुदु । अले भगवानं
आज्ञाजुया बिज्यात-कोलिय पुत्री सुप्पवासा सुखिज्वीमा । याउंस्ये
च्वनेमा ! कष्ट धंगु छत्ति हे मज्वीमा !

भगवानं थथे धाय् मात्रनं सुप्पवासा सुखी जुल, याउंस्ये च्वन,
विनाकष्टं मचा ब्वीकल ।

कोलिय पुत्रं भन्ते भगवान् ! छल्पोलं धया बिज्याथे हे ज्वीमा !
धका अभिनन्दन या,यां तथागत यात वन्दना याना, थःगु आसनं दना
प्रदक्षिणा याना थःगु छे ल्याहां वल ।

अन सुप्पवासाया सुखपूर्वक याउंसे च्वंक काय् मचा ब्वीका
च्वंगु खन । खनाव वैगु मने थथेलुल—“आश्रय्यं खः अदभूत खः बुद्ध
या ऋद्धि, वस्पोलया तेज ! गुगु भगवानं धाय्मात्र नं हे सुप्पवासा
या सुखी जुल” ।

वया मने सन्तोष व अत्यन्त हर्षानन्द जुल, तथा आपालं श्रद्धा भक्ति
बुयावल ।

अले सुप्पवासां थःम्ह खामियात् सःता धाल-आर्य्यपुत्र ! छि
न्यनादिसं ! भगवानं गन बिज्याना च्वंगु खः, अन छि झासं । भाया
जिगु पाखें भगवानया श्री चरणे प्रणाम यानादिसं । अले वस्पोलया
कुशल मङ्गल न्यानादिसं । अले हानं थथेधका विन्तियाना दिसं--
“भन्ते ! सुप्पवासानं भगवानया श्रीचरणे सीरं वन्दना प्रणाम याना
हःगु दु । हानं भगवानया कुशल मङ्गल न्यना हःगु दु । हानं धयादिसं
भन्ते ! सुप्पवासा न्हेदं तक्क गर्भधारण यानानं हानं न्हेन्दु तक्क
मूल गर्भद्वारे लाना प्रसव ब्यथा ज्वीका च्वंगु खः । आः सुखी जुल,
याउंसे च्वन । आः वं न्हेन्दु तक्कयात् भिक्षु संघपिन्त भोजनया

निमित्त निमंत्रणा यांना हःगु दु, कृपया भगवानं वैगु निमंत्रणा यात स्वीकार यांना बिज्याहूँ धका बिन्ति यांना दिसँ ।

कोलिय पुत्रं ज्यू दे धया, गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन-
वना भगवानयात अभिवादन यांना छसिलिक्क फ्यतुत । फ्यत्वी धुंका
भगवान याके बिन्तियात-भन्ते ! सुप्पवासां भगवानया चरणे वन्दना
यांना हल । वयात आः याउंल हानं भगवानं वैगु न्हेन्हु तक्कया
निमंत्रणा कृपापूर्वक स्वीकार यांना बिज्याहूँ ।

उगु समये धाःसा मेम्ह उपासक छम्हसे बुद्ध प्रमुखं भिक्षु
संघपिन्त कन्हेया निमित्त भोजन निमंत्रणा बियावंगु जुयाच्चन । व
उम्ह उपासक महा मौद्गल्यायनया सेवा टहल यांना च्वनीम्ह खः ।

अले भगवानं आयुष्मान महामौद्गल्यायनयात सःता धया
बिज्यात-न्यँ मौद्गल्यायन ! छिमि उपासक गन दुगु खः अनवना
वैत धा-आवुसो ! कोलिय पुत्री सुप्पवासा आः सुखिजुल याउंसेच्चन ।
आः वं न्हेन्हु तक्कया निमित्त भिक्षु संघपित भोजनया निमंत्रणा
ब्यूगु दु । न्हापां सुप्पवासां न्हेन्हु तक्क दान थब्यु वया धुंका
छिगुपाः वई ।

आयुष्मान महा मौद्गल्यायनं-“ज्यू हवस” धका भगवान यात
उत्तर बिल बियाव गन उपासक दुगु खः अन वन । वना उपासकयात
घाल-आवुसो ! सुप्पवासां निमंत्रणा ब्यूगु दु । “न्हापां वनि दान
थब्यु” अले वयाधुंका छंब्यू । उपासकं-भन्ते आर्य्यं मौद्गल्यायन !
यदि भोग, जीवित व श्रद्धा, ध्व स्वंगू धर्मं जिगु छु ‘आपत्ति,’ छपिसं
मखंसा सुप्पवासां हे न्हापालाक न्हेन्हु तक्क दान थब्यु-वयालिपा
जि बी ।

मौद्गल्यायनं-आवुसो ! भोग व जीवित ध्व निगूया बिषयेला
जि बिस्वास बीफु । तर श्रद्धाया बिषये छं थमं हे बिचाःया ।

उपासकं-भन्ते ! यदि छपिसं भोग व जीवित ध्व निगू बिषये
विस्वास बीफ.सा सुप्पवासां हे न्हापां न्हेन्हु तक्क दान थब्बु;
लिपा जि बी ।

आयुष्मान् महामौद्गल्यायनं उम्ह उपासकयात सूचं बिया,
ल्याहाँ वयाव भगवान् याके बिनित्यात—“भन्ते ! जि उपासकयात
सूचं बियावे धुन । न्हापां सुप्पवासां हे न्हेन्हु तक्क दान थब्बु
लिपा वं बी ।

अले सुप्पवासां बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपिन्त न्हेन्हु तक्क थःगु हे
ल्हातं ज्वरेयाना भि भिगु भोजन याकल । थःम्ह मचायात, बुद्धप्रमुख
भिक्षु संघपिनिगु चरणे प्रणाम याकल । आयुष्मान् सारीपुत्रं व मचा
यात धया बिज्यात—“मचा ! छ, म्हं फुला ? छुं कष्टजा मजूला ?

मचांघाल—‘भन्ते सारीपुत्र ! जि गथे बांलाक सुखं च्वने
फइ ? न्हेदं तकला जि, ‘हियागु धले गाले च्वं च्वना ।

अले कोलिय पृत्री सुप्पवासां—“ए !! जिमिकाय्त्तं धर्म सेना-
पति नाप खँ ल्हात धका संतोष व हर्षजुल ।

अले भगवानं सुप्पवासायात धया बिज्यात—सुप्पवासा !
थथे हे छन्त हानं मेम्ह काय्मचा यःनिला ?

सुप्पवासां घाल-भन्ते भगवान् ! जित जा थजोपि काय्मचा
त हानं न्हेम्ह दःसानं यःनि ।

थथे धाःगु खँ न्यना —उग्रसमये भगवानया म्हुतुं उदानया
थुगु शब्द पिहाँवन्न—

**मभिंशुयात भिंशुया रूपे, योगुया रूपे मयोगु यात ।
दुक्खयात सुखया रूपे प्रमत्त मनुतेसं सम्भे
जुया च्वनी ॥**

ध्व थुगु उदान वाक्यया मतलव थथेज्वीफु—प्रमादि मनुतेसं दुक्खयात हे सुख धका भापा च्वन । अर्थात् कोलिय पुत्री सुप्पवासाया न्हेदँ तक्क गर्भं धारण याना नं न्हेन्हु तक्क प्रशव व्यथा जुल नं सुप्पवासाया हानं न्हेह्य काय्मचा दःसा नं यःनि धका धाःगु बखते हानं हानं अजागु दुक्ख कष्ट पीडा यःनि धका धाःगु थेंहे मखा जुल ।

आःजा जित ध्व थुगु दुक्ख कष्ट पीडा भोगयाना च्वने मेल । ध्व थुगु सम्पूर्ण दुक्ख कष्टं छुटेजुया च्वंगु परमशान्ति सुखमयगु निर्वाण प्राप्त यायगुली बलोदद्योग कोशिश यायगु जुल धका मःधागु जुयाच्वन । उकें भगवान शास्ताया श्री मुखं थुगु उदान वाक्य पिजोया वःगु खः ।

“थुके छगू खँ गुलिसिनं थथे नं धाःपि दु—यशोधराया जक खुदँ तक्क गर्भं धारण यानाच्वन धाःगु स्यू । सुप्पवासाया न्हेदँ न्हेदँ मछि गर्भं धारण यानाच्वन धाःगु मन्यना ।

थुगु खे' सुप्पवासाया न्हेदँ तक्क गर्भं धारण यानाच्वन धाःगु मखुगु खँ मखु कम्म विपाको अत्रित्यय त्रिपिटके नं दुगुहे खः बरु यसोधराया खुदँ तक्क गर्भं धारण यानाच्वंगु खँ, हानं पुखुली 'मी' भीरं क्वफागु खँ त्रिपिटके प्याहाँ मवः । मेमेगु बीढ देशे नं अथे धाःगु खँ मन्यना । व खँ थन नेपाले जक गथेजुया प्याहाँ वया च्वन थें, जि धाय्मफु ।”

चतुर्महाभूत निरोधस्थान माला जूम्ह भिक्षुयागु कथा

छगू समये भगवान बुद्धं केवट्टयात थथे धका आज्ञाजुया बिज्यात—

केवट्ट ! न्हपा जुयावंगु खँ छगू गथे धाःसा—थुगु भिक्षुसंध मध्येहे भिक्षु छम्हेसिया थुगुरूपं चित्ते चिन्तना जुयाबल कि चतुर्महाभूत पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो, चतुर्धातु धयागु गन गुगुथामे निशेषरूपं निरोध जुयाच्चंगु दुथे धका ।

केवट्ट ! उगुबखते उह्य भिक्षुया देवलोके वनेगु मार्गं दृष्टांत साक्षात् खनेदया वंथाय् तक्कं चित्तयात एकाग्र याना अग्नि-उज्जाण समाधिस प्रवेश जुल । जुया व देवलोक खनेदया वसेलि, उम्ह भिक्षु चातुर्महा राज भूवने च्वपि देवतापिथाय् न्ह्योने थ्यंकः बन । वनालि थथे धका न्यन—

भो देवतापि ! चतुर्महाभूत (लः, मी, फे, व. पृथ्वी धातु) धयागु गन गुगुथासे निशेषरूपं निरोधजुयु ?

केवट्ट ! अथेधका न्यंगु बखते चतुर्महाराज भूवने च्वपि देवतापिसं उम्ह भिक्षुयात थथे धका धाल—

भन्ते ! चतुर्महाभूत (लः, मी, फे, पृथ्वी धातु) धयागु निशेषरूपं निरोध ज्वीगु थाय्यात जिमिसं मस्यू । जिमियासि नं तःधंपि चातुर्महाराज देवराजपि दु अमिसं सीकेफयु धका उत्तर बिल ।

केवट्ट ! अले हानं उम्ह भिक्षु चातुर्महाराज देवराजपिथाय् बन । वना थथे धका न्यन—

भो देवराजपि ! चतुर्महाभूत गन गुगुथासे निशेषरूपं निरोध जुयु ?

अले चतुर्महाराजपिसं धाल—भन्ते ! (भिक्षु) चतुर्महाभूत निशेषरूपं निरोध जुयाच्चंगु थाय्यात जिमिसं नंमस्यू । जिमियासिनं उत्तम तःधंपि त्रायत्रिश देवतापि दु । अमिसं सीकेफयु ।

केवट्ट ! हानं उम्ह भिक्षु त्रायत्रिश देवतापिथाय वनाः अथे हे न्यन ।

त्रायत्रिश देवतापिसं थथे धाल—चतुर्महाभूत निशेषरूपं निरोध जुयाच्चंगु थाय्यात जिमिसं नं मस्यू । जिमियासि नं अधिक श्रेष्टोत्तम जुयाच्चंम्ह देवराज इन्द्र दु । वं सीकेफयु ।

हानं उम्ह भिक्षु देवराज इन्द्रयाथाय वनाः न्यन—चतुर्महाभूत निशेष निरोध जुयाच्चंगु थाय्य गन दु ? गुथाय्य दु ?

देवराज इन्द्रं धाल—भन्ते ! व खँ, वथाय्य जिनं स्यूगु मखु । जियासिनं अधिक श्रेष्टोत्तम जुयाच्चंपि—यामा धयापि देवता, सुयामा धयापि, तुसिता धयापि, संतुसित धयापि, निम्मानरति धयापि, सुनिम्मित धयापि परनिम्मित बसवत्ति धयापि देवतापि दुगु जुया च्वन । ईपि देवतापिसं चतुर्महाभूत निशेष निरोध जुया च्वंगु थाय्यात सीके फयु ।

केवट्ट ! थुगु रूपं तनं तँ देवतापिथाय न्यना व वं वसवत्ती देवतापिथाय्य तकनं थ्यन । वसवत्ती देवतायाके नं अथे हे न्यन ? चतुर्महाभूत निशेष निरोध जुयाच्चंगु थाय्य गनदु, गुथाय्य दु ?

वसवत्ती देवतापिसं धाल—भन्ते ! चतुर्महाभूत निशेष निरोध जुयाच्चंगु थाय्यात जिनं मस्यू । जियासिनं अधिक महान श्रेष्टोत्तम जुयाच्चंपि ब्रह्मकायिका धयापि ब्रह्मराजपिसं सीके फयु ।

केवट्ट ! उगुवस्सते उम्हभिक्षुया ब्रह्मलोकपाखे वनेगु मारं लँ साक्षात् दृष्टान्त उत्पत्ति जुयावैथाय्य थ्यंक चित्तयात एकाग्रतायाना अग्निउज्जाण समाधिस प्रवेश जुल । जुयाव उम्ह भिक्षु ब्रह्मलोके

उत्पत्तिं जू वन । वनाः अले ब्रह्मापिके न्यन-भो ब्रह्मराज ! चतुर्महा-
भूत निशेष निरोध जुयाच्चंगु थाय् गन दु, गुथाय् दु ?

अले व भिक्षुं अथेधका न्यसेलि—व ब्रह्मलोके च्वना च्वंपि ब्रह्मा-
पिसं उम्ह भिक्षुयात थथेधाल—भन्ते ! चतुर्महाभूत निशेष निरोध
जुयाच्चंगु थाय्यात जिमिसं नं मस्यू । जिमियासिन अधिक महान
श्रेष्ठोत्तम जुया च्वंम्ह महाब्रह्मा दु । व महाब्रह्मा सापहे तःधंम्ह खः
सर्बव्यापिखः सकसितं बसे ते फुम्ह धार्थे हे फुक्क स्यूम्ह थःगु इच्छानु-
सार देके दिकेफुम्ह फुक्कसितं अधिकार चले याय् फुम्ह थःमं गथे गथे
धया अथे अथे ऋद्विवल पराक्रम रूप भेष बदले ज्वीगु तथा फुक्क
सृष्टियाय् फुम्ह सर्व शक्तिवान् सर्वश्रेष्ठम्ह ध्यापि समाधि पाखेनं
'दक्षताम्ह' उद्योगाभ्यासि जुयाच्चवन । सत्व प्राणिपिनि अबुनं जुया
च्चवन । वयां च्वे मेपि मदु । व उम्ह महाब्रह्मराजं चतुर्महाभूत निशेष
निरोध जुया च्वंगु थाय्यात सीके फयु धका धाल ।

केवट्ट ! अले उम्हभिक्षुं धाल—थुगु अवस्थाय् उम्ह महाब्रह्मराज
गनदुले ?

ब्रह्मापिसं धाल—महाब्रह्मा च्वनिगु भूवन यात हानं महाब्रह्मा
वइगु वनीगु मार्गं (लं) यात नं जिमिसं स्यूगु मखु । जिमिसं थुलि
हे जक स्यू महाब्रह्मा साक्षात् प्रत्यक्ष प्रकट जुयावेत न्हापालाक
“पुब्ब निमित्त” खनेदया वई । विशेष अनोथागु विचित्रगु रश्मि
प्रत्यक्ष खने दया वइ । अथे जुल धाय् व महाब्रह्मा साक्षात् दृष्टान्त
उत्पत्तिं जुई । उकिं महाब्रह्मा उत्पत्तिं जुयावेत न्हापालाक पुब्बनिमि-
त्तनि खने दया वइगु जुया च्वन ।

केवट्ट ! अनंलि ताउमजावं हे पुब्बनिमित्त खनेदयाव उम्ह
महाब्रह्मा साक्षात् प्रकट जुया खने दया वल ।

केवट्ट ! उगुवखते उम्ह भिक्षु महाब्रह्मायाथाय् वनाः प्रश्न न्यन ।

भो ब्रह्मराज ! (पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो) चतुर्महाभूत धयागु गन गुथाय् वन धाःसा निशेषरूपं निरोध जुयावनी ?

केवट्ट ! अले उम्ह ब्रह्मां धाल-भन्ते ! जि ब्रह्मा महाब्रह्मा जुयाच्चना, जि सर्वं ब्यापि खः जि सुनानं हे ववत्यले मफुम्ह जुया च्वन । नितान्त फुक्कयातं खंम्ह स्यूम्ह खः, थःगु इच्छानुसार देके दिके फुम्ह खः । सर्वाधिकार चलेयाय् फुम्ह खः । सर्वश्रेष्ठ सृष्टिकर्ता तथा प्रबन्धकारी नंखः । ऋद्धिदबल भेषधारण याय्गुलीं चतुरम्ह सुसम्पन्नम्ह सुविख्यात तथा ध्यान समाधीस आपालं उद्योगाभ्यास दुम्ह नं खः । उत्पत्ति जुयाच्चपिं सकल सत्वपिनि पिता (अबु) नं खः ।

केवट्ट ! अले उम्हभिक्षुं उम्हब्रह्मायात धाल-भो ब्रह्मराज ! छ ब्रूसां ब्रह्मा ला ? महाब्रह्मा ला ? सर्वंब्यापिला ? इत्यादि इत्यादि धका नानाप्रकारं छंके न्यनाच्चनागु मखु । भो ब्रह्मराज ! गुगुखः चतुर्महाभूत निरोधस्थान गन गुगुथासे वनधाःसा निशेष रूपं निरोध जुई धका जक छंके न्यनागु खः ।

केवट्ट ! निगू पटक नं उम्ह महाब्रह्मां-व भिक्षुयात अथेहे धाल । जि सर्वाधिकार चलेयाय् फुम्हखः, जि सर्वं श्रेष्ठ तः धंम्ह खः । इत्यादि ।

केवट्ट ! हानं स्वंगू पटक नं उम्हभिक्षुं व महाब्रह्मायात अथेहे धाल-भो ब्रह्मराज ! जि छंके छ सर्वंब्यापिला, छ सर्वं शक्तिमानला, छ सापूहे बल्लाम्ह ला, इत्यादि धका न्यनागु मखु । केवल चतुर्महाभूत गन गुगू थासे वनधाःसा निशेषरूपं निरोध जुइ ? धका मात्र न्यनागु खः ।

अले हानं उम्ह महाब्रह्मां स्वंगूपटकनं न्हापायार्थे अथेहे धाःगु जुयाच्चन ।

केवट्ट ! अले उम्हभिक्षुं हानं धाल- भो महाब्रह्मराज ! छंके
 छुं जिं छ सर्वश्रेष्ठ सर्वशक्तिमानम्हला, धका न्यनागुजा मखुले चतुर्धातु
 गन गुगुथासे वनधाःसा निशेषरूपं निरोधज्वीगु खः व छं स्यूला ?
 धकाहे मात्र न्यनागु खः ।

केवट्ट ! अले उम्ह महाब्रह्मां-उम्हभिक्षुया लाहा (लप्पा)
 ज्वना छथायपाखे ब्वना यंकाः थथे धका धाल-भन्ते ! छपिसं न्यना
 बिज्याहुं ! ब्रह्मलोके उत्पत्ति जुयाच्चपिं थुपिं ब्रह्मापिं सकसिनं जित,
 महाब्रह्मा धयाम्हसें मसः, मस्यू, मखंगु पदार्थं धयागु छु छगु नं मदु,
 धका भापाः प्रशंसा यानाच्चन । अथेया कारणे जिं व अपिं ब्रह्मापिं
 दुगुथासे-अमिगु न्होने, जिं छपिन्त उत्तर मबियागु खः । भन्ते ! आपो,
 तेजो, वायो, पृथ्वी चतुर्महाभूत चतुर्धातु निशेषरूपं निरोध जुयाच्चंगु
 थाययात जि नं स्यूगु मखु । धात्थे थ्व लोके तथागतयानं अतिरिक्त
 मेपिं सुं छम्हेसिकेनं थुगु प्रश्नया उत्तर कायगु तथा माला जुइगु वफुकं
 छपिनिगु हे अयोग्य परिश्रम व भूलखः । आः बिज्याहुं ! छपिं तप्यंक
 तथागतयाथाय वनाः थुगु प्रश्नन्यना बिज्याहुं ! तथागतं छपिनिगु प्रश्न
 या लिसः वियाबिज्यायु । उगु प्रश्नयात छपिसं बांलाक सीका थ्वीका
 कया बिज्याहुं । महाब्रह्मां उम्ह भिक्षुयात थुकथं अति बुद्धि बिल ।

केवट्ट ! उगु बखते उम्ह भिक्षुं उगुखे न्यनाः बलवान् म्ह
 पुरूषं केकुंका तःगु लप्पायात चतक्क तप्यंका व्छंगुथे तप्यंका तयागु
 लप्पायात केकुंका काइगु थेतुं “ब्रह्मलोकं” अन्तर धानजुया जिगु
 न्होने जिच्चनाथाय प्रकट जुया खने देक वल ।

केवट्ट ! अले उम्हभिक्षुं जितः सादर वन्दना प्रणाम यानाः
 छगु आसने पयतुत । पयतुनाव जिके थथेधका प्रश्नन्यना बिनित्यात-
 भो तथागत ! (पृथ्वी आपो तेजो, वायो) चतुर्महाभूत गन गुगुथासे
 वन धाःसा निशेषरूपं निरोध जुई !

तीरदस्सी धयाम्हु भंगया उपमा

केवट्ट ! अले जि, उम्ह भिक्षुयात थथेधका धया-भो भिक्षु ! अतिते जुया वंगु छगू खँ, गथेघासा बनजाल तेसं समुद्रे जहाज न्हाका: देश बिदेशे ब्यापार या:व नीपिनि, घाट (तीर) बस्ति स्व: वनिहा 'भंग' छम्हनं जहाजे तया यंकंगु जुयाचवन । छन्हुया दिने जहाज न्हाकेयंका: महासागर समुद्रया दध्वीध्यंका भूमि-बस्ति खने मदया: वउम्ह भंगयात ब्बेकाछोत । व भंग ब्वयावना: पूर्वपाखे स्व: वन । हानं दक्खिण पाखे, हानं पच्छिम पाखे, उत्तर पाखे, छा खयरं माला: स्ववन नं बस्ति (तीर) घाट खके मफया वनेथाय् मदया वहे जहाजेतुं ल्याहाँवया च्चव्वल । यदि वभंगनं बस्ति-भूमि खंगुनूसा उखेपाखे हे तप्यंक वनीम्ह ख: । मखंगु जूया निति वहे जहाजे ल्याहाँ वया च्चव्वल । वथे तुं छनं देव लोकंनिसे तनं तँ थाहाँ ववं ब्रह्मलोके ध्यंक नं वना थुगु प्रश्नया उत्तर मालाजूगु ख: । गन नं उत्तर प्राप्त मजूगुलि जिथाय् धनहे लिफसोया ल्याहाँवल ।

Dhamma.Digital

भिक्षु ! आ: छं न्यँ पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो, चतुर्महाभूत गन गुगुधासे वनधा:सा निशेषरूपं निरोध जुइ, धका, जिके थथे प्रश्न न्यनेगु योग्य मजू ।

भो भिक्षु ! छं थुकथं प्रश्न याय्मा कि गन गुगुधासे चतुर्महा-भूत मदया च्वन ले ? ता.हाक, चिकिहाक त:धं चिकिधं भिगु मभिगु मदया च्वन ले ? गन गुगुधासे नाम रूप निशेष निरोध जुया च्वन ले ? थथे प्रश्न न्यनेगु योग्य जू । थथे थुगुरूपं प्रश्न न्यन धा:सा- उकियात उत्तर थथे ख:- मिखां खंकेमफुगु (उत्पत्ति, ठीति,

भङ्ग) ● अलगगु थुलि उलिधका मंख्या सिमाना मदुगु "अनन्तगु"
छ्वाख्यरं तीर-घाट् (किनारा) दयाच्चंगु । विशेष महानगु प्रज्ञां हे
जक खंके सीके फुगु निर्वाण धयागु दयाच्चन ।

ध्व थुगु निर्वाणे चतुर्महाभूत (पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो)
चतुर्धातु धयागु दुगु मखु । ध्व थुगु निर्वाणे ताःहाकःगु, चिकिहाकःगु
तःधं चिकिधं, भिगु, मभिगु धयागु नं दुगु मखु । ध्व थुगु निर्वाणे
नाम, रूप निशेष रूपं निरोध जुयाच्चन । ☀ । ध्व थुगु निर्वाणे
विञ्जाणया निरोध जूगुया कारणं नाम ब रूप, निरोध जूगु ख ।
(सिलक्खन्ध वग्ग पालि-केवट्ट सुत्त)

● ध्व (उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग) धयागु चित्तया वीधि (भागं) खः ।
थुकिया खँ महाशुक्खमव महागम्भीरगु खँ, दु । भीपि (प्रतिसन्धि)
जन्म जुसेनिसें अविच्छिन्न रूपं चित्तया धार न्ह्याना वनाच्चन । विजु
लिया नं सच्छि, दोच्छि दुगु नां मयाक "उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग" जुया
विद्युत गति ब्वावना च्वन । भीसं 'क' छगः धयागु बखते-अतित
भवंग, भवंग चलन, भवंगुपच्छेद, पञ्चद्वारावज्जन, चक्खुविञ्जाण,
सम्पटिच्छन्न, सन्तीरण वट्टम्बन जवन, जवन, जवन, जवन, जवन,
जवन, जवन, तदारम्मण, तदारम्मण, भवंग, भवंग, •• थुगुरूपं दोलं
दोनं मयाक असंख्य चित्तया धार परिवर्तन जुजुं ब्वावने धुंके ।

☀ उत्पत्ति मज्जुगु यात हे निरोध जुल धका धाःगु खः ।

न्हैगू प्रकारया विशुद्धि दयाचवन ।

आर्यं ज्वीधुंका निर्वाण धातु पाखे पलाःछिना थाहाँ वनेगु स्वहाने ७ न्हेताथः येंतुं विशुद्धिनं ७ न्हेगू दयाचवन ।

न्हैगू विसुद्धि

	निर्वाण धातु
७. आण दस्सन विसुद्धि	७- मार्गं
६. पटिपदा आणदस्सन विसुद्धि	६-प्रतिपदा अरण गूगु परिशुद्ध जुइगु
५. मग्गामग्ग आणदस्सन विसुद्धि	५-मार्गं खः मखु ज्ञानं स्वया परिशुद्ध जुइगु
४. कंखावितरण विसुद्धि	४-संखा निवारणजुया परिशुद्ध जुइगु
३. दिट्ठि विसुद्धि	३-दृष्टि मत् ज्ञानखका परिशुद्ध जुइगु
२. चित्तविसुद्धि	२- चित्त परिशुद्ध जुइगु
१. सीलविसुद्धि	१- शील परिशुद्ध जुइगु

आणदस्सन विसुद्धि

थनं च्चे खगू ताथः खगू, विशुद्धि कनेधुंकाः थ्वथुगु न्हेगू ताथः न्हेगूगु विशुद्धि यागु खँ कना तःगु थथे खः—

(१) सोतापत्ति मार्गं, (२) सकदागामि मार्गं, (३) अना-
गामि मार्गं, (४) अरहत्त मार्गं, धयागु मार्गं आण ४ प्यंगू जूसां
आणदस्सन विशुद्धि घाइ ।

(१) सोतापत्ति मार्ग उत्पत्ति जुया वड्गु गथे धाःसा निर्वाण यात आरम्मण याना जूगु—उगु गोत्रभू जवनया लिपा अनन्तरे उगु निर्वाणयात हे आरम्मण याना ल्केशयात यथा योग्यानुसार त्वाल्हाना वांछोयाः सोतापत्ति मार्गचित्त छगू पटक जुइ ।

अनंलि निर्वाणयात हे आरम्मण याना ल्केशयात पुन शान्त याना सोतापत्ति फलचित्त निगू पटक स्वंगू पटक जुइ ।

अनंलि वीथिचित्त अन्तजुया भवङ्ग पतन जुई । थुगु रूपं क्यना-तःगु परिकर्म, उपचार, अनुलोम, गोत्रभू, मार्ग, फल, जवन, चित्त वीथि छगूजक जुया स्वातु स्वा स्वां क्रमानुसारं उत्पत्ति जुया वयाच्चन ।

उगु चित्त क्रमानुसारं उत्पत्ति जुया वड्गु तथा आरम्मण याइगु तरिका निम्न लिखित वीथि नवसानुसार सीकेमाल ।

आरम्मण	चित्त	क्षण
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग चलन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	यवङ्गु पच्छेद	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संखार	मनोद्वारावज्जन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संखार	परिकर्म	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संखार	उपचार	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संखार	अनुलोम	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	गोत्र भू	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	सोतापत्ति मार्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	सोतापत्ति फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	सोतापत्ति फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग

धुगु नक्सानुसार परिकर्मयात लिकया फल छगू पटक न्हायं
धुंका लिपा छगू वीथियात सीकेमाल ।

भवङ्ग धाक्व फुक्क प्रतिसन्धि चित्त व आरम्मण उथे, जूगुया
निमित्त पूर्व जन्मयागु मरणासन्न काले खंगु कर्म, कर्मनिमित्त व गति-
निमित्त मध्ये छगू न छगूयात आरम्मण याई ।

स्मृति-चित्त, धाक्व फुक्कया "उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग, क्षण स्वंगु
मात्र भायु दया च्वन ।

उगु वीथिस—परिकर्म, उपचार, अनुलोम, धका धयागु
अनुलोम आण स्वंगु जूसां संखारयात अनित्य, दुक्ख, अनत्त, लक्षण
स्वंगु मध्ये छगू न छगूलि आरम्मण याना ☼ अलग्ग अलग्ग प्रत्येक
स्केस धयागु अन्धाकारयात काटे याना वांछया उत्पत्ति जुई ।

☼ सन्वे सङ्कारा अनिच्चा^१ति—यदा पञ्जाय पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे—एस मग्गो विसुद्धिया ॥

सन्वे सङ्कारा दुक्खा^१ति—यदा पञ्जाय पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे—एस मग्गो विसुद्धिया ॥

फुक्क संस्कार (नाम, रूप—कर्म चित्त, ऋतु, आहारं बनजुया
वयाच्चंगु तक्क बस्तु अनित्य खः, दुक्ख खः, धका प्रज्ञा ज्ञानंखंका काइगु
समये तिनि संसारिक दुक्खं विरक्त जुई; ध्वहे विशुद्ध ज्वीगु मार्गं खः ।

सन्वे धम्मा अनत्ता^१ति—यदा पञ्जाय पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे—एस मग्गो विसुद्धिया ॥

फुक्क धर्म (यावत् लौकिक तथा लोकोत्तर फुक्क हे) अनात्म
खः धका प्रज्ञा ज्ञानंखंका काइगु समये तिनि संसारिक दुक्खं विरक्त
जुई; ध्व हे विशुद्ध ज्वीगु मार्गं खः ।

गोत्रभू जाण जूसां ल्केश धयागु अन्धाकार लोप जुया साक्षात् उत्पत्ति जुया वःगु निर्वाणयात आरम्भण याना उत्पत्ति जुई ।

थुक्कियागु सम्बन्धे उपमा बियातगु थथे खः-

छम्ह चक्षुमान् पुरुषं नक्षत्र योगयात सीके धका मती तथा चान्हे प्याद्वावना चन्द्रमायात स्वेयानिति च्वे आकाशे थस्वत । सुपाचं त्वपुया च्वंगु जुया निति व उगु चन्द्रमायात खंके मफूत । अले पलख लना छगू पटक फेवया फसं कया स्थूल ख्वातुगु सुपांययात प्वीके यंकल । अथेहे हानं मेगु फे वया मध्यमगु सुपांय यातनं, हानं मेगु शुक्ष्मगु सालुगु सुपांय यात नं प्वीके यंकल अनलि व उम्ह पुरुषं सुपांय मदुगु आकाशे चन्द्रमायात स्वयाः नक्षत्र योगयात बांलाक सीका काल ।

व उगु स्वंगू सुपांय व समान जुयाच्वंगु सत्ययात त्वपुया तःगु स्थूलगु ख्वातुगु, गध्येमगु, हानं सुक्ष्मगु अन्धकारखः ।

स्वंगू पटक 'फे' व समान जुयाच्वंगु स्वंगू अनुलोम चित्त खः । चक्षुमान् पुरुष व समान जुयाच्वंगु गोत्र भू ज्ञानखः । चन्द्रमा व समान जुयाच्वंगु निर्वाण खः ।

छगू छगू फसं क्रमशः कयाः सुपांययात प्वीका, चीका छोगुथे तु-त्वपुया तःगु अन्धकारनयात नाशयाना वांब्छंगुखः । सुपांय रहित गु आकाशे उम्ह पुरुषया विशुद्ध निर्मलगु चन्द्रमायात खंगु थें तुं सत्ययात त्वपुया तःगु अन्धकारयात दूर हटेयाना चिलावसेलि गोत्र भू ज्ञानं विशुद्ध, निर्मलगु निर्वाण यात खंगु जुया च्वन ।

अथे स्वंगू फसं कयाः चन्द्रमायात त्वपुया तःगु सुपांययात जक प्वीके फुगु खः, चन्द्रमायात खंके मफुगु थेंतु । अथेहे अनुलोमं सत्य यात त्वपुया तःगु अन्धकारयात जक नाशयाय् फुगु खः निर्वाणयात खंके मफुगु जुयाच्वन ।

गधे उमह पुरुषं चन्द्रमायात जक खंके फु सुपांययात प्वीका छोये मफुगु खः । अये हे गोत्र भू ज्ञानं निर्वाणयात जक खंके फु, ल्केशया अन्धकारयात नाशयाय् मफुगु जुयाच्चन । उकिं हे उगु मार्ग-यात आवर्जन धया तल ।

गोत्र भू ज्ञानं निर्वाणयात हे आरम्मण याः सानं ल्केशयात काटेयाना बांच्छेगु समर्थं मदुगु जुल । मार्गया न्होने न्हापालाक ब्वावनीम्ह आवर्जनथासे जक च्वना च्वनी

मार्ग जाण धयागु गुगु खः गोत्रभू जाणं आरम्मण याःगु निर्वाणयात हे हानं स्वाका आरम्मण याय् धुंका ल्केशयात वांछोय उत्पत्ति जुइ ।

फल जाण धयागु व गुगुखः मार्गं वांछोय धुंकुगु ल्केशयात पुन शान्तयाना शिञ्चुका उत्पत्ति जुई । [मार्गं वांछोगु ल्केशयागु खं लिपा हे जक खं प्याहाँ वई ।]

(२) सक्खागामि मार्गजाण उत्पत्ति जुया बहगुया इंग

मार्गं चित्त धाक्व फुक्क उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग, हिसावं छगु पटक जक जुइ । बारंवार उत्पत्ति ज्वीगु मदुगु जूयानिम्ति मार्गं चित्त ज्वीगु बखत यात हे मग्गट्टान पुद्गल धका धाइ ।

न्होनेयागु फल स्वंगू जूसां च्वेयागु मार्गयात प्राप्त मन्नूनिया दुने तकोमछि जुइ फु ।

अरहत्त फल धयागु निर्वाण मथ्यंनिया दुने तकोमछि ज्वी फु ।

सोतापत्ति फले च्वनाच्चंप्पि सोतापन्न पुद्गल धयापि धुगु जन्मे च्वेयागु मार्गयात प्राप्तज्वीम्ह पुद्गल, लिपायागु जन्मे प्राप्तज्वीम्ह पुद्गल, धका निगू प्रकारया दया च्वन ।

स्वंगू प्रकारया सोतापत्ति

(१) छगू जन्मे हे प्राप्त ज्वीम्ह “एकबीज सोतापन्न”

(२) निगू जन्मं निमें खुगू जन्मया दुने प्राप्तज्वीम्ह “कोलं-कोल सोतापन्न ।

(३) न्हेगू जन्मजुया प्राप्तज्वीम्ह “सत्तखत्तु परम सोतापन्न” धका स्वंगू प्रकारया दयाच्चन ।

व फुक्क सोतापन्न पुद्गलपित च्वेयागु मार्गयात प्राप्तयाय्या निम्ति सङ्खारुपेक्खा जाण थ्यंक बारंबार उद्योगाभ्यास यानाः सकदागामि मार्गं ज्वीतेल धाय्व संखारयात लक्खण स्वंगू मध्ये छगू न छगूलिं स्वया विपस्सना जवन वीथि जुया भवङ्ग पतन जुइ ।

अनंलि भवङ्गया श्रोतयात त्वाःल्हाना संखारयात अनित्य, दुक्ख व अनत्त लक्षण छगू न छगूलिं आरम्मण याना मनोद्वारावज्जन परिकर्म, उपचार व अनुलोम क्रमानुसारं उत्पत्तिजुई ।

अनंलि निर्वाणयात आरम्मण याना

(१) गोत्रभू छगू पटक,

(२) सकदागामि मार्गं छगू पटक,

(३) सकदागामि फल निगू पटक स्वंगू पटक उत्पत्ति जुई ।

थुगु सकदागामि मार्गं वीथि चित्त जुयावइगु तथा आरम्मण याइगु तरिकायात निम्न च्वयातयागु नक्सानुसारं सीकेमाल ।

आरम्भण	चित्त	क्षण
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग चलन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्गु पच्छेद	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
सङ्खार	मनोद्वारावज्जन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
सङ्खार	परिकर्म	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
सङ्खार	उपचार	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
सङ्खार	अनुलोम	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बाण	बोदान—गोत्रभू	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बाण	सकदागामि मार्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बाण	सकदागामि फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बाण	सकदागामि फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग

थुगु नक्सानुसार परिकर्मयात लिक्कया फल छगू पटक
न्ह्याय् धुंका लिपा छगू वीथियात सीके माल !

(३) अनागामि मार्ग जाण उत्पत्ति जुया वइगुया ढंग ।

सकदागामि मार्ग फलयात प्राप्तजूम्ह सकदागामि पुद्गलया
च्वेयागु मार्गयात प्राप्तयायया निमित्त सङ्खारूपेक्खा जाणद्वारा सङ्खार
रयात, लक्खण छगू न छगूलि हानं विपस्सना स्वयाः न्हापायाथे
अनागामि मार्ग वीथि उत्पत्ति जुया वई ।

थुगु अनागामि मार्ग वीथिचित्त जुयावइगु तथा आरम्भण याइगु
तरिका यात, क्वे च्वयातयागु नक्सानुसारं सीके माल ।

आरम्भण	चित्त	क्षण
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग चलन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	यवङ्गु पच्छेद	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संस्कार	मनोद्वारावज्जन	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संस्कार	परिकर्म	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संस्कार	उपचार	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
संस्कार	अनुलोम	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	वोदान—गोत्रभू	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	अनागामि मार्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	अनागामि फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निब्बान	अनागामि फल	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भङ्ग

धुगु नक्सानुसार परिकर्मयात लिकया फल छगू पटक न्हाय् धुंका लिपा छगू वीथियांत सीकेमाल ।

(४) अरहत्त मार्ग जाण उत्पत्ति जुया वङ्गुया ढंग ।

अनागामि मार्ग फल प्राप्त जूम्ह अनागामि पुद्गलया च्चे यागु मार्ग यात प्राप्तयाय्या निर्मित्त सङ्खारूपेक्खा जाणद्वारा सङ्खार यात लक्षण छगू न छगूलि विपस्सना हानं स्वयाः न्हापायार्थे अरहत्त मार्ग वीथि उत्पत्ति जुया वई ।

अरहत्त मार्ग, वीथि चित्त जुया वङ्गु तथा आरम्भण याङ्गु तरिका यात, निम्न नक्सानुसारं सीकेमाल ।

आरम्भण	चित्त	क्षण
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निमित्त	भवङ्ग चलन	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निमित्त	भवङ्ग पच्छेद	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
सङ्खार	मनोद्वारावज्जन	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
सङ्खार	परिकर्म	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
सङ्खार	उपचार	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
सङ्खार	अनुलोम	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निब्बाण	वोदान—गोत्रभू	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निब्बाण	अरहत्त मार्ग	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निब्बाण	अरहत्त फल	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निब्बाण	अरहत्त फल	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग
निमित्त	भवङ्ग	उत्पत्ति—ठीति—भवङ्ग

थुगु नक्सानुसार परिकर्मयात लिकया फल छगू पटक न्हाय् धुंका लिपा छगू वीथियात सीकेमाल ।

सोतापत्ति मार्गं वांछोरु वल्लेशयात व्यनातःसु

सोतापत्ति मार्गं दिट्ठि विचिकिच्छायात निशेष रूपं वांछोइ अपाय वनिगुया कारण जुयाचवगु बाकिगु अकुशल ल्केश यात नं वांछोइ । अकुशल कम्मपथ झिगू १० मध्ये पाणाति पात, अदिन्ना दान कामेसु मिच्छाचार मुसावाद, मिच्छादिट्ठि थो ५ न्यागूयात निशेष रूपं वांछोइ ।

सुरापान कर्मनं अपाय वनिगु कारण सहज जुया च्वन ।
 अथेयाकारणे सोतापन्न पुद्गलपिसं ग्गु कानेसनं सुरा मद्ययात पान
 याइमखु । यदि सुरा मद्य अय्ला, ध्वं, लखेत्वाक छघाना (वं) मसीक
 आर्य्यं पुद्गलपित त्वंकल धाःसा लःजक क्वाहाँ वनाः तारि सुरा मद्य
 प्वाथेदुने क्वहाँ मवनिगुयात शास्त्र ग्रन्थे कनात गु दया च्वन ।

विपल्लास (१२) भिन्निगूया ख

अशुभयात शुभधका भापा च्वनिगु	}	सञ्जा विपल्लास ४ प्यंगू
अनित्ययात नित्यधका भापा च्वनिगु		
दुक्खयात सुखधका भापा च्वनिगु		
अनत्तयात अत्तधका भापा च्वनिगु		

अशुभयात शुभधका सीकाखंका च्वनीगु	}	चित्त विपल्लास ४ प्यंगू
अनित्ययात नित्यधका सीका खंका च्वनीगु		
दुक्खयात सुखधका सीका खंका च्वनीगु		
अनात्म यात आत्मधका सीका खंका च्वनीगु		

अशुभयात शुभधका सदानं लगेजुया च्वनिगु सिद्धांत द्वना च्वंगु
 अनित्ययात नित्यधका सदानं लगेजुया च्वनिगु सिद्धांत द्वना च्वंगु
 दुक्खयात सुखधका सदानं लगेजुया च्वनिगु सिद्धांत द्वना च्वंगु,
 अनत्तयात अत्तधका सदानं लगेजुया च्वनिगु सिद्धांत द्वना च्वंगु,

[दिट्ठि विपल्लास ४ प्यंगू]

ध्व थुलि विपल्लास १२ गू जुल ।

सञ्जा, चित्त, दिट्ठि धयागु विपल्लास ३ स्वंगू जूसां छगू थे छगू
 प्रवल बलवान्गु कारणयात लुमंके माल । व उगु (१२) भिन्निगू
 विपल्लास मध्ये दिट्ठि विपल्लास ४ प्यंगू

अत्त चित्त विपल्लास १ छगू
 निच्च चित्त विपल्लास १ छगू
 अत्त सञ्जा विपल्लास १ छगू
 निच्च सञ्जा विपल्लास १ छगू

जम्मा ८ च्यागू

ध्व थुगु विपल्लास (८) च्यागूयात् सोतापत्ति मार्गं वाञ्छई ।
 सोतापन्न पुद्गलया सन्तानाकारे थुगु विपल्लास च्यागू जूसां गबल्ले हे
 ज्वी मखु ।

सोतापन्न पुद्गलया जि धकानं, सत्व धका नं, नित्य धका नं
 गबल्ले हे लुमंका भापी मखु ।

शुभधयागु सञ्जा विपल्लास १ छगू,
 सुख धयागु सञ्जा विपल्लास १ छगू,
 शुभ धयागु चित्त विपल्लास १ छगू,
 सुख धयागु चित्त विपल्लास १ छगू,

ध्व ४ प्यंगू विपल्लास जूसां सोतापन्न पुद्गलयात् जुयाच्चनी
 व उगु विपल्लास प्यंगू दुगूया कारणं सोतापन्न पुद्गलया मनुष्यपिनिगु
 श्री ऐश्वर्यं सुखसम्पत्ति देवता पिनिगु श्री ऐश्वर्यं सुखसम्पत्तियात् भौख
 याना च्वनी ।

अनलि मेगु सोतापन्न युद्गल पिनि "बिनय" सिक्खापदयात्
 सिना हे वंसानं पालन यानाच्चनी ।

(१) लज्याया कारणं नं,

(२) त्राश या कारणं नं,

(३) मुलाइजा (लाचार) या कारणं नं,

(४) श्री सम्पत्ति थःगु शरीर, जीवितया कारणं नं,

(५) कम्से कम्न दुक्कट्ट दुब्भासी आपत्ति चिकिचा धंगु

जूसानं थमं, सिलघाय्व उलंघन याइ मखु ।

चूलवग्ग पाली

भिवखवे—भिक्षु गणापि, महा समुद्दो—महा समुद्र जूसां, ठित धम्मो—सदास्थीरगु स्वभाव दयाच्चंगु, वेलं-किनारा 'घाट' यात, नातिवत्तति सेय्यथापि—नागेज्जी फेमखुगु थें हे. मम—जि तथागतया, सावकानं—शिष्य श्रावक पिनि, यं सिक्खापदं—गुगुखः विनय सिक्खापद यात, मया—जि तथागतं, पञ्जत्तं—प्रज्ञप्ति याना तयागु, तं—व उगु प्रज्ञप्ति याना तयागु सिक्खापदयात, मम—जि तथागतया, सावका—श्रावक शिष्यपिसं, जीवित हेतुपि—जीवितया कारणांनं, नतिक्वमन्ति—उलंघन याइ मखु । । विनय सिक्खापदयात सम्पूर्णं मसियाव छुं गगुं भूल चुकं दग्गु दतथाः सानं सुचुका त्वपुया मतसे (१) 'मि' यात ल्हार्ति ज्वने लाइगु अवस्थाय थें तुं (२) मल (करिस) यात ल्हार्ति थी लाइगु अवस्थाय थें तुं तुरन्त तोता छोई अथवा वासःयाई । शुचुका त्वपुया तैमखुगुयात बुक्के जुया काय्माल ।

(१) सोलापत्ति मार्गं वांछोइगु क्लेश

- (१) ल्केशयात जक त्वता वांछोइगु मखुकि—
- (२) संसार वट्ट दुक्ख धयागु महासमुद्र यातनं सुकेयाना छोई ।
- (३) अपाय ४ प्यंगु दुग्गति यागु द्वार यात नं प्वातिई ।
- (४) न्हेगुगु "सप्त सत्पुरुष धन" आर्य्यजनपिनिगु श्री सम्पति यातनं प्राप्त जुई ।
- (५) 'सक्काय दिट्ठि, विचिकिच्छा, सीलव्रत परामशं" तथा मिथ्यामार्गं ८ च्यागु यातनं वांछोई ।
- (६) सम्पूर्ण भय शत्रुयातनं वां छोई ।
- (७) तथागतया ओरस सुपुत्रयागु भाव पाखेनं ध्यनी ।
- (८) अनलि हानं अत्यन्त महानगु आनिशंस फलयात नं प्राप्तज्जी ।

सोता पत्ति मार्गया आनिसंस फल

संसार चक्रे चाहिला च्वंपि सत्व प्राणिपिनि अनादिकालं निमें अनन्त कल्प बिते जुया वने धुंकल ☀ जन्म जन्मपतिकं अनेक अनेक प्रकारया घोराघोर महान महान्गु दुक्ख कष्ट पीडाज्वीका असह्य दुक्ख भोगयाना वये धुंकल यदि आः थुगु सु औसरेनं मार्गं फलयात प्राप्त याय् मफत धाःसा हानं नं अनन्त अनगिन्ति कल्पतक नं अथे हे अनन्त महा दुक्ख कष्ट पीडाज्वीका चाच्चा हिला थाहंवि मफेका च्वं च्वने मात्तीगु जुल ।

थये धकाः सीका सज्जन वगंपिसं धात्थें हे सोतापत्ति मार्गं जक प्राप्तयाय् फतधाःसा नं नर्क, प्रेत, तिर्यक, असुर- दुर्गति ४ प्यंगूयागु घोराग्नियात छकोलं हे शान्त शुद्धयाई ।

हानं सुगति जन्मयागु संसाराग्नि नं न्हेगू जन्म तक्क जक छुं भति पुनाच्चनी । न्हेगू जन्मं उखेला जन्महे काय् माःगु मख्त सम्पूर्णं संसारिक दुक्खं मुक्त जुया च्वंगु परम शान्ति सुखमय निर्वाण प्राप्त ज्वीगु जुल ।

सोतापन्न प्रदल गया सन्तानाकारे बाकि जुयाच्चंगु सांसारिक दुक्खजूसां भ्याः भतिचा मात्र दनिगु खः । उपमा तलधाःसा बाल पृथ क जनपित सांसारिक दुक्ख वेपुल पर्वत समानं दयाच्चन । सोतापन्न पुद्गलयाके "ईका" ७ न्हेगःयागु प्रमाणं मात्र दुक्ख बाकि जुयाच्चनी । भेगु वेपुल पर्वत समानगु दुक्ख फुक्कं काटे ज्वी धुंकल धंगु हिसावं तथागतं अग्नि सम्य संयुक्त पालि ग्रन्थे अनेनेगू उपमा बिया कना तःगु दयाच्चन ।

☀ अनादि थुलि उलि धयागु गणना संख्या, तथागत पिसं नं कन। बिमज्या [अपिण रुक्खादि कानं व पुब्ब कोटि न जायति] धका धया बिज्यात ।

छगू समये तथागतं वस्पोलया "पंचि, लुसी" दचोने धू: तथा: आज्ञा देका बिज्यात । भिक्षु गणपि ! ध्व लुसी, दचोने तथा तथागु 'धू' प्रमाणं जक, सोतापन्न पुद्गलयाके संसारिक दुक्ख, ल्यनाच्चनी । मेगु फुक्क पृथ्वीस च्वंगु धू समानं संसारिक दुक्ख अन्त ज्वीधुंकल । इत्यादि"

चतुरार्यं सत्य (दुक्ख सत्य, समुदय सत्य, निरोध सत्य, मार्ग सत्य) धर्मयात यथार्थत बांलाक खंका सीकेफत धांसा च्वे कनात:थे अनन्त अपरिमित आनिमंस फल प्राप्तजुई ।

गुथाय् तक्क चतुरार्यं सत्य धर्मयात कुत:याना यथार्थं बांलाक खंका सीके फे मखुनि, -उथाय् तक्क यथिजाम्ह, चक्रवति, देव ब्रह्मा हे जूसां नं दुर्गति तथा अनन्त दुक्खं छुटेज्वीगु मखुनी ।

थुके छगू खेँ दु थुगु अवस्थाय् दयाच्चंम्ह देवराज इन्द्र, अनाथ पिण्डिक, विसाखापि सोतापन्न पुद्गल जूगुया कारणं दुर्गती पतन मजुसे त्रायत्रिंश देवलोके २,६०,००,००० स्वंगूकोटि व ख्वीगुलाख वर्ष च्वना: अनागामि मार्गयात प्राप्त याना सुद्धावास ५, न्यागू भूवने विचरण याना ३१००० स्वीछदो कल्प दैगु बखते अवश्यमेव परिनिर्वाण ज्वीगु जुल ।

थन छगू विचारनीयगु खं दु-सोतापत्ति आदि मार्गं फल प्राप्त याय् धंगु ध्व संसारे सदानं सुलभ जुया च्वनीगु मखु [बुद्धु-त्पाद् दुल्लभो लोकस्मिं ... .. सद्धस्म सवणं अतिदुल्लभं] सद्धर्मं श्रवण जक याय्त हे ध्व लोके (अखंख्य) कल्प कोटान कोटि जन्मकया चाच्चा हिलाजूसानं अपु मज्जुनि । मार्गं फल हे प्राप्तयाय्त गुणितक्क दुल्लभ जुई । धयां सादद्यगु खेँ हे मखुत । तर प्रज्ञावानपिसं पुण्यवानपिसं, विचार बान्पिसं, मिखा दुपिसं मिखाकना स्वतवासा आ.थुगु सुवर्णं मोकाय्

भीगुहे न्होने जहाज दिके हैगुथें, रेल दिके हैगुथें, हवाई जहाज दिके हैगुथें तु दुक्ख सागरं पारजुया वनेगु “आर्य्य अष्टाङ्गिक मार्गं” रूपी हवाई जहाज दिके हयातःगु दु । यदि दुक्ख मंसारं पार तरे जुया वनेगु भाकांडक्षा दःसा-दुगु खःसा, याकनं याकनं दान, शील व भावना रूपी टिकट काटेयानां उक्त जहाजे चवनेगु स्वयादिसं । अथे वनेगु इच्छा मदुसा मचात थें लिपा हानंछको दुक्खजुल धका छता, हाला ख्वया जुया दीमते ।]

(२) सकदागामि मार्गं वांछोइगु क्लेश

सकदागामि मार्गया लोभ, दोस व मोह क्लेश कम्मपथयात निशेष रूप वांछे मफु । दुर्बल व, सुकेयाना व्हेगु मात्र याय्फुगु जुया चवन । अथेया कारणे सकदागामि पुद्गलया सन्तानाकारे मोटामोतिगु अकुशल क्लेश कम्मपथ गुगुकालेसनं उत्पत्ति ज्वीमखु ।

व उम्ह सकदागामि सुद्गलया काम भूवने छगूपटक जक जन्म जुई । ब्रम्हलोके न्हेगुपटक जन्म ज्वीफु ।

(३) अनागामि मार्गं वांछोइगु क्लेश

अनागामि मार्गया दोस व कामतृष्णायात निशेष रूपं वांछे अशुभयात शुभ धका विपरितगु सञ्जा विपल्लास, चित्त विपल्लास निगूयात वांछोई । अथेया कारणे अनागामि पुद्गलया क्रोध, प्याहार्वांगु शोक सन्ताप, ख्वया, हाला, बिलापयाना ज्वीगु कामराग, बिषये भोगयाय्गु, कामरागे आनन्द मञ्जाताय्गु दैमखुत ।

दुक्खयात सुखधका भापाच्चनीगु विपरितगु सञ्जा विपल्लास, चित्त विपल्लास निगू दनिगु जूया निर्मित संखारयात सुखथें भापाः रूपभूवन अरूपभूवन पाखे चित्त लगे ज्वीगु, रूप तण्हा, अरूप तण्हा जूसां अनागामि पुद्गलया उत्पत्ति जुयाच्चवी ।

व्यापाद, पिसुन वाचा, फरूस वाचा, ध्व थुगु कम्मपथ स्वंगु-
यात वांछोयाः, कम्मपथ सिद्ध मजूगु शुद्धमगु सम्फप्पलाप अभिज्झा
दयाच्चनी ।

अनागामि पुद्गलपिनि १० दसशील स्वभावत पालेजुयाच्चनी ।
काम भूवने (त्वता) मृत्यु जुल धाय्व ब्रम्हलोके जक ध्यनिगु
जुल ।

(४) अरहत्त मार्गा वांछोइगु क्लेश

अरहत्त मार्गाया न्होनेयागु मार्गं ३ स्वंगु वांछोयालि बाकिगु
(१) रूपतण्हा, अरूपतण्हा, मोह, उद्धच्च आदि अकुशल क्लेश
यातनं (२) दुक्खयात सुखधका विपरितगु सज्जा विपल्लास, चित्त
विपल्लासयात नं निशेष रूप फुक्कं हे वांछोई ।

अथेया कारणे (१) अरहन्त पुद्गलपिनि क्लेश अकुशल धर्म
जूसां गुगुकालेसं नं उत्पत्ति ज्वीमखु ।

(२) संसारयात दुक्खधका यथार्थ सीकाः स्वंगु भूवने नं सम्पूर्ण
संस्कार धर्मस, भ्याभचा हे मज्जा तायगु, तथा प्रसन्न ज्वीगु दैमखु ।

(३) स्वंगु भुवनं नं उत्तिर्णं ज्वीगु, संस्कार धर्म फुक्कं निरोध
जुयाच्चंगु गुगुखः निर्वाणे हे जक, सर्वदा अभिरत्त जुया लगेजुया
च्चनीगु चित्त दयाच्चनी । व अरहत्त पुद्गल पिनि

(१) निस्फलगु, (फजुलगु) वचनयातनं ल्हाइमखु,

(२) न्ह्याथिजागू बस्तु, श्री सम्पति आहारयात नं मज्जा
तायगु, आनन्द तायगु धयागु दैमखु,

(३) सुनानं पाउं, पिउं नया च्वनिगु खनिगु बखते नं ई, चुलु
चुलु वन लो वन धैगु दैमखु,

(४) धुं, भालु, यक्ष, राक्षसादि नापलात धाःसा नं भय त्राश
धयागु दैमखु सु छम्ह प्राणियात नं शत्रु मित्रु धैगु भाव दै मखुत,

अरहन्त पुद्गलया न्हापा याना तयागु, कुशलाकुशल कर्मयात,
अविज्जा, लण्हा, धयागु साहेता आधार मदुगु जूयानिति
 पुनर्जन्म—अथवा न्हूगु प्रतिसन्धि फल मविसे अहोसि कर्म जुयावनी ।

अरहत्त ज्वीधुंका, दान, शील, भावना, याःगु फल यात नं
 ग्रहण मयाद्दगु जूयानिति क्रिया मात्र जुइ ।

व उगु **अविज्जा, लण्हा,** यागु सहायता आधार
 मदुगु जूया, पुनर्जन्मयागु प्रतिसन्धि फल बीमफुगुलि **अहोसि**
कर्म धयागु संखार निरोध जुल धका धाई ।

संखार निरोध ज्वीवं च्युति चित्त पतन ज्वीधुंका (न्हूगु जन्म)
 प्रतिसन्धि विञ्जाण उत्पत्ति ज्वी फेमखु । विञ्जाण उत्पत्ति मजुल
 धायव, नाम, रूपादिं शोलाक निरोध जुयाः, जाति, जरा, व्याधि,
 व मरण, दको दिको संसारिक दुक्ख भय फुक्कं अन्तजुया बनी,
 अले निरन्तर परम सुख शान्ति जुयाच्चंगु, अक्षय, असंखतधातु
 निर्वाण प्राप्त ज्वीगु जुल ।

अरहन्त पुद्गलपि परिनिर्वाण ज्वीगु गथे ?

थुकियागु खँ थथे खः— अरहन्त पुद्गलपि मृत्युजुया निर्वाणे
 थ्यनिगु बखते अत्यन्त महा सुक्षमगु षरिविबुत पुद्गल (व्यक्ति)
 जुया नाश मजुसे सदाकालं नित्यजुया थःगु इच्छानुसार सुखानन्दं च्वना
 च्वनी धंगु सिद्धान्त धारण याना च्वन धाःसा नं सस्सत दिट्ठि जुइ ।

हानं मेगु अरहन्त पुद्गल (सुं व्यक्ति) मृत्युयां लिपा खुं नं
 बाकि देमखुत फुक्कं फुनावनी धंगु सिद्धान्त धारण याना च्वन
 धाःसा नं उच्छेद दिट्ठि जुइ ।

व उगु सस्सत व उच्छेदया अन्त निचो—निगुलि अलगगु,
 गजागु धारण याय्माः धाःसा—

- (१) लोके पञ्चक्खन्ध ५ न्यागू हे जक साक्षात् दयाच्चन ।
- (२) एव पञ्चक्खन्ध ५ न्यागूयात् हे पृथक जन व्यक्ति धका नं धयाच्चन
- (३) धात्थेहे सहजगु पञ्चक्खन्ध ५ न्यागू सिबेतं 'पृथक जन' पुद्गल 'अरहन्त' पुद्गल धका दुगु मखु । ☀
- (४) उगुरूपं अरहन्त पुद्गल धकाः मदुगु जूयानिति अरहन्त पुद्गल मृत्युजुल धका (परमार्थ रूपं) धायमज्यू ।
- (५) पञ्चक्खन्ध धयागु अग्नि पुञ्ज, निरोध, शान्त शुद्धजुगु मात्र खः ।
- (६) धात्थेहे अरहन्त (व्यक्ति धयाम्ह) मृत्यु ज्वीगु मदुगु जूयानिति अरहन्त, मृत्युजुयाः त्वादला (मदया) फुनावंगु मखु ।
- (७) केवल मतयागु "इताः" फुत धायवं, मि, पुचः मिया ज्वाला शान्त जुया वनीगुर्थेतुं—अविज्जा, तण्हादि हेतु कारण "संखार" निरोध जूगुया कारणं—
- (८) प्रतिसन्धि विज्जाणादि "पञ्चक्खन्ध" फल सम्पूर्ण संखार दुक्खया राशि हा, समेतं निरोध निर्मूल जुया शान्त शुद्धज्वीगुमात्र खः धका यथार्थत बांलाक धारण यानाकाल धाःसा—सस्सत व उच्छेद निगुलि छुटेजुयाः मज्झिम पटिपदा जुइ । अतएव थ्व थुगु हेतु धर्म निरोध जूगुया कारणं च्युति चित्त ज्वी धुंका लिपा प्रतिसन्धिक्खन्ध न्हूगु जन्म मजुसे निरोध शान्त जुयावनी धका (तथता) यथार्थत बांलाक धारण यात धायव मज्झिम पटिपदा जुइ ।

☀ व धयातगुजा केवल पुद्गल प्रज्ञप्ति (जाति प्रज्ञप्ति) मात्र खः ।

(क) शीसं सीकेमाःगु-उच्छेद दिट्ठि जूसां, पुद्गल, सत्वधका धाःगु सक्काय दिट्ठिव नाप मिले जू ।

(ख) मज्झिम पटिपदा जूसां—पुद्गल सत्व धका धाःगु सक्काय दिट्ठिव नाप मिलेमजू ।

थुगु हिसावं उच्छेद दिट्ठिव मज्झिम पटिपदा धयागु व फरक जुयाच्वन । यथा—

(१) पञ्चक्खन्ध (५) मध्ये रुपक्खन्ध धयागु नित्यमखु,

(२) व अनित्यगु रुपक्खन्ध जूसां दुक्ख हे मात्र जुयाच्वन,

(३) व दुक्ख पुचः मात्र जुयाच्वंगु, रुपक्खन्ध जूसां निरोध जुया विनाश जुया फुनावनी,

(४) वेदना सञ्जा, संस्कार विञ्जाणक्खन्ध धयागु फुक्क अनित्य जुयाच्वन,

(५) व अनित्यगु वेदना, सञ्जासंस्कार, विञ्जाण धयागु दुक्खया पुञ्ज मात्र जुयाच्वन,

(६) व दुक्खया पुञ्जमात्र जुयाच्वंगु-वेदना, सञ्जा, संस्कार, विञ्जाण जूसां निरोधजुया विनाश जुया फुनावनी,

(७) रुपक्खन्ध उत्पत्ति जुया च्वंगुया कारणं अनेनेगु दुक्ख, भय, अन्तराय, जरा, ब्याधि, मरण, नाना प्रकारयागु दुक्ख कष्ट पीडा बारंबार भोग याना च्वनेमाल ध्व फुक्क पञ्चक्खन्ध देह धारण याना च्वनेमाःगुया कारणं हे खः । यदि पञ्चक्खन्ध देह उत्पत्ति मजूगु जूसा ध्वथुगु संसारिक अनन्त महानगु दुक्ख भोग याय्माली मखूगु खः ।

अथेया कारणे ध्व पञ्चक्खन्ध (नाम रूप) पाखें घृणित व विरक्त जुया शील, समाधि, प्रज्ञाद्वारा येन केन उपाय याना निर्वाण यात याकनं प्राप्तयाना काय्गु स्वयेमाल ।

सज्जनपिनि अनन्त दुक्खं मुक्तज्वीगु निरन्तर परम सुख शान्तिजुयाच्चंगु अक्षय असंखत धातु निर्वाणयात प्राप्तयाय्गु उपाय, ज्याभ मार्गं थ्व हे छगू मात्र दयाच्चन एकायनो अयं-
 च्चरवो बिना, शील, समाधि, प्रज्ञां निर्वाणयात प्राप्तयाय् नं फेमखु खंके नं फेमखु ।

अथेया कारणे निरन्तर अत्यन्त सुख शान्ति पदगु अक्षय, असंखत धातु निर्वायात प्राप्तयाय्गुयात, उक्तानुसार क्यनातगु मार्गं ४ प्यंगूलि युक्तगु बाणयात हे “बाणदस्सन विसुद्धि” अच्चा (विशुद्धि ज्ञानदर्शन) धका धाई ।

इति सम्माप्त

छिरं तिद्धु सद्धम्मो लोकोहेतु सुखि सदा ।

सम्मा सम्बुद्ध तथागतयागु अनुपमगु सद्धर्म प्रज्ञा सकल लोक-जन पिनि हृदय दुने दुनेथ्यंक द्वाहावना व दुक्खया हेतु कारण यात चफूना जाति, जरा, ब्याधि, मरण, दुक्खं अलग्गगु निर्वाणयात साक्षात्कारयाना काय्फुपि जुइमा । हानं वस्पोल तथागतयागु सद्धर्म शासन लोके सक्कभनं चिरस्थायी जुया परस्पर मैत्रि चित्त उत्पत्तिजुया सुख शान्ति जुईमा ।

इदं मे पुञ्जं, सिधंपप्पोति निब्बानं ।

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

Dhamma.Digital

... ..
... ..

अनुवादकया प्रकाशित सफूत

- १ परित्राण
- २ बुद्धो पदेश
- ३ धातु भेदानुपस्सना
- ४ विशुद्धि ज्ञान दर्शन
- ५ महा जयमंगल पाठ
- ६ धातु विवण्णक प्रेत कथा
- ७ त्रिलक्षण दीपनी
- ८ अनागत वंश
- ९ विशुद्धि प्रज्ञा दर्पण
- १० स्वंग मिखां स्वेगु
- ११ अनन्तोपकार बुद्ध
- १२ निगूगु विशुद्धि ज्ञान दर्शन

Dhamma.Digital

(महा समय सूत्र प्रकाशन प्रतिभाय्)

थ्व सफू दइगु थाय्
न्हुछेलाल, आशाकाजी उपासक
बुक सेलर मंगलवजार, यल ।

सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस, नकबहिल, यल ।
